

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ – ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΑΣΤΙΚΟΙ ΥΠΑΙΘΡΙΟΙ ΧΩΡΟΙ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΟΛΗ

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ: ΟΙ ΥΠΑΙΘΡΙΟΙ ΧΩΡΟΙ ΤΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΖΗΣΗ ΓΑΛΗΝΗ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΑΛΛΙΩΡΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΒΟΛΟΣ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2017

Δήλωση

Βεβαιώνω ότι η παρούσα εργασία είναι δική μου, δεν έχει συγγραφεί από άλλο πρόσωπο με ή χωρίς αμοιβή, δεν έχει αντιγραφεί από δημοσιευμένη ή αδημοσίευτη εργασία άλλου και δεν έχει προηγουμένως υποβληθεί για βαθμολόγηση στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας ή αλλού. Βεβαιώνω ότι είμαι εν γνώσει των κανόνων περί λογοκλοπής του ΤΜΧΠΠΑ και ότι στο πλαίσιο αυτού έχουν τηρηθεί όλοι οι κανόνες κατά την ακαδημαϊκή δεοντολογία, σχετικά με αναφορές, βιβλιογραφία, κ.λ.π., τόσο από έντυπες όσο και από ηλεκτρονικές πηγές. Σε περίπτωση λογοκλοπής αποδέχομαι όλες ανεξαιρέτως τις ποινές που προβλέπουν οι εκάστοτε Κανονισμοί του ΠΘ ή και του ΤΜΧΠΠΑ.

Ημερομηνία: 25/09/2017

Όνοματεπώνυμο: ΖΗΣΗ ΓΑΛΗΝΗ

Υπογραφή:

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η επιταχυνόμενη ανάπτυξη των σύγχρονων αστικών κέντρων δημιουργεί έντονα περιβαλλοντικά προβλήματα που συνεπάγονται προβλήματα στη διαβίωση των κατοίκων τους, στη σωματική και ψυχική τους υγεία. Οι κατάλληλα σχεδιασμένοι και διαμορφωμένοι αστικοί υπαίθριοι χώροι και οι χώροι πρασίνου μπορούν να συμβάλουν στον περιορισμό των συγκεκριμένων αρνητικών συνεπειών χάρις στον πολυδιάστατο ρόλο τους.

Η παρούσα εργασία μελετά την έννοια των αστικών υπαίθριων χώρων και των επιμέρους κατηγοριών τους, αναπτύσσει τις βασικές βιοκλιματικές αρχές και τα εργαλεία σχεδιασμού των αστικών υπαίθριων χώρων και εντοπίζει τα περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά τους οφέλη. Επίσης, με τη βοήθεια ερωτηματολογίων, καταγράφεται η γνώμη και οι ανάγκες των πολιτών της Λάρισας σχετικά με τους αστικούς υπαίθριους χώρους της και η άποψή τους σχετικά με τη συνεισφορά των χώρων αυτών στην περιβαλλοντική αναβάθμιση της πόλης, την αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου, την ψυχική και σωματική υγεία των πολιτών, την αναψυχή και την κοινωνικοποίησή τους, την ανάπτυξη του τουρισμού και της οικονομίας. Τέλος, επιχειρείται η παρουσίαση προτάσεων για τον επανασχεδιασμό των υπαίθριων χώρων της Λάρισας, βασισμένες στις βιοκλιματικές αρχές και τις επιθυμίες των ερωτώμενων.

Λέξεις κλειδιά: Σύγχρονη πόλη, αστικοποίηση, αστικοί υπαίθριοι χώροι, χώροι πρασίνου, βιοκλιματικός σχεδιασμός

ABSTRACT

The accelerating development of modern urban centers creates intense environmental problems that imply problems for their residents, their physical and mental health. Properly designed and landscaped urban open spaces and green spaces can help to reduce the specific negative effects due to their multidimensional role.

This paper studies the concept of urban open spaces and their sub-categories, develops the basic bioclimatic principles and tools for designing urban open spaces and identifies their environmental, social and economic benefits. Also, with the help of questionnaires, recorded the opinion and the needs of the citizens of Larissa regarding its urban open spaces and their view on the contribution of these areas to the environmental upgrading of the city, the upgrading of the aesthetics of the landscape, the mental and physical health of citizens, their recreation and socialization, the development of tourism and the economy. Finally, it is attempted to present proposals for the redesign of the open spaces of Larissa, based on the bioclimatic principles and the desires of the respondents.

Key words: Modern city, urbanization, urban open spaces, green spaces, bioclimatic design

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΑ	12
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	13
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	14
1. ΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΑΣΤΙΚΟ ΤΟΠΙΟ	16
1.1 ΑΣΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ	17
2. ΑΣΤΙΚΟΙ ΥΠΑΙΘΡΙΟΙ ΧΩΡΟΙ	20
2.1 ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ ΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ	20
2.1.1 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ	23
2.2 ΑΣΤΙΚΟΙ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΟΙ ΧΩΡΟΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ	28
3. Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΗΝ ΖΩΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ	30
3.1 ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ	30
3.1.1 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΟΦΕΛΗ	31
3.1.2 ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΟΦΕΛΗ	33
3.1.3 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΟΦΕΛΗ	35
4. ΒΙΚΟΚΛΙΜΑΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ	37
4.1 ΒΑΣΙΚΕΣ ΒΙΟΚΛΙΜΑΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ	37
5. Η ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ	42
5.1 ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ	42
5.3 ΚΛΙΜΑΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	50
5.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	53
5.4 ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΑ	64
5.5 ΑΣΤΙΚΟΙ ΥΠΑΙΘΡΙΟΙ ΧΩΡΟΙ ΚΑΙ ΧΩΡΟΙ ΠΡΑΣΙΝΟΥ	71
5.5.1 ΠΑΡΚΑ	71
5.5.1.1 ΠΑΡΚΟ ΑΛΚΑΖΑΡ	72
5.5.1.2 ΠΑΡΚΟ ΧΑΤΖΗΧΑΛΑΡ	74

5.5.2 ΠΛΑΤΕΙΕΣ	76
5.5.2.2 ΠΛΑΤΕΙΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΥ (ΕΘΝΑΡΧΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ)	77
5.5.2.3 ΠΛΑΤΕΙΑ ΦΡΟΥΡΙΟΥ (ΠΛΑΤΕΙΑ ΔΗΜΑΡΧΟΥ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗ ΛΑΜΠΡΟΥΛΗ)	78
5.5.2.4 ΠΛΑΤΕΙΑ ΝΕΑΣ ΑΓΟΡΑΣ (ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑ ΜΠΛΑΝΑ)	79
5.5.3 ΔΙΚΤΥΑ ΠΕΖΟΔΡΟΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΩΝ	80
5.6 «ΒΙΟΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΤΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ»	85
5.6.1 ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ	85
5.6.2 ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	86
5.6.3 ΟΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ	88
6. ΕΡΕΥΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΜΕΘΟΔΟ ΤΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ	95
6.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΔΟΜΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ	95
6.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	96
6.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ	159
6.4 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ	162
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	175
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	179
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	187

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1: Εθνικός Κήπος, Αθήνα	25
Εικόνα 2: Σέντραλ Παρκ, Νέα Υόρκη	25
Εικόνα 3: Λεωφόρος πριγκίπισσας Γρεις, Μονακό	27
Εικόνα 4: Πλατεία Τροκαντερό, Παρίσι	27
Εικόνα 5: Η αξία της βλάστησης	33
Εικόνα 6: Τα κοινωνία οφέλη των υπαίθριων χώρων	34

Εικόνα 7: Φυσική και τεχνητή σκίαση.....	38
Εικόνα 8: Δέντρα με πυκνό φυλλώματα που λειτουργούν ως ανεμοφράγματα	39
Εικόνα 9: Φωτοβολταϊκά συστήματα σε υπαίθριους χώρους.....	40
Εικόνα 10: Σύστημα εναλλάκτη θερμότητας αέρα-εδάφους	41
Εικόνα 11: Το Α΄ αρχαίο θέατρο της Λάρισας από ψηλά	66
Εικόνα 12: Το Β΄ Αρχαίο Θέατρο της Λάρισας.....	67
Εικόνα 13: Η Βασιλική του Αγίου Αχιλλείου.....	68
Εικόνα 14: Το Μπεζεστένι.....	69
Εικόνα 15: Ο Μύλος του Παππά.....	70
Εικόνα 16: Το Πάρκο Αλκαζάρ	73
Εικόνα 17: Παραποτάμιος Πεζόδρομος – Ποδηλατόδρομος.....	74
Εικόνα 18: Το Πάρκο Χατζηχαλάρ.....	75
Εικόνα 19: Η Κεντρική Πλατεία.....	77
Εικόνα 20: Η Πλατεία Ταχυδρομείου	78
Εικόνα 21: Η Πλατεία Φρουρίου	79
Εικόνα 22: Η Πλατεία Νέας Αγοράς	80
Εικόνα 23: πάνω αριστερά: Πεζόδρομος Μητρ. Αρσενίου, πάνω δεξιά: Πεζόδρομος Αλμυρού82	
Εικόνα 24: αριστερά: Ποδηλατόδρομος Παπαναστασίου, κέντρο: Ποδηλατόδρομος Κύπρου δεξιά: Ποδηλατόδρομος Λογιωτάου	84
Εικόνα 25: Δαπεδοστρώσεις στην οδό Πολυκάρπου	90
Εικόνα 26: Φυτεύσεις	91
Εικόνα 27, Εικόνα 28: Το δίκτυο σκιάστρον	92
Εικόνα 29: Τα φωτοβολταϊκά	94
Εικόνα 30: Φυτεύσεις	164
Εικόνα 31: Νεροκουρτίνες και πίδακες νερού	164
Εικόνα 32: Διάτρητοι κυβόλιθοι	165
Εικόνα 33: Καθιστικά κάτω από πέργκολα με φυτά.....	166

Εικόνα 34: Σύστημα Διαχείρισης Δικτύου Ηλεκτροφωτισμού.....	168
Εικόνα 35: Έξυπνοι φανοστάτες με δυνατότητα σύνδεσης στο internet.....	168
Εικόνα 36: Φωτοβολταϊκά πάνω σε στέγαστρα θέσεων στάθμευσης.....	169
Εικόνα 37: Μπάρες στάθμευσης ποδηλάτων.....	169
Εικόνα 38: Σύστημα αυτόματης μίσθωσης δημόσιας χρήσης ποδηλάτων.....	171
Εικόνα 39: Έξυπνος κάδος.....	172
Εικόνα 40: Παιδική χαρά.....	174
Εικόνα 41: Υπαίθριο γυμναστήριο.....	174

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1: Ποσοστό πληθυσμού που κατοικεί σε αστικές περιοχές (2014).....	17
Διάγραμμα 2: Ηλικιακή πυραμίδα κατανομής πληθυσμού ανά φύλο στην πόλη της Λάρισας..	44
Διάγραμμα 3: Η μέση μηνιαία θερμοκρασία στην Λάρισα για τη χρονική περίοδο 1959-1997	51
Διάγραμμα 4: Η μέση μηνιαία βροχόπτωση στην Λάρισα για τη χρονική περίοδο 1959-1997.	52
Διάγραμμα 5: Η μέση μηνιαία ένταση ανέμων στην Λάρισα για τη χρονική περίοδο 1959-1997	52
Διάγραμμα 6: Επισκεψιμότητα υπαίθριων χώρων βάσει προτίμησης.....	97
Διάγραμμα 7: Είναι οι παρακάτω αστικοί υπαίθριοι χώροι ανάμεσα στους τέσσερις που επισκέπτεστε συχνότερα;.....	97
Διάγραμμα 8: Συχνότητα επίσκεψης στην Κεντρική Πλατεία.....	98
Διάγραμμα 9: Ημέρες επίσκεψης στην Κεντρική Πλατεία.....	98
Διάγραμμα 10: Χρονικό διάστημα επίσκεψης στην Κεντρική Πλατεία.....	99
Διάγραμμα 11: Μέσο προσέγγισης και διάσχισης της Κεντρικής Πλατείας.....	99
Διάγραμμα 12: Λόγοι επίσκεψης στην Κεντρική Πλατεία.....	100
Διάγραμμα 13: Λόγοι επίσκεψης στην Κεντρική Πλατεία βάσει προτεραιότητας.....	101
Διάγραμμα 14: Χρόνος παραμονής στην Κεντρική Πλατεία.....	102
Διάγραμμα 15: Βαθμός ικανοποίησης από την υπάρχουσα κατάσταση της Κεντρικής Πλατείας	102

Διάγραμμα 16: Τα προβλήματα της Κεντρικής Πλατείας	103
Διάγραμμα 17: Τα προβλήματα της Κεντρικής Πλατείας βάσει προτεραιότητας	104
Διάγραμμα 18: Προτάσεις επανασχεδιασμού - ανάπλασης της Κεντρικής Πλατείας	105
Διάγραμμα 19: Προτάσεις επανασχεδιασμού - ανάπλασης της Κεντρικής Πλατείας βάσει προτεραιότητας	106
Διάγραμμα 20: Συχνότητα επίσκεψης στην Πλατεία Ταχυδρομείου	107
Διάγραμμα 21: Ημέρες επίσκεψης στην Πλατεία Ταχυδρομείου	107
Διάγραμμα 22: Χρονικό διάστημα επίσκεψης στην Πλατεία Ταχυδρομείου	108
Διάγραμμα 23: Μέσο προσέγγισης και διάσχισης της Πλατείας Ταχυδρομείου	108
Διάγραμμα 24: Λόγοι επίσκεψης στην Πλατεία Ταχυδρομείου	109
Διάγραμμα 25: Λόγοι επίσκεψης Πλατεία Ταχυδρομείου βάσει προτεραιότητας	109
Διάγραμμα 26: Χρόνος παραμονής στην Πλατεία Ταχυδρομείου	110
Διάγραμμα 27: Βαθμός ικανοποίησης από την υπάρχουσα κατάσταση της Πλατείας Ταχυδρομείου	110
Διάγραμμα 28: Τα προβλήματα της Πλατείας Ταχυδρομείου	111
Διάγραμμα 29: Τα προβλήματα της Πλατείας Ταχυδρομείου βάσει προτεραιότητας	112
Διάγραμμα 30: Προτάσεις επανασχεδιασμού - ανάπλασης της Πλατείας Ταχυδρομείου	113
Διάγραμμα 31: Προτάσεις επανασχεδιασμού - ανάπλασης της Πλατείας Ταχυδρομείου βάσει προτεραιότητας	114
Διάγραμμα 32: Συχνότητα επίσκεψης στο Φρούριο	115
Διάγραμμα 33: Ημέρες επίσκεψης στο Φρούριου	115
Διάγραμμα 34: Χρονικό διάστημα επίσκεψης στο Φρούριου	115
Διάγραμμα 35: Μέσο προσέγγισης και διάσχισης του Φρουρίου	116
Διάγραμμα 36: Λόγοι επίσκεψης στο Φρούριου	116
Διάγραμμα 37: Λόγοι επίσκεψης στο Φρούριου βάσει προτεραιότητας	117
Διάγραμμα 38: Χρόνος παραμονής στο Φρούριου	118
Διάγραμμα 39: Βαθμός ικανοποίησης από την υπάρχουσα κατάσταση του Φρουρίου	118
Διάγραμμα 40: Τα προβλήματα του Φρουρίου	119

Διάγραμμα 41: Τα προβλήματα του Φρουρίου βάσει προτεραιότητας	119
Διάγραμμα 42: Προτάσεις επανασχεδιασμού - ανάπλασης του Φρουρίου	120
Διάγραμμα 43: Προτάσεις επανασχεδιασμού - ανάπλασης του Φρουρίου βάσει προτεραιότητας	121
Διάγραμμα 44: Συχνότητα επίσκεψης στο Πάρκο Αλκαζάρ	122
Διάγραμμα 45: Χρονικό διάστημα επίσκεψης στο Πάρκο Αλκαζάρ.....	123
Διάγραμμα 46: Μέσο προσέγγισης και διάσχισης του Πάρκου Αλκαζάρ.....	123
Διάγραμμα 47: Λόγοι επίσκεψης στο Πάρκο Αλκαζάρ.....	124
Διάγραμμα 48: Λόγοι επίσκεψης στο Πάρκο Αλκαζάρ βάσει προτεραιότητας	125
Διάγραμμα 49: Χρόνος παραμονής στο Πάρκο Αλκαζάρ	125
Διάγραμμα 50: Βαθμός ικανοποίησης από την υπάρχουσα κατάσταση του Πάρκου Αλκαζάρ.....	126
Διάγραμμα 51: Τα προβλήματα του Πάρκου Αλκαζάρ.....	126
Διάγραμμα 52: Τα προβλήματα του Πάρκου Αλκαζάρ βάσει προτεραιότητας.....	127
Διάγραμμα 53: Προτάσεις επανασχεδιασμού - ανάπλασης του Πάρκου Αλκαζάρ.....	128
Διάγραμμα 54: Προτάσεις επανασχεδιασμού - ανάπλασης του Πάρκου Αλκαζάρ βάσει προτεραιότητας	129
Διάγραμμα 55: Συχνότητα επίσκεψης στο Πάρκο Χατζηγαλάρ.....	130
Διάγραμμα 56: Ημέρες επίσκεψης στο Πάρκο Χατζηγαλάρ	130
Διάγραμμα 57: Χρονικό διάστημα επίσκεψης στο Πάρκο Χατζηγαλάρ	131
Διάγραμμα 58: Μέσο προσέγγισης και διάσχισης του Πάρκου Χατζηγαλάρ	131
Διάγραμμα 59: Λόγοι επίσκεψης στο Πάρκο Χατζηγαλάρ	132
Διάγραμμα 60: Λόγοι επίσκεψης στο Πάρκο Χατζηγαλάρ βάσει προτεραιότητας.....	133
Διάγραμμα 61: Χρόνος παραμονής στο Πάρκο Χατζηγαλάρ.....	133
Διάγραμμα 62: Βαθμός ικανοποίησης από την υπάρχουσα κατάσταση στο Πάρκο Χατζηγαλάρ	134
Διάγραμμα 63: Τα προβλήματα του Πάρκου Χατζηγαλάρ	134
Διάγραμμα 64: Τα προβλήματα του Πάρκου Χατζηγαλάρ βάσει προτεραιότητας.....	135

Διάγραμμα 65: Προτάσεις επανασχεδιασμού - ανάπλασης του Πάρκου Χατζηγαλάρ βάσει προτεραιότητας	137
Διάγραμμα 66: Συχνότητα επίσκεψης στα πάρκα γειτονιάς.....	138
Διάγραμμα 67: Ημέρες επίσκεψης στα πάρκα γειτονιάς.....	138
Διάγραμμα 68: Χρονικό διάστημα επίσκεψης στα πάρκα γειτονιάς.....	138
Διάγραμμα 69: Μέσο προσέγγισης και διάσχισης των πάρκων γειτονιάς.....	139
Διάγραμμα 70: Λόγοι επίσκεψης στα πάρκα γειτονιάς.....	140
Διάγραμμα 71: Λόγοι επίσκεψης στα πάρκα γειτονιάς βάσει προτεραιότητας.....	140
Διάγραμμα 72: Χρόνος παραμονής στα πάρκα γειτονιάς.....	141
Διάγραμμα 73: Βαθμός ικανοποίησης από την υπάρχουσα κατάσταση των πάρκων γειτονιάς.....	141
Διάγραμμα 74: Τα προβλήματα των πάρκων γειτονιάς.....	142
Διάγραμμα 75: Τα προβλήματα των πάρκων γειτονιάς βάσει προτεραιότητας.....	143
Διάγραμμα 76: Προτάσεις επανασχεδιασμού - ανάπλασης των πάρκων γειτονιάς.....	144
Διάγραμμα 77: Προτάσεις επανασχεδιασμού - ανάπλασης των πάρκων γειτονιάς βάσει προτεραιότητας.....	145
Διάγραμμα 78: Συχνότητα επισκεψιμότητας των παιδικών χαρών.....	146
Διάγραμμα 79: Ημέρες επίσκεψης στις παιδικές χαρές.....	146
Διάγραμμα 80: Χρονικό διάστημα επίσκεψης στις παιδικές χαρές.....	146
Διάγραμμα 81: Μέσο προσέγγισης και διάσχισης των παιδικών χαρών.....	147
Διάγραμμα 82: Λόγοι επίσκεψης στις παιδικές χαρές.....	147
Διάγραμμα 83: Λόγοι επίσκεψης στις παιδικές χαρές βάσει προτεραιότητας.....	148
Διάγραμμα 84: Χρόνος παραμονής στις παιδικές χαρές.....	149
Διάγραμμα 85: Βαθμός ικανοποίησης από την υπάρχουσα κατάσταση στις παιδικές χαρές.....	149
Διάγραμμα 86: Τα προβλήματα των παιδικών χαρών.....	150
Διάγραμμα 87: Τα προβλήματα των παιδικών χαρών βάσει προτεραιότητας.....	150
Διάγραμμα 88: Προτάσεις επανασχεδιασμού - ανάπλασης των παιδικών χαρών.....	151
Διάγραμμα 89: Προτάσεις επανασχεδιασμού - ανάπλασης των παιδικών χαρών βάσει προτεραιότητας.....	152

Διάγραμμα 90: Ποια είναι κατά την γνώμη σας η συμβολή των υπαίθριων χώρων στην πόλη της Λάρισας.....	154
Διάγραμμα 91: Φύλο.....	155
Διάγραμμα 92: Ηλικιακή ομάδα.....	155
Διάγραμμα 93: Απασχόληση.....	156
Διάγραμμα 94: Έχετε παιδιά ή εγγόνια έως 14 ετών;.....	156
Διάγραμμα 95: Μένετε σε διαμέρισμα ή μονοκατοικία;.....	156
Διάγραμμα 96: Μηνιαίο εισόδημα ερωτώμενων.....	157
Διάγραμμα 97: Μορφωτικό επίπεδο ερωτώμενων.....	157
Διάγραμμα 98: Συνοικία κατοικίας ερωτώμενων.....	158

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΑΡΤΩΝ

Χάρτης 1: Η θέση της Λάρισας στον χάρτη της Ελλάδας.....	43
Χάρτης 2: Η θέση της Λάρισας στο γεωγραφικό διαμέρισμα της Θεσσαλίας.....	43
Χάρτης 3: Οι συνοικίες της Λάρισας.....	46
Χάρτης 4: Οι συνοικίες της Λάρισας.....	50
Χάρτης 5: Η αρχαία Λάρισα.....	55
Χάρτης 6: Οχύρωση Λάρισας από την αρχαία ως την Οθωμανική εποχή.....	58
Χάρτης 7: Σχεδιάγραμμα της πόλης το 1586 μ.Χ.....	58
Χάρτης 8: Χάρτης της Λάρισας το 1880.....	59
Χάρτης 9: Σχέδιο πόλης μέχρι το 1970.....	62
Χάρτης 10: Περιοχή μελέτης.....	86
Χάρτης 11: Οι αστικοί υπαίθριοι χώροι της Λάρισας.....	186

ΕΙΚΟΝΕΣ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ

Εικόνα Π. 1: Τρίγωνη πλατεία.....	182
Εικόνα Π. 2: Πλατεία Ρήγα Φεραίου.....	182

Εικόνα Π. 3: Πάρκο ΟΣΕ	182
Εικόνα Π. 4: Αλσύλλιο Ανθούπολης	182
Εικόνα Π. 5: Πλατεία Ανθούπολης	182
Εικόνα Π. 6: Πάρκο Ανθούπολης	182
Εικόνα Π. 7: Πλατεία Χαραυγής	182
Εικόνα Π. 8: Πλατεία Ελευθερίας (Πυροβολικά)	182
Εικόνα Π. 9: Πλατεία Μαρίνου Αντύπα	183
Εικόνα Π. 10: Παιδική χαρά (Αβέρωφ)	183
Εικόνα Π. 11: Παιδική χαρά Θεοφράστου	183
Εικόνα Π. 12: Δημοτικός Λαχανόκηπος	183
Εικόνα Π. 13: Πλατεία Τοσίτσα (Ν. Πολτεία)	183
Εικόνα Π. 14: Πάρκο Προφήτη Ηλία (Νεράιδα)	183
Εικόνα Π. 15: Παιδική χαρά (Νεάπολη)	183
Εικόνα Π. 16: Πλατεία Εργάτου (Νεάπολη)	183
Εικόνα Π. 17: Πάρκο (Νεάπολη)	184
Εικόνα Π. 18: Πλατεία Ειρήνης (Λιβαδάκι)	184
Εικόνα Π. 19: Παιδική χαρά ΑΜΕΑ	184
Εικόνα Π. 20: Πλατεία Αγ. Ρωμυλίας(Φυλιππούπολη)	184
Εικόνα Π. 21: Αλσύλλιο Αγ. Θωμά	184
Εικόνα Π. 22: Πλατεία Αγ. Θωμά	184
Εικόνα Π. 23: Πάρκο Αγ. Αντωνίου	184
Εικόνα Π. 24: Πάρκο Καραθάνου (Αγ. Αθανάσιος)	184
Εικόνα Π. 25: Πλατεία Ιπποκράτη	185
Εικόνα Π. 26: Πάρκο (Ιπποκράτης)	185
Εικόνα Π. 27: Πλατεία Παπασταύρου	185
Εικόνα Π. 28: Πάρκο Αγ. Δημητρίου (Ν. Σμύρνη)	185

Εικόνα Π. 29: Πλατεία Ηρ. Κατοχής (Λαχανόκηποι)	185
Εικόνα Π. 30: Παιδική χαρά (Αγ. Κων/ος).....	185
Εικόνα Π. 31: Παιδική χαρά (Αγ. Αχιλλείος)	185
Εικόνα Π. 32: Πλατεία Ηρ. Πολυτεχνείου (Αμπελόκηποι)	185

ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΑ

Α.Ε.Λ.: Αθλητική Ένωση Λάρισας

Α.Μ.Ε.Α.: Άτομα με Ειδικές Ανάγκες

Γ.Ο.Κ.: Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός

ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε.: Εθνικό Ίδρυμα Αγροτικής Έρευνας

ΕΛ.Ο.Τ.: Εθνικός Οργανισμός Τυποποίησης

Ε.Μ.Υ.: Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία

Ε.Ο.: Εθνική Οδός

Ε.Σ.Π.Α.: Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης

Ι.Ε.Κ.: Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης

Κ.Α.Π.Ε.: Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας

Κ.Ε.Π.Α.: Κέντρα Εντατικής Περιφερειακής Ανάπτυξης

Κ.Τ.Ε.Λ.: Κοινά Ταμεία Εισπράξεων Λεωφορείων

Ν.Ο.Κ.: Νέος Οικοδομικός Κανονισμός

Ο.Η.Ε.: Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών

Ο.Σ.Ε.: Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδας

Ο.Τ.Α.: Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Π.Α.Θ.Ε.: Οδικός άξονας Πατρών – Αθηνών – Θεσσαλονίκης – Ευζώνων

Π.Ε.: Πολεοδομικές Ενότητες

Π.Ε.Β.: Προκεχωρημένο Εργοστάσιο Βάσεως

Π.Ε.Ο.: Παλαιά Εθνική οδός

Τ.Ε.Ε.: Τεχνικό και Επαγγελματικό Εκπαιδευτήριο

Τ.Δ.Ε.: Τοπική Διοικητική Επιτροπή

Υ.Α.: Υπουργική Απόφαση

Υ.Π.Ε.Κ.Α.: Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής

Υ.Π.Ε.ΧΩ.Δ.Ε.: Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων

ΥΠ.ΠΟ.: Υπουργείο Πολιτισμού

Φ.Ε.Κ.: Φύλλο Εφημερίδας της Κυβέρνησης

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή μου κο Καλλιώρα Δημήτρη για το ενδιαφέρον του και την συνεχή καθοδήγηση του στην εκπόνηση της εργασίας. Επίσης, θέλω να ευχαριστήσω την οικογένεια μου για την στήριξη και την υπομονή τους σε όλη μου την προσπάθεια καθώς και όλους όσους συμμετείχαν στην έρευνα, αφιερώνοντας χρόνο για την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα σύγχρονα αστικά κέντρα χαρακτηρίζονται από μεγάλες πληθυσμιακές πυκνότητες, υψηλή και πυκνή δόμηση, συνεχώς αυξανόμενη κυκλοφοριακή συμφόρηση, ρύπανση του αστικού περιβάλλοντος, περιβαλλοντική αλλά και γενικότερη υποβάθμιση του αστικού τοπίου που οδηγούν σε περεταίρω υποβάθμιση της ζωής των πολιτών. Αντίθετα, οι αστικοί υπαίθριοι χώροι και οι χώροι πρασίνου καταλαμβάνουν συνεχώς και λιγότερη έκταση στις πόλεις, μειώνοντας έτσι τα οφέλη που οι χώροι αυτοί προσφέρουν, τόσο σε κοινωνικό, ψυχολογικό και αισθητικό επίπεδο, όσο και στον περιβαλλοντικό αλλά και στον οικονομικό τομέα.

Οι υπαίθριοι χώροι των αστικών κέντρων αποτελούν πόλους έλξης για τους κατοίκους, αλλά ταυτόχρονα έχουν ρυθμιστικό ρόλο όσον αφορά τις κλιματικές συνθήκες, παρέχοντας συνθήκες θερμικής, ακουστικής και οπτικής άνεσης. Οι συγκεκριμένες συνθήκες μπορούν να βελτιστοποιηθούν και ταυτόχρονα να δημιουργηθούν ελκυστικοί υπαίθριοι χώροι για τους πολίτες όλες τις χρονικές περιόδους, με την εφαρμογή κατάλληλων στρατηγικών όπως είναι ο βιοκλιματικός σχεδιασμός των αστικών υπαίθριων χώρων, που αποσκοπεί στην προστασία του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων με κύριο γνώμονα τον ίδιο τον χρήστη, τις ανάγκες και τις προσδοκίες του.

Η παρούσα εργασία, με γνώμονα την σπουδαιότητα και τον πολυδιάστατο ρόλο των αστικών υπαίθριων χώρων, μελετά την έννοια τους, αναλύει τις διάφορες κατηγορίες και μορφές τους και αποσαφηνίζει την συμβολή τους στην ζωή των κατοίκων της σύγχρονης πόλης, τονίζοντας παράλληλα την σημασία του βιοκλιματικού σχεδιασμού τους. Η εργασία χωρίζεται σε τρία μέρη. Στο πρώτο μέρος, μέσω της μελέτης πλήθους βιβλιογραφικών πηγών καθώς και πηγών από το διαδίκτυο, γίνεται αναφορά στο προφίλ της σύγχρονης πόλης καθώς και ανάλυση του όρου των αστικών υπαίθριων χώρων, των κυρίαρχων τύπων και κατηγοριών τους αλλά και της ιστορικής τους εξέλιξης. Επιπλέον γίνεται εκτενής αναφορά στην έννοια του βιοκλιματικού σχεδιασμού και στις βασικές βιοκλιματικές αρχές σχεδιασμού των αστικών υπαίθριων χώρων τονίζοντας την επιρροή τους στο μικροκλίμα της περιοχής όπου εφαρμόζονται αλλά και στην κοινωνική συμπεριφορά των πολιτών της. Τέλος, δίνεται έμφαση στην σημαντική και πολυσύνθετη προσφορά των αστικών υπαίθριων χώρων στην σύγχρονη πόλη αφού συμβάλουν στην αναβάθμιση του περιβάλλοντος του αστικού τοπίου και

ταυτόχρονα βελτιώνουν το κοινωνικό, ψυχολογικό, αισθητικό και οικονομικό επίπεδο της ζωής των πολιτών.

Το δεύτερο μέρος πραγματεύεται την ιστορική και πολεοδομική εξέλιξη της πόλης της Λάρισας και την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης με αναφορά στα κλιματικά στοιχεία, στους αρχαιολογικούς χώρους καθώς και στους αστικούς υπαίθριους χώρους και στους χώρους πρασίνου όπως είναι τα πάρκα και οι πλατείες της αλλά και τα δίκτυα πεζοδρόμων και ποδηλατοδρόμων. Στο μέρος αυτό γίνεται, επίσης, παρουσίαση του παραδείγματος βιοκλιματικού σχεδιασμού που εκπονήθηκε και πραγματοποιήθηκε από τον Δήμο Λαρισαίων και αφορά την «Βιοκλιματική ανάπλαση τμήματος ιστορικού κέντρου της Λάρισας».

Το τρίτο μέρος, αφορά την έρευνα που έγινε με την χρήση ερωτηματολογίων, σχετικά με την γνώμη, τις ανάγκες και τις προσδοκίες των κατοίκων της Λάρισας για τους αστικούς υπαίθριους χώρους της. Για την σύνταξη του ερωτηματολογίου έγινε επιλογή των αστικών υπαίθριων χώρων της πόλης της Λάρισας κατηγοριοποιώντας τους με βάση την χρήση τους. Έτσι, επιλέχθηκαν τέσσερις βασικές κατηγορίες: οι πλατείες, τα μεγάλα πάρκα μέσα στην πόλη, τα μικρά πάρκα γειτονιάς και οι παιδικές χαρές. Για την κατηγορία «Πλατείες» οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν σχετικά με τις τρεις μεγάλες πλατείες του κέντρου της πόλης, την πλατεία «Δημάρχου Σάπκα» γνωστή ως Κεντρική πλατεία, την πλατεία «Εθνάρχου Μακαρίου» που είναι ευρέως γνωστή ως πλατεία Ταχυδρομείου και την πλατεία «Δημάρχου Αριστείδη Λαμπρούλη» γνωστή ως πλατεία Φρουρίου. Για την κατηγορία «Πάρκα», επιλέχθηκαν τα δύο μεγάλα πάρκα της πόλης, το πάρκο Αλκαζάρ και το νέο πάρκο Χατζηγαλάρ. Στις άλλες δύο κατηγορίες τα «Πάρκα γειτονιάς» και τις «Παιδικές χαρές» δεν προσδιορίστηκαν συγκεκριμένοι χώροι αλλά οι ερωτώμενοι αφέθηκαν ελεύθεροι να απαντήσουν για τους χώρους που εκείνοι επιθυμούν με γνώμονα την συχνότητα της επίσκεψής τους σε αυτούς. Στη συνέχεια ακολουθεί ανάλυση των αποτελεσμάτων των ερωτηματολογίων αλλά και κάποιες ενδεικτικές προτάσεις για τους συγκεκριμένους χώρους λαμβάνοντας υπ' όψιν τις ανάγκες και τις επιθυμίες των πολιτών που αναδεικνύουν την απαίτηση για καλύτερες πρακτικές σχεδιασμού των χώρων που θα αποφέρουν οφέλη σε περιβαλλοντικό κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο.

1. ΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΑΣΤΙΚΟ ΤΟΠΙΟ

Από την αρχαιότητα έως και τη σύγχρονη εποχή, η κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας βασίζεται στην πόλη. Από την αρχαία Αθήνα και την ισχυρή ιταλική πόλη – κράτος, την κυριαρχία των πρωτευουσών βασιλείων και πριγκιπάτων μέχρι και τον 21^ο αιώνα, οι πόλεις εξακολουθούν να αποτελούν τα κύρια κέντρα οικονομικής δραστηριότητας, πολιτισμού και καινοτομίας.

Η Ευρώπη χαρακτηρίζεται από ένα πυκνό και αλληλένδετο πλέγμα πόλεων, που συνιστούν κέντρα πλούσια σε ιστορία και παράδοση, σε οικονομικές και κάθε είδους δραστηριότητες και περιοχές όπου ζει η πλειοψηφία του πληθυσμού της ηπείρου. Στον 21^ο αιώνα η εικόνα της πόλης είναι πολύ διαφορετική από εκείνη πριν τη βιομηχανική επανάσταση. Η σημερινή πόλη, που στην πορεία της έχει υποστεί μεγάλες αλλαγές, περιβάλλεται από μια περιφέρεια πολυώροφων κτιρίων ή μικροαστικών κατοικιών. Οι αστικές περιοχές διαιρούνται και, ταυτόχρονα, συνδέονται με ένα επικοινωνιακό, οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο το οποίο υποστηρίζει τη συνεχή κίνηση ατόμων και αγαθών (Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1990).

Η έλλειψη σαφών ορίων και δομών, ο κατακερματισμός των ανοιχτών χώρων και η αποσύνδεση από τη φύση αποτελούν αποτελέσματα της ραγδαίας εξάπλωσης των περιφερειακών τμημάτων της πόλης (Λιονάτου, 2008). Οι αστικές περιοχές προσφέρουν πολλές λειτουργίες στους κατοίκους και στους επισκέπτες τους, όπως η κατοικία, η απασχόληση, η πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες, η κυκλοφορία, η αναψυχή, η κοινωνική συναναστροφή και οι πολιτιστικές δραστηριότητες, οι οποίες αποτελούν βασικούς παράγοντες για την επιβίωση και το ρόλο τους. Για την παροχή αλλά και την υποστήριξη των συγκεκριμένων λειτουργιών, οι αστικές περιοχές διαθέτουν πολλά στατικά στοιχεία, όπως υποδομές, κτίρια, χώρους πρασίνου, υποβαθμισμένες και εγκαταλελειμμένες περιοχές, αλλά και δυναμικά στοιχεία όπως μεταφορές, ενέργεια, αέρα, νερό, και απόβλητα (Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2004).

Εξαιτίας της συγκέντρωσης στο εσωτερικό τους μεγάλου πληθυσμού καθώς και πολλών και διαφόρων δραστηριοτήτων, οι πόλεις, αποτελούν και τις μεγαλύτερες πηγές ρύπανσης, αφού η κάθε λειτουργία τους έχει ένα περιβαλλοντικό αντίκτυπο το οποίο

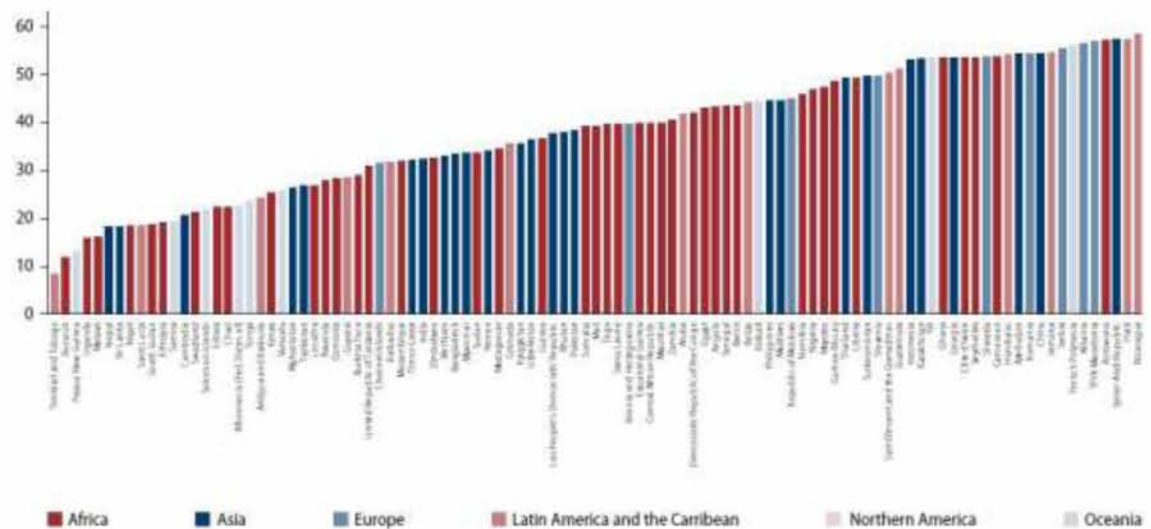
συμβάλει στο συνολικό περιβαλλοντικό αντίκτυπο τους (Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1990) (Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2004).

1.1 ΑΣΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ

Τα αστικά κέντρα χαρακτηρίζονται από την τάση της συνεχούς αύξησης του ανθρώπινου πληθυσμού και της συγκέντρωσης μεγάλου αριθμού οικονομικών δραστηριοτήτων. Το φαινόμενο της συγκέντρωσης του πληθυσμού μιας χώρας στις μεγάλες πόλεις, είτε εξαιτίας της εσωτερικής μετανάστευσης από τις αγροτικές περιοχές προς τις πόλεις είτε εξαιτίας μετανάστευσης λόγω πολέμων ή κλιματικών συνθηκών, που έχει ως συνέπεια την αύξηση της έκτασης τους, ονομάζεται αστικοποίηση (Πολύζος, 2015).

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ), το 2014, αν και υπάρχουν σημαντικές διαφορές στα επίπεδα αστικοποίησης ανά χώρα, πάνω από το ήμισυ του παγκόσμιου πληθυσμού (54%) ζούσε σε αστικές περιοχές. Οι επόμενες δεκαετίες θα φέρουν περαιτέρω βαθιές αλλαγές στο μέγεθος και τη χωρική κατανομή του παγκόσμιου πληθυσμού αφού η συνεχιζόμενη αστικοποίηση και η συνολική αύξηση του παγκόσμιου πληθυσμού αναμένεται να προσθέσει 2,5 δισεκατομμύρια ανθρώπους στον αστικό πληθυσμό μέχρι το 2050. Ταυτόχρονα, το ποσοστό του παγκόσμιου πληθυσμού που ζει σε αστικές περιοχές αναμένεται να αυξηθεί, φθάνοντας το 66% μέχρι το 2050 (United Nations, 2014).

Διάγραμμα 1: Ποσοστό πληθυσμού που κατοικεί σε αστικές περιοχές (2014)

Πηγή: (United Nations, 2014)

Στην Ελλάδα παρατηρήθηκε σημαντική αύξηση του αστικού πληθυσμού κυρίως μετά το 1922 όπου 1.200.000 πρόσφυγες από την Μικρά Ασία, ζήτησαν στέγη στις ελληνικές πόλεις. Παράλληλα, λόγω των υποβαθμισμένων συνθηκών ζωής καθώς και εργασίας στην ύπαιθρο, υπήρξαν και πολλοί εσωτερικοί μετανάστες (Αραβαντινός, 2007). Η κύρια όμως φάση της αστικοποίησης στην Ελλάδα, η οποία δημιούργησε και το μεγαλύτερο τμήμα των αστικών περιοχών που υπάρχει και λειτουργεί σήμερα, πραγματοποιήθηκε την περίοδο 1950-1980 (Γοσποδίνη και Μπεριάτος, 2006).

Η αύξηση του πληθυσμού των πόλεων, δημιουργεί νέες ανάγκες και προκλήσεις όπως η δυνατότητα πρόσβασης των κατοίκων σε βασικά αγαθά και υπηρεσίες, η δυνατότητα εκπαίδευσης, η δημιουργία θέσεων εργασίας, η λειτουργία της τοπικής αυτοδιοίκησης, η πολεοδομική διαχείριση της πόλης, η διαχείριση των περιβαλλοντικών προβλημάτων που προκύπτουν κ.α. (Ψαρράκη, 2016). Η αστικοποίηση, λοιπόν επιφέρει θετικές αλλά και αρνητικές συνέπειες στον κοινωνικό, τον οικονομικό αλλά και τον περιβαλλοντικό τομέα, των περιοχών όπου παρατηρείται.

Ως θετικές επιδράσεις μπορούν να αναφερθούν οι εξής:

- Η βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών λόγω της βελτίωσης των παρεχόμενων υπηρεσιών και των υψηλότερων επιπέδων κοινωνικών παροχών και υποδομών όπως η εκπαίδευση, η υγεία, οι συγκοινωνίες, η ψυχαγωγία και ο πολιτισμός.
- Η αύξηση της παραγωγής στον δευτερογενή και τον τριτογενή τομέα, δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας.
- Η αύξηση του εισοδήματος των πολιτών.
- Η διευκόλυνση της λειτουργίας της οικονομίας, αφού οι οικονομικές συναλλαγές γίνονται ευκολότερα και με μικρότερο κόστος λόγω της πληθυσμιακής συγκέντρωσης.
- Η ενθάρρυνση του συστηματικού στοχασμού και της κριτικής σκέψης, λόγω της συγκέντρωσης στις πόλεις, εκπαιδευτικών και ερευνητικών ιδρυμάτων.

Οι αρνητικές επιπτώσεις της αστικοποίησης είναι οι εξής:

- Η ύπαρξη κοινωνικών προβλημάτων όπως η κοινωνική απομόνωση, η δυσκολία στην ανάπτυξη κοινωνικών και προσωπικών επαφών αλλά και η εγκληματικότητα.

- Η αύξηση του κόστους ζωής των πολιτών εξαιτίας της οικονομικής επιβάρυνσης που δέχονται για την κατασκευή και λειτουργία μεγάλων έργων υποδομής, απαραίτητα για την διαβίωσή τους στην πόλη.
- Αύξηση των ποσοστών φτώχειας στα μεγάλα αστικά κέντρα (σύμφωνα με στοιχεία του ΟΗΕ).
- Η διαβίωση των πολιτών σε ένα ασφυκτικά δομημένο περιβάλλον, χωρίς ουσιαστική επαφή με την φύση.
- Η ρύπανση του περιβάλλοντος λόγω των βιομηχανικών εγκαταστάσεων, του συνεχώς αυξανόμενου αριθμού αυτοκινήτων αλλά και της συγκέντρωσης μεγάλου αριθμού ανθρώπων σε περιορισμένο χώρο (Πολύζος, 2015).

Συνοψίζοντας, λοιπόν, η προσπάθεια αναζήτησης καλύτερων συνθηκών ζωής έχει ως αποτέλεσμα, τα βασικά χαρακτηριστικά των μεγάλων αστικών κέντρων να είναι: η πυκνή δόμηση, η έλλειψη κοινωνικού εξοπλισμού, η κυκλοφοριακή συμφόρηση, η μόλυνση της ατμόσφαιρας και η ηχορρύπανση καθώς και ο σταδιακός περιορισμός και κατακερματισμός των ελεύθερων χώρων και των χώρων πρασίνου (Ανδρεαδάκη-Χρονάκη, 2006).

2. ΑΣΤΙΚΟΙ ΥΠΑΙΘΡΙΟΙ ΧΩΡΟΙ

Η αστικοποίηση, η πυκνή και άναρχη δόμηση και το κυκλοφοριακό πρόβλημα οδήγησαν στην ατμοσφαιρική ρύπανση και την αισθητική υποβάθμιση των πόλεων καθιστώντας την διαβίωση στις αστικές περιοχές δύσκολη. Η δύσκολη διαβίωση στις πόλεις σε συνδυασμό με την αποκοπή των πολιτών από το φυσικό περιβάλλον και τον περιορισμό του ελεύθερου χρόνου, δημιουργούν ποικίλα προβλήματα στην σωματική και ψυχική υγεία των κατοίκων τους (Γιοβρή, 2017). Η ανάγκη, λοιπόν, για περισσότερους αστικούς υπαίθριους χώρους και χώρους πρασίνου κρίνεται επιτακτική αφού η ύπαρξη τέτοιων χώρων μέσα στην πόλη συμβάλει στην βελτίωση της ποιότητας ζωής, της υγείας και του ψυχισμού των κατοίκων, ενώ παράλληλα συμβάλει στη προστασία του περιβάλλοντος, στην διατήρηση της βιοποικιλότητας και την αειφορία (Παπαδημητρίου, 2016).

Οι υπαίθριοι χώροι και οι χώροι πρασίνου είναι ένα από τα συστατικά στοιχεία μιας αστικής περιοχής διαδραματίζοντας κοινωνικό και περιβαλλοντικό ρόλο, διαχρονικά, ενώ σημαντική είναι και η προσφορά σε ψυχολογικό, αισθητικό και οικονομικό επίπεδο. Ο ρόλος των υπαίθριων χώρων στα πλαίσια της βιώσιμης πόλης είναι πολλαπλός αφού οι αστικοί υπαίθριοι χώροι σήμερα, αποτελούν: ρυθμιστές του αστικού κλίματος, περιοχές προστασίας και ανάδειξης των φυσικών στοιχείων της πόλης και της βιοποικιλότητας της, πεδία διαχείρισης των πλημμυρών και των ομβρίων υδάτων, χώρους παραγωγής, αλλά και χώρους κοινωνικής συνεύρεσης και συμμετοχής (Αθανασίου, 2015).

2.1 ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ ΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ

Στην εξελικτική τους πορεία, οι αστικοί υπαίθριοι χώροι αποτελώντας με τον πολύ-λειτουργικό τους χαρακτήρα, βασικά τμήματα του αστικού ιστού, έχουν λάβει πολλούς χαρακτηρισμούς και ιδιότητες όπως: ανοιχτοί, υπαίθριοι, ελεύθεροι και πράσινοι χώροι (Ανανιάδου-Τζημοπούλου, 1992 στο Λιονάτου, 2008). Πολλοί συγγραφείς και στοχαστές έχουν χρησιμοποιήσει μια σειρά από ορισμούς που σχετίζονται με τους αστικούς υπαίθριους χώρους. Ο ανοικτός χώρος μπορεί να οριστεί ως γη και νερό σε μια αστική περιοχή που δεν καλύπτεται από αυτοκίνητα ή κτίρια ή ως οποιαδήποτε μη διαμορφωμένη γη σε αστική περιοχή (Gold, 1980). Από την άλλη

πλευρά, ο Tankel (1963) πρότεινε ότι ο ανοικτός χώρος δεν είναι μόνο η γη ή το νερό στη γη εντός και γύρω από τις αστικές περιοχές, ο οποίος δεν καλύπτεται από κτίρια, αλλά είναι και ο χώρος και το φως πάνω από τη γη (Tankel, 1963 στο Woolley, 2003).

Από την άποψη του χρήστη, ο υπαίθριος χώρος είναι εκείνος που επιτρέπει διαφορετικούς τύπους δραστηριοτήτων που περιλαμβάνουν απαραίτητες, προαιρετικές και κοινωνικές δραστηριότητες (Gehl, 1987). Οι απαραίτητες δραστηριότητες είναι «σχεδόν υποχρεωτικές» και περιλαμβάνουν τη μετάβαση στο σχολείο ή την εργασία, την αγορά και την αναμονή για το λεωφορείο. Οι δραστηριότητες αυτές πρέπει να γίνουν οπωσδήποτε, επομένως η ύπαρξή τους δεν εξαρτάται από το φυσικό περιβάλλον, αν και η βελτίωση της καθημερινής ποιότητας ζωής των ανθρώπων εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το αν οι χώροι αυτοί είναι καλά σχεδιασμένοι, διαμορφωμένοι και συντηρημένοι. Ως προαιρετικές δραστηριότητες (π.χ. περπάτημα για καθαρό αέρα, τρέξιμο, ηλιοθεραπεία κ.α.) χαρακτηρίζονται εκείνες που πραγματοποιούνται αν υπάρχει επιθυμία και χρόνος και φυσικά αν ο τόπος και ο καιρός το επιτρέπουν. Οι δραστηριότητες αυτές εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από το εξωτερικό περιβάλλον και από την ποιότητα του περιβάλλοντος. Οι κοινωνικές δραστηριότητες θεωρούνται εξέλιξη από τις απαραίτητες και προαιρετικές δραστηριότητες και εξαρτώνται από την παρουσία τουλάχιστον ενός άλλου ατόμου. Ως κοινωνικές δραστηριότητες μπορούν να χαρακτηριστούν το παιχνίδι των παιδιών, η συνάντηση και η συνομιλία με φίλους, κοινοτικές δραστηριότητες και παθητικές δραστηριότητες παρακολούθησης και ακρόασης άλλων ανθρώπων. Ο σχεδιασμός και η διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος μπορεί σαφώς να έχει αντίκτυπο στις ευκαιρίες που μπορεί να προκύψουν για τέτοιες κοινωνικές δραστηριότητες (Woolley, 2003).

Οι υπαίθριοι χώροι μπορούν να κατηγοριοποιηθούν ανάλογα με τα όρια τους και το καθεστώς ιδιοκτησίας τους σε δημόσιους, ημι-δημόσιους, ημι-ιδιωτικούς και ιδιωτικούς (Newman, 1972). Ο ιδιωτικός ανοικτός χώρος περιλαμβάνει μεμονωμένους κήπους σε σπίτια ενώ ως δημόσιοι ανοιχτοί χώροι μπορούν να χαρακτηριστούν χώροι όπως πάρκα και πλατείες. Οι ημι-ιδιωτικοί ανοιχτοί χώροι είναι εκείνοι τους οποίους ένας περιορισμένος αριθμός ατόμων τους χρησιμοποιεί και που το ευρύ κοινό δεν θα ήταν γενικά ευπρόσδεκτο, όπως οι αυλές των σπιτιών, οι κοινόχρηστοι κήποι και οι χώροι παιχνιδιού. Τέλος οι ημι-δημόσιοι ανοιχτοί χώροι περιλαμβάνουν χώρους όπου το κοινό μπορεί να τους χρησιμοποιήσει για περιορισμένο χρόνο ή χώρους οι οποίοι

χρησιμοποιούνται από συγκεκριμένες κατηγορίες πολιτών όπως είναι οι σχολικές παιδικές χαρές (Woolley, 2003).

Ανάλογα με το κύριο υλικό επικάλυψης τους οι αστικοί υπαίθριοι χώροι διακρίνονται σε:

Αστικούς (urban spaces): όπου ονομάζονται οι υπαίθριοι χώροι επικαλυμμένοι με μαλακές και σκληρές επιφάνειες με κοινό χαρακτηριστικό γνώρισμα την εξυπηρέτηση των ανθρώπινων δραστηριοτήτων και λειτουργιών (αναψυχή, μετακίνηση, εργασία κλπ.), τη διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας και την ανάδειξη της πολιτιστικής φυσιογνωμίας της πόλης. Ως αστικοί χώροι χαρακτηρίζονται οι ανοιχτοί χώροι που περιλαμβάνουν τους αδόμητους χώρους της πόλης συμπεριλαμβανομένων και των χώρων πρασίνου.

Χώρους πρασίνου ή αστικό πράσινο (urban green spaces): όπου είναι το σύνολο των χώρων μέσα ή σε άμεση επαφή με την πόλη, οι οποίοι εξυπηρετούν βασικές κοινωνικές, αναψυχικές και πολιτιστικές ανάγκες και είναι επικαλυμμένοι κατά κύριο λόγο από πράσινο και υδατοπερατές επιφάνειες. Ως χώροι πρασίνου μπορούν να αναφερθούν τα πάρκα, τα δάση, οι παιδικές χαρές καθώς και οι νησίδες, οι φυσικοί αδόμητοι χώροι και τα ποτάμια (Λιονάτου, 2008).

Τέλος, ο Walzer M. (1986) δίνει τον εξής ορισμό για τους δημόσιους χώρους, είτε πρόκειται για εσωτερικούς είτε για εξωτερικούς: *«Ο δημόσιος χώρος είναι χώρος όπου μοιραζόμαστε με ξένους, ανθρώπους που δεν είναι συγγενείς μας, φίλοι ή συνεργάτες. Είναι χώρος για την πολιτική, τη θρησκεία, το εμπόριο, τον αθλητισμό, χώρος για ειρηνική συνύπαρξη και απρόσωπη συνάντηση. Ο χαρακτήρας του εκφράζει και ρυθμίζει επίσης τη δημόσια ζωή μας, τον πολιτικό πολιτισμό, τον καθημερινό λόγο».*

2.1.1 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ

Για πρώτη φορά στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, δόθηκε από τους αρχιτέκτονες τοπίου Olmstead και Nolen ένας πλήρης κατάλογος με τις κατηγορίες αστικών υπαίθριων χώρων και χώρων πρασίνου που ήταν αναγκαίες, για την σύγχρονη τότε πόλη. Στον κατάλογο περιλαμβάνονται οι ακόλουθες έξι κατηγορίες χώρων (Olmstead και Nolen στο Αραβαντινός και Κοσμάκη, 1988):

- α. δρόμοι, βουλεβάρτα και λεωφόροι - πάρκα (parkways)
- β. πλατείες, κοινόχρηστο πράσινο (commons), δημόσιοι κήποι
- γ. παιδικές χαρές τριών κατηγοριών: για μικρά παιδιά, παιδιά σχολικής ηλικίας και για εφήβους
- δ. μικρά πάρκα γειτονιάς
- ε. μεγάλα πάρκα μέσα στην πόλη
- στ. μεγάλα πάρκα έξω από την πόλη.

Ο ρόλος των αστικών υπαίθριων χώρων μέσα στο πολεοδομικό περιβάλλον εξαρτάται από τη λειτουργία της πόλης, το χαρακτήρα της καθώς και το κοινωνικοπολιτιστικό πλαίσιο μέσα στο οποίο αυτή εξελίσσεται και αναπτύσσεται. Έτσι, πολλές από τις παραπάνω κατηγορίες δεν συναντώνται σήμερα, όπως το κοινόχρηστο πράσινο, ενώ άλλες επανεμφανίστηκαν μετά από αιώνες σε προτάσεις αρχιτεκτόνων και πολεοδόμων (Ελληνιστική και Ρωμαϊκή αγορά). Στις σύγχρονες πόλεις κυριαρχούν νέοι τύποι όπως οι πεζόδρομοι και οι παρκοπεζόδρομοι.

Μέσα από την διαχρονική εξέταση των αστικών περιοχών, δύο είναι οι κυρίαρχες κατηγορίες αστικών υπαίθριων χώρων: α) οι κήποι και τα πάρκα και β) οι δρόμοι και οι πλατείες.

I. Οι κήποι και τα πάρκα: που λειτουργούν σαν χώροι αναψυχής και ανάπαυσης ή σαν χώροι εισαγωγής σε σημαντικά κτίρια (ναούς, ανάκτορα κτλ.) και η οργάνωσή τους βασίζεται στην εκτεταμένη φύτευση.

Αρχικά τα πάρκα και οι κήποι δεν είχαν οργανική σχέση με την πόλη αλλά συνδέονταν με τους χώρους λατρείας ή αποτελούσαν προνόμιο των ευπόρων τάξεων,

ενώ σε ελάχιστες περιπτώσεις ήταν κοινόχρηστοι ή δημόσιοι. Διακρίνονται στις ακόλουθες κατηγορίες:

- Κήποι γύρω από κτίρια: όπου η οργάνωση τους υποτάσσεται στο κτίριο. Τα στοιχεία του χώρου (άνθη, δένδρα, πέργκολες) διατάσσονται συμμετρικά έχοντας σαν στόχο την εξασφάλιση της ευθύγραμμης συνέχειας προς την είσοδο του κτιρίου, ενώ το νερό είναι κυρίαρχο στοιχείο της οργάνωσης του χώρου.
- Κήποι ενταγμένοι σε κτιριακά συγκροτήματα: στην κατηγορία αυτή έχουμε το αίθριο (χαρακτηριστικό της αρχαίας Ρωμαϊκής και Ελληνικής κατοικίας) και την αυλή (χαρακτηριστικό της μουσουλμανικής κατοικίας). Εδώ τα στοιχεία φυσικής διαμόρφωσης και η φύτευση αποτελούν τα κυρίαρχα στοιχεία.
- Εκτεταμένοι κήποι και πάρκα: η κλίμακα των οποίων είναι πολύ μεγαλύτερη από αυτή των δύο προηγούμενων κατηγοριών αφού η υπαίθρια διαμόρφωση καταλαμβάνει μεγάλη έκταση ενώ το κτίριο (π.χ. ανάκτορο) αποτελεί ουσιαστικά ένα σημείο μέσα στην οργάνωση του χώρου. Οι υπαίθριοι αυτοί χώροι είχαν αρχικά ως στόχο της εξασφάλιση ενός ελεγχόμενου και ασφαλούς φυσικού τοπίου και χρησιμοποιούνταν σαν χώροι κυνηγιού, κοινωνικών συγκεντρώσεων και εορτών για αυτοκράτορες ή βασιλιάδες και την αυλή τους ενώ σπάνια ήταν ανοιχτοί για άλλα κοινωνικά στρώματα (Αραβαντινός και Κοσμάκη, 1988).

Κήπος

Κήπος είναι ένας δεντροφυτεμένος χώρος με μεγάλη ποικιλία σε είδη φυτών και τις περισσότερες φορές, πλούσια ορνιθοπανίδα, ενώ συνήθως ως κήπο καλούμε το οικόπεδο ενός ιδιωτικού κτιρίου όπου καλλιεργούνται διάφορα φυτά. Οι κήποι αποτελούν τους πράσινους, πλούσιους και πυκνούς από πλευράς φύτευσης, χώρους μιας αστικής περιοχής. Στην παράδοση των ευρωπαϊκών πόλεων υπάρχουν παλαιοί και νέοι βοτανικοί κήποι που έχουν επιστημονικό σκοπό αλλά και παλαιοί ανακτορικοί κήποι οι οποίοι πλέον είναι δημόσιοι και ανοιχτοί στο ευρύ κοινό (Εθνικός Κήπος, Κήποι των Βερσαλλιών) (Μπελαβίλας και Βαταβάλη, 2009).

Πάρκο

Στην σύγχρονη πόλη, το πάρκο παίζει εντελώς διαφορετικό ρόλο από την πλατεία και έχει ουσιαστική και σημαντική οικολογική αξία. Τα πάρκα είναι

ουσιαστικά μεγάλοι κήποι με μεγάλα δέντρα σε πυκνή διάταξη, με ξέφωτα, λίμνες και μεγάλες επιφάνειες από χόμα και υδατοπερατά υλικά, με το έδαφος να ακολουθεί το φυσικό ανάγλυφο, ενώ συνήθως απουσιάζουν τα κτίρια. Τα πάρκα που προορίζονται για περπάτημα και ήπια αναψυχή έχουν ως κύριο χαρακτηριστικό το πράσινο και συνήθως περιλαμβάνουν παιδικές χαρές, χώρους παιχνιδιού και αθλητικές εγκαταστάσεις.

Εικόνα 1: Εθνικός Κήπος, Αθήνα

Πηγή: <http://www.enrouteathens.com/>

Εικόνα 2: Σέντραλ Παρκ, Νέα Υόρκη

Πηγή: <https://newyorktravel.gr/>

II. Οι δρόμοι και οι πλατείες: που είναι ενιαίες επιφάνειες με κύριο σκοπό την υπαίθρια κοινωνική ζωή και το εμπόριο. Στους χώρους αυτούς τα στοιχεία φύτευσης δεν έχουν πρωτεύοντα ρόλο και συνήθως απουσιάζουν.

Δρόμος

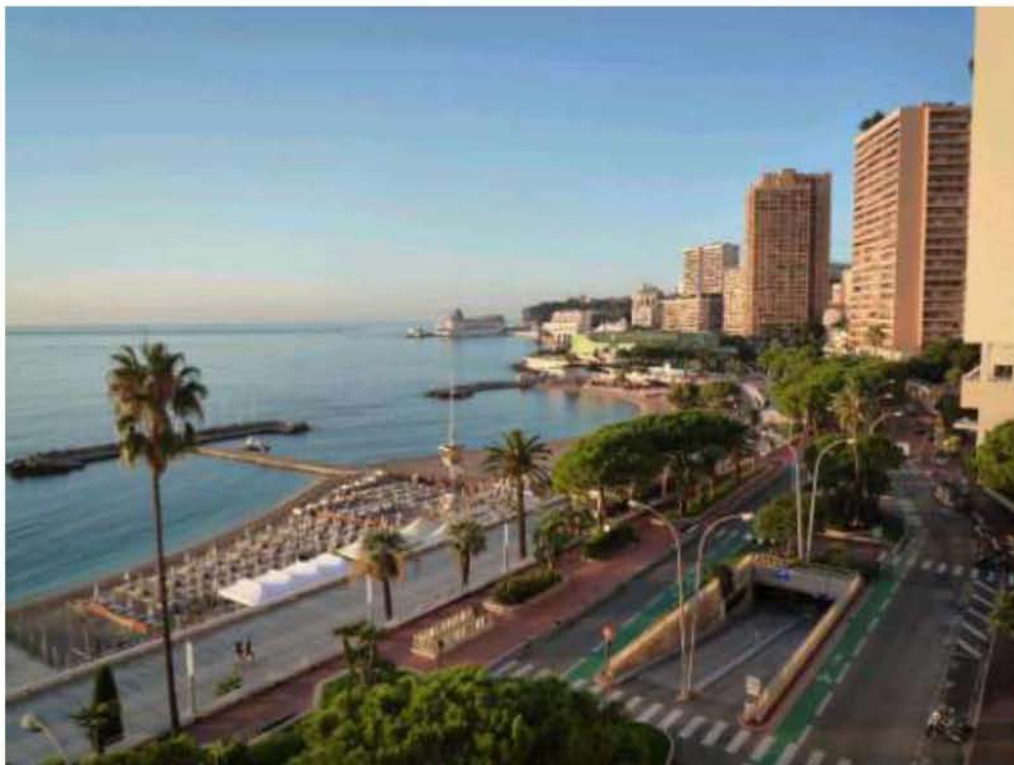
Ο δρόμος-άξονας αποτελεί τον κοινόχρηστο χώρο που λειτουργεί, κατά κύριο λόγο, για την εξυπηρέτηση της κυκλοφορίας (Σιόλας et al., 2015) και συνδέει τις λειτουργίες μιας πόλης μεταξύ τους και με τον περιβάλλοντα αγροτικό χώρο, αποτελώντας έτσι το κύριο στοιχείο πολεοδομικής οργάνωσης (Moughtin, 2005). Οι δρόμοι σχετίζονται με τις ακόλουθες λειτουργίες: α) τη σύνδεση με τους ευρύτερους εμπορικούς άξονες, β) τις παρελάσεις, τις πορείες, τις διαδηλώσεις και τους θριάμβους βασιλέων και αυτοκρατόρων (Νινευή, Βαβυλώνα), γ) τις τελετουργικές πορείες προς ιερά και ναούς (Αιγυπτιακές πόλεις) και δ) τη συμβολική αναπαράσταση του αστρικού κόσμου και ειδικότερα των σημείων του ορίζοντα, όπως στην Κίνα και την Ινδία όπου οι άξονες διατρέχουν τις πόλεις από Βορρά προς Νότο και από τη Δύση προς την Ανατολή (Αραβαντινός και Κοσμάκη, 1988). Σε έναν τυπικό δρόμο μιας σύγχρονης πόλης μπορεί να υπάρχουν φυτεύσεις, διαβάσεις πεζών και πεζοδρόμια που οριοθετούν την κίνηση των οχημάτων και των πεζών, διαχωριστικές νησίδες που χωρίζουν την κυκλοφορία, χώροι στάθμευσης οχημάτων καθώς και λωρίδες κίνησης ποδηλάτων (Μπελαβίλας και Βαταβάλη, 2009).

Πλατεία

Η πλατεία αποτελώντας το βασικό πλαίσιο της ανθρώπινης δραστηριότητας στον δημόσιο χώρο είναι η χωρική δομή του ελεύθερου χώρου που προκύπτει από την παράθεση κτιρίων γύρω του, δημιουργώντας έτσι την «αίσθηση του περικλειστού». Ο όρος πλατεία ετυμολογικά προέρχεται από την «πλατεία οδό», δηλαδή την επίπεδη έκταση που μπορεί να αποτελέσει το κέντρο ενός οικισμού ή μιας πόλης, χωρίς όμως η κεντρικότητα να αφορά μόνο τη μορφολογική και γεωμετρική κεντρικότητα, αλλά τη λειτουργική (Αραβαντινός και Κοσμάκη, 1988). Οι πλατείες αποτελούν χώρο αναψυχής ξεκούρασης, διασκέδασης, κοινωνικής συνάθροισης, ανταλλαγής απόψεων και εμπορευμάτων, θρησκευτικών τελετουργιών και πολιτικής έκφρασης (Σιόλας et al., 2015), που είναι και οι καθοριστικοί παράγοντες που οδήγησαν στη χρήση σκληρών

υλικών επίστρωσης (Moughtin, 2005), με την παρουσία πρασίνου να περιορίζεται σε λίγες μόνο συστάδες δέντρων κοντά σε κρήνες (Patton, 1986).

Εικόνα 3: Λεωφόρος πριγκίπισσας Γρεϊς, Μονακό

Πηγή: <https://alchetron.com/>

Εικόνα 4: Πλατεία Τροκαντερό, Παρίσι

Πηγή: <https://frenchmoments.eu/>

2.2 ΑΣΤΙΚΟΙ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΟΙ ΧΩΡΟΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Ο Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός (ΓΟΚ) Ν. 1577/1985 όπως τροποποιήθηκε με τον Ν.2831/9-13-06-2000 (ΦΕΚ 140 Α') επισημαίνει ότι: «*Κοινόχρηστοι χώροι είναι οι κάθε είδους δρόμοι, πλατείες, άλση και γενικά οι προοριζόμενοι για κοινή χρήση ελεύθεροι χώροι, που καθορίζονται από το εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο του οικισμού ή έχουν τεθεί σε κοινή χρήση με οποιοδήποτε άλλο νόμιμο τρόπο*». Ενώ ο Νέος Οικοδομικός Κανονισμός (ΝΟΚ) (Ν. 4067/2012, ΦΕΚ 79Α/12) αναφέρει ότι: «*Κοινόχρηστοι χώροι είναι οι κοινής χρήσης ελεύθεροι χώροι, που καθορίζονται από το εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο ή έχουν τεθεί σε κοινή χρήση με οποιονδήποτε νόμιμο τρόπο*».

Στην Υπουργική Απόφαση Υ.Α. 10788/5.3.2004, (ΦΕΚ Δ 285/2004), «*Έγκριση πολεοδομικών σταθεροτύπων (standards) και ανώτατα όρια πυκνοτήτων που εφαρμόζονται κατά την εκπόνηση των γενικών πολεοδομικών σχεδίων, των σχεδίων χωρικής και οικιστικής οργάνωσης «ανοικτής πόλης» και των πολεοδομικών μελετών*», προβλέπονται τα εξής για τους αστικούς ελεύθερους χώρους:

Το σύστημα ελεύθερων χώρων πρέπει να καλύπτει μια ποικιλία δραστηριοτήτων, οι οποίες αναπτύσσονται σε χώρους που σχεδιάζονται σε διάφορες αποστάσεις από τον τόπο κατοικίας και σε διάφορα μεγέθη, ανάλογα με τον προορισμό τους.

Ειδικότερα οι αστικοί χώροι πρασίνου διακρίνονται σε:

1. Ελεύθεροι Χώροι Πολεοδομικής Ενότητας

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν:

- Νησίδες πρασίνου (green pockets) 0,01 – 01 Ha χωρίς άλλη χρήση. Παίζουν ρόλο κυρίως στην ορθολογική οριστικοποίηση του σχεδιασμού και στη δημιουργία «ανοιγμάτων» στον δομημένο ιστό.
- Πλατείες 0,1-0,5 Ha, με ή χωρίς εξοπλισμό. Το πράσινο δεν είναι το κύριο χαρακτηριστικό τους και χρησιμοποιούνται κυρίως σαν χώροι κοινωνικής επαφής και αναψυχής (η χρήση αναψυκτηρίων είναι συμβατή).

- Παιδικές χαρές - γωνιές (μικρής κλίμακας) μπορεί να αφορούν σε τμήματα πεζοδρόμων (woonerf)
- Πάρκο Πολεοδομικής Ενότητας - Γειτονιάς 0,5 -1,5 Ha εκτός του πρασίνου που είναι το κύριο χαρακτηριστικό του μπορεί να περιλαμβάνει δραστηριότητες ενεργητικής αναψυχής, όπως μικρές αθλητικές εγκαταστάσεις, παιδικές χαρές, χώρους παιχνιδιού (το πάρκο είναι δυνατόν να καλύπτει τις ανάγκες και πέραν της μιας πολεοδομικής ενότητας - γειτονιάς)

2. Ελεύθεροι Χώροι Πόλης / Οικισμού

- Πάρκο Πόλης / Οικισμού

Οι χώροι της κατηγορίας αυτής κατά κανόνα τοποθετούνται σε φυσικές περιοχές που προσφέρονται για τον σκοπό αυτό και πρέπει να διαμορφωθούν έτσι ώστε να προστατευθεί και να αναδειχθεί ο φυσικός χαρακτήρας του τοπίου. Αποτελούν τις «φυγές» από το αστικό περιβάλλον και για αυτό είναι σκόπιμο να αποφεύγεται η χωροθέτηση σε αυτές λειτουργιών με έντονη όχληση (Υ.Α. 10788/5.3.2004, (ΦΕΚ Δ 285/2004)).

3. Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΗΝ ΖΩΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

Χαρακτηριστικά γνωρίσματα των σύγχρονων αστικών συγκροτημάτων αποτελούν ο σταθερά αυξανόμενος οικοδομικός όγκος, η συνεχιζόμενη αύξηση της πυκνότητας του πληθυσμού σε περιορισμένο χώρο, η εκτεταμένη κάλυψη της επιφάνειας του εδάφους με άσφαλτο και άλλα δομικά υλικά και ο υπέρμετρος κυκλοφοριακός φόρτος που αυξάνουν την θερμοκρασία και την ατμοσφαιρική ρύπανση. Καθοριστικής, λοιπόν σημασίας για την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης σε μια πόλη είναι η ύπαρξη υπαίθριων φυτοκαλυμμένων χώρων, οι οποίοι αν και είναι ζωτικής σημασίας, συνήθως είναι λίγοι, περιορισμένης έκτασης και σε τυχαία σημεία μέσα στο πολεοδομικό συγκρότημα (Χρονόπουλος, 2000).

Στον ορισμό του Συμβουλίου της Ευρώπης (Council of Europe, 1986) επισημαίνεται η σημασία του ρόλου που διαδραματίζουν οι ανοιχτοί χώροι μέσα σε μια αστική περιοχή:

«Ο ανοικτός χώρος αποτελεί ουσιαστικό τμήμα της αστικής κληρονομιάς, ένα δομικό στοιχείο της αρχιτεκτονικής και αισθητικής μορφής μιας πόλης, διαδραματίζει σημαντικό εκπαιδευτικό ρόλο, είναι οικολογικά σημαντικό, είναι σημαντικό για την κοινωνική αλληλεπίδραση και για την ενίσχυση της κοινωνικής ανάπτυξης και υποστηρίζει οικονομικούς στόχους και δραστηριότητες. Συγκεκριμένα συμβάλλει στη μείωση της εγγενούς έντασης και σύγκρουσης σε υποβαθμισμένα τμήματα αστικών περιοχών στην Ευρώπη και παίζει σημαντικό ρόλο αφού συνεισφέρει στις ανάγκες αναψυχής και ελεύθερου χρόνου της κοινωνίας και, τέλος, έχει οικονομική αξία στην ενίσχυση του περιβάλλοντος»

3.1 ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ

Η συμβολή των αστικών υπαίθριων χώρων και των χώρων πρασίνου είναι σημαντική και πολυσύνθετη για την ζωή της πόλης και των κατοίκων της. Η προσφορά τους είναι καθοριστικής σημασίας τόσο στον φυσικό χώρο και το περιβάλλον δηλαδή στις φυσικές διεργασίες σε έμψυχα και άψυχα όσο και στον κοινωνικό, ψυχολογικό και αισθητικό τομέα. Σημαντική είναι, όμως και η συμβολή τους σε οικονομικό επίπεδο (Αραβαντινός και Κοσμάκη, 1988).

Το Τμήμα Περιβάλλοντος συγκέντρωσε τα οφέλη των αστικών υπαίθριων χώρων και των πράσινων περιοχών σε τρεις βασικές κατηγορίες: α) περιβαλλοντική,

β) εκπαιδευτική, κοινωνική και πολιτιστική και γ) οικονομική αναγέννηση (Department of the Environment, 1996). Επίσης, το Συμβούλιο της Ευρώπης περιγράφει τον ανοιχτό χώρο ως «δημόσιο σαλόνι». Αναφέρει επίσης ότι ο ανοικτός χώρος έχει εκπαιδευτικό ρόλο, είναι οικολογικής σημασίας, είναι σημαντικός για την κοινωνική αλληλεπίδραση και παρέχει ευκαιρίες για κοινοτική ανάπτυξη μέσω ατόμων που έχουν διοικητικές ευθύνες, δημιουργεί υπερηφάνεια στην κοινότητα και έχει ρόλο ψυχαγωγίας και αναψυχής (Council of Europe, 1986).

3.1.1 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΟΦΕΛΗ

Οι αστικοί υπαίθριοι χώροι εκτός από την αισθητική αναβάθμιση και την απόλαυση του τόπου καθώς και τη δημιουργία πόλων έλξης για κατοίκους και επισκέπτες θεωρούνται και «πνεύμονες αναπνοή» και ρυθμιστές των κλιματικών συνθηκών μιας αστικής περιοχής παρέχοντας καλύτερες θερμικές, ακουστικές και οπτικές συνθήκες αφού το περιβάλλον στους ελεύθερους χώρους διαφοροποιείται από αυτό των πυκνοδομημένων περιοχών (Μακροπούλου και Γοσποδίνη, 2010).

Οι υπαίθριοι χώροι στην πόλη και το αστικό πράσινο συμβάλλουν καθοριστικά στη μείωση των ρύπων βελτιώνοντας τις αναλογίες των στοιχείων της ατμόσφαιρας. Τα δέντρα, εκτός του οξυγόνου που παράγουν, ανανεώνουν τον αέρα της πόλης, συγκρατούν το διοξείδιο του άνθρακα, τη σκόνη και τους αιωρούμενους στον αέρα μικροοργανισμούς περιορίζοντας την ατμοσφαιρική ρύπανση, ενώ ταυτόχρονα συμβάλλουν στη μείωση του θορύβου, αφού τα δέντρα και γενικότερα το πράσινο απορροφά τα ηχητικά κύματα, εκτρέπει, αντανακλά και διασπά τους ισχυρούς ήχους αποτελώντας το καλύτερο «ηχοπέτασμα». Επιπλέον η ύπαρξη ελεύθερων χώρων διευκολύνει την κυκλοφορία του αέρα, και συμβάλει στη ρύθμιση της ηλιακής ακτινοβολίας και στη μείωση της θερμοκρασίας τους θερινούς μήνες, ιδιαιτέρως σημαντικό όφελος για τις Μεσογειακές χώρες, και παράλληλα βελτιώνει το αστικό μικροκλίμα (Πολύζος, 2015).

Τα δέντρα και η βλάστηση που είναι πυκνή στους περισσότερους από τους υπαίθριους χώρους μέσω της σκίασης και της διαδικασίας της εξατμισοδιαπνοής σε συνδυασμό με τις υδατοπερατές επιφάνειες, δροσίζουν τον αέρα της αστικής περιοχής,

μειώνοντας την θερμοκρασία κατά 1 έως και 5° C, συμβάλλοντας στην μείωση της αστικής θερμικής νησίδας. Το φαινόμενο της θερμικής νησίδας εμφανίζεται συχνά, την περίοδο του καλοκαιρού, στα πυκνοδομημένα αστικά κέντρα όπου η θερμοκρασία τους είναι υψηλότερη από αυτή στα περίχωρα. Οι παράγοντες που δημιουργούν το πρόβλημα αυτό είναι τα υλικά επίστρωσης των δρόμων και κατασκευής των κτιρίων που λόγω της μικρής ανακλαστικότητάς τους, απορροφούν την ηλιακή ακτινοβολία και την θερμότητα και την απελευθερώνουν τη νύχτα, η κακή γεωμετρία και χωροθέτηση των δομών εμποδίζοντας την κυκλοφορία του αέρα και τη διαφυγή της ηλιακής ενέργειας, η πληθώρα και η ποικιλία των ανθρωπογενών δραστηριοτήτων και η γρήγορη απορροή του νερού που οδηγεί στη μειωμένη εξάτμιση, λόγω της έλλειψης πρασίνου και υδατοπερατών επιφανειών στα μεγάλα αστικά κέντρα (Woolley, 2003). Για την μείωση του φαινομένου της αστικής νησίδας κρίνεται απαραίτητη η ύπαρξη αστικών υπαίθριων χώρων με έντονο πράσινο και επίστρωση από ψυχρά υλικά.

Ένα άλλο όφελος που απορρέει από την ύπαρξη ελεύθερων χώρων και κυρίως χώρων πρασίνου είναι το γεγονός ότι τα δέντρα και οι διάφοροι τύποι βλάστησης με τις μεγάλες ρίζες τους συγκρατούν τα εδάφη κρατώντας τα συνεκτικά αποτρέποντας έτσι κατολισθήσεις, διαβρώσεις και αποσαθρώσεις ενώ παράλληλα προστατεύουν τους αγωγούς και τα φρεάτια ομβρίων από εμφράξεις. Επίσης, με την βοήθεια της βλάστησης μειώνεται η ταχύτητα του ανέμου ενώ ένα μέρος των όμβριων υδάτων εξατμίζεται πάνω στο φύλλωμα, ένα άλλο απορροφάται και το υπόλοιπο μέσω του ριζικού συστήματος εισρέει στο έδαφος όπου αποθηκεύεται και ένα μέρος τους φτάνει στον υδροφόρο ορίζοντα μειώνοντας τον κίνδυνο για πλημύρες (Αραβαντινός και Κοσμάκη, 1988).

Επίσης, οι ελεύθεροι χώροι πρασίνου έχουν ιδιαίτερη οικολογική αξία αφού συμβάλλουν στη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Οι χώροι αυτοί παρέχουν ενδιαιτήματα για έναν μεγάλο αριθμό φυτικών ειδών και για μεγάλους πληθυσμούς πουλιών και ζώων καθώς και χώρους αναπαραγωγής διαφόρων ζωντανών οργανισμών (Sorensen et al., 1997).

Τέλος, όταν οι αστικοί υπαίθριοι χώροι εντάσσονται σε ένα συνεχές δίκτυο όπου τα πάρκα και οι πλατείες συνδέονται με σωστά κατασκευασμένους και διατηρημένους πεζόδρομους, ποδηλατόδρομους αλλά και πεζοδρόμια, καθιερώνεται ένας περιβαλλοντικά ευχάριστος υπαίθριος χώρος, που προσελκύει χρήστες και

προτρέπει σε αειφορικές μετακινήσεις όπως το περπάτημα και το ποδήλατο. Έτσι, εξοικονομείτε ενέργεια και μειώνονται οι ατμοσφαιρικοί ρύποι λόγω της μείωσης της χρήσης του αυτοκινήτου ενώ ταυτόχρονα βελτιώνεται η ψυχική και σωματική υγεία των πολιτών (Λιονάτου, 2008).

Εικόνα 5: Η αξία της βλάστησης

Πηγή: <http://www.e-ecology.gr/>

3.1.2 ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΟΦΕΛΗ

Ίσως τα πιο προφανή οφέλη και ευκαιρίες που οι αστικοί υπαίθριοι χώροι προσφέρουν για τη ζωή στην πόλη, είναι τα κοινωνικά οφέλη. Είναι οι ευκαιρίες που προσφέρουν στους κατοίκους για να κάνουν διάφορες δραστηριότητες, να συμμετέχουν σε εκδηλώσεις και δραστηριότητες ή απλώς να παραβρίσκονται σε αυτές στα πλαίσια ενός καθαρού ευχάριστου και ασφαλούς περιβάλλοντος.

Οι ελεύθεροι χώροι προσφέρουν την ευκαιρία στους κατοίκους μιας πόλης για παθητική αναψυχή όπως η παρακολούθηση της φύσης ή μιας εκδήλωσης, η ανάγνωση, η συνάντηση με φίλους ή η επίσκεψη σε κάποια καφετέρια συμβάλλοντας έτσι στην ψυχική υγεία των πολιτών. Επίσης με την ενεργή αναψυχή όπως τη συμμετοχή σε ομαδικά αθλήματα (μπάσκετ, ποδόσφαιρο, τένις) ή ατομικές κατά κύριο λόγο

δραστηριότητες όπως το περπάτημα και το τρέξιμο, οι ελεύθεροι αστικοί χώροι συμβάλλουν στην σωματική κυρίως υγεία αυξάνοντας το προσδόκιμο ζωής αλλά ταυτόχρονα δίνουν στους συμμετέχοντες το αίσθημα της χαράς που ανήκουν σε μια ομάδα. Ένα από τα δομικά στοιχεία της ζωής είναι το παιχνίδι των παιδιών που βοηθάει στην ψυχική και σωματική υγεία τους αλλά και στην απόκτηση μιας υγιέστερη προσέγγιση για την ζωή.

Οι αστικοί υπαίθριοι χώροι και οι χώροι πρασίνου προσφέρουν επιπλέον κοινωνικές πολιτιστικές και εκπαιδευτικές ευκαιρίες. Μέσω των κοινωνικών επαφών όπως η συνάντηση με άλλους ανθρώπους, γνωστούς και φίλους με σκοπό την επικοινωνία, την ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών ενισχύεται η κοινωνικοποίηση, μειώνεται το άγχος και αποτρέπεται η απομόνωση. Με τις πολιτιστικές ευκαιρίες που παρέχουν οι υπαίθριοι χώροι στις αστικές περιοχές, για τη διοργάνωση και συμμετοχή σε πολιτιστικές συγκεντρώσεις και εκδηλώσεις (πανηγύρια, διαδηλώσεις) οι πολίτες μπορούν να εκφράσουν μαζικά αιτήματα και συναισθήματα ενώ ταυτόχρονα αντικατοπτρίζεται ο πολιτισμός και η ιστορία της πόλης. Τέλος, οι χώροι αυτοί προσφέρουν και εκπαιδευτικές ευκαιρίες (Woolley, 2003) όπου με την δημιουργία και διατήρηση σχολικών κήπων και λαχανόκηπων στα πλαίσια της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης καλλιεργούνται, επιπλέον, οι συμμετοχικές και οργανωτικές ικανότητες, η υπομονή και η επιμονή αλλά και η θετική στάση απέναντι στο περιβάλλον (Πέτρου και Κορφιάτης, 2015)

Εικόνα 6: Τα κοινωνία οφέλη των υπαίθριων χώρων

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Πηγή: <http://www.baharash.com/>

3.1.3 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΟΦΕΛΗ

Οι αστικοί υπαίθριοι χώροι πέρα από την αναβάθμιση του αστικού τοπίου έχουν και πολλά οικονομικά οφέλη για τους κατοίκους που ζουν κοντά και γύρω από αυτούς αλλά και για την κοινωνία συνολικά. Οι ελεύθεροι χώροι και οι χώροι πρασίνου αναβαθμίζουν το αστικό περιβάλλον αναβαθμίζοντας την ποιότητα ζωή των κατοίκων που ζουν κοντά σε αυτούς ελκύοντας έτσι νέους κατοίκους με αποτέλεσμα να αυξάνεται η ζήτηση ακινήτων αλλά και η αντικειμενική αξία όσον βρίσκονται πλησίον των χώρων αυτών.

Η αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου και η δημιουργία καλαίσθητων χώρων δημιουργούν νέους πόλους έλξης όχι μόνο για τους κατοίκους αλλά και για τους τουρίστες, η προσέλκυση των οποίων αποτελεί σημαντική πηγή οικονομικής ενίσχυσης των σύγχρονων πόλεων αφού ο τριτογενής τομέας είναι πλέον ο κυρίαρχος τομέας της οικονομίας τους (Νικολή, 2009). Με την ανάπτυξη του τουρισμού διαμορφώνεται το έδαφος για την ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων ψυχαγωγικών και εμπορικών αλλά και νέων επενδύσεων γενικότερα, δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας και τονώνοντας περισσότερο την οικονομία της περιοχής. Για πολλές επιχειρήσεις οι ψυχαγωγικές ευκαιρίες, η προστασία του περιβάλλοντος και το πράσινο είναι σημαντικά κριτήρια για την επιλογή της έδρας τους αφού δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στην προσφορά υψηλής

ποιότητας ζωής στους υπαλλήλους τους (Γλαντζή και Ράμφου, 2012) καθώς με την καλύτερη αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου τους αυξάνεται η παραγωγικότητα τους (Αραβαντινός και Κοσμάκη, 1988). Μάλιστα, έχει παρατηρηθεί, κυρίως στην Αμερική, ότι σε περιοχές που κατασκευάστηκαν ή αναβαθμιστήκαν υπαίθριοι χώροι αυξήθηκαν οι κτηματομεσιτικές αξίες από το στάδιο του σχεδιασμού και πριν καν ολοκληρωθούν.

Οι αστικοί υπαίθριοι χώροι, δίνουν επίσης την ευκαιρία για απασχόληση τόσο κατά το στάδιο της κατασκευής των έργων όπου απασχολείται μια ευρεία γκάμα εξειδικευμένων επαγγελματιών σε συνεργασία με τις τοπικές αρχές αλλά και για την διατήρηση, την προστασία και την σωστή λειτουργία τους (Woolley, 2003). Επίσης οικονομικά οφέλη μπορούν να προκύψουν, κυρίως για τους τοπικούς φορείς από τις πολιτιστικές εκδηλώσεις και τα φεστιβάλ που διοργανώνονται κατά καιρούς στους ελευθέρους χώρους των αστικών περιοχών.

Ένα άλλο έμμεσο οικονομικό όφελος που προκύπτει από την ύπαρξη αστικών υπαίθριων χώρων και την μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης που προκύπτει αλλά και την ευκαιρία για άθληση, είναι η βελτίωση της ψυχικής και σωματικής υγείας του πληθυσμού. Το γεγονός αυτό έχει ως αποτέλεσμα την μείωση του κόστους νοσηλείας (Maller, 2008) που επιβαρύνει τόσο τους πολίτες ατομικά όσο και το κράτος.

Επιπλέον, η παρουσία του πρασίνου στους αστικούς υπαίθριους χώρους της πόλης συμβάλει στην εξοικονόμηση ενέργειας και χρημάτων αφού μειώνεται η ανάγκη για χρήση κλιματιστικών συσκευών ψύξης στα γύρω κτίρια ενώ ταυτόχρονα μειώνονται και οι δαπάνες για τον καθαρισμό του αέρα και του εδάφους από τη σκόνη και τους αστικούς ρύπους (Πολύζος, 2015).

4. ΒΙΟΚΛΙΜΑΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Τα μεγάλα αστικά κέντρα χαρακτηρίζονται από υψηλή και πυκνή δόμηση που συνεπάγεται τη δημιουργία πολλών αρνητικών φαινομένων όπως είναι η θερμική νησίδα, οι καύσωνες και η ατμοσφαιρική ρύπανση. Επίσης η εξαφάνιση της φυσικής απορροής λόγω έλλειψης πρασίνου έχει ως αποτέλεσμα ραγδαίες βροχές και πλημμύρες (Κοσμάκη, 2017). Τα τελευταία χρόνια υπάρχει έντονο ενδιαφέρον των δημόσιων φορέων για την ποιότητα των ελεύθερων αστικών χώρων αφού έχει γίνει πλέον αντιληπτό ότι συμβάλουν στην ποιότητα ζωής στις πόλεις αφού οι συνθήκες του φυσικού περιβάλλοντος επηρεάζουν την συμπεριφορά των πολιτών και την χρήση των υπαίθριων χώρων (Κ.Α.Π.Ε., 2004).

Η βιοκλιματική προσέγγιση του αστικού σχεδιασμού προσφέρει την δυνατότητα παρεμβάσεων που έχουν ως στόχο τον περιορισμό και την αντιστροφή των αρνητικών επιπτώσεων και τη δημιουργία ευνοϊκών μικροκλιματικών συνθηκών. Πιο συγκεκριμένα ο βιοκλιματικός σχεδιασμός αστικών υπαίθριων χώρων έχει ως αντικείμενο παρεμβάσεις που συμβάλουν στην βελτίωση του μικροκλίματος των ίδιων των χώρων και κατ' επέκταση της ευρύτερης περιοχής και ολόκληρης της πόλης (Γιάννας, 2002).

Ο βιοκλιματικός σχεδιασμός αποσκοπεί στην μείωση ή και τη εξάλειψη των προβλημάτων, που συνδέονται με την ενέργεια, καθώς και στη βελτίωση του μικροκλίματος και της θερμικής άνεσης στο φυσικό περιβάλλον, μέσω μιας συντονισμένης και μελετημένης διαμόρφωσης του αστικού ιστού και των χαρακτηριστικών του μεγεθών. Βασικός του στόχος είναι η δημιουργία ενός ελκυστικού περιβάλλοντος με την διασφάλιση καθαρότερου περιβάλλοντος το οποίο προκύπτει από τον περιορισμό των ατμοσφαιρικών ρύπων (Ανδρεαδάκη-Χρονάκη, 2006).

4.1 ΒΑΣΙΚΕΣ ΒΙΟΚΛΙΜΑΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ

Ο σχεδιασμός ενός νέου αστικού υπαίθριου χώρου ή η ανάπλαση ενός υφιστάμενου δίνει την ευκαιρία για βελτίωση των συνθηκών θερμικής, οπτικής και

ακουστικής άνεσης στον χώρο. Για να επιτευχθεί η παροχή ενός ελκυστικού και άνετου περιβάλλοντος πρέπει να ληφθούν υπ' όψιν όλες οι παράμετροι άνεσης καθώς και τα ειδικά κλιματικά και μορφολογικά χαρακτηριστικά της περιοχής.

Πρώτα απ' όλα θα πρέπει να αποσαφηνιστεί το προφίλ της εποχιακής χρήσης του χώρου ώστε μέσω των διαφόρων προσεγγίσεων για την οπτική και την θερμική άνεση να επιτευχθεί όσο το δυνατόν ηπιότερο και ευχάριστο περιβάλλον, σε σχέση πάντα με τις επικρατούσες περιβαλλοντικές συνθήκες. Για την επίτευξη της θερμικής άνεσης είναι απαραίτητος ο έλεγχος της θερμοκρασίας μέσω της σκίασης. Μπορεί λοιπόν, να χρησιμοποιηθεί ποικιλία σκιάστρων ή και τύπων βλάστησης κυρίως στην δυτική πλευρά του υπαίθριου χώρου, βοηθώντας παράλληλα στον αερισμό του αλλά και φυλλοβόλα δέντρα που δροσίζουν τον αέρα χωρίς να εμποδίζουν την έκθεση στον ήλιο την χειμερινή περίοδο. Για τον χειμώνα όπου η έκθεση στον ήλιο και η προστασία των χώρων από βροχές, κρύο και αέρα αποτελούν βασικές παραμέτρους εκτός από τα φυλλοβόλα δέντρα μπορεί να προταθεί και η λύση των «βυθισμένων» αστικών υπαίθριων χώρων (Κ.Α.Π.Ε., 2004). Τα φύλλα των δέντρων απορροφούν το 50% της εισερχόμενης ορατής και υπέρυθρης ακτινοβολίας αντανακλούν το 30% και εκπέμπουν μόνο το 20% αυτής. Τα σκιάστρα μπορεί να είναι μόνιμα, κινητά ή σταθερά, συμπαγή ή διάτρητα. Προτιμούνται τα διάτρητα σκιάστρα που επιτρέπουν την διείσδυση του αέρα, ώστε να μην εγκλωβίζεται ο θερμός αέρας. Η απορροφητικότητα, το χρώμα και ο συντελεστής εκπομπής των σκιάστρων είναι εξίσου σημαντικά για τις συνθήκες θερμοκρασίας και ακτινοβολίας του υπαίθριου χώρου (Κ.Α.Π.Ε., 2011).

Εικόνα 7: Φυσική και τεχνητή σκίαση

Πηγή: <httpswww.washingtonpost.com>, Πηγή: <http://convic.com/>

Για την απαγωγή της θερμότητας προς τον χώρο το καλοκαίρι είναι σημαντική η **κατεύθυνση των ανέμων** που μπορεί να επιτευχθεί με την χρήση κατακόρυφων

πετασμάτων, διαπερατών επιφανειών ή βλάστησης. Πάντως, θα πρέπει να αποφεύγεται η σύνδεση αστικών υπαίθριων χώρων με μακρείς ευθύγραμμους δρόμους καθώς οι αστικές δομές όπως τα κτίρια μπορούν να δημιουργήσουν το φαινόμενο του καναλιού κατά το οποίο ο άνεμος επιταχύνεται δημιουργώντας δυσάρεστο περιβάλλον. Η σωστή επιλογή των διαστάσεων των χώρων σε συνάρτηση με τα ύψη των γύρω κτιρίων μπορεί να ευνοήσει την ροή των ανέμων εμποδίζοντας τον να λαμβάνει μεγάλες ταχύτητες που είναι ενοχλητικές και επικίνδυνες ενώ επιπλέον συμβάλλει και στην θερμική άνεση και την απομάκρυνση των ρύπων (Κ.Α.Π.Ε., 2011). Στον αερισμό αλλά και στον δροσισμό του αέρα μπορούν να συμβάλουν και οι επιφάνειες νερού, οι λίμνες και τα σιντριβάνια.

Εικόνα 8: Δέντρα με πυκνό φυλλώματα που λειτουργούν ως ανεμοφράγματα

Πηγή: (Κ.Α.Π.Ε., 2004)

Η θερμική αλλά και η οπτική άνεση επηρεάζεται και από τα υλικά που χρησιμοποιούνται στις διάφορες επιφάνειες. Η **επικάλυψη των επιφανειών** με φυτά εμποδίζει τις ανακλάσεις και βοηθά μέσω της εξατμισοδιαπνοής στον δροσισμό του αέρα. Πρέπει να αποφεύγεται η χρήση ανοιχτόχρωμων ανακλαστικών επιφανειών οι οποίες μπορεί να αποτρέπουν την αύξηση της επιφανειακής θερμοκρασίας, μπορεί όμως να δημιουργήσουν θάμβωση και ανάκλαση της θερμότητας προς τα γύρω κτίρια αλλά και τους επισκέπτες του χώρου, ενώ οι σκουρόχρωμες επιφάνειες υπερθερμαίνονται κατά την έκθεση τους στην ηλιακή ακτινοβολία (Κ.Α.Π.Ε., 2004). Επίσης, η χρήση στις διάφορες επιφάνειες του αστικού υπαίθριου χώρου, ψυχρών υλικών που έχουν υψηλή ανακλαστικότητα στην ηλιακή ακτινοβολία και υψηλό συντελεστή εκπομπής υπέρυθρης ακτινοβολίας μειώνει την επιφανειακή θερμοκρασία και την θερμοκρασία του περιβάλλοντος και ταυτόχρονα συνεισφέρει στον περιορισμό του φαινομένου του θερμοκηπίου. Ακόμη, τα ψυχρά υλικά έχουν μεγαλύτερο χρόνο ζωής με αποτέλεσμα να μην απαιτούνται συχνές συντηρήσεις, να μειώνονται τα απορρίμματα και επιπλέον, να μειώνονται τα έξοδα των τοπικών φορέων. Υπάρχουν

επίσης και υλικά που αλλάζουν χρώμα ανάλογα με την θερμοκρασία. Έτσι, τα θερμοχρωμικά υλικά το καλοκαίρι είναι λευκά παρουσιάζοντας μεγάλη ανακλαστικότητα ενώ το χειμώνα είναι έγχρωμα και απορροφούν την ηλιακή ακτινοβολία. Μια άλλη κατηγορία σύγχρονων υλικών είναι τα φωτοκαταλυτικά υλικά τα οποία μειώνουν τις συγκεντρώσεις των ρύπων καταστρέφοντας ρύπους και μικροοργανισμούς (Κ.Α.Π.Ε., 2011).

Η ακουστική άνεση του ανοιχτού χώρου μπορεί να επιτευχθεί με την ύπαρξη δέντρων και βλάστησης που μπορούν να αποτελέσουν φράγμα ήχου σε συνδυασμό με την πληθώρα πλεονεκτημάτων που προσφέρουν αλλά και με την ιδέα του βυθισμένου χώρου (Κ.Α.Π.Ε., 2004). Οι συστάδες φυτών που αποτελούνται από πολλά και διαφορετικά είδη παρέχουν καλύτερη **ηχοπροστασία** αφού τα διαφορετικά είδη έχουν και διαφορετική ικανότητα στη μείωση υψηλών, μεσαίων και χαμηλών συχνοτήτων.

Τα περιβαλλοντικά προβλήματα που σχετίζονται με την ενέργεια μπορούν να περιοριστούν με την χρήση στους αστικούς υπαίθριους χώρους **φωτοβολταϊκών συστημάτων** για την παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος, απευθείας από της ηλιακή ακτινοβολία, καλύπτοντας έτσι, τις ανάγκες του χώρου, παρέχοντας αυτονομία υποκαθιστώντας τους συμβατικούς τρόπους παραγωγής. Στα πλαίσια της ανάπλασης ενός χώρου τα φωτοβολταϊκά συστήματα μπορούν να τοποθετηθούν πάνω σε σκίαστρα (Τσελέπης, 2002).

Εικόνα 9: Φωτοβολταϊκά συστήματα σε υπαίθριους χώρους

Πηγή: <https://pitchengine.com/>, <http://solucionrenovable.blogspot.gr/>

Στα πλαίσια αξιοποίησης του εδάφους στις βιοκλιματικές αναπλάσεις δημόσιων υπαίθριων χώρων οι **εναλλάκτες θερμότητας αέρα-εδάφους** αποτελούν μια σύγχρονη λύση. Η κλιματική αναβάθμιση επιτυγχάνεται με την τοποθέτηση αεραγωγών σε τάφρους. Ο ατμοσφαιρικός αέρας που εισέρχεται στους τάφρους εξέρχεται στο χώρο επέμβασης. Το έδαφος έχει την ικανότητα να αποθηκεύει την προσπίπτουσα ηλιακή ακτινοβολία με τη μορφή της θερμότητας με αποτέλεσμα η θερμοκρασία να παραμένει σταθερή καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, μετά από ένα ορισμένο βάθος. Η θερμοκρασία του υπεδάφους το καλοκαίρι είναι χαμηλότερη από την εξωτερική θερμοκρασία έτσι όταν ο περιβαλλοντικός αέρας διοχετεύεται μέσα στους υπόγειους σωλήνες, ψύχεται. Αντίθετα, τον χειμώνα, η θερμοκρασία του υπεδάφους είναι υψηλότερη από την εξωτερική θερμοκρασία έτσι όταν ο περιβαλλοντικός αέρας διοχετεύεται μέσα στους υπόγειους σωλήνες, θερμαίνεται (Αποστολίδου, 2010).

Εικόνα 10: Σύστημα εναλλάκτη θερμότητας αέρα-εδάφους

Πηγή: Αρχείο Δήμου Λαρισαίων, <https://www.rehau.com/>

5. Η ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ

5.1 ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

Σύμφωνα με τον Ν.3852/2010 (ΦΕΚ 87/τ.Α'/07-7-2010) «*Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης*» συστάθηκε ο Δήμος Λαρισαίων που έχει έδρα τη Λάρισα και αποτελείται από τους προϋπάρχοντες δήμους i) Λαρισαίων ii) Κοιλιάδας και iii) Γιάννουλης (Δήμος Λαρισαίων, 2011).

Η Θέση, η έκταση και ο πληθυσμός του δήμου και της πόλης

Ο Δήμος Λαρισαίων έχει έκταση 335,12 τ.χλμ και πληθυσμό 162.591 κάτοικους σύμφωνα με την Απογραφή του 2011 ενώ βρίσκεται στο κέντρο της Περιφέρειας Θεσσαλίας (Δήμος Λαρισαίων, 2011). Ως έδρα του νέου Δήμου ορίστηκε η Λάρισα (<https://el.wikipedia.org/>).

Η πόλη της Λάρισας βρίσκεται σε γεωγραφικό μήκος 22° 24' Ε και γεωγραφικό πλάτος 39° 38' Ν (WGS84) ή X:363899 Y:4348760 μέτρα (ΕΓΣΑ 87 - GGRS87) και υψόμετρο περίπου 70μ.. Η Λάρισα είναι χτισμένη στις δύο όχθες του Πηνειού ποταμού, του οποίου η κοίτη ορίζεται και ως όριο της πόλης Βόρεια – Βορειοδυτικά, και περιβάλλεται από τη θεσσαλική πεδιάδα. Λίγα χιλιόμετρα βορειότερα βρίσκονται οι ορεινοί όγκοι του Ολύμπου και του Κισσάβου (Σαράφη, 2016).

Η πόλη της Λάρισας ανήκει στις ελληνικές πόλεις μεσαίου μεγέθους (Σαράφη, 2016) ενώ σε σύγκριση με τις πρωτεύουσες των υπολοίπων νομών της Περιφέρειας Θεσσαλίας (Μαγνησίας – Τρικάλων – Καρδίτσας) εμφανίζει τη μεγαλύτερη πληθυσμιακή συγκέντρωση (Λυτροκάπης και Μανίκα, 2009) αλλά και την μεγαλύτερη έκταση καθώς αριθμεί 144.651 κατοίκους και καταλαμβάνει έκταση 19.000 στρεμμάτων (<https://el.wikipedia.org/>).

Χάρτης 1: Η θέση της Λάρισας στον χάρτη της Ελλάδας

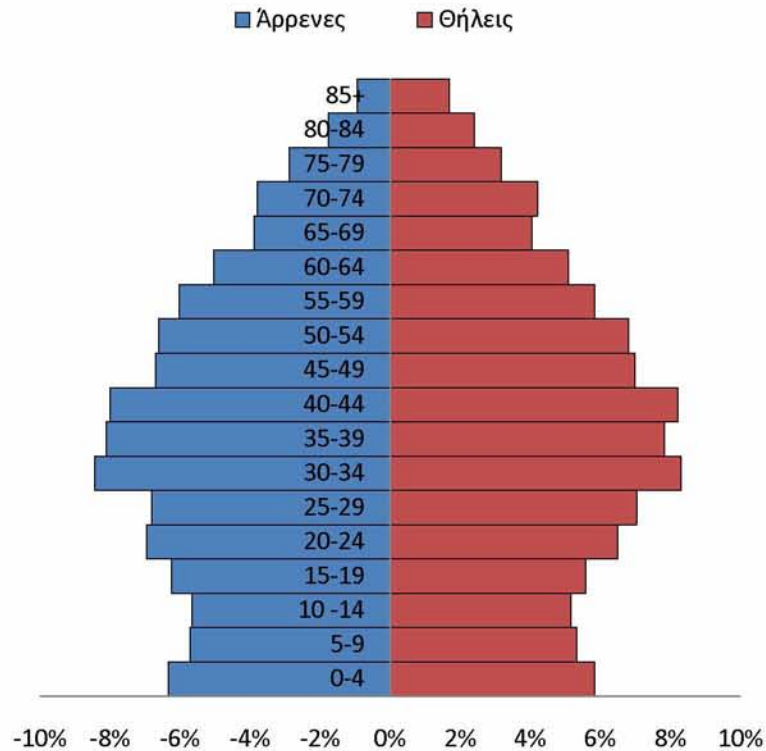
Πηγή: <https://el.wikipedia.org/>

Χάρτης 2: Η θέση της Λάρισας στο γεωγραφικό διαμέρισμα της Θεσσαλίας

Πηγή: <http://users.sch.gr/>

Διάγραμμα 2: Ηλικιακή πυραμίδα κατανομής πληθυσμού ανά φύλο στην πόλη της Λάρισας

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία

Παρατηρώντας την κατανομή του πληθυσμού κατά ηλικίες και φύλο, βλέπουμε ότι ο πληθυσμός της Λάρισας παρουσιάζει χαμηλό αλλά γρήγορα μειωμένο δείκτη γονιμότητας. Ο δείκτης γήρανσης στην Λάρισα (0,85) είναι αρκετά χαμηλός σε σχέση με τον δείκτη της χώρας (1,34) με την βάση της πυραμίδας (στην οποία απεικονίζονται τα ποσοστά εμφάνισης των κατοίκων ανά φύλο) να είναι σχετικά διευρυμένη σε σχέση με την κορυφή της που είναι στενή. Σε πιο ειδικό πλαίσιο η πληθυσμιακή πυραμίδα δείχνει ότι η ηλικιακή κατηγορία 0-14 ετών με ποσοστό 20.51% είναι μικρότερη από την κατηγορία 15-29 ετών (23.58%). Παρατηρούμε ότι οι ηλικίες (30-34, 35-39 και 40-49) και για τα δύο φύλα λαμβάνουν τα μεγαλύτερα ποσοστά και έχουν τη μεγαλύτερη αναλογία στον πληθυσμό. Επίσης, σημαντική είναι η συμμετοχή του ενεργού πληθυσμού ηλικιακής κατηγορίας 15-64 ετών με αρκετά μεγάλο ποσοστό (82,64%), ενώ το ποσοστό του γεροντικού πληθυσμού 65 ετών και άνω βρίσκεται σε ποσοστό 17,36% με αποτέλεσμα ο πληθυσμός να χαρακτηρίζεται γερασμένος. Η κατανομή του πληθυσμού ανά φύλο εμφανίζει μια σχεδόν ισομερή κατανομή με το γυναικείο πληθυσμό να υπερिशύει οριακά κυρίως μετά την ηλικία των 70 ετών.

Ο ρόλος της πόλης της Λάρισας

Η Λάρισα αποτελεί την πρωτεύουσα της Περιφερειακής Ενότητας Λάρισας και της Περιφέρειας Θεσσαλίας καθώς και την έδρα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας. Είναι μια σύγχρονη ευρωπαϊκή πόλη και ένα από τα σημαντικότερα (μετά την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη) και πιο γρήγορα αναπτυσσόμενα αστικά και εμπορικά κέντρα της Ελλάδας συγκεντρώνοντας λειτουργίες οικισμού πρώτου επιπέδου. Η Λάρισα είναι, επίσης, κόμβος επικοινωνιών και συγκοινωνιών αφού είναι χωροθετημένη σε κεντρική θέση της χώρας. (Δήμος Λαρισαίων, 2015)

Η πόλη της Λάρισας διασχίζεται από τον οδικό άξονα Πατρών – Αθηνών – Θεσσαλονίκης – Ευζώνων (ΠΑΘΕ) που ενώνει τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα, την Αθήνα και την Θεσσαλονίκη (βόρεια και νότια Ελλάδα) κατέχοντας θέση εξέχουσας οικονομικής σημασίας επί αυτού. Επίσης, βρίσκεται πάνω στον βασικό σιδηροδρομικό άξονα της χώρας και συνδέεται οδικά με το δυτικό τμήμα της χώρας (Ηπειρος) μέσω της Εγνατίας οδού (Δήμος Λαρισαίων, 2011).

Πολεοδομικές Ενότητες Δημοτικής Ενότητας Λάρισας

Η Δημοτική Ενότητα Λάρισας διαιρείται στις εξής 19 πολεοδομικές ενότητες Π.Ε. (23 συνοικίες):

Π.Ε. 1 (Κέντρο – Αγ. Αχίλλειος)

Π.Ε. 2 (Αμπελόκηποι)

Π.Ε. 3 (Αγ. Σαράντα - Λαχανόκηποι)

Π.Ε. 4 (Αγ. Νικόλαος)

Π.Ε. 5 (Αγ. Αθανάσιος)

Π.Ε. 6 (Ιπποκράτης)

Π.Ε. 7 (Ν. Σμύρνη)

Π.Ε. 8 (Λαχανόκηποι – Αγ. Γεώργιος)

Π.Ε. 9 στο νότιο ανατολικό άκρο της πόλης, μεταξύ της Π.Ε.Ο. και της Ε.Ο. Λάρισας – Βόλου.

Π.Ε. 10 (Περιοχή Σταθμού – Χαραυγή)

Π.Ε. 11 (Ανθούπολη - Νεράιδα)

Π.Ε. 12 (Στρατόπεδο Σαρίμπεη)

Π.Ε. 13 (Φιλιπούπολη)

Π.Ε. 14 (Πυροβολικά)

Π.Ε. 15 (Ν. Πολιτεία - Ηπειρώτικα)

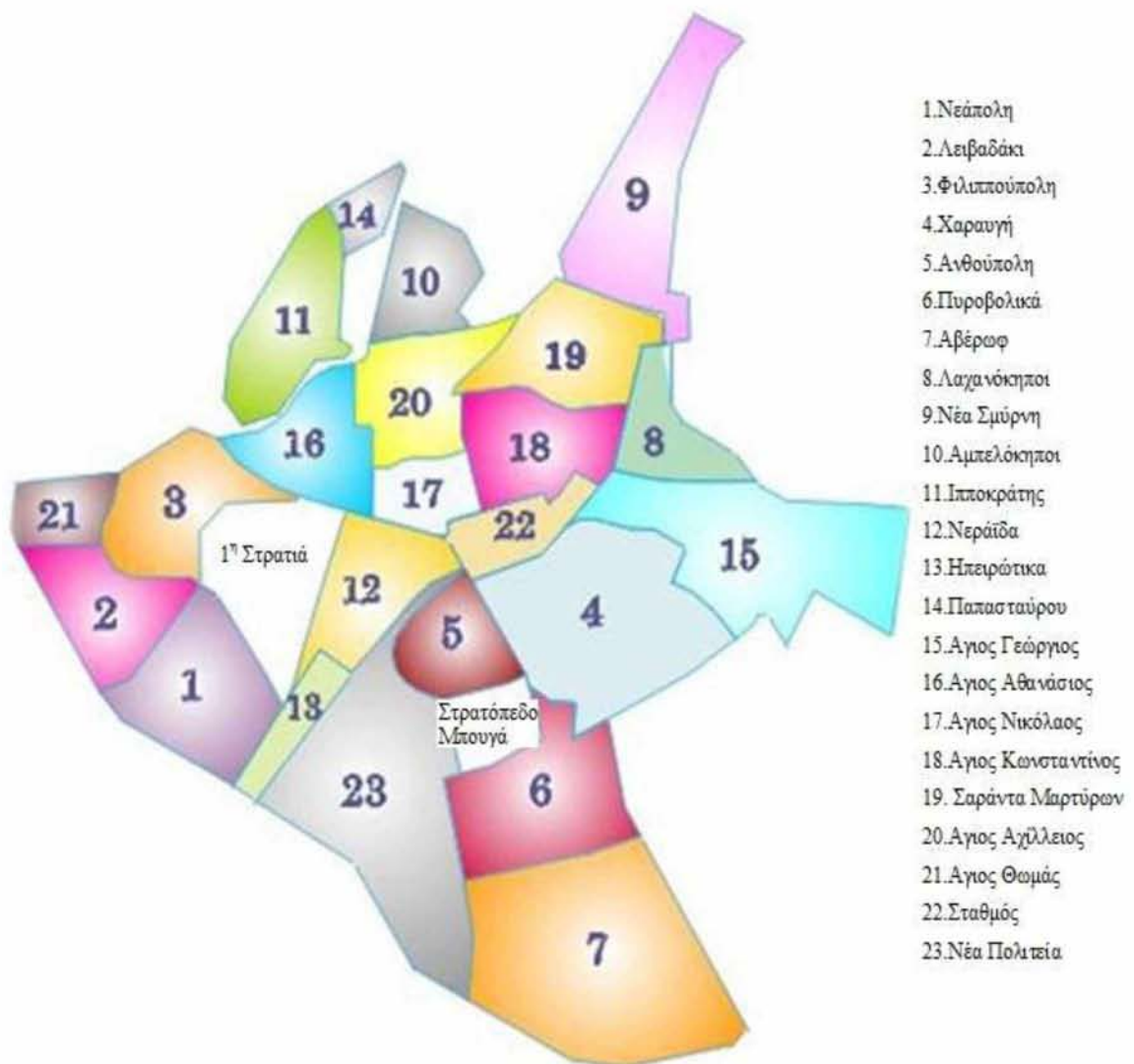
Π.Ε. 16 (Νεάπολη)

Π.Ε. 17 (Αγ. Θωμάς – Λιβαδάκι - Φιλιπούπολη)

Π.Ε. 18 (Αβέρωφ)

Π.Ε. 19 στο νοτιοδυτικό άκρο της πόλης, νότια της περιφερειακής οδού Τρικάλων (Δήμος Λαρισαίων, 2015).

Χάρτης 3: Οι συνοικίες της Λάρισσας

Πηγή: <http://www.larissa-dimos.gr/>, ίδια επεξεργασία

Τα όρια των πολεοδομικών ενοτήτων, κατά κύριο λόγο, προκύπτουν από τους υφιστάμενους ισχυρούς φραγμούς όπως είναι η παλαιά κοίτη του Πηνειού ποταμού, οι

κύριες αρτηρίες, οι σιδηροδρομικές και στρατιωτικές εγκαταστάσεις και διάφορους άλλου φραγμούς, όπως επίσης και από τα όρια των σχολικών τομέων δημοτικής και μέσης εκπαίδευσης αλλά και των ενοριών (Ποδηματά και Φουρλή, 2012). Έτσι, οι 23 συνοικίες της πόλης που προκύπτουν είναι οι εξής: Αβέρωφ, Άγιος Αθανάσιος, Άγιος Αχίλλειος, Άγιος Γεώργιος, Άγιος Θωμάς, Άγιος Κωνσταντίνος, Άγιος Νικόλαος, Άγιοι Σαράντα, Αμπελόκηποι, Ανθούπολη, Ηπειρώτικα, Ιπποκράτης, Λαχανόκηποι, Λιβαδάκι, Νέα Σμύρνη, Νέα Πολιτεία, Νεάπολη, Νεράιδα, Παπασταύρου, Πυροβολικά, Σταθμός, Φιλιππούπολη, Χαραυγή (Δήμος Λαρισαίων, 2015). Στην δημοτική ενότητα Λαρισαίων ανήκουν επίσης οι οικισμοί Αμφιθέας, Κουλουρίου και Τερψιθέας που βρίσκονται εκτός Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου.

Αναλυτικότερα, στις συνοικίες Αγίου Αχίλλειου και Αγίου Νικολάου που αποτελούν τις κεντρικές συνοικίες της πόλης βρίσκεται το εμπορικό και διοικητικό κέντρο της, καθώς επίσης και μεγάλο μέρος του πληθυσμού της. Στην περιοχή του κέντρου βρίσκονται το Δημαρχείο, το Δικαστικό Μέγαρο, το κτίριο της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Λάρισας, η Λέσχη Αξιωματικών, το Φρουραρχείο, πολλά κεντρικά καταστήματα τραπεζών, μεγάλες σχολικές μονάδες, καθώς και οι δύο μεγάλες πλατείες (Κεντρική πλατεία και πλατεία Ταχυδρομείου) και ο λόφος του Φρουρίου. Περιμετρικά του κέντρου της πόλης βρίσκονται οι συνοικίες Αγίου Αθανασίου, Αγίου Κωνσταντίνου και Αγίων Σαράντα, που αποτελούν τον ευρύτερο κεντρικό τομέα της πόλης.

Οι συνοικίες Αμπελόκηποι, Ιπποκράτης και Παπασταύρου βρίσκονται στο μαιανδρισμό, σε μια περιοχή που ορίζεται τόσο από φυσικά όσο και από «τεχνητά» όρια, όπως το ποτάμι και τα αναχώματα των Αμπελοκήπων και Ιπποκράτη, που έχουν διαμορφωθεί είτε ως στοιχειώδεις δρόμοι είτε ως χώροι περιπάτου και αναψυχής όπως το ανάχωμα Παπασταύρου και η οδός Γεωργιάδου που αποτελεί δευτερεύων οδικό άξονα της Λάρισας. Η περιοχή διασχίζεται από την ΕΟ Λάρισας – Κοζάνης, ενώ εδώ βρίσκεται το γήπεδο της τοπικής ποδοσφαιρικής ομάδας ΑΕΛ και το Εθνικό Αθλητικό Κέντρο Λάρισας που διαθέτει κολυμβητήριο, κλειστό γυμναστήριο και ανοιχτά γήπεδα, καθώς και το μεγάλο πάρκο του Αλκαζάρ. Επίσης, στη συνοικία των Αμπελοκήπων βρίσκεται το συγκρότημα πολιτιστικών κτιρίων του Μύλου Παππά και η κεντρική αφετηρία των υπεραστικών λεωφορείων του Νομού Λαρίσης.

Στο βόρειο άκρο της Λάρισας βρίσκεται μια από τις μεγαλύτερες σε έκταση συνοικίες η Νέα Σμύρνη και η κύρια αρτηρία της, η οδός Σωκράτους που αποτελεί μια από τις βασικές εισόδους της πόλης. Το νότιο όριο της συνοικίας είναι ο χάνδακας Π, για το λόγο αυτό η σύνδεσή της με την υπόλοιπη πόλη γίνεται με γέφυρα στο σημείο που ο χάνδακας ενώνεται με την παλαιά κοίτη του ποταμού Πηνειού. Στο βόρειο άκρο της συνοικίας, κοντά στο όριο του σχεδίου πόλης, στεγάζεται το κτίριο της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας. Το δυτικό όριο της συνοικίας αποτελεί το ανάχωμα της πλημμυρικής ζώνης της παλαιάς κοίτης του Πηνειού, δίπλα στο οποίο πρόσφατα κατασκευάστηκε η νέα οδός Καράγιωργα ώστε να επιτυγχάνεται η βορειοδυτική παράκαμψη της Λάρισας.

Στο ανατολικό τμήμα της πόλης βρίσκονται οι συνοικίες Άγιος Γεώργιος, Λαχανόκηποι, Χαραυγή και Σταθμός, μια μεγάλης έκτασης περιοχή που οριοθετείται από τον χάνδακα Π, την οδό Ηρώων Πολυτεχνείου, την οδό Φαρσάλων, τις σιδηροδρομικές γραμμές και το όριο του ΓΠΣ. Την περιοχή διασχίζουν η διακλάδωση του Π, η παλαιά ΕΟ Λάρισας – Βόλου, η παλαιά ΕΟ Αθήνας – Θεσσαλονίκης, καθώς και οι σιδηροδρομικές γραμμές Λάρισας – Βόλου και Αθήνας – Θεσσαλονίκης. Στη συνοικία του Σταθμού βρίσκεται ο επιβατικός σιδηροδρομικός σταθμός και μεγάλη έκταση του ΟΣΕ, ενώ στη Χαραυγή υπάρχουν σημαντικής έκτασης στρατιωτικές εγκαταστάσεις του 303 Προκεχωρημένου Εργοστασίου Βάσεως (303 ΠΕΒ).

Οι συνοικίες Πυροβολικά και Αβέρωφ βρίσκονται στο νότιο μέρος της Λάρισας, σε γειτνίαση με το στρατόπεδο Μπουγά. Η περιοχή διασχίζεται από την οδό Φαρσάλων και την παλιά ΕΟ Αθήνας – Θεσσαλονίκης και οριοθετείται από την περιφερειακή οδό Τρικάλων. Στην περιοχή βρίσκονται μεγάλες εκτάσεις του Υπουργείου Γεωργίας (ΕΘΙΑΓΕ), ενώ στην οδό Φαρσάλων, σε μικρή απόσταση από τις συγκεκριμένες εκτάσεις βρίσκεται το πρώην «ΞΕΝΙΑ» ιδιοκτησίας πλέον του Δήμου Λαρισαίων, ο οποίος έχει μισθώσει το χώρο στην εταιρεία GRECHOTEL, για την κατασκευή ξενοδοχειακής μονάδα πολυτελείας, ενώ παράλληλα ανακαινίστηκαν και τα παλαιά κτίρια.

Στο νοτιοδυτικό τμήμα της πόλης βρίσκονται οι συνοικίες Ανθούπολη, Ηπειρώτικα, Νέα Πολιτεία και Νεράιδα. Η περιοχή οριοθετείται από τις οδούς Ηρώων Πολυτεχνείου και Φαρσάλων, το Στρατόπεδο Μπουγά, την περιοχή του ΕΘΙΑΓΕ, την Περιφερειακή οδό και τις οδούς Σαρίμβεη και Καρδίτσης. Κατά μήκος των συνοικιών

εκτείνονται οι σιδηροδρομικές γραμμές, ενώ υπάρχουν και οι χώροι του μηχανοστασίου και του εμπορευματικού σταθμού, με αποτέλεσμα ο ΟΣΕ να καταλαμβάνει σημαντική έκταση στην περιοχή. Στη συνοικία Ανθούπολη βρίσκονται το παλιό (χριστιανικό) νεκροταφείο της Λάρισας, το στρατιωτικό νεκροταφείο και το εβραϊκό νεκροταφείο, ενώ στη Νέα Πολιτεία υπάρχει σημαντικής έκτασης συγκρότημα αποθηκών, ιδιοκτησίας της πρώην Αγροτικής Τράπεζας.

Οι συνοικίες Άγιος Θωμάς, Λιβαδάκι, Νεάπολη και Φιλιππούπολη βρίσκονται στο δυτικό μέρος της πόλης και η περιοχή τους οριοθετείται από την αντιπλημμυρική ζώνη του Πηνειού, την οδό Ηρώων Πολυτεχνείου, τις στρατιωτικές εγκαταστάσεις της 1^{ης} Στρατιάς, την οδό Καρδίτσης και την Περιφερειακή οδό. Στη συνοικία Λιβαδάκι βρίσκεται ο υποσταθμός της ΔΕΗ, ενώ το δυτικό τμήμα της πόλης διασχίζεται από το δίκτυο μεταφοράς ηλεκτρικού ρεύματος υψηλής τάσης. Πριν από μερικά χρόνια την περιοχή διέσχισε ανοικτός χάνδακας απορροής ομβρίων υδάτων, ο οποίος σήμερα στο μεγαλύτερο τμήμα του έχει εγκιβωτιστεί.

Τέλος, στις νότιες παρυφές της πόλης, στην περιοχή Μεζούρλο βρίσκονται σημαντικές υποδομές υγείας, πολιτισμού, εκπαίδευσης και διοίκησης. Στην περιοχή βρίσκεται το Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Λάρισας, το Διαχρονικό Μουσείο Λάρισας το οποίο εγκαινιάστηκε στις 28 Νοεμβρίου του 2015, οι εγκαταστάσεις του ΤΕΕ και του 1^{ου} ΙΕΚ Λάρισας καθώς και οι Φυλακές Λάρισας σε απόλυτη ασυμβατότητα με τις υπόλοιπες χρήσεις και ειδικότερα με τις εκπαιδευτικές εγκαταστάσεις των ΙΕΚ και ΤΕΕ, με τις οποίες είναι σε άμεση γειτνίαση (Δήμος Λαρισαίων, 2011).

Χάρτης 4: Οι συνοικίες της Λάρισας

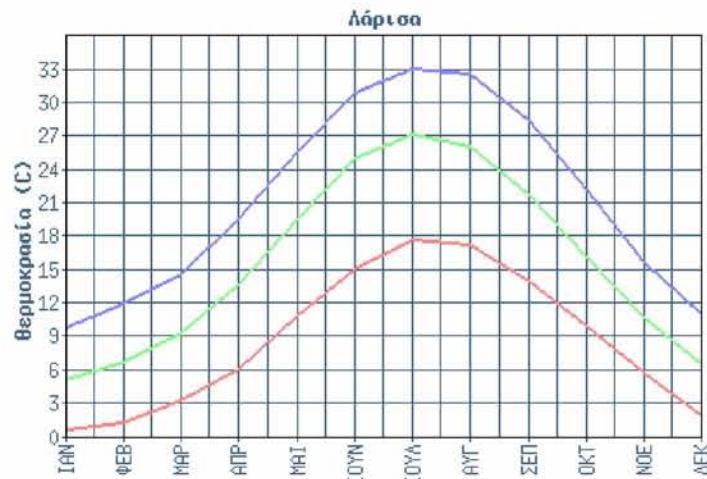
Πηγή: <http://6dim-laris.lar.sch.gr/>

5.3 ΚΛΙΜΑΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Το κλίμα της Λάρισας έχει τα στοιχεία του ηπειρωτικού κλίματος της πεδινής Θεσσαλίας και συγκεκριμένα χαρακτηρίζεται μεταβατικό από μεσογειακό προς μεσευρωπαϊκό, με βασικό χαρακτηριστικό το μεγάλο θερμοκρασιακό εύρος μεταξύ χειμώνα και καλοκαιριού (Δήμος Λαρισαίων, 2015). Η κατάσταση του μικροκλίματος στο κέντρο της πόλης με την μεγάλη αύξηση της θερμοκρασίας κατά τους θερινούς μήνες, επιδεινώνεται λόγω της μεγάλης πυκνότητας πολυώροφων κτιρίων αλλά και της έλλειψης χώρων πρασίνου μεγάλου μεγέθους στον αστικό ιστό (Λυτροκάπης και

Μανίκα, 2009). Σύμφωνα με την ΕΜΥ, η απόλυτη μέγιστη θερμοκρασία την χρονική περίοδο 1959 - 1997 ήταν $45,2^{\circ}\text{C}$, ενώ η απόλυτη ελάχιστη θερμοκρασία $-21,6^{\circ}\text{C}$. Στην περιοχή πνέουν κυρίως δύο ομάδες ανέμων, οι ετήσιοι με βόρεια διεύθυνση τους μήνες Δεκέμβριο και Ιανουάριο και με ανατολική διεύθυνση τους υπόλοιπους μήνες, καθώς και ο λίβας, ένας ήπιος ταχύτητας ξηρός και θερμός άνεμος, που έχει νότιο προσανατολισμό (Μανουσάκη, 2010). Όσον αφορά τις βροχοπτώσεις ο μήνας με τα μεγαλύτερα επίπεδα βροχής είναι ο Νοέμβριος ενώ ξηρότερος μήνας είναι ο Αύγουστος. Τέλος, οι διαφοροποιήσεις κατά την διάρκεια του έτους στην υγρασία είναι σημαντικές, με τον Πηνειό ποταμό να συντηρεί τα επίπεδα υγρασίας σε υψηλά επίπεδα τις μέρες με υψηλή νέφωση σε ολόκληρη την πόλη και κυρίως στις παραποτάμιες περιοχές (Μανουσάκη, 2010).

Διάγραμμα 3: Η μέση μηνιαία θερμοκρασία στην Λάρισα για τη χρονική περίοδο 1959-1997

Διάγραμμα : Η μέση μηνιαία υγρασία στην Λάρισα για τη χρονική περίοδο 1959-1997

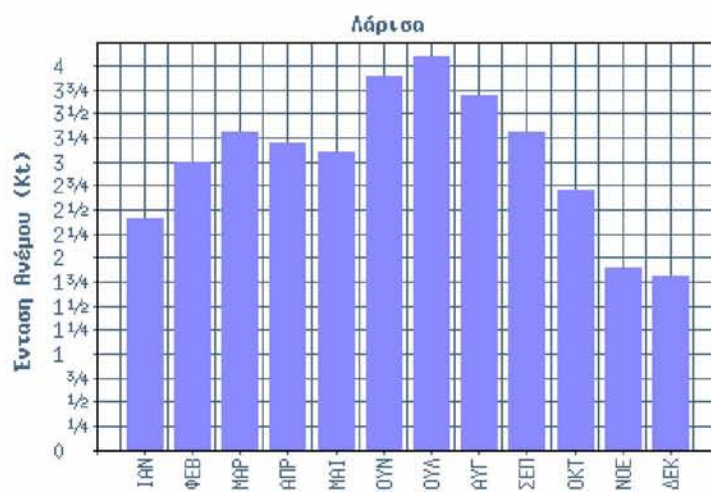
Πηγή: (ΕΜΥ)

Διάγραμμα 4: Η μέση μηνιαία βροχόπτωση στην Λάρισα για τη χρονική περίοδο 1959-1997

Πηγή: (ΕΜΥ)

Διάγραμμα 5: Η μέση μηνιαία ένταση ανέμων στην Λάρισα για τη χρονική περίοδο 1959-1997

Πηγή: (ΕΜΥ)

5.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η Λάρισα είναι μια πόλη με ιστορία που χάνεται στο βάθος των αιώνων και συνεχή κατοίκηση από τα νεολιθικά χρόνια (6.000 π.Χ.) έως και την Εποχή του Χαλκού και τη μετάβαση στα ιστορικά χρόνια (Γιαλουρή, 2006), (Καραχρήστος). Όπως και η σημερινή πόλη, η αρχαία Λάρισα απλωνόταν στη δεξιά όχθη του Πηνειού ποταμού, στο βορειοανατολικό τμήμα της θεσσαλικής πεδιάδας. Συγκεκριμένα αναπτύχθηκε στο σημείο όπου ο Πηνειός ποταμός βγαίνοντας από τα δυτικά προς τα ανατολικά, στρίβει προς τον βορρά κατά 90 μοίρες και διανύοντας την κοιλάδα των Τεμπών, χύνεται στο Αιγαίο πέλαγος (Τζαφάλιας και Καραγκούνης, 2014a).

Η περιοχή του λόφου του Φρουρίου, του μοναδικού υψώματος που διαθέτει η Λάρισα αποτέλεσε τον πυρήνα της αδιάλειπτης κατοίκησης της διαδραματίζοντας κεντρικό ρόλο σε όλες τις ιστορικές περιόδους αφού ως χωμάτινος λόφος προστάτευε την πόλη από τον γειτονικό πλημμυρώδη Πηνειό ποταμό αλλά και από τους εχθρούς (ΟΔΥΣΣΕΑΣ - ΥΠΠΟ).

Η πρόιμη ιστορία της λαμπρής αρχαίας πόλης της Λάρισας χάνεται μέσα στην ομίχλη και το μυστήριο των θρύλων και αβέβαιων μυθολογικών παραδόσεων της περιοχής (Τζαφάλιας, 1990). Σύμφωνα με αρχαιολογικές μαρτυρίες και άλλες αποσπασματικές πληροφορίες των αρχαίων φιλολογικών πηγών από το τέλος του 7^{ου} αιώνα π.Χ. η αρχαία Λάρισα σημείωσε μεγάλη οικονομική ακμή επικρατώντας απόλυτα σε μεγάλη έκταση της εύφορης Θεσσαλικής πεδιάδας έναντι των άλλων Θεσσαλικών πόλεων (Τζαφάλιας και Καραγκούνης, 2014b).

Νεολιθική εποχή

Η θέση που καταλαμβάνει η σημερινή πόλη της Λάρισας κατοικείται συνεχώς από την νεολιθική εποχή (6^η χιλιετία) ως σήμερα. Το γεγονός αυτό μαρτυρούν οι προϊστορικοί οικισμοί που ήλθαν στο φως στα όρια της σύγχρονης πόλης της Λάρισας. Μάλιστα, είναι ίσως από τις αρχαιότερες πόλεις στον κόσμο με συνεχή κατοίκηση τουλάχιστον 8.000 ετών. Στα όρια της σύγχρονης πόλης εντοπίζονται έξι προϊστορικοί οικισμοί. Η αρχαία ακρόπολη, ο λόφος «Φρούριο», όπως ονομάζεται σήμερα, κατοικείται από τις αρχές της 3^{ης} χιλιετίας π.Χ, την Πρώιμη, δηλαδή, εποχή του

Χαλκού συνεχώς, κατά τη διάρκεια όλων των επόμενων ιστορικών περιόδων (Δήμος Λαρισαίων, 2011).

Αρχαϊκοί χρόνοι

Στους αρχαϊκούς χρόνους (7^{ος} - 4^{ος} αιώνα π.Χ.) πάνω στην ακρόπολη και στις νότιες και ανατολικές υπώρειες της, διαμορφώνεται η ισχυρή πρωτεύουσα της Πελασγιώτιδας, η Λάρισα. Οι Θεσσαλοί αρχικά κυριάρχησαν των προθεςσαλικών Πελασγικών φύλων και στη συνέχεια διαιρέθηκαν σε τέσσερα φυλετικά κράτη τα οποία ονομάστηκαν «τετράδες» ή «μοίρες», την Πελασγιώτιδα, την Εστιαιώτιδα, τη Θεσσαλιώτιδα και τη Φθιώτιδα κατά αντιστοιχία των σημερινών περιοχών της Λάρισας, των Τρικάλων, της Καρδίτσας και των Φαρσάλων ενώ τη γη της εκμεταλλεύονταν μεγάλοι γαιοκτήμονες. Η διάσπαση αυτή είχε κατά κύριο λόγο γεωγραφικό, οικονομικό και διοικητικό χαρακτήρα (Δήμος Λαρισαίων, 2011).

Εξαιτίας της κεντρικής της θέσης, η Λάρισα, ήταν από πολύ νωρίς το σημαντικότερο κέντρο της πολιτικής, οικονομικής και πολιτιστικής ζωής των Θεσσαλών. Από τα τέλη του 7^{ου} π.Χ. αιώνα, αναφέρεται σαν πλούσια πόλη και μετασηματίζεται σε πόλη με Ακρόπολη, ενώ σταδιακά η πόλη μεγαλώνει και διαδραματίζει σημαντικό πολιτικό αλλά και οικονομικό ρόλο στον ελλαδικό χώρο. Το 470 π.Χ. περίπου, συστάθηκε η Θεσσαλική Νομισματική Ένωση και διατηρήθηκε μέχρι τις αρχές του 4^{ου} π.Χ. αιώνα. Η Λάρισα, έχοντας νομισματοκοπείο και δικά της νομίσματα, μαζί με την Εστιαιώτιδα και την Περραιβία αποτελούσε το κύριο μέλος της ένωσης (Ποδηματά και Φουρλή, 2012).

Τον 4^ο αιώνα π.Χ. οι θεσσαλικές πόλεις συγκροτούν ομόσπονδο κράτος, το λεγόμενο «Κοινό των Θεσσαλών», που είχε πολιτικό και οικονομικό χαρακτήρα. Ο ανώτατος άρχων του «Κοινού των Θεσσαλών» ονομάζεται «ταγός», ενώ ως πρώτος ταγός αναφέρεται ο Αλεύας ο Πυρρός, ο οποίος ως ιδρυτής του ηγεμονικού οίκου της Λάρισας, κυβερνούσε τους Πελασγιώτες και οργάνωσε τη συμμαχία στρατιωτικά (Δήμος Λαρισαίων, 2011). Την περίοδο αυτή, η πόλη ήταν οργανωμένη σύμφωνα με το λεγόμενο «αττικό» σύστημα, ένα ακανόνιστο πολεοδομικό σύστημα, το οποίο σύμφωνα με τον Αριστοτέλη εξυπηρετούσε αποτελεσματικότερα την άμυνα της πόλης (Λυτροκάπης και Μανίκα, 2009).

Κλασσικοί ελληνοιστικοί χρόνοι

Κατά τους κλασσικούς (499 - 323 π.Χ.) και ελληνοιστικούς (323 - 30 π.Χ.) χρόνους η πόλη της Λάρισα αναπτύσσεται σαν αγροτικό και διοικητικό κέντρο, έχοντας ως αποκορύφωμα της ακμής την περίοδο 450-370 π.Χ., οπότε ο πληθυσμός της μαζί με τα προάστια έφθανε τους 10.000 κατοίκους. Η πόλη διέθετε κοινωνικό εξοπλισμό όπως ωδείο, στάδιο, αγορά, πλήθος ναών, και δύο θέατρα, γεγονός που αιτιολογεί την άνθηση της (Ποδηματά και Φουρλή, 2012).

Κατά τους ελληνοιστικούς χρόνους η πόλη δομείται σύμφωνα με το Ιπποδάμειο πολεοδομικό σύστημα, το οποίο είχε ως βασικές αρχές την χάραξη του ρυμοτομικού σχεδίου ευθύγραμμων και καθέτων δρόμων και την ορθολογική κατανομή των δημόσιων λειτουργιών της πόλης, διαχωρίζοντας έτσι το πολιτικό-διοικητικό, το θρησκευτικό και το εμπορικό κέντρο που αποτελούσαν τα τρία βασικά κέντρα ζωής της πόλης (Λυτροκάπης και Μανίκα, 2009).

Χάρτης 5: Η αρχαία Λάρισα

Πηγή: (Αναστασιάδης και Σταθακόπουλος, 1994)

Ρωμαϊκή εποχή

Το 344 π.Χ. ο Φίλιππος ο Β' εισέβαλε στην περιοχή και έως το 196 π.Χ. η Λάρισα ήταν υποταγμένη στους βασιλείς της Μακεδονίας. Όταν όμως οι Ρωμαίοι εισέβαλαν στην περιοχή και απελευθέρωσαν τη Λάρισα από τους Μακεδόνες, στην εξουσία επικράτησε η αντιμακεδονική παράταξη η οποία ευνοούνταν από τους Ρωμαίους κατακτητές. Την περίοδο αυτή, υπό την δημοκρατική διακυβέρνηση των Ρωμαίων, οι οποίοι της είχαν παραχωρήσει πλήρη αυτονομία και ανεξαρτησία, η πόλη γνώρισε μια σύντομη αναλαμπή ακμής χωρίς όμως να παραλείπονται και αρκετές φάσεις παρακμής (Δήμος Λαρισαίων, 2011).

Την περίοδο της κυριαρχίας των Ρωμαίων, η Λάρισα μετατρέπεται σε στρατιωτικό κέντρο, ενώ παράλληλα παρουσιάζει σημαντική ακμή στις τέχνες και στα γράμματα. Μάλιστα, ευρήματα της περιόδου μαρτυρούν την ύπαρξη αποχετευτικού συστήματος καθώς και πολυτελών κατοικιών (Ποδηματά και Φουρλή, 2012).

Λαμπρή στιγμή στην ιστορία της Λάρισας ήταν η θεσμοθέτηση των Ελευθέρων, κατά το 2^ο αιώνα π.Χ., προς τιμήν του Ελευθερίου Διός. Τα Ελευθέρια ήταν μια μεγάλη πανθεσσαλική γιορτή που περιελάμβανε μεγάλους ιππικούς, φιλολογικούς, μουσικούς, χορευτικούς, και γυμνικούς αγώνες και είχε απήχηση τόσο στον αρχαίο ελληνικό κόσμο, όσο και σε πόλεις της Μικράς Ασίας αλλά και της Ιταλίας (Δήμος Λαρισαίων, 2011).

Βυζαντινή περίοδος

Κατά την διάρκεια της Βυζαντινής περιόδου, η Λάρισα αποτέλεσε έδρα μητροπόλεως υπό τον Άγιο Αχίλλειο (πρώτο επίσκοπο Λάρισας ο οποίος έλαβε μέρος στην Α' Οικουμενική Σύνοδο) καθώς και σημαντικό διοικητικό και στρατιωτικό κέντρο της περιοχής. Η πόλη οργανώθηκε γύρω από την αρχαία ακρόπολη, πάνω στην οποία χτίστηκαν κατά τον 4^ο αιώνα μ.Χ. ο καθεδρικός ναός του Αγίου Αχιλλείου και η επισκοπική κατοικία (Λυτροκάπης και Μανίκα, 2009). Τον 6^ο αιώνα μ.Χ ο αυτοκράτορας Ιουστινιανός οχυρώνει την πόλη της Λάρισας η οποία ορίζεται έδρα της επαρχίας Θεσσαλίας. Η πόλη αποκτά τυπική βυζαντινή οργάνωση του αστικού της χώρου και αποτελείται από την ακρόπολη, στο λόφο του Φρουρίου και την κάτω πόλη (Δήμος Λαρισαίων, 2015).

Τα επόμενα χρόνια, η πόλη, λόγω της προνομιούχου θέσης της λεηλατήθηκε και κυριεύθηκε από αρκετές φυλές (Ποδηματά και Φουρλή, 2012). Το 1199 μ.Χ. ο αυτοκράτορας Αλέξιος Γ΄ Κομνηνός μνημονεύει την Λάρισα μεταξύ των πόλεων στις οποίες παραχωρούνται εμπορικά προνόμια, καθώς και η ελεύθερη άσκηση του εμπορίου με τους Βενετούς (Λυτροκάπης και Μανίκα, 2009).

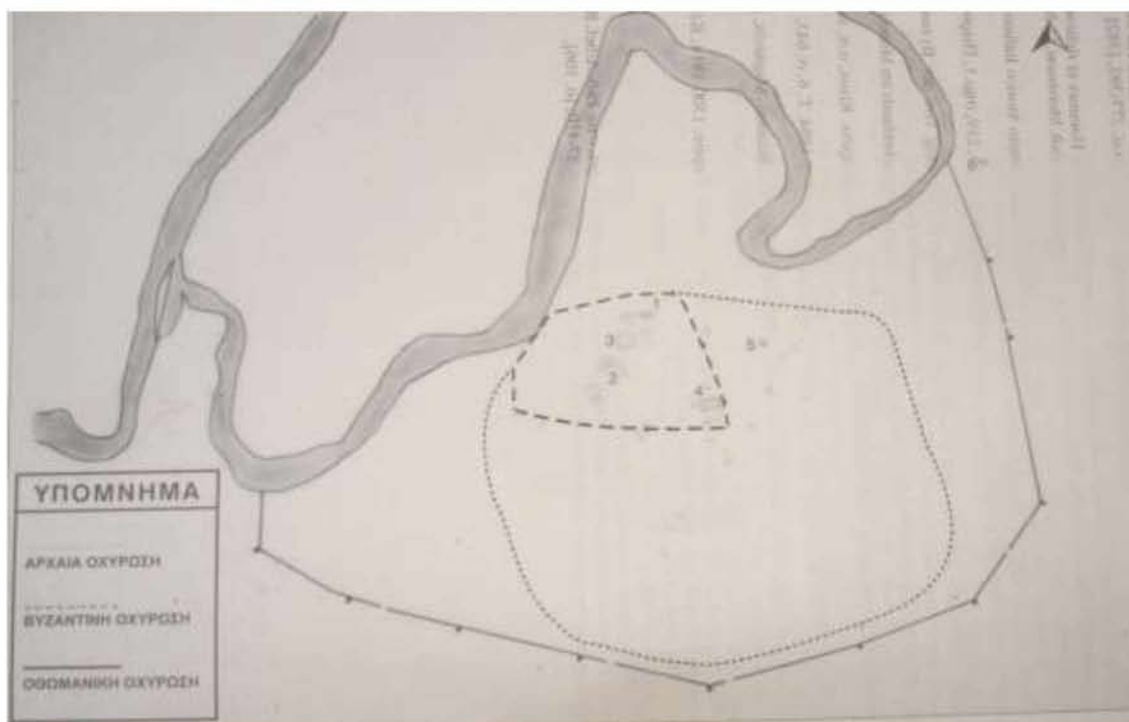
Από τον 12^ο αιώνα, αρχίζει να γίνεται φανερή η διάσπαση της κεντρικής οργάνωσης του κράτους και η εμφάνιση μικρών περιφερειών με διάφορες ονομασίες. Το 1204 με την κατάλυση του βυζαντινού κράτους και της Κωνσταντινούπολης, το μεγαλύτερο μέρος της βυζαντινής επικράτειας πέρασε στην εξουσία των Λατίνων Ιπποτών της Δ΄ Σταυροφορίας. Τότε, η Θεσσαλία δόθηκε στον βασιλέα της Θεσσαλονίκης Βονιφάτιο του Μομφερρά, ο οποίος την κατέλαβε και εγκατέστησε λατινική εξουσία στις πόλεις της. Την περίοδο αυτή παρατηρείται έντονη αύξηση της δύναμης των μεγάλων γαιοκτημόνων ενώ η πόλη καταλήγει άσημη και με λίγο πληθυσμό (Δήμος Λαρισαίων, 2011).

Οθωμανική Περίοδος

Η διείσδυση των Οθωμανών στη Θεσσαλία άρχισε το 1392- 93, ενώ η Λάρισα κατακτάται από τους Τούρκους το 1423. Το 1454-5, η Λάρισα έχει πλέον μετατραπεί σε μια καθαρά μουσουλμανική πόλη και μετονομάστηκε σε «Γενί Σεχίρ» (Yeni Sehir = Νέα Πόλις) (Δήμος Λαρισαίων, 2011). Η πόλη εποίκιστηκε από Τούρκους ενώ μεγάλο μέρος του πληθυσμού της Λάρισας αναγκάστηκε να καταφύγει στα βουνά. (Ποδηματά και Φουρλή, 2012). Στις αρχές του 17^{ου} αιώνα, η Λάρισα σημειώνει οικονομική και εμπορική ανάπτυξη. Όμως, φυσικές καταστροφές και επιδημίες της εποχής δημιουργούν προβλήματα στην ζωή των κατοίκων της πόλης και μειώνουν τον πληθυσμό της (Δήμος Λαρισαίων, 2011).

Κατά την έκρηξη της μεγάλης επανάστασης (1821 - 1829) η Λάρισα και η γύρω περιοχή της αποτέλεσαν βασικό στρατιωτικό κέντρο και κέντρο ανεφοδιασμού των Τούρκων. Στις 31 Αύγουστου 1881, ο ελληνικός στρατός απελευθέρωσε τη Λάρισα ενώ καθορίζετε ο Πηνειός ως το βορειότερο σύνορο της χώρας (Δήμος Λαρισαίων, 2011).

Χάρτης 6: Οχύρωση Λάρισας από την αρχαία ως την Οθωμανική εποχή

Πηγή: (Δήμος Λαρισαίων, 2015)

Χάρτης 7: Σχεδιάγραμμα της πόλης το 1586 μ.Χ.

Πηγή : Αρχείο Δήμου Λαρισαίων

Οικιστική εξέλιξη από το 1881 έως το 1950

Μετά την απελευθέρωση από τους Τούρκους, η Λάρισα ξεκινάει μια μεγάλη προσπάθεια εξελληνισμού και εξυγίανσης του αστικού ιστού της. Η Λάρισα, σύμφωνα με την απογραφή του 1881 αριθμούσε 13.169 κατοίκους (έχοντας χάσει μεγάλο ποσοστό του μουσουλμανικού πληθυσμού της), αποτελώντας τη μεγαλύτερη πληθυσμιακά πόλη της Θεσσαλίας. Λόγω της γεωγραφικής της θέσης αποτελεί πόλο έλξης πληθυσμών από άλλες περιοχές και παράλληλα γίνεται στρατιωτικό κέντρο αλλά και έδρα διοικητικών και δικαστικών αρχών (Λυτροκάπη και Μανίκα, 2009).

Χάρτης 8: Χάρτης της Λάρισας το 1880

Πηγή: (Φαρμακίδης, 1926)

Η άφιξη ενός μεγάλου αριθμού προσφύγων από τον Πόντο και τη Μικρά Ασία, τη δεκαετία του '20, θα αυξήσει τον πληθυσμό της πόλης της Λάρισας και θα οδηγήσει στη δημιουργία προσφυγικών οικισμών στις περιοχές Νέα Σμύρνη και

Φιλιππούπολη (Λυτροκάπης και Μανίκα, 2009). Η Λάρισα είναι αραιοδομημένη με δρόμους στενούς και λιθόστρωτους και περιβάλλεται από τάφρο μήκους 4χλμ. Οι κατοικίες και τα κτίρια, είναι στην πλειοψηφία τους μονώροφα, χτισμένα από ξυλότοιχο (τσατμά) ή πλιθιά ενώ ελάχιστα είναι πέτρινα και περιβάλλονται από μεγάλο κήπο με αποτέλεσμα η πόλη να θεωρείται αραιοκατοικημένη (Μανουσάκη, 2010).

Το 1883 εκπονείται το πρώτο επίσημο ρυμοτομικό σχέδιο που καλύπτει την περιοχή εντός των τειχών, το οποίο αναθεωρείται το 1884 και οριστικοποιείται το 1889 και παρέμεινε αναλλοίωτο μέχρι το 1946 (Αβραμόπουλος et al., 1989 στο Μανουσάκη, 2010). Στο οριστικοποιημένο σχέδιο του 1889, οι νέες ορθογώνιες χαράξεις ακολουθούν τον παλιό ιστό, ευθυγραμμίζοντας και διευρύνοντας τις οδούς και διανοίγοντας τις πλατείες. Επιπλέον την περίοδο αυτή αναπτύσσεται το σιδηροδρομικό δίκτυο και πραγματοποιούνται υδραυλικά αποστραγγιστικά έργα στη Θεσσαλία (Λυτροκάπης και Μανίκα, 2009).

Μέχρι τις αρχές του 1900 στην περιοχή της σημερινής οδού Βενιζέλου και μέχρι τη γέφυρα αναπτύσσεται η αγορά της Λάρισας. Η συγκεκριμένη περιοχή μαζί με την Κεντρική πλατεία αποτέλεσε τον πυρήνα του κέντρου της πόλης. Στο τέλος του 19^{ου} αιώνα διαμορφώνονται το Άλσος και το Αλκαζάρ, γεγονός που υποδηλώνει την ανάγκη για αύξηση του αστικού πρασίνου.

Η προσπάθεια για αναγέννηση της Λάρισας ξεκίνησε μετά το μακεδονικό αγώνα (1900 - 1910) και τους απελευθερωτικούς πολέμους του 1912 - 13. Την περίοδο αυτή στη Λάρισα παρατηρείται αξιόλογη οικονομική, εμπορική και κοινωνική δραστηριότητα, με πολλά καταστήματα που δραστηριοποιούνταν κυρίως στο κέντρο ενώ έκαναν την εμφάνιση τους και οι πρώτες βιομηχανίες (αλευρόμυλοι, εργοστάσια υποδημάτων, ζαχαροπλαστικής, παγοποιεία, υφαντουργεία, ποτοποιεία). Επίσης στη διάρκεια του μεσοπολέμου, κατασκευάζονται δρόμοι, διαμορφώνεται η Κεντρική πλατεία, αναπτύσσονται στα πεζοδρόμια δενδροστοιχίες με μουριές και ακακίες, κατασκευάζονται σχολεία, μονώροφες και διώροφες κατοικίες, υδραγωγείο, και παράλληλα ιδρύονται η δημοτική βιβλιοθήκη, το ωδείο και το μουσείο (Μανουσάκη, 2010).

Η εξέλιξη της μεταπολεμικής πόλης από το 1950 έως σήμερα

Κατά τη διάρκεια της γερμανικής κατοχής (1941 - 1944 μ.Χ.) η Λάρισα δεν πλήττεται μόνο από αεροπορικές επιδρομές, αλλά και από φυσικά φαινόμενα, όπως τις πλημμύρες λόγω της υπερχειλίσης του Πηνειού καθώς και τον καταστροφικό σεισμό του 1941 (Κουτσατούλη, 2008 στο Δήμος Λαρισαίων, 2015). Η γερμανική κατοχή και ο εμφύλιος πόλεμος (1946 - 1949), ανακόπτουν τις συνεχείς επεκτάσεις της πόλης, όμως μετά την απελευθέρωση από τους Γερμανούς και την περίοδο του εμφυλίου ακολουθεί οικοδομικός οργανισμός εξαιτίας της πληθυσμιακής αύξησης και της αυξανόμενης ζήτησης κατοικίας (Δήμος Λαρισαίων, 2015). Όμως η έλλειψη σχεδιασμού οδηγεί σε άναρχη και αυθαίρετη δόμηση «εκτός σχεδίου», έξω από τα τείχη της, και κατά συνέπεια απρογραμματίστη ανάπτυξη της πόλης με υπερδιπλασιασμό της επιφάνειάς της και κατ' επέκταση αλλαγή της εικόνας και του κέντρου της, επιδεινώνοντας τις συνθήκες της ποιότητας ζωής και υποβαθμίζοντας το αστικό περιβάλλον. Η δόμηση εκτός σχεδίου, καλύπτεται μερικώς, αρχικά με την επέκταση του σχεδίου πόλης το 1947 (Δήμος Λαρισαίων, 2015), όπου εντάσσεται σε αυτό μια ζώνη κατά μήκος της νότιας και ανατολικής πλευράς του τείχους και στην συνέχεια με τις επεκτάσεις του σχεδίου πόλης της δεκαετίας του '60 (Βουτσιλάς και Αβραμόπουλος, 1962 στο Μανουσάκη, 2010). Ουσιαστικά, όμως, μέχρι τη δεκαετία του '70 η πόλη της Λάρισας αναπτύσσεται μέσα στην περιμετρική οχυρωματική τάφρο (σημερινή οδός Ηρώων Πολυτεχνείου) (Μανουσάκη, 2010).

Κατά την δεκαετία του '70, η εκτός σχεδίου δόμηση καλύπτει μεγαλύτερη έκταση από την εντός σχεδίου ενώ το 60% της κτισμένης επιφάνειας προερχόταν από αυθαίρετη δόμηση (Αναστασιάδης και Σταθακόπουλος, 1994). Έτσι, το 1974 γίνεται η πρώτη σοβαρή προσπάθεια πολεοδομικού σχεδιασμού με τη συμμετοχή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και διαφόρων φορέων της πόλης. Ανατίθεται, λοιπόν η εκπόνηση του πρώτου Ρυθμιστικού Σχεδίου το οποίο δεν θεσμοθετήθηκε ποτέ (Δήμος Λαρισαίων, 2015). Σημαντικές επεκτάσεις έγιναν στο σχέδιο πόλης το 1976 και το 1979 συνολικής επιφάνειας 736 Ha σε αυθαίρετες πυκνοδομημένες περιοχές (Αναστασιάδης και Σταθακόπουλος, 1994).

Κατά τις δεκαετίες '60 και '70 με την ανάπτυξη του οικοδομικού τομέα, ξεκινά η αντικατάσταση των μονώροφων και διώροφων κτιρίων με αυλή και την θέση τους παίρνουν πεντάροφες και εξάροφες πολυκατοικίες με κάλυψη των οικοπέδων, που

ξεπερνά το 75%. Σύμφωνα με την απογραφή του 1981 ο πληθυσμός της Λάρισας είχε αυξηθεί φτάνοντας τους 102.426 κατοίκους ενώ αυξάνεται και ο αριθμός των αυτοκινήτων που κυκλοφορούν στους δρόμους της και ταυτόχρονα μειώνεται ο αριθμός των ποδηλάτων (Μανουσάκη, 2010).

Χάρτης 9: Σχέδιο πόλης μέχρι το 1970

Πηγή: (Δήμος Λαρισαίων, 2015)

Από τα τέλη της δεκαετίας του '80 και μετά, η Λάρισα μεταμορφώθηκε σε ένα σύγχρονο αστικό κέντρο και δίνει την αίσθηση μιας πόλης με πολλές δυνατότητες και προοπτικές. Η πόλη έχει πλέον δημιουργήσει πυλώνες επιστημονικής, πολιτιστικής και βιομηχανικής δραστηριότητας αφού δημιουργείται και η βιομηχανική ζώνη (Δήμος Λαρισαίων, 2011).

Το 1978 παραδίδεται το πρώτο Ρυθμιστικό Σχέδιο για την Λάρισα, το οποίο αναθεωρείται το 1980 για να εναρμονιστεί με τη μελέτη «Κ.Ε.Π.Α. Βόλου –Λάρισας» με στόχο τη σωστή λειτουργία της πόλης. Στα πλαίσια της Επιχείρησης Πολεοδομικής Ανασυγκρότησης ανατίθενται, το 1983, δύο μελέτες που αποσκοπούσαν στην βελτίωση

του παλιού Ρυθμιστικού Σχεδίου και την αναθεώρηση των σχεδίων των περιοχών επέκτασης του 1976 και του 1979 (Δήμος Λαρισαίων, 2011). Με την θεσμοθέτηση του νέου Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου το 1986 και την επέκταση του σχεδίου πόλης το 1988 - 1989 η Λάρισα οριοθετήθηκε στη σημερινή της έκταση, που περιλαμβάνει 19 πολεοδομικές ενότητες (Δήμος Λαρισαίων, 2015).

Το 2008 ολοκληρώνεται η μελέτη Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου που ανατέθηκε από το Δήμο Λαρισαίων και η μελέτη Ρυθμιστικού Σχεδίου που ανατέθηκε από το ΥΠΕΧΩΔΕ θέτοντας τις βασικές αρχές για την ανάπτυξη της πόλης της Λάρισας. Το 2009 σύμφωνα με το ΦΕΚ 523 ΑΑΠ / 2009 θεσμοθετείται το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο και το 2012 καταργείται το υπό θεσμοθέτηση Ρυθμιστικό Σχέδιο της Λάρισας, εξαιτίας της μεταρρύθμισης που έγινε στο σύστημα χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού από το αρμόδιο Υπουργείο Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ) (Δήμος Λαρισαίων, 2015).

Σήμερα, η Λάρισα αποτελεί μεγάλο αστικό κέντρο, περιφερειακό / νομαρχιακό διοικητικό κέντρο, κόμβο επικοινωνιών, κέντρο εμπορίου και μεταποίησης με εξειδίκευση στα γεωργικά προϊόντα και τρόφιμα, πολιτιστικό κέντρο, κέντρο υπηρεσιών κυρίως προς την αγροτική παραγωγή καθώς και κέντρο παροχής υπηρεσιών υγείας, στον ευρύτερο κέντρο-ελλαδικό χώρο (Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, 2003).

5.4 ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΑ

Τις τελευταίες δεκαετίες, κατά τη διάρκεια ανασκαφικών ερευνών καθώς και της ανοικοδόμησης της πόλης ήρθε στην επιφάνεια πλήθος αρχαιολογικών ευρημάτων που αποδεικνύουν την πλούσια και μακραίωνη ιστορία της Λάρισας και τη συνέχεια της ζωής από το 6.000 π. Χ., μέχρι σήμερα.

Σύμφωνα με την ΥΑ ΥΠΠΟ/ΓΔΑ/ΑΡΧ/Α1/ Φ43/18742/1272/23-4-2003, ΦΕΚ 687/Β/3-6-2003 και την ΥΑ ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ ΑΡΧ/Α1/Φ15/ 17000/763/21-4-2008, ΦΕΚ 162/ΑΑΠ/12-5-2008 το κέντρο της Λάρισας έχει χαρακτηριστεί ως αρχαιολογικός χώρος καθώς η αρχαία πόλη της Λάρισας βρίσκεται κάτω από τη σημερινή (Διαρκής Κατάλογος Μνημείων, ΥΠΠΟ).

Α΄ αρχαίο θέατρο

Το Α΄ αρχαίο θέατρο της Λάρισας, είναι ένα από τα μεγαλύτερα και τα σημαντικότερα του ελληνικού χώρου, καθώς αποτελεί το μοναδικό αρχαίο θέατρο και το αρχαιότερο που βρίσκεται στον αστικό ιστό μιας σύγχρονης ελληνικής πόλης (Τζαφάλιας, 2006). Έχει χωρητικότητα περίπου 10.000 - 12.000 θεατών, οικοδομήθηκε στο πρώτο μισό του 3^{ου} αιώνα π.Χ. και λειτούργησε για έξι περίπου αιώνες, μέχρι το τέλος του 3^{ου} αιώνα μ.Χ. ή τις αρχές του 4^{ου} αιώνα μ.Χ. (Τζαφάλιας και Καραγκούνης, 2014b). Είναι κτισμένο σχεδόν αποκλειστικά από μάρμαρο, με πλούσιο πλαστικό διάκοσμο και έχει την τυπική διάρθρωση του ελληνιστικού θεάτρου με τρία βασικά στοιχεία: κοίλο-ορχήστρα-σκηνή (<http://www.larissa-culturestories.gr/>).

Μετά την παύση λειτουργίας του Α΄ αρχαίου θεάτρου της Λάρισας, τον 4^ο αιώνα μ.Χ., άρχισε το μνημείο να επιχωματώνεται (ΙΕ΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων). Με την ανταλλαγή των πληθυσμών, το 1924 δημιουργήθηκε πρόβλημα εγκατάστασης. Έτσι η περιοχή του αρχαίου θεάτρου χωρίστηκε σε οικόπεδα και αρχίζει η ανοικοδόμηση (Τζαφάλιας, 2014), (<http://www.eleftheria.gr/>).

Μέχρι πρόσφατα το μεγαλύτερο μέρος του Α΄ αρχαίου θεάτρου της Λάρισας βρισκόταν κάτω από ιδιωτικά οικόπεδα και κατοικίες αφού καθώς η πόλη μεγάλωνε, κτίρια και δρόμοι χτίζονταν πάνω του βυθίζοντάς το ακόμη περισσότερο στη γη (Βατόπουλος, 2014). Το θέατρο αποκαλύφθηκε μετά από μακρόχρονες προσπάθειες που καλύπτουν όλο τον 20^ο αιώνα και συνεχίζονται μέχρι τις μέρες μας. Με τις

απαλλοτριώσεις οικοπέδων και οικοδομών καθώς και τις εργασίες εκσκαφής που άρχισαν συστηματικά τη δεκαετία του '90 αποκαλύφθηκε σχεδόν ολόκληρο το θέατρο (ΙΕ΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων).

Οι ανασκαφές για την αποκάλυψή του ξεκίνησαν το 1910. Ο τότε Έφορος Αρχαιοτήτων Απόστολος Αρβανιτόπουλος, ανέσκαψε σε μικρό οικόπεδο, ένα μικρό τμήμα του μνημείου. Το 1968, η τότε Εφορεία Αρχαιοτήτων Βόλου ανακάλυψε τμήμα του κοίλου (τρεις κερκίδες, εκ των οποίων μία με δεκατέσσερις σειρές εδωλίων) (Τζαφάλιας και Καραγκούνης, 2014a). Από το 1977 έγιναν μεμονωμένες και ομαδικές απαλλοτριώσεις για την αποκάλυψη του θεάτρου με την πιο πρόσφατη να γίνεται το 2008 (Τζαφάλιας, 2014).

Η ΙΕ΄ Εφορεία προϊστορικών και κλασικών αρχαιοτήτων Λάρισας ξεκίνησε από το 1977 μια συστηματική προσπάθεια για την αποκάλυψη του θεάτρου (Τζαφάλιας και Καραγκούνης, 2014a). Αποφασιστικής σημασίας για την αποκάλυψη του μνημείου, υπήρξε το ευρύτατο πρόγραμμα απαλλοτριώσεων. Το χρονικό διάστημα 1999 - 2000 στο πλαίσιο του προγράμματος «Ανασκαφικές εργασίες στο Α΄ Αρχαίο Θέατρο Λάρισας» το μνημείο καθαρίστηκε πλήρως από τα θεμέλια οικοδομών με πίστωση 100.000.000 δρχ. που χορηγήθηκε από το Β΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης και απορροφήθηκε στο 100% (Καραγκούνης, 2016).

Το 2002 το έργο εντάχθηκε στο Γ΄ Κ.Π.Σ. με προϋπολογισμό 6.107.534,58 € που απορροφήθηκε στο 100%. Στο πλαίσιο του προγράμματος «Α΄ Αρχαίο Θέατρο Λάρισας» το χρονικό διάστημα 2002 - 2009 έγιναν εργασίες οι οποίες αποτυπώνονται σε επτά υποέργα και είχαν στόχο την ανύψωση του πολιτισμικού επιπέδου της Λάρισας αλλά και της ευρύτερης περιοχής δημιουργώντας ένα ενιαίο αρχαιολογικό πάρκο σε συνδυασμό με τα υπόλοιπα μνημεία. Μάλιστα το έργο επιλέχθηκε σε εθνικό επίπεδο στις 5 καλές πρακτικές της Περιφέρειας Θεσσαλίας (Καραγκούνης, 2016).

Στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ το έργο «Συντήρηση – αποκατάσταση και ανάδειξη Α΄ Αρχαίου Θεάτρου Λάρισας Δ΄ φάση» ξεκίνησε στις 13 Νοεμβρίου 2011 και μετά από παράταση ολοκληρώθηκε στις 18 Δεκεμβρίου 2015. Οι εργασίες στόχευαν στην σταθεροποίηση και εξυγίανση της επιφάνειας των μαρμάρινων αλλά και των πώρινων μελών που βρίσκονται στο χώρο της σκηνής, του κυρίως θεάτρου, όπως και στο χώρο των διασπάρτων. Επίσης, πραγματοποιήθηκαν εργασίες για την ανάδειξη, την προβολή

και την αναγνωρισιμότητα του θεάτρου, αποκαθιστώντας τον χώρο κοντά στη δυτική πάροδο με την δημιουργία πρανούς, τοποθετώντας ενημερωτικές πινακίδες αλλά και εκδίδοντας έντυπο οδηγό με φωτογραφίες καθώς και ενημερωτικά φυλλάδια. Με την τροποποίηση του ΤΔΕ εγκρίθηκαν νέες μελέτες για τον προσδιορισμό προέλευσης μαρμάρου και πωρόλιθου, την εικαστική παρέμβαση υπολειμμάτων κατεδαφίσεων στην ανατολική πάροδο του αρχαίου θεάτρου, την πρόσβαση κοινού και ΑΜΕΑ και την αποκατάσταση κλιμάκων του κυρίως θεάτρου και του πρανούς στο βορειοανατολικό τμήμα του επιθεάτρου (Καραγκούνης, 2016).

Εικόνα 11: Το Α΄ αρχαίο θέατρο της Λάρισας από ψηλά

Πηγή: Προσωπικό Αρχείο

Β΄ Αρχαίο Θέατρο

Το Β΄ Αρχαίο Θέατρο το οποίο χρονολογείται στον 1^ο π.Χ. αιώνα και έχει προσανατολισμός προς την αγορά, ήρθε στο φώς μετά από συστηματική ανασκαφή που πραγματοποιήθηκε τα έτη 1985 και 1986. Την περίοδο αυτή εντοπίστηκαν και αποκαλύφθηκαν λείψανα της σκηνής, οι πάροδοι, η ορχήστρα και μέρος του κοίλου. Συνολικά σώζονται 13 κερκίδες με δυο σειρές εδωλίων και 14 κλίμακες. Ο αρχαιολογικός χώρος βρίσκεται στην συμβολή των οδών Εργατικής Πρωτομαγιάς και Ταγματάρχου Βελισαρίου (Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, 2012). Στην διάρκεια των ανασκαφών βρέθηκε ανεπίγραφη στήλη αφιερωμένη στη Δήμητρα και την Κόρη, γεγονός το οποίο φανερώνει ότι πιθανότατα στο μέρος αυτό βρισκόταν το ιερό τους (Δήμος Λαρισαίων, 2011).

Εικόνα 12: Το Β' Αρχαίο Θέατρο της Λάρισας

Πηγή: Προσωπικό Αρχείο

Στον λόφο του Φρουρίου και ειδικότερα στην πλατεία Λαμπρούλη, εντοπίζεται ένα σύμπλεγμα μνημείων της παλαιοχριστιανικής, της βυζαντινής και της οθωμανικής περιόδου.

Βασιλική του Αγίου Αχιλλείου

Η τρίκλιτη παλαιοχριστιανική Βασιλική που βρίσκεται στο νότιο τμήμα του λόφου κτίστηκε τον 6^{ος} αιώνα μ.Χ. πάνω στον τάφο του Αγίου Αχιλλείου και σύμφωνα με επιγραφές είναι αφιερωμένη στον Άγιο Αχίλλειο τον α' Μητροπολίτη Λάρισας. Έχει αποκαλυφθεί σχεδόν ολόκληρη στο επίπεδο της θεμελίωσης και έχει βρεθεί τμήμα του ψηφιδωτού δαπέδου αλλά και δύο καμαροσκέπαστοι τάφοι και πολλοί λακκοειδείς. Ο κεραμοσκέπαστος τάφος του βόρειου κλίτου ο οποίος είναι διακοσμημένος με ζωγραφιστούς σταυρούς είναι πιθανόν να είναι εκείνος του Αγίου (Δήμος Λαρισαίων, 2011). Ο ναός που αποτέλεσε τον επισκοπικό ναό της πόλης της Λάρισας επισκευάστηκε στην μεσοβυζαντινή περίοδο. Όταν οι Οθωμανοί, στα τέλη του 15^{ου} αιώνα έκτισαν το Μπεζεστένι, στα βόρεια του ναού, παραχώρησαν στους χριστιανούς άλλο χώρο λατρείας με αποτέλεσμα ο ναός να μεταφερθεί δυτικότερα (Ψηφιακή Πολιτιστική Πύλη Δήμου Λαρισαίων, 2008).

Εικόνα 13: Η Βασιλική του Αγίου Αχιλλείου

Πηγή: Προσωπικό Αρχείο

Παλαιοχριστιανικά λουτρά της πλατείας Λαμπρούλη

Στα βορειοανατολικά της βασιλικής του Αγίου Αχιλλείου βρίσκονται τα παλαιοχριστιανικά λουτρά της πλατείας Λαμπρούλη τα οποία χρονολογούνται τον 6^ο αιώνα μ.Χ.. Πρόκειται για ένα μικρό λουτρό με δύο χώρους που είναι πιθανόν να εντάσσεται σε συγκρότημα κτιρίων που έχουν σχέση με τον ναό (Ψηφιακή Πολιτιστική Πύλη Δήμου Λαρισαίων, 2008).

Μπεζεστένι

Το Μπεζεστένι η μεγάλη σκεπαστή αγορά, κτίστηκε στα τέλη του 15^{ου} - αρχές του 16^{ου} αιώνα από τους Οθωμανούς και λειτούργησε μέχρι τα τέλη του 19^{ου} αιώνα. Το Μπεζεστένι ήταν το κέντρο της οικονομικής δραστηριότητας της πόλη αποτελώντας το ζωτικότερο τμήμα της αγοράς και των πολυάριθμων επαγγελματικών συντεχνιών της (Ψηφιακή Πολιτιστική Πύλη Δήμου Λαρισαίων, 2008). Στο μπεζεστένι πέρα από την αγοραπωλησία ντόπιων αλλά και εισαγόμενων εμπορευμάτων όπως υφασμάτων, κοσμημάτων και πολύτιμων πετρών, υπήρχε η δυνατότητα να λειτουργήσει και σαν χώρος αποθήκευσης και φύλαξης πολύτιμων αντικειμένων (λίθων, κοσμημάτων, ειδών από κεχρμπάρι, γουναρικών, ταπήτων). Επίσης λειτουργούσε και ως τράπεζα όπου φυλάσσονταν καταθέσεις αλλά και έγγραφα και κοσμήματα. Μάλιστα, φημολογείται πως η σημερινή ονομασία του λόφου «Φρούριο» προήλθε από την εντύπωση που προκαλούσε το επιβλητικό κτίσμα στους Λαρισαίους (Δήμος Λαρισαίων, 2011).

Σήμερα σώζονται μόνον οι περιμετρικοί τοίχοι του κεντρικού κτίσματος. Το οικοδόμημα στεγαζόταν με 6 θόλους, είχε περιμετρικά καταστήματα και τρεις εισόδους, εκ των οποίων σήμερα μόνον η νότια είναι ανοιχτή (Ψηφιακή Πολιτιστική Πύλη Δήμου Λαρισαίων, 2008).

Εικόνα 14: Το Μπεζεστένι

Πηγή: Προσωπικό Αρχείο

Μύλος του Παππά

Ο μύλος του Παππά είναι ένα βιομηχανικό κτιριακό συγκρότημα, με πενταόροφο κεντρικό κτίριο, χαρακτηριστικό για την αρχιτεκτονική του, που βρίσκεται στην περιοχή Αμπελόκηποι, κάτω από τον λόφο του Φρουρίου στην οδό Γεωργιάδου και αποτελεί το σημαντικότερο μνημείο της νεότερης περιόδου της Λάρισας. Ξεκίνησε την λειτουργία του στα τέλη του 19^{ου} αιώνα (1893) ως αλευρόμυλος με την επωνυμία «Δημητριάδης, Παππάς και Σκαλιώρας» έως και το 1986 οπότε και διέκοψε οριστικά την λειτουργία του. Το 1988 ο Δήμος Λαρισαίων αγόρασε τον μύλο μαζί με τα βοηθητικά του κτίσματα (αποθήκες, γραφεία κ.λπ.) και τον Νοέμβριο του 1989 το κτιριακό συγκρότημα του Μύλου μαζί με τον εξοπλισμό του χαρακτηρίστηκε από το Υπουργείο Πολιτισμού ως διατηρητέο μνημείο.

Ο μύλος αποτέλεσε μια από τις μεγάλες θεσσαλικές μονάδες της εποχής του λόγω της πλεονεκτικής γεωγραφικής του θέσης, κοντά στην μεγαλύτερη σιτοφόρο πεδιάδα της χώρας αλλά και σε έναν από τους σημαντικούς συγκοινωνιακούς κόμβους. Έτσι, εκτός από την εύκολη πρόσβαση σε πρώτες ύλες, είχε την δυνατότητα εκτός από

το να εξυπηρετεί την Λάρισα, να πραγματοποιεί εξαγωγές και σε άλλες περιοχές της χώρας (Ψηφιακή Πολιτιστική Πύλη Δήμου Λαρισαίων, 2008).

Σήμερα, το συγκρότημα του Μύλου του Παππά έχει μετατρέψει σε ένα πολυδύναμο πολιτιστικό, εκπαιδευτικό, ψυχαγωγικό και συνεδριακό κέντρο. Τόσο το κεντρικό κτίριο όσο και τα βοηθητικά του κτίσματα (αποθήκες, γραφεία κ.λπ.), φιλοξενούν το θέατρο του Μύλου για τις παραστάσεις του Θεσσαλικού Θεάτρου, τον θερινό κινηματογράφο, τη σχολή χορού και την αίθουσα παραστάσεων, τις αίθουσες και τα γραφεία της Φίλαρμονικής του Δήμου, το κουκλοθέατρο «Τιριτόμπα» και το μουσείο κούκλας, το θερινό κινηματογράφο, τη Μουσική Σκηνή «Μύλος 1927» και το «Μπαράκι του Μύλου».

Εικόνα 15: Ο Μύλος του Παππά

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

5.5 ΑΣΤΙΚΟΙ ΥΠΑΙΘΡΙΟΙ ΧΩΡΟΙ ΚΑΙ ΧΩΡΟΙ ΠΡΑΣΙΝΟΥ

Οι περισσότεροι αστικοί υπαίθριοι χώροι βρίσκονται στον κεντρικό και δυτικό τομέα της πόλης. Οι οργανωμένοι αστικοί υπαίθριοι χώροι καταλαμβάνουν έκταση 3.000 στρ. στη συνολική έκταση του πολεοδομικού συγκροτήματος που είναι περίπου 15.000 στρ., δηλαδή καταλαμβάνουν το 20% της συνολικής έκτασης του Γ.Π.Σ.. Το πάρκο Αλκαζάρ, το πάρκο Χατζηγαλάρ, το πάρκο του Αγίου Αντωνίου και ο λόφος του Φρουρίου είναι από τους σημαντικότερους υπαίθριους χώρους της Λάρισας. Μικρές και μεγάλες πλατείες αλλά και πάρκα υπάρχουν σε όλες σχεδόν τις συνοικίες της Λάρισας, ενώ ο μεγαλύτερος αστικός χώρος πρασίνου είναι η περιοχή του Πηνειού ποταμού (παλαιά κοίτη). Στο κέντρο της πόλης το εκτεταμένο δίκτυο πεζοδρόμων συνδέει την Κεντρική Πλατεία και την πλατεία Ταχυδρομείου ενώ σημαντικοί ελεύθεροι χώροι είναι και οι πλατείες Λαού και νέας Αγοράς (Δήμος Λαρισαίων, 2015), (Λιονάτου, 2008).

Στις περιοχές επέκτασης, οι περιοχές που έχουν χαρακτηριστεί από το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο ως κοινόχρηστοι χώροι και χώροι πρασίνου είναι διασπαρμένοι και μικροί σε έκταση. Η εικόνα του πρασίνου στην πόλη φαίνεται κατακερματισμένη αφού δεν υπάρχει ουσιαστική σύνδεση των ελεύθερων χώρων των επεκτάσεων μεταξύ τους αλλά ούτε και με τους κύριους χώρους πρασίνου (Λιονάτου, 2008).

Σύμφωνα με τον Δήμο Λαρισαίων οι χώροι πρασίνου της πόλης (πλατείες, πάρκα, νησίδες, άλση) ανέρχονται σε 665 και το πράσινο της πόλης ανάγεται στα 2.100 στρ. σε έκταση κοινόχρηστων χώρων. Ο φυτικός πληθυσμός χώρων πρασίνου αποτελείται από 20.000 καλλωπιστικά δέντρα, 200.000 καλλωπιστικούς θάμνους και χλοοτάπητες 400.000 m², ενώ ο αριθμός των δέντρων στα πεζοδρόμια της Λάρισας ανέρχεται σε 18.000 τεμ. Τέλος το 80% του συνόλου των χώρων αρδεύεται με αυτόματα δίκτυα άρδευσης (Δήμος Λαρισαίων, 2015).

5.5.1 ΠΑΡΚΑ

Τις τελευταίες δεκαετίες σχεδόν σε κάθε συνοικία της πόλης της Λάρισας ελεύθεροι χώροι έχουν μετατραπεί σε πάρκα και πλατείες με αρκετό πράσινο. Τα σημαντικότερα πάρκα της πόλης, σήμερα, είναι το Πάρκο Αλκαζάρ με την

αναπλασμένη πλέον κοίτη του Πηνειού ποταμού, το νέο Πάρκο Χατζηγαλάρ και το Πάρκο Αγίου Αντωνίου.

5.5.1.1 ΠΑΡΚΟ ΑΛΚΑΖΑΡ

Στην βορειοδυτική άκρη της πόλης, δίπλα στις όχθες του Πηνειού ποταμού, μετά την κεντρική γέφυρα του Πηνειού, γέφυρα Πηνειάδων Νυμφών και κάτω από το λόφο του Φρουρίου και το Μητροπολιτικό ναό του Αγίου Αχιλλείου, βρίσκεται το πάρκο Αλκαζάρ, εμβαδού 140 στρεμμάτων, που αποτελεί τόπο αναψυχής και διασκέδασης για πολλές δεκαετίες (Δήμος Λαρισαίων, 2013). Το πάρκο είναι δημιούργημα του πατέρα του αείμνηστου γιατρού Γ. Κατσίγρα, ενώ στην σημερινή του μορφή διαμορφώθηκε επί δημαρχίας του δημάρχου Αριστείδη Λαμπρούλη και μετά την κατάργηση της εμποροπανήγυρης.

Μετά από σειρά αναπλάσεων αποτελεί σήμερα ένα πραγματικό κόσμημα και έναν υπέροχο χώρο περιπάτου, χαλάρωσης και αναψυχής για χιλιάδες Λαρισαίους πολίτες. Το Αλκαζάρ αποτελεί ένα κομμάτι φυσικού περιβάλλοντος δίπλα στο Πηνειό και την πυκνοδομημένη πόλη με πολλά δέντρα, λουλούδια και ανοιχτούς χώρους άθλησης και αναψυχής. Όσοι επισκέπτονται το Αλκαζάρ, μπορούν να απολαύουν μια βόλτα σε όμορφους πλακοστρωμένους πεζόδρομους, ενώ τα παιδιά μπορούν να παίξουν στις παιδικές χαρές που υπάρχουν. Βασικό στοιχείο του χώρου αποτελούν τα σιντριβάνια που είναι τοποθετημένα σε σειρά στον κεντρικό πεζόδρομο (Ψηφιακή Πολιτιστική Πύλη Δήμου Λαρισαίων, 2008).

Μέσα στο πάρκο υπάρχει το γνωστό Κηποθέατρο, ένα υπαίθριο θέατρο χωρητικότητας 2.500 ατόμων, το οποίο φιλοξενεί τους καλοκαιρινούς κυρίως μήνες, διάφορες θεατρικές παραστάσεις αλλά και καλλιτεχνικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις, ενώ το αναψυκτήριο, δίπλα στο Κηποθέατρο, προσφέρει ξεκούραση, κάτω από τη σκιά των δέντρων (www.larissa-dimos.gr/). Επίσης, στο πάρκο έχει κατασκευαστεί ένα πάρκο κυκλοφοριακής αγωγής για τους μικρούς μαθητές καθώς και μια τεχνητή λίμνη με πεζογέφυρες, σε κεντρική θέση του πάρκου. Στις όχθες της λίμνης υπάρχουν διαμορφωμένοι βραχώκηποι, καθιστικά και πέργκολες (Ψηφιακή Πολιτιστική Πύλη Δήμου Λαρισαίων, 2008). Ακόμη, στο πάρκο βρίσκεται το μνημείο της Εθνικής Αντίστασης, που είναι ένα θαυμάσιο έργο του Λαρισαίου γλύπτη Φιλολάου Τλούπα και εγκαταστάσεις μίνι γκολφ με αναψυκτήριο (Δήμος Λαρισαίων, 2015). Στη βόρεια άκρη

του πάρκου Αλκαζάρ, βρίσκεται το γήπεδο ποδοσφαίρου, χωρητικότητας 15.000 θεατών, που κατασκευάστηκε το 1965 και αποτέλεσε έδρα της ποδοσφαιρικής ομάδας της πόλης ΑΕΛ (Αθλητική Ένωση Λάρισας). Μετά το γήπεδο του Αλκαζάρ, υπάρχει το κολυμβητήριο της πόλης καθώς και γήπεδο μπάσκετ, τένις και άλλες εγκαταστάσεις (www.larissa-dimos.gr/).

Εικόνα 16: Το Πάρκο Αλκαζάρ

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Οι δύο όχθες του Πηνειού ενώνονται με την μεγάλη πεζογέφυρα Πηνειάδων Νύμφων τα φωτιστικά σώματα της οποίας αντιλαμβάνονται την κίνηση των πεζών και ανάβουν ή σβήνουν αντίστοιχα, αλλά και τις μικρότερες γέφυρες Ναϊάδων, Κρηνίδων και Κρυσταλίδων Νυμφών. Στο διάστημα που ο Πηνειός διαρρέει την Λάρισα, η περιοχή είναι όμορφα δενδροφυτεμένη, ενώ ο περιπατητής συναντά ποδηλατόδρομους, ράμπες καθώς και το λιμανάκι του Πηνειού (www.larissa-dimos.gr/).

Ανάπλαση της κοίτης του Πηνειού Ποταμού

Στα πλαίσια επαναπροσδιορισμού της ταυτότητας της Λάρισας, στην δεκαετία του '80, αναγνωρίστηκε η αξία του Πηνειού ποταμού ως μοναδικό φυσικό στοιχείο και συμβολικό αγαθό, καταγράφηκε η λειτουργία του ως χώρος, έγινε αντιληπτή η κρισιμότητα της περιβαλλοντικής του κατάστασης και αναγνωρίστηκε η ευκαιρία που αποτελούσε το ποτάμι για την διαμόρφωση ενός πνεύμονα πρασίνου που θα οδηγούσε σε βελτίωση του μικροκλίματος της περιοχής, καθώς και την δημιουργία του μεγαλύτερου υπαίθριου αστικού χώρου πρασίνου στην Λάρισα (Λαζαρίδης, 2015). Σκοπός των παρεμβάσεων της κοίτης του Πηνειού ήταν η ανάδειξη του οικολογικού συστήματος του ποταμού, η αξιοποίηση του φυσικού κάλους και του περιβάλλοντος του Πηνειού προς όφελος των κατοίκων καθώς και η ενίσχυση του άξονα: αρχαιολογικοί χώροι – Φρούριο – Πηνειός ποταμός (Αϊβαλιώτου, 2010).

Για την ανάπλαση της κοίτης δημιουργήθηκαν πεζόδρομοι - ποδηλατόδρομοι συνολικού μήκους περίπου 3χλμ, διαμορφώθηκαν περιπατητικές διαδρομές, κατασκευάστηκαν πεζογέφυρες που ενώνουν τις δύο όχθες, ράμπες πρόσβασης από τους περιμετρικούς δρόμους και το πάρκο Αλκαζάρ που συμβάλουν στην καλύτερη προσβασιμότητα, μικρό λιμανάκι, αθλητικές εγκαταστάσεις, παιδικές χαρές και σιντριβάνια. Επιπλέον, τοποθετήθηκαν νέα φωτιστικά σώματα δημιουργώντας πλέον το αίσθημα της ασφάλειας που δεν υπήρχε παλαιότερα, ενισχύθηκε το φυσικό περιβάλλον, έγιναν πολλές δενδροφυτεύσεις αλλά και καθαρισμός της περιοχής (Λαζαρίδης, 2015).

Τα παραπάνω έργα που καλύπτουν το μεγαλύτερο τμήμα της αστικής παραποτάμιας περιοχής, άλλαξαν την σχέση των πολιτών με το ποτάμι. Πλέον οι κάτοικοι της Λάρισας κατεβαίνουν στις όχθες του ποταμού για αθλητικές δραστηριότητες όπως το τρέξιμο και το ποδήλατο, για χαλάρωση, για συμμετοχή σε κοινωνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες, όπως το φεστιβάλ Πηνειού που πραγματοποιείται κάθε χρόνο, αλλά και για να απολαύουν μια όμορφη βόλτα στην φύση ανάμεσα στα δέντρα που προσφέρουν μια ανάσα δροσιάς, παρατηρώντας την χλωρίδα και την πανίδα της περιοχής και ακολουθώντας την πορεία του ποταμού της πόλης της Λάρισα.

Εικόνα 17: Παραποτάμιος Πεζόδρομος – Ποδηλατόδρομος

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

5.5.1.2 ΠΑΡΚΟ ΧΑΤΖΗΧΑΛΑΡ

Στη συνοικία της Φιλιπούπολης, στην περιοχή της τάφρου Χατζηχαλάρ, ανάμεσα στις οδούς Εχεκρατίδα, Σαρίμβη, Γιάγκου και Πατέρα διαμορφώθηκε, πρόσφατα το Πάρκο Χατζηχαλάρ, συνολικής έκτασης 68.000,00 m². Το πάρκο Χατζηχαλάρ, που αποτελεί τον δεύτερο σε κλίμακα μετά το πάρκο Αλκαζάρ, αστικό

υπαίθριο χώρο πρασίνου, δίνει ανάσα τόσο στις περιοχές που βρίσκονται γύρω από αυτό (Νεάπολη-Φιλιππούπολη-Νεράιδα-Ηπειρώτικα) όσο και στην ευρύτερη περιοχή της Λάρισας αφού το αστικό πράσινο παίζει βασικό ρόλο στη διαμόρφωση του μικροκλίματος της πόλης, στον περιορισμό του φαινομένου της αστικής θερμικής νησίδας και γενικότερα στη βιωσιμότητα του αστικού περιβάλλοντος.

Η κεντρική είσοδος του πάρκου βρίσκεται στην οδό Σαρίμβη όπου έχουν διαμορφωθεί γραμμικά στοιχεία πρασίνου που οδηγούν τόσο στο κέντρο του χώρου αλλά και στο κτίριο της Δημοτικής Πινακοθήκης. Στο πάρκο έχουν διαμορφωθεί δύο βασικές διαδρομές πεζών επιστρωμένες με πλάκες τσιμέντου ανοικτού χρώματος, ενώ όλες οι άλλες διαδρομές είναι χωμάτινοι διάδρομοι που επιτρέπουν τη διήθηση του νερού προς τον υπόγειο υδροφόρο ορίζοντα. Επίσης, σε όλο το πάρκο υπάρχουν ξύλινα καθιστικά, βρύσες καθώς και ειδικός φωτισμός στις διαδρομές πεζών της πλατείας και στα στοιχεία νερού. Κατασκευάστηκε επίσης χώρος παρκινγκ 3.060,00 m² και 100 θέσεων με πατημένο χώμα, ενώ έχουν φυτευτεί δενδροστοιχίες που προσφέρουν σκιασμό. Στο κέντρο του πάρκου υπάρχει ανοικτός χώρος – πλατεία, με επίστρωση από ανοιχτόχρωμες πλάκες τσιμέντου, γραμμικούς χώρους πρασίνου και στοιχεία νερού, που λειτουργεί ως σημείο αναφοράς. Δίπλα στην πλατεία υπάρχει παιδική χαρά με ξύλινα όργανα για διαφορετικές ηλικιακές ομάδες παιδιών, πράσινο, δένδρα για σκιασμό των χώρων, καθιστικά και βρύση. Τέλος, έχει διαμορφωθεί ένα «λιβάδι», χώρος με κλίση προς το εσωτερικό του, με διάσπαρτα δένδρα στην περίμετρό του και διάσπαρτα καθιστικά που φιλοξενεί υπαίθριες εκδηλώσεις λόγω της αμφιθεατρικής του διάταξης (Δήμος Λαρισαίων, 2012).

Εικόνα 18: Το Πάρκο Χατζηγαλάρ

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

5.5.2 ΠΛΑΤΕΙΕΣ

Η πόλη της Λάρισας στο σύνολο της περιλαμβάνει ένα σημαντικό αριθμό πλατειών που διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ζωή των πολιτών της με σημαντικότερες την Κεντρική Πλατεία (Πλατεία Σάπκα), την Πλατεία Ταχυδρομείου (Πλατεία Εθνάρχου Μακαρίου) και την Πλατεία του Φρουρίου (Πλατεία Δημάρχου Λαμπρούλη). Στις σημαντικότερες πλατείες του κέντρου της πόλης έχουν χρησιμοποιηθεί στοιχεία επιλεγμένα με προσοχή ώστε να προσδίδουν στο χαρακτήρα της πόλης, όμως δεν είναι πάντα αντιληπτή, από τους κατοίκους και τους επισκέπτες, η σημασία τους. Στα πλαίσια της ενιαίας λογικής του ολοκληρωμένου σχεδιασμού του ιστορικού κέντρου, οι πλατείες Ταχυδρομείου και Κεντρική συνδέονται με το δίκτυο πεζοδρόμων (Ψηφιακή Πολιτιστική Πύλη Δήμου Λαρισαίων, 2008), (Σκριμιζέα, 2012).

5.5.2.1 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΛΑΤΕΙΑ (ΠΛΑΤΕΙΑ ΣΑΠΚΑ)

Η ιστορική Κεντρική πλατεία (Δημάρχου Σάπκα) της Λάρισας που περιβάλλεται από τις οδούς Παπαναστασίου, Κύπρου, Μεγάλου Αλεξάνδρου και τον πεζόδρομο της Κούμα, για πάρα πολλά χρόνια αποτελούσε το κεντρικότερο σημείο της πόλης ενώ μέχρι και σήμερα εξακολουθεί να αποτελεί σημείο αναφοράς μέσα στον πολεοδομικό ιστό. Εντός της πλατείας βρίσκεται το Δικαστικό μέγαρο της Λάρισας, έργο του Καθηγητή της Αρχιτεκτονικής Σχολής Πάτροκλου Καραντινού, επί της οδού Παπαναστασίου βρίσκεται το Δημαρχείο της πόλης ενώ στην οδό Κύπρου, απέναντι από την πλατεία, βρίσκεται το επιβλητικό κτίριο της Στρατιωτικής Λέσχης των Αξιωματικών. Η κεντρική πλατεία συγκεντρώνει πολιτιστικές, εμπορικές, ψυχαγωγικές καθώς και λειτουργίες κοινωνικών σχέσεων.

Βασικό καλλιτεχνικό στοιχείο της πλατείας είναι το σιντριβάνι της Λαρισαίας γλύπτριας Νέλας Γκόλαντα, που αποτελεί συνέχεια του «Γλυπτού ποταμού» που βρίσκεται στην πλατεία Ταχυδρομείου. Επίσης συνθετικά στοιχεία του χώρου αποτελούν η γλυπτή εξέδρα εκδηλώσεων, ο ειδικός χώρος για τραπεζοκαθίσματα, τα καθιστικά, το ασύλλιο πυκνής βλάστησης αλλά και οι διαδρομές των πεζών με έμφαση στην πορεία προς το Α' Αρχαίο Θέατρο.

Η Κεντρική πλατεία αποτελεί βασικό πέρασμα για τους κατοίκους της Λάρισας αλλά και τόπο συνάθροισης και κοινωνικοποίησης ανθρώπων μεγαλύτερης ηλικίας,

αφού οι νεότερης ηλικίας κάτοικοι προτιμούν την πλατεία Ταχυδρομείου και την πλατεία του Φρουρίου με πληθώρα καταστημάτων αναψυχής και εστίασης (Ψηφιακή Πολιτιστική Πύλη Δήμου Λαρισαίων, 2008).

Εικόνα 19: Η Κεντρική Πλατεία

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

5.5.2.2 ΠΛΑΤΕΙΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΥ (ΕΘΝΑΡΧΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ)

Η Πλατεία Ταχυδρομείου που ορίζεται από την οδό Παναγούλη και τους πεζοδρόμους Παπακυριαζή, Ρούσβελτ και Πρωτοπαπαδάκη αποτελεί τον σημαντικότερο πόλο ψυχαγωγίας και διαφόρων εκδηλώσεων καθώς περιμετρικά της πλατείας υπάρχουν δεκάδες καφετέριες που κατακλύζονται καθημερινά τόσο από Λαρισαίους όσο και από κατοίκους των γύρω περιοχών.

Η ανάπλαση της πλατείας έγινε την περίοδο 1995-1997 από την Λαρισαία γλύπτρια Νέλα Γκόλαντα με κυρίαρχο στοιχείο κατασκευής το μάρμαρο. Από την πλατεία Ταχυδρομείου ξεκινά ο «Γλυπτός Ποταμός», το μεγάλο σιντριβάνι της γλύπτριας, όπου οι καταρράκτες των νερών συμβολίζουν τις ορεινές πηγές του Πηνειού ποταμού. Τα νερά εμφανίζονται ξανά στο κεντρικό σιντριβάνι της πλατείας και συνεχίσουν υποθετικά μια υπόγεια διαδρομή μέχρι την κεντρική πλατεία (Πλατεία Σάπκα), συμβολίζοντας τη διαδρομή που κάνει ο Πηνειός ποταμός. Στην πλατεία

βρίσκεται το κτίριο της πρώην κλινική του Γ. Ι. Κατσίγρα, που σήμερα ανήκει στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και μπροστά από αυτό ο βυθισμένος αύλειος χώρος της, όπου πραγματοποιούνται εκδηλώσεις και συναυλίες (www.larissadimos.gr/). Βασικό πρόβλημα είναι η υπερεκμετάλλευση της πλατειάς με την τοποθέτηση τραπεζοκαθισμάτων από τα καταστήματα αναψυχής που εμποδίζουν την ομαλή κυκλοφορία των πεζών.

Εικόνα 20: Η Πλατεία Ταχυδρομείου

Πηγή: <http://www.larissa.gov.gr/>

5.5.2.3 ΠΛΑΤΕΙΑ ΦΡΟΥΡΙΟΥ (ΠΛΑΤΕΙΑ ΔΗΜΑΡΧΟΥ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗ ΛΑΜΠΡΟΥΛΗ)

Στο λόφο του Φρουρίου, βρίσκεται η Πλατεία Αρ. Λαμπρούλη, δίπλα στο Μπεξεστένι και την παλαιοχριστιανική βασιλική του Αγίου Αχιλλείου και πολύ κοντά στον Μητροπολιτικό Ναό του Αγίου Αχιλλείου. Οι υπόλοιπες αρχαιότητες που ανακαλύφθηκαν στο χώρο της διατηρήθηκαν στο βάθος που βρέθηκαν και ενσωματώθηκαν οργανικά με την πλατεία. Στο χώρο αυτό γινόταν παλαιότερα η λαϊκή αγορά της Τετάρτης όπου λειτουργούσε από το πρωί μέχρι και το βράδυ. Έτσι, με σεβασμό στην παράδοση, σήμερα στην Λάρισα τα καταστήματα είναι ανοιχτά το απόγευμα της Τετάρτης κι όχι της Πέμπτης όπως συμβαίνει στην υπόλοιπη χώρα (www.larissa-dimos.gr/).

Στο βόρειο τμήμα της πλατειάς βρίσκεται η προτομή του Αριστείδη Λαμπρούλη και νότια η προτομή του Λόρδου Βύρωνα που είναι δωρεά του Ελληνο-

Αμερικανοβρετανικού Συλλόγου (Ψηφιακή Πολιτιστική Πύλη Δήμου Λαρισαίων, 2008). Η πλατεία του Φρουρίου είναι όμορφα πλακοστρωμένη και φωταγωγημένη, ενώ περιμετρικά αυτής υπάρχουν αρκετά καταστήματα αναψυχής που φιλοξενούν πολύ κόσμο κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες, αποτελώντας έτσι ψυχαγωγικό θύλακα (www.larissa-dimos.gr/). Σημαντικό, όμως είναι και το γεγονός ότι πολλοί νέοι άνθρωποι, πέρα από τα καταστήματα, συναθροίζονται στον χώρο και χρησιμοποιούν την ίδια την πλατεία ως τόπο συνάντησης επικοινωνίας και εκδηλώσεων.

Εικόνα 21: Η Πλατεία Φρουρίου

Πηγή: <http://www.larissa.gov.gr/>

5.5.2.4 ΠΛΑΤΕΙΑ ΝΕΑΣ ΑΓΟΡΑΣ (ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑ ΜΠΛΑΝΑ)

Ανάμεσα στις οδούς Βενιζέλου και Κύπρου, απέναντι από το Δημοτικό Ωδείο της Λάρισας και την πλατεία του Αγίου Βησσαρίωνα, όπου υπάρχει και ο ομώνυμος ιερός ναός, οι αερογραφίες του οποίου έχουν φιλοτεχνηθεί από τον Λαρισαίο ζωγράφο Αγήνορα Αστεριάδη, βρίσκεται η πλατεία Νέας Αγοράς (Πλατεία Αγαμέμνονα Μπλάνα). Μετά από ανασκαφές που έγιναν για την δημιουργία υπόγειου χώρου στάθμευσης αποκαλύφθηκαν παλαιοχριστιανικά λουτρά του 5^{ου} αιώνα π.Χ. τα οποία ανέβηκαν στη στάθμη της σημερινής πόλης και ενσωματώθηκαν αρμονικά με την πλατεία. Οι αρχαιότητες που έχουν περιβληθεί με πράσινο και είναι επισκέψιμες, αποτελούν κυρίαρχο στοιχείο της πλατείας (www.larissa-dimos.gr/).

Εικόνα 22: Η Πλατεία Νέας Αγοράς

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

5.5.3 ΔΙΚΤΥΑ ΠΕΖΟΔΡΟΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΩΝ

Δίκτυο πεζοδρόμων

Οι πεζόδρομοι του κέντρου της Λάρισας αποτελούν ένα από τα εκτενέστερα Ευρωπαϊκά δίκτυα πεζοδρόμων με συνοχή και συνέχεια, οι οποίοι βελτιώνουν τις συνθήκες μετακίνησης και γενικότερα διαβίωσης στο κέντρο της πόλης. Μέχρι σήμερα έχει ολοκληρωθεί η πεζοδρόμηση περιοχής έκτασης περίπου 460 στρ., με μήκος 9 χ.λ.μ. που περιλαμβάνει 40 οικοδομικά τετράγωνα και ενοποιεί την Τρίγωνη πλατεία, την Κεντρική πλατεία, την πλατεία Ταχυδρομείου, την πλατεία Νέας Αγοράς, το Λόφο του Φρουρίου και τον Πηνειό ποταμό.

Το 1985 ξεκίνησε η εφαρμογή του δικτύου πεζοδρόμων στην κεντρική περιοχή της πόλης της Λάρισας σύμφωνα με τη μελέτη της Τεχνικής υπηρεσίας του Δήμου. Κατασκευάστηκαν, λοιπόν τα πρώτα τμήματα των οδών Πανός, Κούμα και Ασκληπιού, ενώ στην περιοχή αποκλείστηκε και η κυκλοφορά των οχημάτων. Το 1988 ανατέθηκε από το Δήμο Λαρισαίων η «Αναβάθμιση και εξυγίανση του Ιστορικού Κέντρου της πόλης και της ευρύτερης περιοχής του ποταμού Πηνειού» στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και από το ΥΠΕΧΩΔΕ η «Γενική μελέτη κυκλοφορίας και μεταφορών». Το 1992 ολοκληρώθηκε η πρώτη φάση πεζοδρόμησης και το 1996 με την πεζοδρόμηση ολόκληρης της περιοχής του Λόφου του Φρουρίου, ολοκληρώθηκε η δεύτερη φάση (Ψηφιακή Πολιτιστική Πύλη Δήμου Λαρισαίων, 2008). Το μεγαλύτερο μέρος του δικτύου πεζοδρόμων του ιστορικού κέντρου ολοκληρώθηκε το 2006 με τη

διαμόρφωση των πεζοδρόμων Παπαναστασίου, Ηφαίστου και Βενιζέλου με αφετηρία/απόληξη το αρχαίο θέατρο και με σκοπό την ενοποίηση των βασικών πόλων ανάπτυξης της πόλης, των αρχαιολογικών χώρων με το εμπορικό και διοικητικό κέντρο (Σταθακόπουλος, 2011), (Παπαδοπούλου, 2006).

Τέλος, το 2014-2015 πραγματοποιήθηκε η Βιοκλιματική ανάπλαση του ιστορικού κέντρου της Λάρισας η οποία περιλάμβανε την πεζοδρόμηση της οδού Βενιζέλου στο νότιο άκρο της, από το ύψος της οδού Σκυλοσόφου έως την οδό Μανωλάκη με την σύνδεση του Α' αρχαίου θεάτρου με την όχθη του Πηνειού ποταμού και το πάρκο Αλκαζάρ, και την ολοκλήρωση της πεζοδρόμησης της οδού Μητροπολίτου Αμβροσίου από τον πεζόδρομο Παπαφλέσσα έως την οδό Σκυλοσόφου (<http://anartyxi.gov.gr/>). Έτσι οι κάτοικοι της πόλης αλλά και οι επισκέπτες οδηγούνται μέσα από τις πορείες των πεζοδρόμων στα σημαντικότερα σημεία της πόλης.

Οι πεζόδρομοι, οι οποίοι αναδεικνύουν το αρχαίο θέατρο και τα κτίρια που ανήκουν στο παρελθόν της πόλης, σχεδιάστηκαν βάση αρχιτεκτονικής μελέτης τοπίου, περιβάλλοντος χώρου αλλά και αρχιτεκτονικής μελέτης αστικού διακόσμου δίνοντας έμφαση στην ανθρώπινη κλίμακα ώστε να καταστεί η πορεία μέσα στην πόλη πιο ευχάριστη (Σταθακόπουλος, 2011), (Παπαδοπούλου, 2006). Μάλιστα τα σχέδια επιστρώσεων των πεζοδρόμων Βενιζέλου, Παπαναστασίου, Ηφαίστου παραπέμπουν σε κατόψεις αρχαίων κατοικιών της πόλης.

Σε πολλά σημεία των πεζοδρόμων χρησιμοποιήθηκε το στοιχείο του νερού με απλής μορφής ή γλυπτά σιντριβάνια, ενώ η παρουσία του πρασίνου είναι έντονη καθώς υπάρχουν πολλά δέντρα και παρτέρια δημιουργώντας ένα καλαίσθητο φυσικό περιβάλλον. Επίσης, στις περισσότερες διαδρομές εντάχθηκαν γλυπτά έργα τέχνης αλλά και πολλά καθιστικά που προσφέρουν ξεκούραση στους περαστικούς.

Με την πεζοδρόμηση του κέντρου της Λάρισας επηρεάστηκαν όλες οι πλευρές της κοινωνικής και εμπορικής ζωής της πόλης και άλλαξε ο απρόσωπος χαρακτήρα της. Βελτιώθηκαν, λοιπόν, οι συνθήκες μετακίνησης και διαβίωσης της πόλης αφού η κυκλοφορία των αυτοκινήτων διοχετεύτηκε σε λιγότερες αρτηρίες και ελαττώθηκε η ρύπανση και ο θόρυβος ενώ αυξήθηκε το ποσοστό των χώρων πρασίνου με ταυτόχρονη αύξηση του τζίρου των εμπορικών επιχειρήσεων.

Η ίδρυση, όμως πολλών νέων καταστημάτων εστίασης και αναψυχής στις πεζοδρομημένες περιοχές αλλοιώνουν την επιδιωκόμενη εικόνα και την μίξη χρήσεων στην κεντρική περιοχή αφού δημιουργείται το πρόβλημα της υπερεκμετάλλευσης της παρεχόμενης επιφάνειας των πεζοδρόμων με την τοποθέτηση τραπεζιών και την κατασκευή αυθαίρετων στεγασμάτων (Ψηφιακή Πολιτιστική Πύλη Δήμου Λαρισαίων, 2008).

Εικόνα 23: πάνω αριστερά: Πεζόδρομος Μητρ. Αρσενίου, πάνω δεξιά: Πεζόδρομος Αλμυρού
κάτω αριστερά: Πεζόδρομος Παπαναστασίου, κάτω δεξιά: Πεζόδρομος Βενιζέλου

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Δίκτυο Ποδηλατοδρόμων

Ένα από τα στοιχεία που ευνοούν την χρήση ποδηλάτου στην Λάρισα είναι το απόλυτα επίπεδο έδαφος, αν εξαιρέσουμε την περιοχή του Φρουρίου. Μέχρι σήμερα,

έχουν κατασκευαστεί ποδηλατόδρομοι μήκους 12,55 χλμ. που αντιστοιχούν σε 0,09 μ/κάτοικο (Δήμος Λαρισαίων, 2013).

Ο Δήμος Λαρισαίων δίνει μεγάλη σημασία στη χρήση ποδηλάτου κι αυτό αποδεικνύεται από την συμμετοχή του ως ιδρυτικό μέλος της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας «Δίκτυο Πόλεων για την βιώσιμη κινητικότητα και το ποδήλατο» που ιδρύθηκε στην Αθήνα στις 27/08/2005 με σκοπό την συμβολή του στην ανάπτυξη και επίλυση των προβλημάτων που σχετίζονται με τη βιώσιμη κινητικότητα και το ποδήλατο (Δήμος Λαρισαίων, 2015). Επιπλέον, η Λάρισα έχει ενταχθεί στο ευρωπαϊκό δίκτυο «Πόλεις Χωρίς Αυτοκίνητα» (Car free Cities Club-ACCESS).

Το 1994 εκπονήθηκε από την Υπηρεσία του Δήμου, η πρώτη μελέτη του δικτύου ποδηλατοδρόμων για όλη την Λάρισα με στόχο την αποσυμφόρηση της πόλης από τα αυτοκίνητα και την επαναφορά του ποδηλάτου το οποίο, παρά την αξιόλογη παράδοση στη χρήση του, είχε παραγκωνιστεί τα τελευταία χρόνια εξαιτίας της εκτεταμένης χρήσης του αυτοκινήτου και του ανεπαρκούς οδικού δικτύου που καθιστούσαν την ποδηλασία δύσκολη και επικίνδυνη.

Μέχρι το 2000 ο Δήμος Λαρισαίων είχε κατασκευάσει μεμονωμένους ποδηλατοδρόμους μήκους 3 χλμ., στις συνοικίες της πόλης, όπου αυτό ήταν δυνατό και επιτρεπόταν από το πλάτος του δρόμου, καθώς και στις όχθες του Πηνειού ποταμού σε μήκος 3 χλμ. (Πολιτιστική Πύλη της Πόλης της Λάρισας, 2008). Η Λάρισα ως μία από τις πρώτες πόλεις που δήλωσαν συμμετοχή στο πρόγραμμα του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών «Ένταξη στο Εθνικό Πρόγραμμα Οδικής Ασφάλειας έργων υλοποίησης παρεμβάσεων για την ασφαλή κυκλοφορία ποδηλάτων και την κατασκευή ποδηλατοδρόμων» προχώρησε στην υλοποίηση της Α' φάσης του δικτύου ποδηλατοδρόμων, βάσει της μελέτη που εκπονήθηκε από το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (Δήμος Λαρισαίων, 2013).

Το έργο που ολοκληρώθηκε το 2003 αποτελούνταν από ποδηλατοδρόμους συνολικού μήκους 10χλμ. και προβλεπόμενη μελλοντική επέκταση 54χλμ.. Ο σχεδιασμός της μελέτης έγινε με βασικές επιλογές την ισόρροπη κάλυψη με ποδήλατο των συνδέσεων του κέντρου της πόλης προς όλες τις κατευθύνσεις αλλά και την προσέγγιση των κυριότερων πόλων έλξης της πόλης, με προτεραιότητα τους

αρχαιολογικούς χώρους, τον Πηνειό ποταμό αλλά και τα σχολικά συγκροτήματα (Ψηφιακή Πολιτιστική Πύλη Δήμου Λαρισαίων, 2008).

Το δίκτυο περιλαμβάνει ποδηλατοδρόμους απλής ή διπλής κατεύθυνσης, ή ειδικές ποδηλατολωρίδες σε διαπλατυσμένα πεζοδρόμια που κατασκευάστηκαν σε κεντρικές οδικές αρτηρίες. Η κατασκευή δικτύου ποδηλατοδρόμων αύξησε σημαντικά τις διαδρομές με ποδήλατο, κυρίως παιδιών και ηλικιωμένων, επειδή παρέχει ασφάλεια στη μετακίνηση, συμβάλλοντας στη μείωση των διαδρομών με αυτοκίνητο στην πόλη με όλες τις θετικές συνέπειες (Δήμος Λαρισαίων, 2013).

Παρόλο που η Λάρισα διαθέτει ένα αρκετά εκτεταμένο δίκτυο ποδηλατοδρόμων όλων των μορφών σε κύριες οδούς της πόλης, Ιωαννίνων, Ηρώων Πολυτεχνείου, Καραθάνου, Λογιωτάτου, Ανθ. Γαζή, Θέτιδος, το δίκτυο εμφανίζεται κατακερματισμένο, θεωρείται ανεπαρκές και δεν δίνει τη δυνατότητα για ολοκληρωμένες ποδηλατικές διαδρομές (Σκριμιζέα, 2012).

Εικόνα 24: αριστερά: Ποδηλατόδρομος Παπαναστασίου, κέντρο: Ποδηλατόδρομος Κύπρου δεξιά: Ποδηλατόδρομος Λογιωτάτου

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

5.6 «ΒΙΟΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΤΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ»

Το έργο «Βιοκλιματική Ανάπλαση Τμήματος Ιστορικού Κέντρου Λάρισας» εκτελέστηκε στα πλαίσια του «*Ε.Π.: Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2007-2013 / Άξονας προτεραιότητας 1: Προστασία ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος και αστικές μεταφορές – Αντιμετώπιση κλιματικής αλλαγής – Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας / Κατηγορία πράξεων: Βιοκλιματικές αναβαθμίσεις δημοσίων ανοικτών χώρων*» του Υπουργείου Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ) με ενδιάμεσο φορέα διαχείρισης το Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών και Εξοικονόμησης Ενέργειας (ΚΑΠΕ), και χρηματοδοτήθηκε από το πρόγραμμα ΕΣΠΑ 2007-2013 (ΕΣΠΑ – ΕΠΠΕΡΑΑ - ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ & ΕΘΝΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ - ΒΙΟΚΛΙΜΑΤΙΚΕΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΧΩΡΩΝ). Μάλιστα η μελέτη και το έργο, βραβεύτηκαν από το ECOCITY με το βραβείο περιβαλλοντικής ευαισθησίας ΟΙΚΟΠΟΛΙΣ 2012 και ΟΙΚΟΠΟΛΙΣ 2017, στην κατηγορία «ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ» για την καλύτερη περιβαλλοντική αστική ανάπλαση.

5.6.1 ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

Η βιοκλιματική παρέμβαση έγινε σε περιοχή μέσα στον κεντρικό πυκνό αστικό ιστό της Λάρισας που παρουσίαζε έντονο πρόβλημα κλιματικής υποβάθμισης. Η περιοχή χαρακτηρίζεται ως αστική, είναι πυκνοδομημένη και περικλείεται από κτίρια μεγάλου ύψους (14 – 20 m), ενώ εμφανίζει και έντονο κυκλοφοριακό φόρτο καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας. Η περιοχή παρέμβασης περιλαμβάνει τρία πυκνοδομημένα οικοδομικά τετράγωνα, με αρκετές κατοικίες, πολλά εμπορικά καταστήματα, ξενοδοχειακές μονάδες, γραφεία, καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος, τον Ιερό Ναό του Αγίου Αχιλλείου πολιούχου της Λάρισας και μεγάλους χώρους πρασίνου (Οικόπολις, 2017). Οι επιφάνειες εδαφοκάλυψης, στην περιοχή, αποτελούνταν κατά κύριο λόγο από άσφαλτο και παλαιού τύπου πεζοδρόμια με τυπικές πλάκες, ιδιαίτερη φύτευση δεν υπήρχε όπως και καμία πρόβλεψη ηλιοπροστασίας, με μοναδική εξαίρεση την «πλατεία» του Αγίου Αχιλλείου η οποία παρόλο που χαρακτηρίζεται ως πεζόδρομος, χρησιμοποιούνταν ως υπαίθριος χώρος στάθμευσης.

Ειδικότερα, η συνολική έκταση της επέμβασης είναι 25.000 m² και συμπεριέλαβε την πεζοδρόμηση της επέκτασης του υπολοίπου τμήματος της οδού

Βενιζέλου (μέχρι την οδό Μανωλάκη), τη διαμόρφωση των οδών Σκυλοσόφου και Πολυκάρπου παραπλεύρως της Βενιζέλου, την ανάπλαση της οδού Μελετίου μέχρι την οδό Κενταύρων, την ανάπλαση του περιβάλλοντος χώρου γύρω από τον Ιερό Ναό του Αγίου Αχιλλείου και του δυτικού τμήματος στο λόφο του Φρουρίου και συγκεκριμένα της πλατείας Μητέρας και της Πλατείας Γαργαλιανού καθώς και την ολοκλήρωση της πεζοδρόμησης της οδού Μητροπολίτου Αμβροσίου. Το συνολικό εμβαδόν των υπαίθριων χώρων στους οποίους έγινε η ανάπλαση είναι 15.865 m² (Τεχνική Υπηρεσία Δήμου Λαρισαίων, 2012).

Χάρτης 10: Περιοχή μελέτης

Πηγή: (Τεχνική Υπηρεσία Δήμου Λαρισαίων, 2012)

5.6.2 ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Με την συγκεκριμένη ανάπλαση ολοκληρώθηκε μορφολογικά και λειτουργικά η ενοποίηση του πολεοδομικού ιστού του κέντρου της Λάρισας και η σύνδεση του με το Α' αρχαίο θέατρο, τον ποταμό Πηνειό και το πάρκο Αλκαζάρ. Συγκεκριμένα επετεύχθητε:

- Η σύνδεση του κέντρου της πόλης με την παραποτάμια περιοχή η οποία είναι σημαντική για την πόλη από πλευράς βιοποικιλότητας και διάπλασης βλάστησης.
- Η σύνδεση του αστικού ιστού με τον Πηνειό ποταμό με στόχο να λειτουργήσει ως ενεργό δομικό στοιχείο της πόλης, μέσω των υπαρχόντων αλλά και προτεινόμενων διαδρομών πρασίνου, χώρων πολιτισμού, ιστορίας καθώς και αναψυχής.
- Η δημιουργία διόδων για το πράσινο και την φύση στην πόλη μέσω των νέων πεζοδρόμων.
- Η σύνδεση των σημαντικών θυλάκων αναψυχής, πολιτισμού και των περιοχών ιδιαίτερου οικονομικού-κοινωνικού ενδιαφέροντος με το δίκτυο των υπαίθριων χώρων, με την δημιουργία ενός ολοκληρωμένου πλέγματος διαδρομών ανηφορικού χαρακτήρα το οποίο συμπλέκεται με τον αστικό ιστό. Έτσι επιτυγχάνεται η ενοποίηση των σημαντικότερων αρχαιολογικών χώρων του ιστορικού κέντρου της πόλης όπως το Α' Αρχαίο Θέατρο, το Μπεζεστένι, η Βασιλική του Αγίου Αχιλλείου και τα βυζαντινά ευρήματα (λουτρά – τάφοι) της πλατείας Λαμπρούλη (Τεχνική Υπηρεσία Δήμου Λαρισαίων, 2012).

Η ανάπλαση αποσκοπεί στην εξοικονόμηση ενέργειας των κτιρίων που βρίσκονται στην περιοχή και στην μείωση των εκπομπών του θερμοκηπίου, στην αναστροφή της περιβαλλοντικής υποβάθμισης του αστικού χώρου και στην αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος αλλά και στην αειφόρο ανάπτυξη και την βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών (Τεχνική Υπηρεσία Δήμου Λαρισαίων, 2012). Στόχος, επίσης, των παρεμβάσεων είναι η επίτευξη κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, συνθηκών θερμικής άνεσης αναστρέφοντας το φαινόμενο της αστικής νησίδας και βελτιώνοντας το μικροκλίμα της περιοχής με την μείωση των επιφανειακών θερμοκρασιών και της θερμοκρασίας του αέρα, καθώς και η βελτίωση των συνθηκών οπτικής άνεσης και η δημιουργία ελεύθερων χώρων κίνησης και στάσης ώστε να γίνει η περιοχή περισσότερο ελκυστική στους πολίτες (<http://anartyxi.gov.gr/>).

Μάλιστα, φαίνεται πως η παρέμβαση κάλυψε σε μεγάλο βαθμό τους στόχους της αφού, σύμφωνα με μετρήσεις που έγιναν από τους ενεργειακούς συμβούλους, για συνθήκες θερμοκρασίας εξωτερικού αέρα 30° C η μέση θερμοκρασία στην περιοχή είναι μειωμένη κατά 10° C σε σχέση με την προγενέστερη κατάσταση (<http://www.real.gr/>).

5.6.3 ΟΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Οι παρεμβάσεις που πραγματοποιήθηκαν με γνώμονα το χαμηλό κόστος, την ευκολία στη συντήρηση, και την αποφυγή της καταστροφής τους από βανδαλισμούς είναι: αλλαγές στα υλικά δαπεδοστρώσεων των περιοχών παρέμβασης, της πλατείας γύρω από τον Ναό του Αγίου Αχιλλείου, των πεζοδρόμων και των οδοστρωμάτων των οδών και χρήση ψυχρών υλικών που έχουν αυξημένο δείκτη ανακλαστικότητας, χρήση φωτοκαταλυτικών υλικών για τον περιορισμό των ρύπων, δημιουργία πρασίνου και φύτευσης για την μείωση της θερμοκρασίας τους θερινούς μήνες, τον καθαρισμό του αέρα και την παραγωγή οξυγόνου. Επίσης, πραγματοποιήθηκε τοποθέτηση φωτοβολταϊκών για την ηλεκτρική αυτονομία του χώρου, εγκατάσταση νέου φωτισμού και στοιχείων νερού καθώς και δημιουργία εναλλακτών αέρα – εδάφους καθώς και δικτύου σκιάσεων με σκίαστρα στηριζόμενα σε μεταλλικές κατασκευές που οριοθετούν χώρους περιπάτου και βοηθούν στην βελτίωση του μικροκλίματος και της θερμικής άνεσης κατά την θερινή περίοδο (Τεχνική Υπηρεσία Δήμου Λαρισαίων, 2012).

Δαπεδοστρώσεις

Τα συμβατικά υλικά δαπεδοστρώσεων απορροφούν και αποβάλλουν θερμότητα συμβάλλοντας σημαντικά στην αύξηση του θερμικού φορτίου. Για τον λόγο αυτό αποξηλώθηκαν και αντικαταστήθηκαν τα συμβατικά υλικά δαπεδοστρώσεων με φωτοκαταλυτικά και ψυχρά υλικά που μειώνουν την επιφανειακή θερμοκρασία και περιορίζουν τους ρύπους.

Αρχικά, αντικαταστάθηκε η κοινή άσφαλτος του οδοστρώματος των οδών που περιβάλλουν την μικρή πλατεία (μεταξύ των οδών Μελετίου, Μανωλάκη και Κενταύρων) με μείγμα ειδικού αναμεμειγμένου φωτοκαταλυτικού και ψυχρού τσιμεντοειδούς κονιάματος από επιλεγμένους αδρανείς κόκκους πυριτίου και από ειδικά έτοιμες πρόσθετες ουσίες, για την κάλυψη δρόμων συχνής και βαριάς κυκλοφορίας.

Στις περιοχές της οδού Μελετίου-Πολυκάρπου τοποθετήθηκαν ψυχροί και φωτοκαταλυτικοί κυβόλιθοι. Στον κεντρικό χώρο της οδού Βενιζέλου τοποθετήθηκαν κτενιστά και κτυπητά λευκά μάρμαρα μορφής κυβόλιθων και διαστάσεων 10/10/10, ενώ λευκά κτενιστά και κτυπητά μάρμαρα μεγάλων διαστάσεων 1200/600/5

τοποθετηθούν στη περιοχή γύρω από τον Ναό του Αγίου Αχιλλείου. Στο μισό τμήμα της οδού Μ. Αρσενίου τοποθετήθηκαν ψυχροί και φωτοκαταλυτικοί κυβόλιθοι ενώ στο υπόλοιπο λευκά μάρμαρα μορφής κυβόλιθων, διαστάσεων 10/10/10. Επίσης, ψυχροί και φωτοκαταλυτικοί κυβόλιθοι τοποθετήθηκαν και στους εσωτερικούς και περιμετρικούς χώρους της μικρής Πλατείας Μανωλάκη όπως και στην οδό Σκυλοσόφου όπου τοποθετήθηκαν επιπρόσθετα λευκά μάρμαρα μορφής κυβόλιθων διαστάσεων 10/10/10. Τέλος, όσον αφορά τους χώρους του πάρκου φυτεύτηκαν με χλοοτάπητα και το χρώμα που χρησιμοποιήθηκε έχει τόνους του γκρι. Τα φωτοκαταλυτικά και ψυχρά υλικά συνεισφέρουν σημαντικά στην μείωση των επιφανειακών θερμοκρασιών και στην εξουδετέρωση των ρύπων.

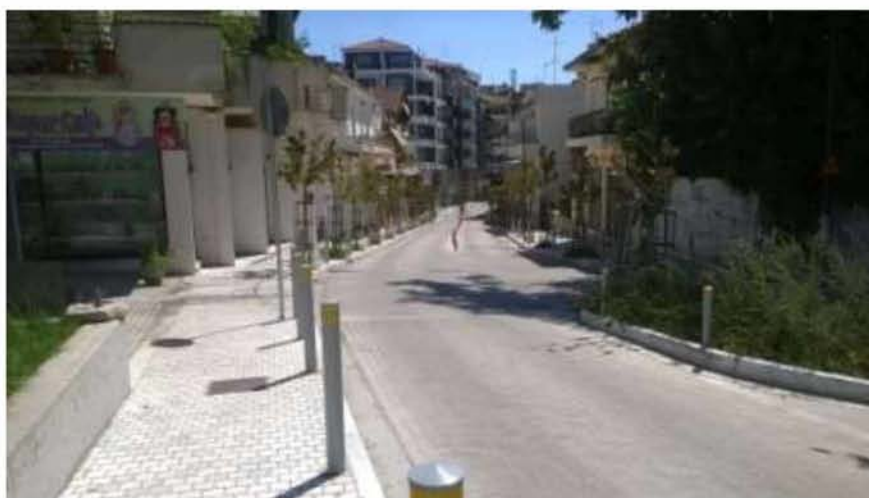
Στους πεζοδρόμους, προβλέφθηκε χώρος για όλες τις κινήσεις που γίνονται με σκοπό η χρήση του δρόμου να μετατραπεί σε όφελος του πεζού και του πρασίνου. Έτσι, πραγματοποιήθηκε:

- Διαμόρφωση ζωνών για τη κίνηση των πεζών, πλάτους 1.20 – 2.00 μ, δίπλα στις οικοδομικές γραμμές, ώστε να είναι δυνατή η πρόσβαση των εισόδων των πολυκατοικιών και των καταστημάτων, καθώς και η θέα των βιτρινών των εμπορικών καταστημάτων. Οι ζώνες αυτές έχουν επιστρωθεί με υλικά που δεν επιτρέπουν τη διήθηση του νερού για να αποφευχθούν προβλήματα υγρασίας στα υπόγεια των κτιρίων, αλλά και με τις ιδιότητες των ψυχρών υλικών για να επιτευχθεί η μείωση της επιφανειακής θερμοκρασίας.
- Στη μία από τις ζώνες αυτές ενσωματώνεται η γραμμή κίνησης ατόμων με προβλήματα όρασης, πλάτους 40 εκ., με επιστρωση ειδικών ανάγλυφων πλακών ειδικών προδιαγραφών.
- Στο κέντρο του πεζοδρόμου χωροθέτηθηκε ζώνη ελεύθερη από εμπόδια για τη κυκλοφορία οχημάτων για τις λειτουργίες της πόλης (απορριματοφόρα, μηχανήματα Τεχνικής και Γεωτεχνικής Υπηρεσίας), για την εξυπηρέτηση πρώτων αναγκών (ασθενοφόρα, Πυροσβεστική) αλλά και για φορτοεκφόρτωση εμπορευμάτων στα καταστήματα. Επίσης επιτρέπεται και η διέλευση ποδηλάτων, ώστε μέσα από τους πεζόδρομους, το δίκτυο των ποδηλατοδρόμων να καταλήγει σε κεντρικά σημεία της πόλης. Με σκοπό τη μείωση της επιφανειακής θερμοκρασίας, η ζώνη, επιστρώθηκε με διάτρητους κυβόλιθους από σκυρόδεμα ώστε να επιτρέπεται η διήθηση του νερού, αλλά και η συγκράτηση υγρασίας από το χώμα στα διάκενα των κυβόλιθων. Τέλος, στο όριο

ανάμεσα στη ζώνη των πεζών και στους χώρους πρασίνου κατασκευάστηκε «κορδέλα» (λωρίδα με σχήματα που παραπέμπουν στη ιστορία της πόλης από την κλασική αρχαιότητα) που τρέχει στα κεντρικά πεζοδρόμια και δίνει ταυτότητα και αναγνωρισιμότητα και αναβαθμίζει την ποιότητα του περιβάλλοντος στους κεντρικούς αστικούς υπαίθριους χώρους.

- Στον ελεύθερο χώρο ανάμεσα στη ζώνη των οχημάτων και αυτή των πεζών, χωροθετήθηκαν χώροι πρασίνου και στέγαστρα, πλάτους που κυμαίνεται από 2.00 - 4.00 m.

Εικόνα 25: Δαπεδοστρώσεις στην οδό Πολυκάρπου

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Πράσινο – Φυτεύσεις

Το πράσινο μέσω της εξαμυσοδιαπνοής και της σκίασης που παρέχει, συμβάλλει καταλυτικά, στη μείωση της θερμοκρασίας κατά τους θερινούς μήνες καθώς και στον καθαρισμό του αέρα και στην παραγωγή οξυγόνου. Φυτεύτηκαν, λοιπόν νέα μεγάλα αειθαλή και φυλλοβόλα δένδρα ενδιάμεσα στα υφιστάμενα, που βρίσκονται σε καλή κατάσταση, ώστε να δημιουργηθούν πιο πυκνές συνεχείς πράσινες ζώνες. Επίσης, έγινε επιπλέον φύτευση στους χώρους πρασίνου με δέντρα φυλλοβόλα, που αναπτύσσονται σε ύψος, ώστε να επιτρέπουν τη δίοδο των ηλιακών ακτίνων τις χειμερινές ημέρες, αλλά και με μεγάλο φύλλωμα ώστε να προσφέρουν μεγάλο σκιασμό στον χώρο. Επιπλέον, δημιουργήθηκαν γραμμικά παρτέρια στον πεζόδρομο, με θαμνοειδή φυτά ως φράγμα ρύπων. Οι χώροι πρασίνου της περιοχής αυξήθηκαν κατά 45%.

Εικόνα 26: Φυτεύσεις

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Στοιχεία νερού

Ανάμεσα στα κλιμακοστάσια που οδηγούν από τον περιβάλλοντα χώρο της εκκλησίας του Αγίου Αχιλλείου στη γέφυρα Αλκαζάρ κατασκευάστηκαν δύο λεκάνες, με τρεχούμενο νερό, που προσφέρουν μεγαλύτερη μείωση της θερμοκρασίας του περιβάλλοντος με την εξάτμιση.

Σκίαση

Η δημιουργία σκιασμένων ζωνών είναι απαραίτητη για την βελτίωση της θερμικής άνεσης κατά την θερινή περίοδο. Έτσι, στις περιοχές των νέων πεζοδρόμων τοποθετήθηκαν στέγαστρα με μεταλλικά στηρίγματα και πανί, για να προσφέρουν σκιασμένο χώρο στους περαστικούς, στους ηλικιωμένους, στις μητέρες με τα μικρά παιδιά. Οι τέντες με πανί τοποθετήθηκαν με κλίση ώστε να επιτρέπουν στον αέρα να διέρχεται, αλλά και στις χειμερινές ηλιακές ακτίνες που προσπίπτουν με χαμηλή γωνία.

Αναλυτικότερα, δημιουργήθηκε ένα σύμπλεγμα σκιάστρον τα οποία κατασκευάστηκαν από γαλβανισμένους σωλήνες Φ200/6, θεμελιωμένους σε οπλισμένο σκυρόδεμα 60/60/60. Στο άνω τμήμα αυτών σε ύψος από 6m έως 8m, ανάλογα με τη θέση τους, υπάρχουν τεντωτήρες από ανοξείδωτα σύρματα σε τρία επίπεδα επάνω στα οποία στερεώνονται τα πανιά σε διάφορα σχήματα και μεγέθη, πάχους 440mm και βάρους 590g/m².

Τα πανιά, έχουν ως βάση προτεταμένα επιχρισμένα υφάσματα από υψηλής αντοχής πολυεστερικό νήμα, με επιστρώσεις οι οποίες εφαρμόζονται στις υπό ένταση διευθύνσεις του υλικού καθ' όλη τη διάρκεια κατασκευής, εξασφαλίζοντας υψηλές αποδόσεις. Το πάχος των επιστρώσεων αυξάνεται, λόγω των λεπτών αλλά παράλληλα ενισχυμένων στα άκρα νημάτων, παρέχοντας προστασία από την υπερϊώδη UV ηλιακή ακτινοβολία αλλά και μεγαλύτερη αντοχή στο χρόνο. Οι επιστρώσεις καθιστούν το υλικό απολύτως αυτοκαθαριζόμενο, ενώ τα συγκεκριμένα υλικά προσφέρουν εγγύηση σε ότι αφορά την αντοχή άνω των 20 ετών.

Τα πανιά τοποθετήθηκαν στρατηγικά σε τρία επίπεδα στον χώρο σε ύψη από τα +3.00 μέχρι τα +12.00m, ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες του εκάστοτε τόπου του αστικού ιστού (άνοιγμα δρόμου, ύψος κτιρίων, κυκλοφορία κλπ), με στόχο τον έλεγχο της ηλιακής ακτινοβολίας η οποία διαπερνά στα χαμηλότερα επίπεδα του δρόμου (από 00.00 +01.80 +03.00).

Με το δίκτυο σκίασης δημιουργήθηκε ένας περιπατητικός διάδρομος, ο οποίος αυξάνει την προσβασιμότητα στους αρχαιολογικούς χώρους, έχοντας ως σημειολογική αναφορά στο τέλος του τη Βασιλική του Αγίου Αχιλλείου. Η χωροθέτηση του δικτύου αυξάνει τις δυνατότητες πρόσβασης, κατά την θερινή κυρίως περίοδο, στον αρχαιολογικό χώρο, δημιουργώντας πόλο έλξης και σημείο αναφοράς στο κέντρο της πόλης.

Εικόνα 27, Εικόνα 28: Το δίκτυο σκιάστρων

Πηγή: <http://www.ert.gr/>

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εναλλάκτες αέρα – εδάφους

Σε συγκεκριμένους χώρους της πλατείας του Αγίου Αχιλλείου που αποτελούν χώρους συνάθροισης και όπου τοποθετήθηκαν καθίσματα, εγκαταστάθηκε γεωθερμία εναλλακτών αέρα – εδάφους όπου προσάγεται αέρας προερχόμενος από την συναλλαγή θερμότητας με το έδαφος. Ο νωπός αέρας αναρροφάται απευθείας από το εξωτερικό περιβάλλον επηρεάζοντας καταλυτικά το μικροκλίμα και βελτιώνοντας τη θερμική άνεση κατά τη θερινή περίοδο. Στον νέο υπόγειο χώρο τοποθετήθηκε φυγοκεντρικός ανεμιστήρας κιβωτίου που προσάγει συγκεκριμένη ποσότητα αέρα στους χώρους αυτούς με χρήση 7 εναλλακτών εδάφους αέρα.

Φωτοβολταϊκά

Για την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών του νέου δημοτικού φωτισμού και του συστήματος γεωθερμίας τοποθετήθηκαν φωτοβολταϊκά στοιχεία, στον χώρο όπου βρίσκονται τα κλιμακοστάσια του Ναού του Αγίου Αχιλλείου. Το φωτοβολταϊκό σύστημα είναι αυτόνομο και η ενέργεια αποθηκεύεται σε μπαταρίες. Η υιοθέτηση της λύσης των φωτοβολταϊκών, πέρα από τα πλεονεκτήματα που απορρέουν από τον οικολογικό χαρακτήρα της (πράσινη ενέργεια με μηδαμινή ρύπανση του περιβάλλοντος), συνεπάγεται και οικονομικά οφέλη για τον Δήμο, αφού οδηγεί στην εξοικονόμηση ~6.500kWh/έτος (Τεχνική Υπηρεσία Δήμου Λαρισαίων, 2012).

Εικόνα 29: Τα φωτοβολταϊκά

Πηγή: <https://energypress.gr/>

Συνοψίζοντας, το έργο είναι ένα πολύ σημαντικό και καινοτόμο έργο για την πόλη της Λάρισας, που συμβάλλει στην αναβάθμιση της περιοχής του λόφου του Φρουρίου, στην σύνδεση της με το δίκτυο των αρχαιολογικών χώρων και των πολιτιστικών κέντρων καθώς και το δίκτυο των αστικών υπαίθριων χώρων. Πλέον ο χώρος του Ιερού Ναού του πολιούχου Αγίου Αχιλλείου, αλλά και όλη η περιοχή έχει αναδειχθεί σε σημείο αναφοράς αλλά και σε πόλο έλξης και αναψυχής δημοτών και επισκεπτών. Με την ανάπλαση επετεύχθητε η αναβάθμιση του περιβάλλοντος (δημιουργία χώρων πρασίνου, στοιχεία νερού, νέες επιστρώσεις κλπ), διευκολύνθηκε η προσπελασιμότητα των αρχαιολογικών χώρων από πεζούς και ΑΜΕΑ μέσω της διασύνδεσης τους με το κεντρικό δίκτυο πεζοδρόμων της πόλης ενώ ταυτόχρονα αναδείχτηκαν οι αρχαιολογικοί χώροι αφού είναι ορατοί από τον πεζόδρομο. Τέλος η ανάπλαση της περιοχής ωφέλησε, τόσο τους κατοίκους και τους επαγγελματίες της περιοχής, όσο και όλους τους κατοίκους της πόλης και τους επισκέπτες που συχνάζουν στην περιοχή άλλα και τους ιδιοκτήτες των καταστημάτων και των διαμερισμάτων της αφού οι περισσότερες κλειστές ιδιοκτησίες ενοικιάστηκαν αμέσως μετά την ολοκλήρωση του έργου (Οικόπολις, 2017).

6. ΕΡΕΥΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΜΕΘΟΔΟ ΤΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ

6.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΔΟΜΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Για τον σκοπό της συγκεκριμένης εργασίας σκόπιμη είναι η καταγραφή της γνώμης που σχετίζεται με τους αστικούς υπαίθριους χώρους, όλων των ηλικιακών ομάδων των πολιτών της Λάρισας. Για το λόγο αυτό, το ερωτηματολόγιο που συντάχθηκε, μοιράστηκε σε αντιπροσωπευτικό δείγμα, όλων των ηλικιακών ομάδων των δύο φύλλων από τους εφήβους έως και τους ηλικιωμένους. Συμπληρώθηκαν συνολικά 100 ερωτηματολόγια έναντι του συνολικού πληθυσμού των 144.651 κατοίκων της Λάρισας. Τα 51 ερωτηματολόγια απαντήθηκαν από γυναίκες που καταλαμβάνουν το 51,06% του πληθυσμού της Λάρισας, ενώ τα 49 ερωτηματολόγια απαντήθηκαν από άνδρες που καταλαμβάνουν το 48,94% του πληθυσμού.

Η συμπλήρωση των ερωτηματολογίων έγινε σε επιλεγμένες καθημερινές μέρες αλλά και τα Σαββατοκύριακα, όλη την διάρκεια της ημέρας (πρωί, μεσημέρι, απόγευμα, βράδυ), το χρονικό διάστημα από την 1^η Ιουλίου έως και τις 10 Αυγούστου. Πεδίο έρευνας και συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων αποτέλεσαν οι αστικοί υπαίθριοι χώροι που εξετάζονται στο συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο, ενώ η συμπλήρωση έγινε κατά κύριο λόγο, με την μέθοδο της προσωπικής συνέντευξης κάθε ερωτώμενου.

Το ερωτηματολόγιο χωρίζεται σε τέσσερα μέρη. Στο πρώτο μέρος οι ερωτώμενοι καλούνται να αριθμήσουν τους αστικούς υπαίθριους χώρους της Λάρισας που παρατίθενται με βάση το πόσο συχνά τους επισκέπτονται. Στο δεύτερο μέρος καλούνται να συνεχίσουν την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου για τους τέσσερις χώρους που επισκέπτονται συχνότερα. Οι ερωτήσεις σε αυτό το μέρος αφορούν την συχνότητα επίσκεψης, τις ημέρες, το χρονικό διάστημα, το μέσο και τους λόγους για τους οποίους τους επισκέπτονται. Επίσης τους ζητείται να απαντήσουν για το χρόνο που περνάνε στους χώρους αυτούς αλλά και για το πόσο ικανοποιημένοι είναι από την υπάρχουσα κατάσταση των χώρων, ενώ τέλος καλούνται να εντοπίσουν τα προβλήματα τους. Στην τρίτη ενότητα ζητείται από τους ερωτώμενους να επισημάνουν την προτίμησή τους σε ορισμένες προτάσεις, σε περίπτωση επανασχεδιασμού-ανάπλασης των χώρων και να αξιολογήσουν την συμβολή των υπαίθριων χώρων στην πόλη της Λάρισας. Στην τέταρτη ενότητα οι ερωτώμενοι συμπληρώνουν τα προσωπικά τους στοιχεία που αφορούν το φύλο, την ηλικιακή ομάδα, την απασχόληση, το μορφωτικό

επίπεδο, το μηνιαίο εισόδημα, το αν έχουν παιδιά κάτω των 14 ετών, εάν μένουν σε διαμέρισμα ή μονοκατοικία και τέλος σε ποια συνοικία κατοικούν.

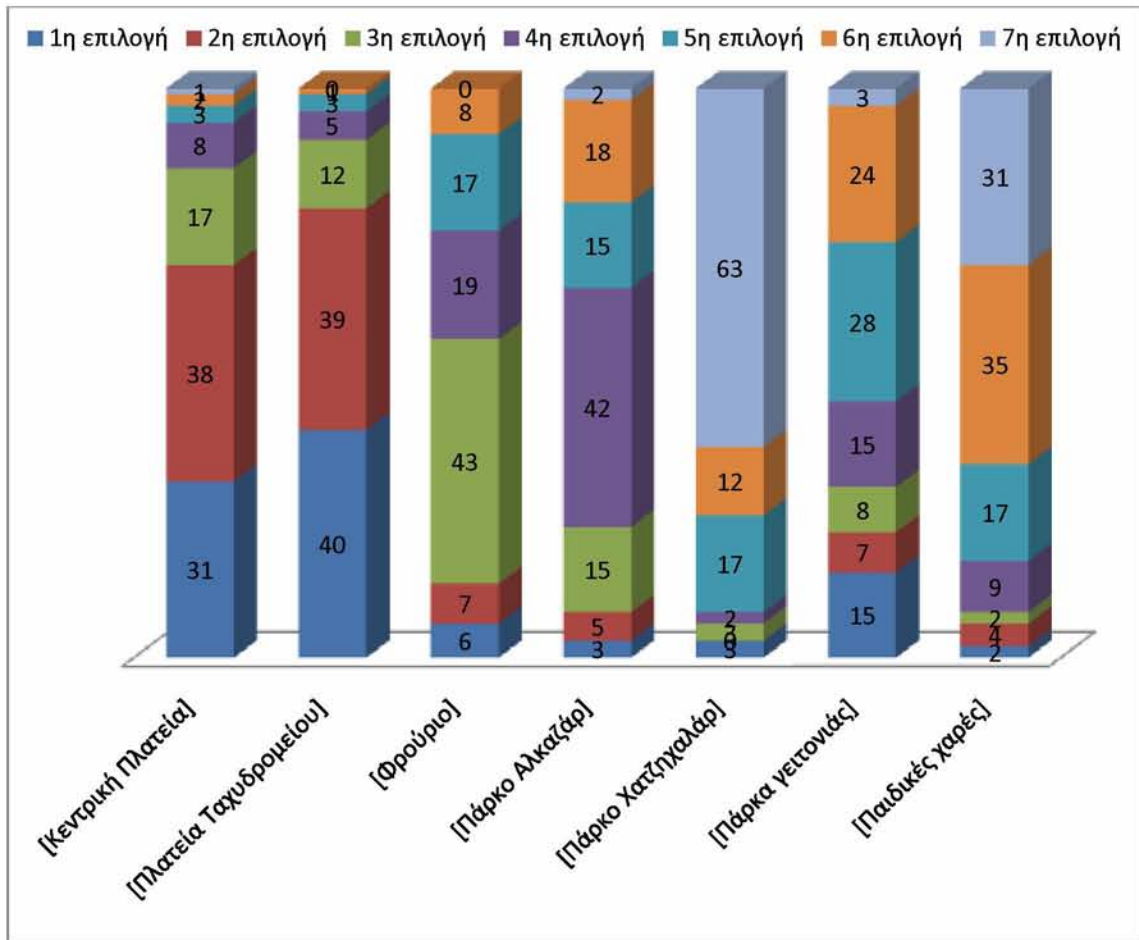
Η στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων των ερωτηματολογίων καθώς και η αναπαράσταση τους μέσω διαγραμμάτων έγινε με το λογισμικό υπολογιστικών φύλλων του Microsoft Excel.

6.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

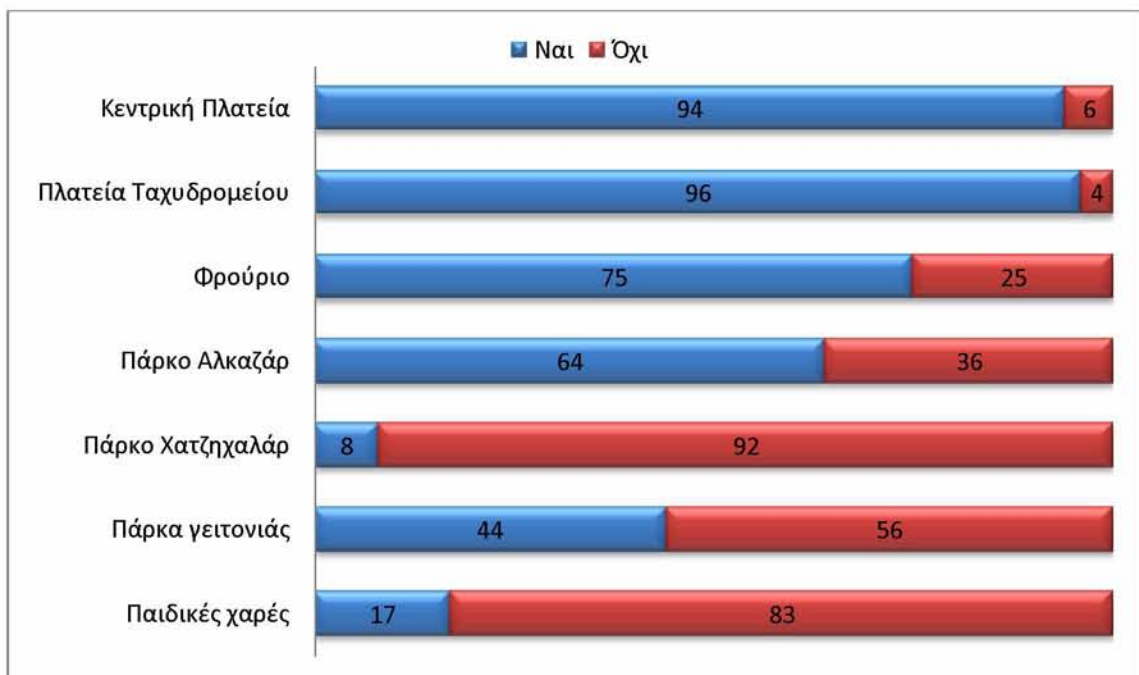
Στο παρακάτω διάγραμμα φαίνεται η προτίμηση των ερωτηθέντων να περάσει χρόνο στους αστικούς υπαίθριους χώρους της Λάρισας. Το 30% των ερωτηθέντων έχει ως πρώτη επιλογή τη Κεντρική Πλατεία, το 40% την Πλατεία Ταχυδρομείου και το 15% τα πάρκα γειτονιάς. Για την πρώτη επιλογή, μικρότερα ποσοστά συγκεντρώνουν το Φρούριο (6%), το Πάρκο Αλκαζάρ (3%), το Πάρκο Χατζηχαλάρ (3%) και οι παιδικές χαρές (2%). Η Κεντρική Πλατεία και η Πλατεία Ταχυδρομείου αποτελούν την δεύτερη επιλογή για το 38% και το 39% των ερωτηθέντων αντίστοιχα. Ως τρίτη προτίμηση για επίσκεψη σε υπαίθριο χώρο, οι ερωτηθέντες έχουν το Φρούριο (43%) και σαν τέταρτη το Πάρκο Αλκαζάρ (42%) και τα πάρκα γειτονιάς (15%). Οι ερωτηθέντες έχουν σαν πέμπτη επιλογή το Φρούριο, το Πάρκο Αλκαζάρ, το Πάρκο Χατζηχαλάρ, τα πάρκα γειτονιάς και τις παιδικές χαρές με σχεδόν ομοιογενή κατανομή. Ως έκτη επιλογή, οι ερωτώμενοι έχουν τις παιδικές χαρές με ποσοστό 35%, τα πάρκα γειτονιάς με ποσοστό 24%, το Πάρκο Αλκαζάρ (18%) και το Πάρκο Χατζηχαλάρ με ποσοστό 12%. Τέλος, έβδομη προτίμηση για τους ερωτώμενους είναι το Πάρκο Χατζηχαλάρ με ποσοστό 63% και οι παιδικές χαρές με ποσοστό 31%.

Στην ερώτηση για το ποιοι υπαίθριοι χώροι της Λάρισας είναι ανάμεσα στους τέσσερεις που επισκέπτονται συχνότερα, οι ερωτώμενοι φαίνεται να επιλέγουν την Κεντρική Πλατεία με ποσοστό 94%, την Πλατεία Ταχυδρομείου με ποσοστό 96% και το Φρούριο με ποσοστό 75%. Το πάρκο Αλκαζάρ συγκεντρώνει ποσοστό 64% και τα πάρκα γειτονιάς 44%. Ενώ αποδεικνύεται ότι οι παιδικές χαρές με ποσοστό 17% και το Πάρκο Χατζηχαλάρ με ποσοστό μόλις 8%, δεν είναι στις πρώτες προτιμήσεις των κατοίκων της Λάρισας.

Διάγραμμα 6: Επισκεψιμότητα υπαίθριων χώρων βάσει προτίμησης

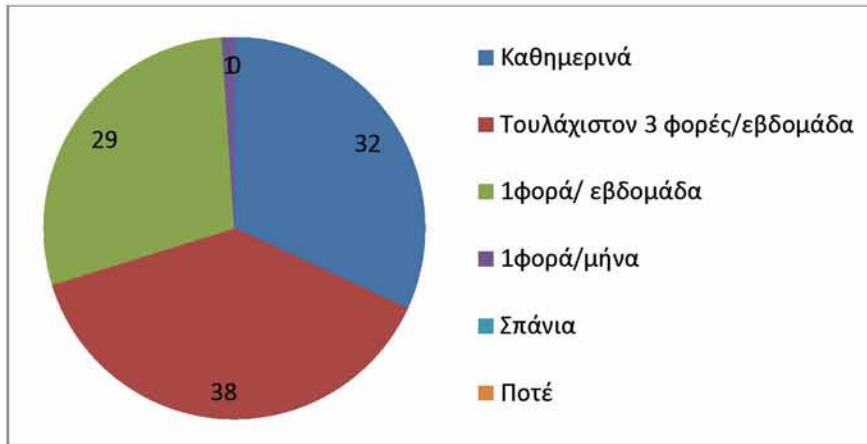

Διάγραμμα 7: Είναι οι παρακάτω αστικοί υπαίθριοι χώροι ανάμεσα στους τέσσερις που επισκέπτεστε συχνότερα;

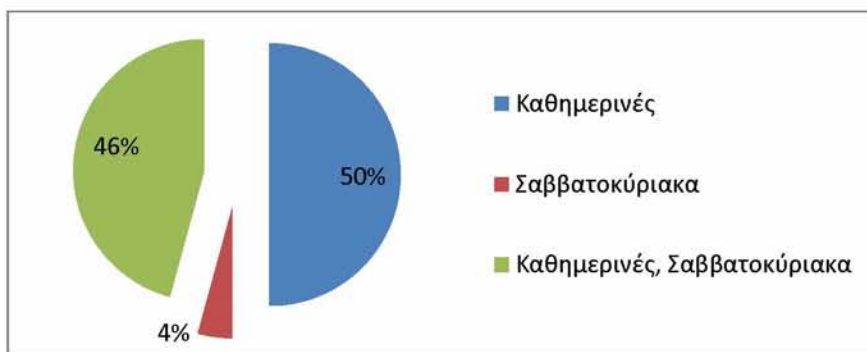
Κεντρική Πλατεία

Διάγραμμα 8: Συχνότητα επίσκεψης στην Κεντρική Πλατεία

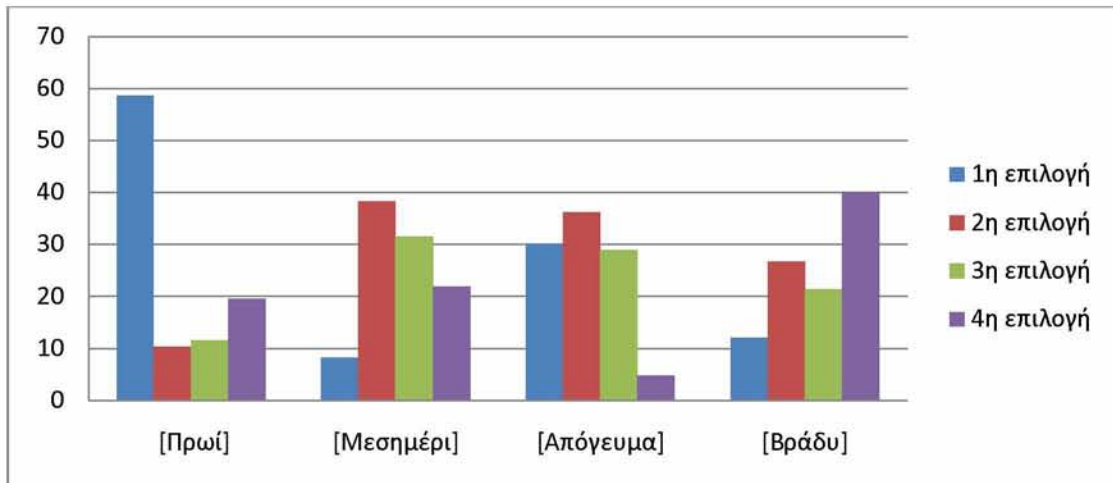
Οι κάτοικοι της Λάρισας επισκέπτονται την Κεντρική πλατεία πολύ συχνά. Το 32% των ερωτώμενων απάντησε ότι επισκέπτεται την Κεντρική Πλατεία καθημερινά, το 38% τουλάχιστον 3 φορές την εβδομάδα και το 29% μια φορά την εβδομάδα ενώ μόλις το 10% την επισκέπτεται μία φορά τον μήνα. Επίσης, το 50% απάντησε ότι πηγαίνει την Κεντρική Πλατεία τις καθημερινές, το 4% τα Σαββατοκύριακα ενώ το 46% όλες τις ημέρες της εβδομάδας.

Διάγραμμα 9: Ημέρες επίσκεψης στην Κεντρική Πλατεία

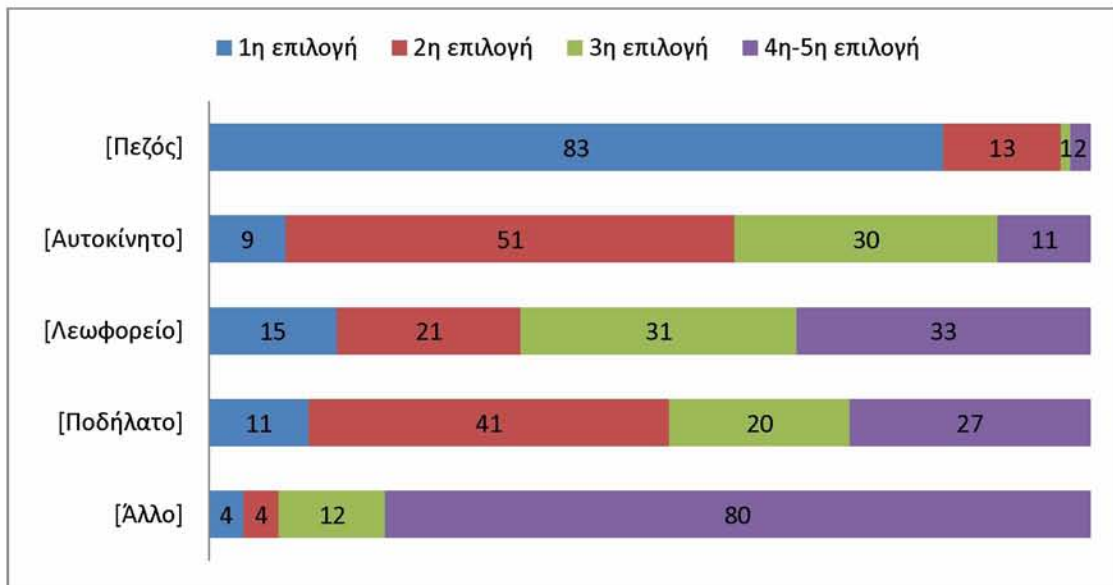

Κατά κύριο λόγο, οι ερωτώμενοι πηγαίνουν στην Κεντρική Πλατεία το πρωί (59%) και το απόγευμα (30%). Ως δεύτερη επιλογή, το 38% και το 36% έχουν το μεσημέρι και το απόγευμα αντίστοιχα ενώ το 32% και 29% έχουν σαν τρίτη επιλογή για επίσκεψη στην Κεντρική Πλατεία, το μεσημέρι και το απόγευμα. Τέλος, το 40% των ερωτηθέντων επιλέγει να πάει στην Κεντρική Πλατεία το βράδυ ως τέταρτη επιλογή.

Διάγραμμα 10: Χρονικό διάστημα επίσκεψης στην Κεντρική Πλατεία

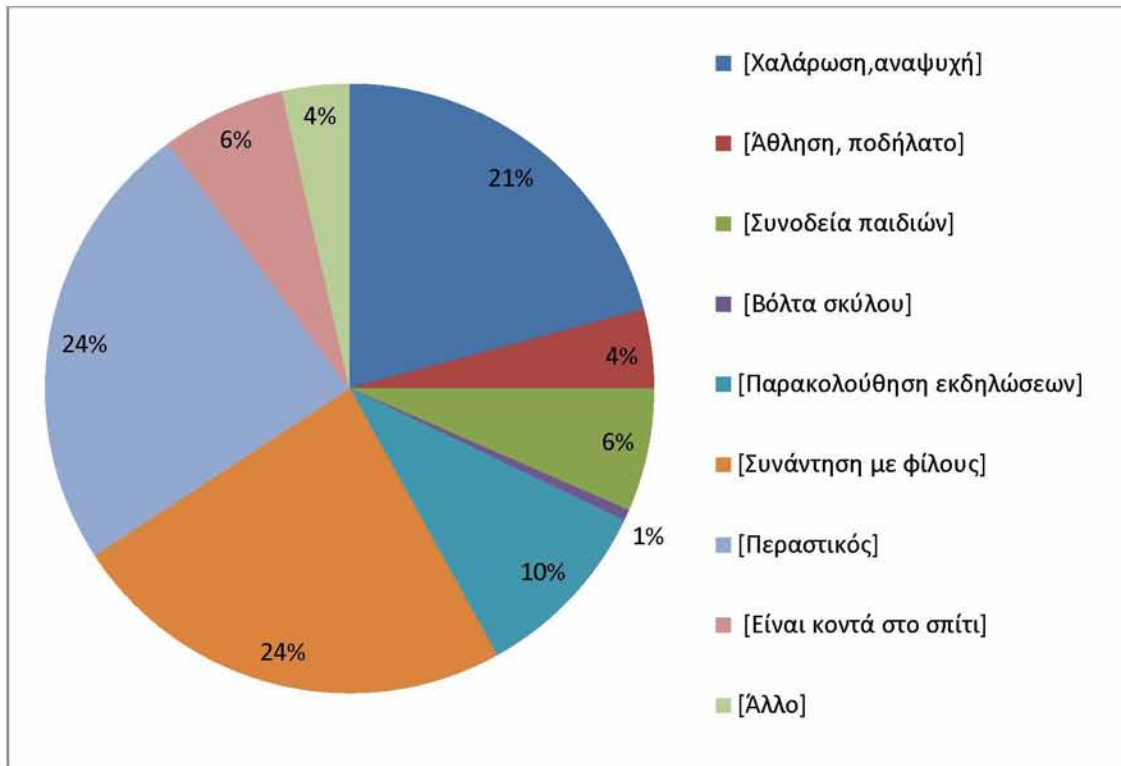

Διάγραμμα 11: Μέσο προσέγγισης και διάσχισης της Κεντρικής Πλατείας

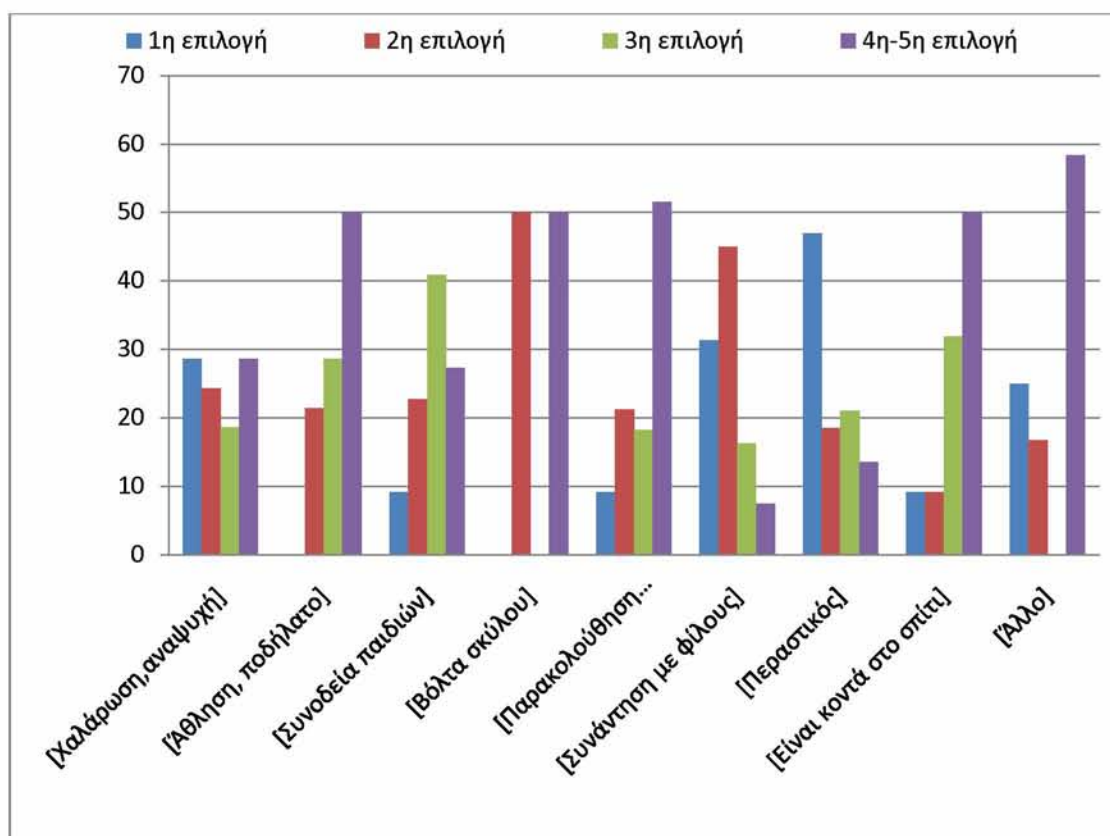
Οι ερωτώμενοι απαντούν ότι επιλέγουν ως πρώτη προτίμηση για να προσεγγίσουν και να διασχίσουν την Κεντρική Πλατεία τα πόδια. Σαν δεύτερη επιλογή είναι το αυτοκίνητο (51%), το λεωφορείο (21%) και το ποδήλατο (41%). Εναλλακτικά σαν τρίτη επιλογή για να φτάσει στην Κεντρική Πλατεία το 30% έχει το αυτοκίνητο, το 31% το λεωφορείο και το 20% το ποδήλατο. Ως τέταρτη ή πέμπτη επιλογή οι ερωτώμενοι χρησιμοποιούν κάποιο άλλο μέσο όπως το μηχανάκι.

Διάγραμμα 12: Λόγοι επίσκεψης στην Κεντρική Πλατεία

Από το σύνολο των απαντήσεων το 21% επισκέπτεται την Κεντρική Πλατεία για χαλάρωση και αναψυχή, το 4% για άθληση και βόλτα με το ποδήλατο, το 6% για να συνοδέψει τα παιδιά, το 1% για να βγάλει βόλτα τον σκύλο του, το 10% για να παρακολουθήσει εκδηλώσεις, το 24% για να συναντήσει τους φίλους του, το 24% επειδή απλά περνάει από τη πλατεία, το 6% επειδή είναι κοντά στο σπίτι του και το 4% για άλλους λόγους όπως επειδή είναι κοντά στον χώρο εργασίας του. Φαίνεται λοιπόν ότι πέραν της επίσκεψης για λίγο χρόνο λόγο της απλής διάσχιση του χώρου, οι περισσότεροι ερωτώμενοι χρησιμοποιούν την Κεντρική πλατεία ως τόπο συνάντησης με φίλους καθώς και χαλάρωσης και αναψυχής.

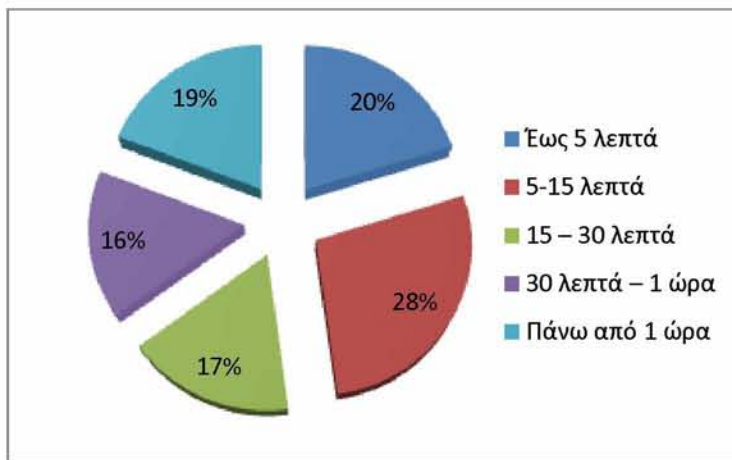
Διάγραμμα 13: Λόγοι επίσκεψης στην Κεντρική Πλατεία βάσει προτεραιότητας

Οι ερωτώμενοι επισημαίνουν ως πρώτη επιλογή για την επίσκεψη τους στην Κεντρική πλατεία, την χαλάρωση και αναψυχή με ποσοστό 29%, την συνοδεία παιδιών ή εγγονιών με 9%, την παρακολούθηση εκδηλώσεων με 9%, την συνάντηση με φίλους με 31%, επειδή είναι κοντά στο σπίτι τους επισημαίνεται από το 9%, για κάποιον άλλο λόγο όπως για να επισκεφτούν διάφορες υπηρεσίες είτε του δημοσίου τομέα (δήμος Λαρισαίων, δικαστήριο) είτε του ιδιωτικού τομέα (τράπεζες κλπ.) από το 25%. Το μεγαλύτερο όμως ποσοστό (47%) στην πρώτη του επιλογή απλά περνάει από την Κεντρική Πλατεία περνώντας ελάχιστο χρόνο σε αυτή. Η επίσκεψη στην Κεντρική Πλατεία για χαλάρωση και αναψυχή προτιμάται ως πρώτη επιλογή με ποσοστό 29%, ως δεύτερη από το 24% των ερωτώμενων, ως τρίτη επιλογή από το 19% και ως τέταρτη ή πέμπτη επιλογή από το 29% των ερωτώμενων. Η Κεντρική Πλατεία δεν αποτελεί πρώτη επιλογή για άθληση ή ποδήλατο από τους ερωτώμενους, όμως το 21% την έχει ως δεύτερη επιλογή, το 29% ως τρίτη και το 50% ως τέταρτη ή πέμπτη επιλογή. Σχετικά με την συνοδεία παιδιών το 9% επιλέγει την Κεντρική Πλατεία ως πρώτη επιλογή, το 23% ως δεύτερη, το 41% ως τρίτη και το 27% ως τέταρτη ή πέμπτη. Από τους λίγους ερωτώμενους που διαλέγουν την Κεντρική για να πάνε βόλτα τον σκύλο

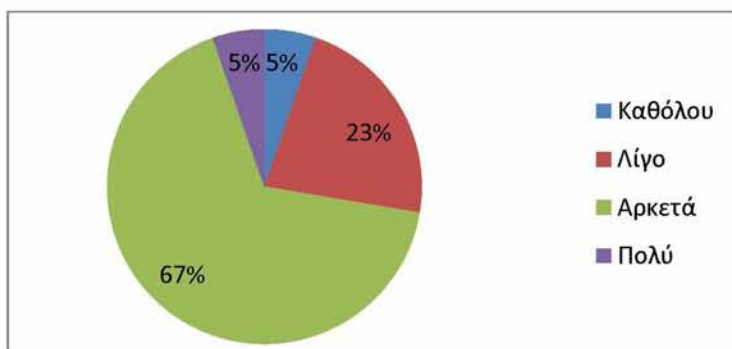
τους οι μισοί την έχουν ως δεύτερη επιλογή ενώ οι άλλοι μισοί ως τέταρτη ή πέμπτη. Η παρακολούθηση εκδηλώσεων στην Κεντρική Πλατεία είναι στην τετάρτη ή πέμπτη θέση των επιλογών των ερωτώμενων (52%). Το 31% και το 45% όσων απάντησαν στην έρευνα έχει ως πρώτη και δεύτερη επιλογή, αντίστοιχα, την συνάντηση με φίλους όταν επισκέπτεται την Κεντρική Πλατεία. Το γεγονός ότι η Κεντρική Πλατεία είναι κοντά στο σπίτι τους, για το 32% είναι ο τρίτος λόγος που την επισκέπτεται ενώ τέταρτος ή πέμπτος για το 50%.

Διάγραμμα 14: Χρόνος παραμονής στην Κεντρική Πλατεία

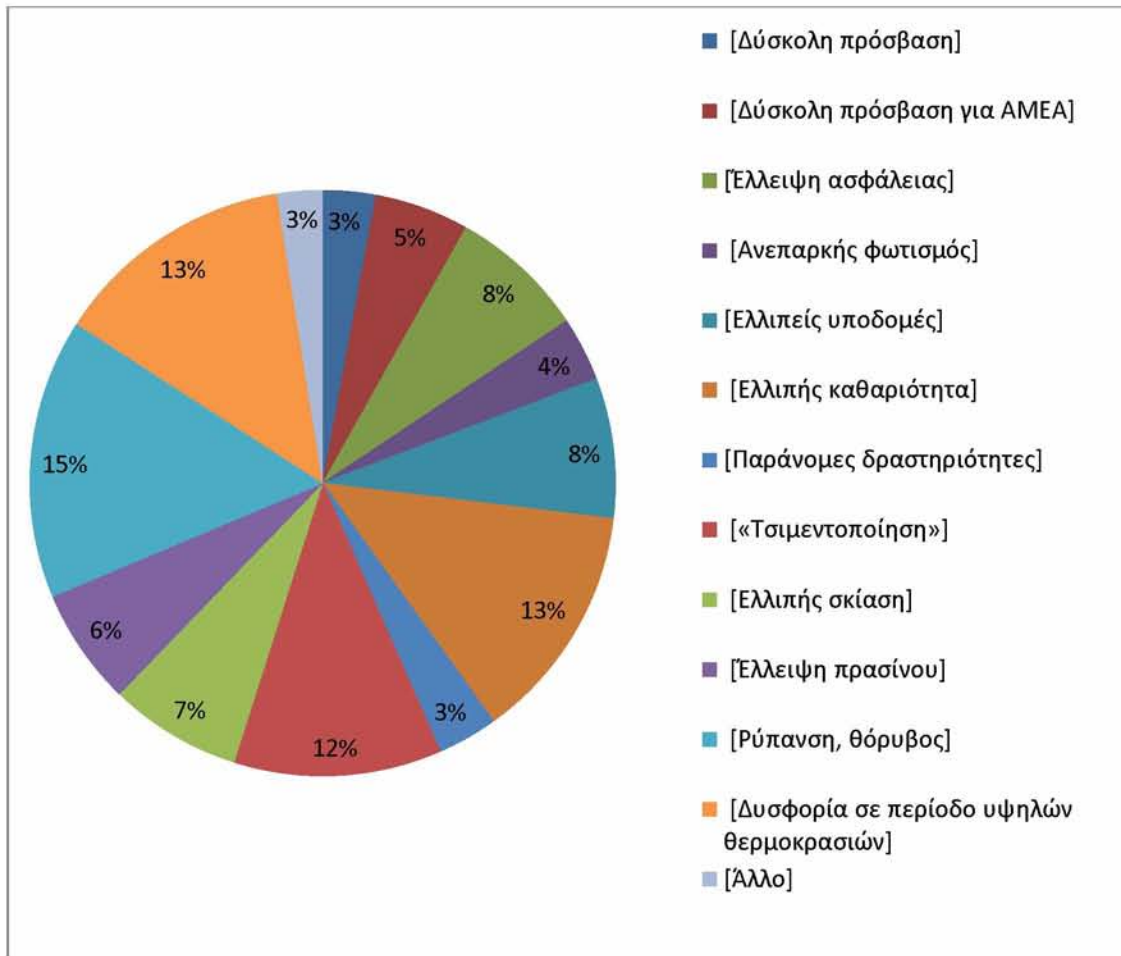
Ο χρόνος που περνάνε οι ερωτώμενοι στην Κεντρική Πλατεία είναι ισοκατανομημένος ανάμεσα στις πέντε επιλογές με μια μικρή υπεροχή της επιλογής 5-15 λεπτά (28%).

Διάγραμμα 15: Βαθμός ικανοποίησης από την υπάρχουσα κατάσταση της Κεντρικής Πλατείας

Από το διάγραμμα φαίνεται ότι το 67% των ερωτηθέντων είναι αρκετά ικανοποιημένο από την υπάρχουσα κατάσταση της Κεντρικής Πλατείας, το 23% λίγο, το 5% πολύ και το υπόλοιπο 5% δεν είναι καθόλου ικανοποιημένο.

Διάγραμμα 16: Τα προβλήματα της Κεντρικής Πλατείας

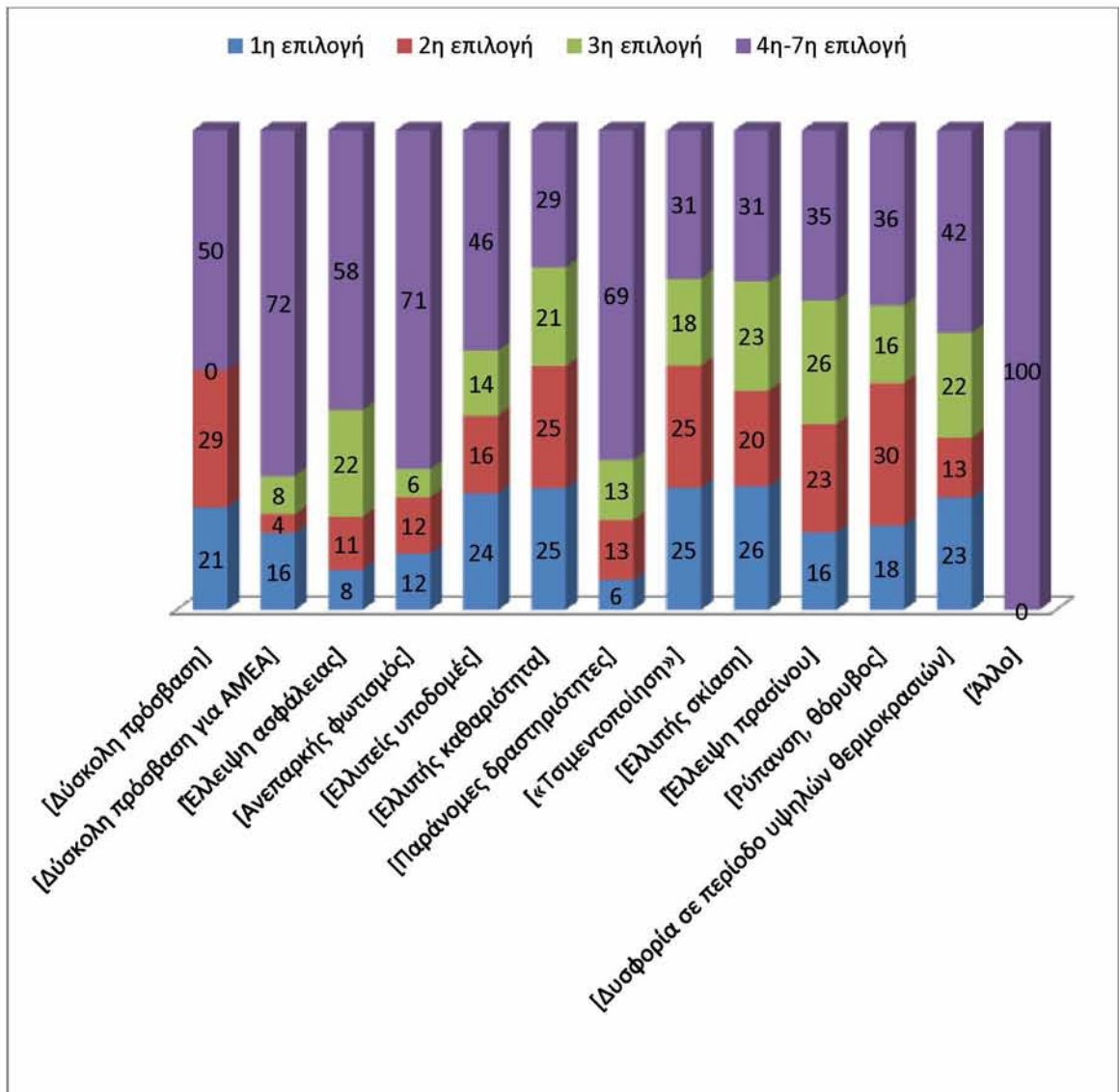

Σύμφωνα με την γνώμη των ερωτώμενων τα βασικά προβλήματα της Κεντρικής Πλατείας είναι η ρύπανση και ο θόρυβος που υπάρχει λόγω της συνεχούς κυκλοφορίας αυτοκινήτων στους γύρω δρόμους (15%), η δυσφορία κατά την περίοδο υψηλών θερμοκρασιών (13%), η ελλιπής καθαριότητα (13%), η «τσιμεντοποίηση» του χώρου (12%), η έλλειψη ασφάλειας (8%), οι ελλιπείς υποδομές (8%), η ελλιπής σκίαση (7%), η έλλειψη πρασίνου (7%), ενώ μικρότερα ποσοστά συγκεντρώνουν οι υπόλοιπες επιλογές.

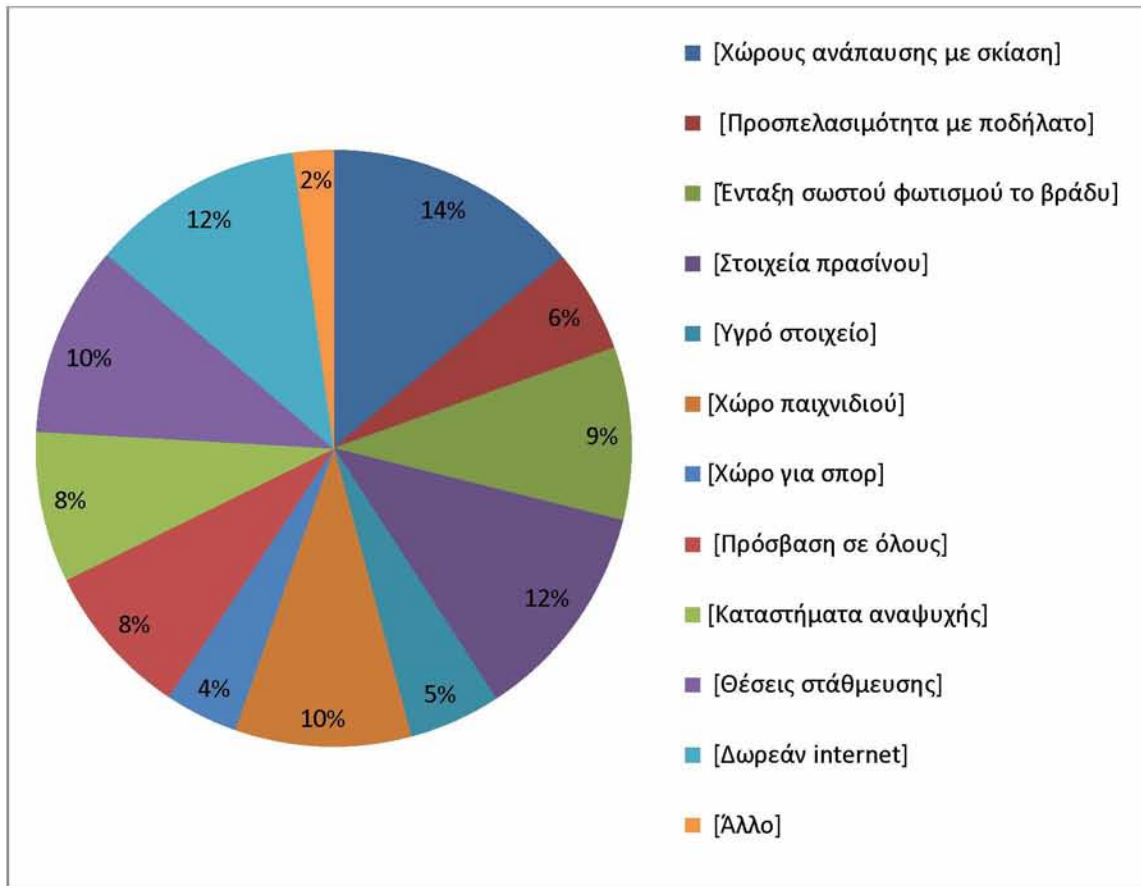
Από τα παραπάνω προβλήματα, η ρύπανση και ο θόρυβος αποτελεί την πρώτη επιλογή για το 18% όσον το επέλεξαν ως πρόβλημα, για το 30% αποτελεί την δεύτερη επιλογή, για το 16% την τρίτη και για το 18% την τέταρτη έως και έβδομη επιλογή. Η δυσφορία κατά την περίοδο υψηλών θερμοκρασιών είναι η πρώτη επιλογή για το 23% των ερωτώμενων που το θεωρούν ως πρόβλημα της Κεντρικής, το 13% το βάζει ως δεύτερη επιλογή, το 23% ως τρίτη και το 42% ως τέταρτη έως και έβδομη επιλογή.

Σχετικά με την ελλιπή καθαριότητα, το 25% το θεωρεί ως το βασικότερο πρόβλημα και ακόμη 25% ως το δεύτερο σημαντικότερο. Η «τσιμεντοποίηση» του χώρου σημειώθηκε από πολλούς ερωτώμενους ως πρόβλημα. Από αυτούς το 25% το επισημαίνει ως πρώτη επιλογή, το 25% ως δεύτερη και το 18% ως τρίτη επιλογή. Η έλλειψη ασφάλειας λαμβάνει μεγάλο ποσοστό (58%) ως τέταρτη έως έβδομη επιλογή και μικρότερα για τις τρεις πρώτες. Το 24% βάζει ως πρώτη επιλογή τις ελλιπείς υποδομές, ενώ το 16% και 14% ως δεύτερη και τρίτη επιλογή αντίστοιχα. Τέλος, από τους ερωτώμενους που θεωρούν την ελλιπή σκίαση βασικό πρόβλημα του χώρου, το 26% το σημειώνει ως πρώτη επιλογή, το 20% ως δεύτερη, το 23% ως τρίτη και το 31% ως τέταρτη με έβδομη επιλογή.

Διάγραμμα 17: Τα προβλήματα της Κεντρικής Πλατείας βάσει προτεραιότητας

Διάγραμμα 18: Προτάσεις επανασχεδιασμού - ανάπλασης της Κεντρικής Πλατείας

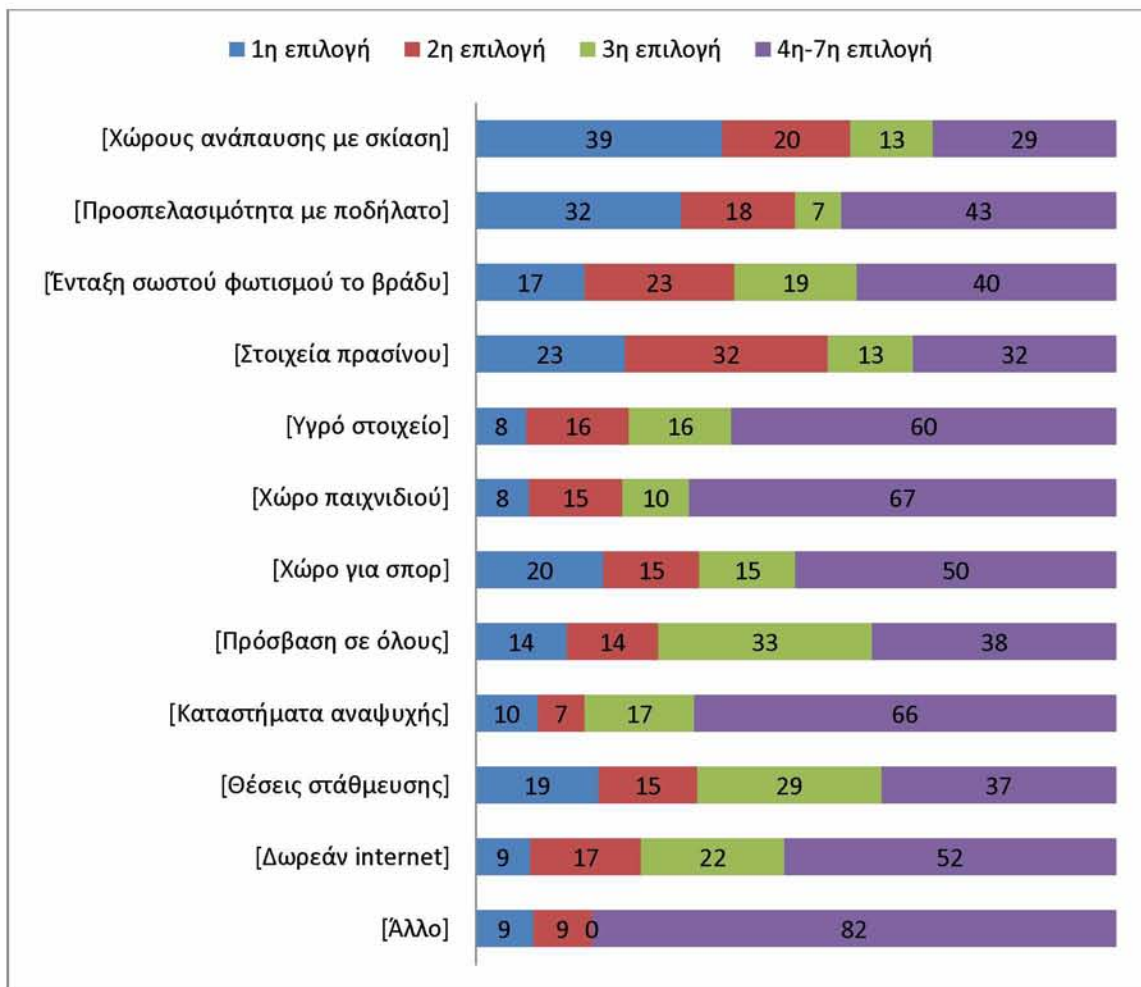

Ζητήθηκε από τους ερωτώμενους να επισημάνουν τις επιθυμίες τους σε περίπτωση επανασχεδιασμού – ανάπλασης της Κεντρικής Πλατείας. Έτσι, το 14% θα επέλεγε χώρους ανάπαυσης με σκίαση, το 6% να υπάρχει δυνατότητα προσπελασιμότητας με ποδήλατο, το 9% ζήτησε ένταξη σωστού φωτισμού το βράδυ, το 12% στοιχεία πρασίνου, το 5% επιπλέον υγρό στοιχείο, το 10% χώρους παιχνιδιού, το 4% χώρο για σπορ, το 8% πρόσβαση σε όλους και ιδιαίτερους σε άτομα με κινητικά προβλήματα, το 8% καταστήματα αναψυχής, το 10% θέσεις στάθμευσης οι οποίες θα είναι δωρεάν κατά κύριο λόγο, το 12% επιθυμεί δωρεάν internet και το 2% κάτι άλλο όπως η συστηματική καθαριότητα και η αισθητική αναβάθμιση του τόπου.

Στο παρακάτω διάγραμμα φαίνεται η ιεράρχηση των προτάσεων επανασχεδιασμού ως πρώτη, δεύτερη, τρίτη και τετάρτη έως έβδομη επιλογή. Παρατηρούμε ότι το 39% των ερωτώμενων που θα προτιμούσαν χώρους ανάπαυσης με σκίαση τους επισημαίνει ως πρώτη επιλογή, το 20% ως δεύτερη και το 13% ως τρίτη, ενώ το 29% τέταρτη έως και έβδομη επιλογή. Η προσπελασιμότητα με ποδήλατο συγκεντρώνει επίσης υψηλό ποσοστό ως πρώτη επιλογή (32%). Πρώτη επιλογή

αποτελούν τα στοιχεία πρασίνου για το 23%, δεύτερη επιλογή για το 32% και τρίτη επιλογή για το 13%. Οι χώροι παιχνιδιού που έχουν επιλεγεί κυρίως από άτομα που έχουν παιδιά ή εγγόνια αποτελεί πρώτη επιλογή για το 8%, δεύτερη για το 15%, τρίτη για το 10% ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό (67%) τους επισημαίνει ως τέταρτη έως έβδομη επιλογή. Το δωρεάν internet που αποτελεί προτεραιότητα για όλες σχεδόν τις ηλικιακές ομάδες με εξαίρεση τα άτομα ηλικίας μεγαλύτερης των 55 ετών, αποτελεί πρώτη επιλογή για το 9% των ερωτώμενων που απάντησαν ότι θα το επιθυμούσαν σε περίπτωση επανασχεδιασμού της Κεντρικής Πλατείας, για το 17% είναι δεύτερη επιλογή, για το 2% τρίτη και για το 52% τέταρτη έως έβδομη. Επιπλέον, το 17% βάζει ως πρώτη επιλογή την ένταξη σωστού φωτισμού κατά την διάρκεια των απογευματινών και νυκτερινών ωρών, το 32% την σημειώνει ως δεύτερη επιλογή και το 19% ως τρίτη.

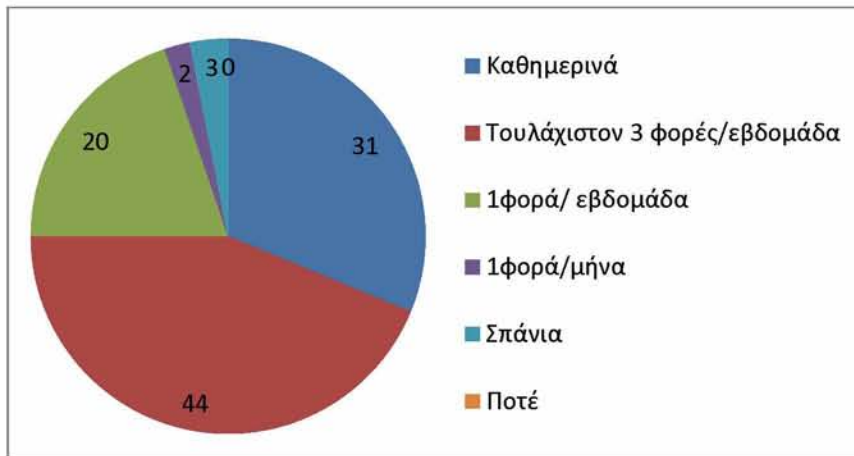
Διάγραμμα 19: Προτάσεις επανασχεδιασμού - ανάπλασης της Κεντρικής Πλατείας βάσει προτεραιότητας

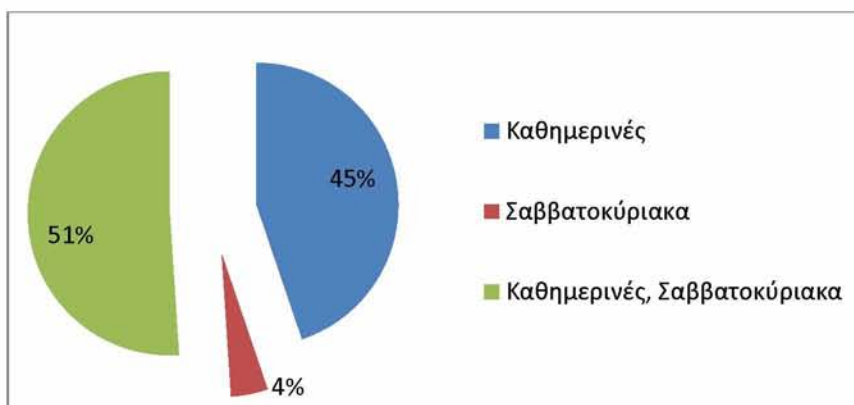
Πλατεία Ταχυδρομείου

Όσον αφορά την συχνότητα επίσκεψης στην Πλατεία Ταχυδρομείου, τα ποσοστά για καθημερινή επίσκεψη και επίσκεψη τουλάχιστον 3 φορές την εβδομάδα και μία φορά την εβδομάδα είναι αρκετά υψηλά, 31%, 44% και 20% αντίστοιχα. Τις καθημερινές επισκέπτεται την Πλατεία Ταχυδρομείου το 45%, μόνο τα Σαββατοκύριακα την επισκέπτεται το 4% και το 51% επισκέπτεται τον χώρο και τις καθημερινές αλλά και τα Σαββατοκύριακα. Επίσης, πρώτη επιλογή για επίσκεψη του χώρου αποτελεί το πρωί με ποσοστό 42%, το μεσημέρι με ποσοστό 24%, το απόγευμα με 33%, ενώ το βράδυ λαμβάνει ποσοστό 12%. Η επίσκεψη στην πλατεία Ταχυδρομείου το βράδυ αποτελεί τέταρτη επιλογή για το 26% των ερωτώμενων.

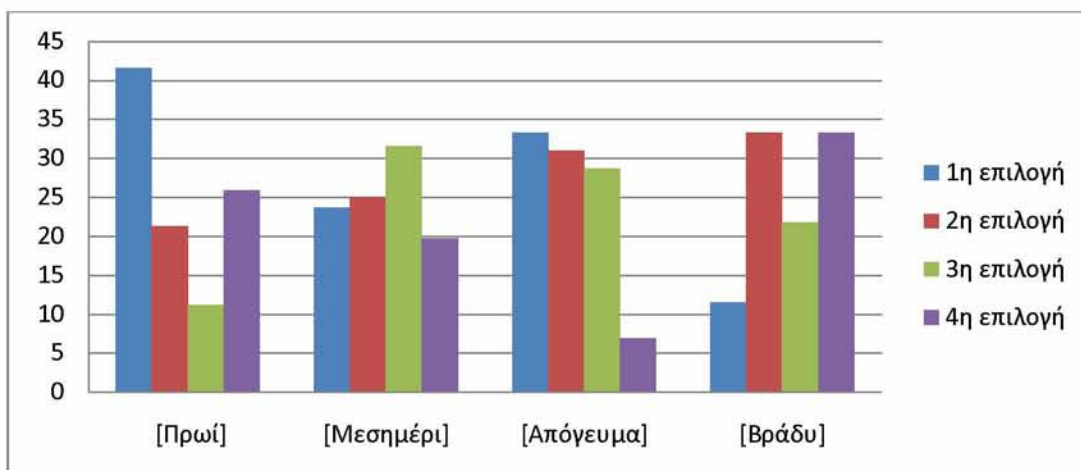
Διάγραμμα 20: Συχνότητα επίσκεψης στην Πλατεία Ταχυδρομείου

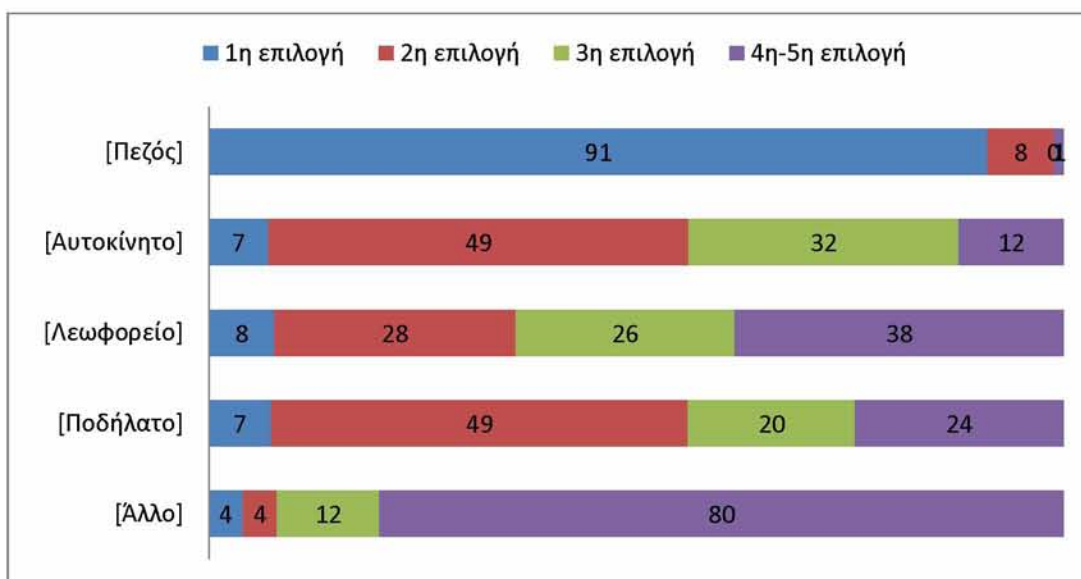
Διάγραμμα 21: Ημέρες επίσκεψης στην Πλατεία Ταχυδρομείου

Διάγραμμα 22: Χρονικό διάστημα επίσκεψης στην Πλατεία Ταχυδρομείου

Διάγραμμα 23: Μέσο προσέγγισης και διάσχισης της Πλατείας Ταχυδρομείου

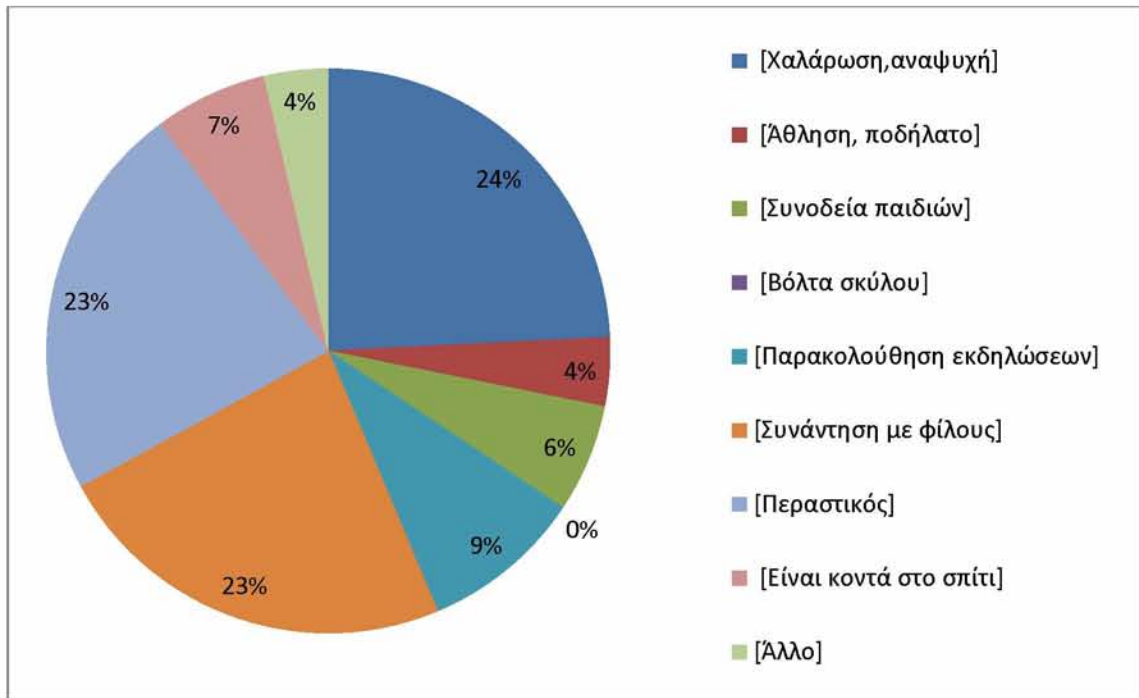

Οι ερωτώμενοι πηγαίνουν στην Πλατεία Ταχυδρομείου κυρίως πεζοί (91% ως πρώτη επιλογή). Το αυτοκίνητο το λεωφορείο και το ποδήλατο σημειώνονται ως δεύτερες και τρίτες επιλογές.

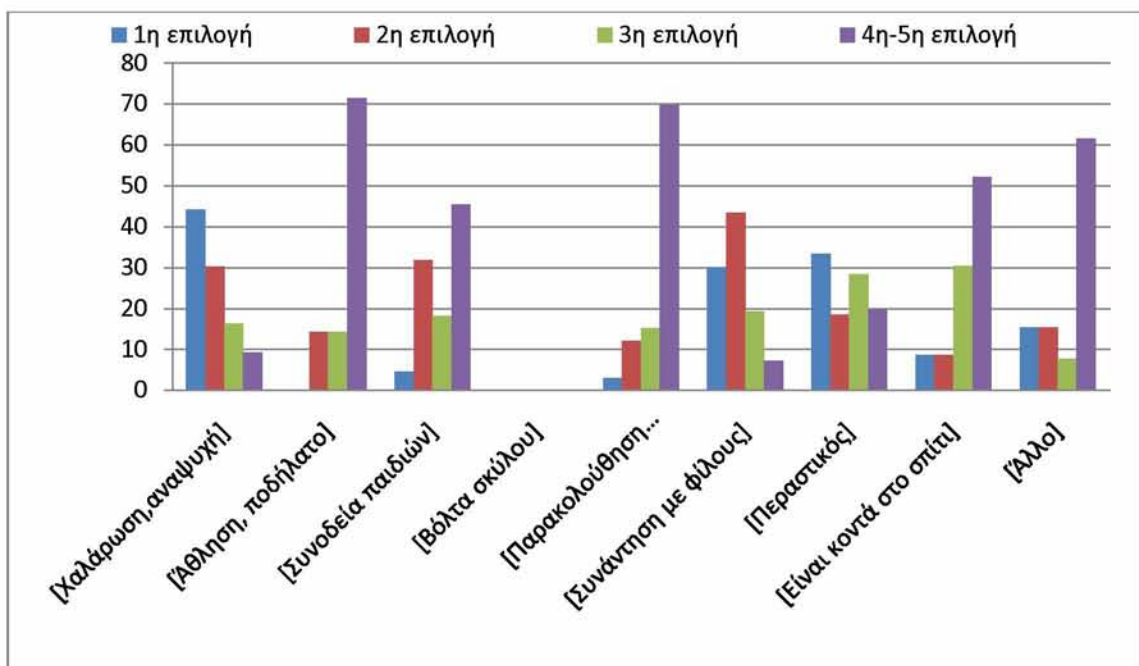
Στο παρακάτω διάγραμμα φαίνεται ότι το 24% των ερωτώμενων επισκέπτεται την Πλατεία Ταχυδρομείου για χαλάρωση και αναψυχή, το 4% για άθληση και βόλτα με το ποδήλατο, το 6% για να συνοδέψει τα παιδιά, κανένας για να βγάλει βόλτα τον σκύλο του, το 9% για να παρακολουθήσει εκδηλώσεις, το 23% για να συναντήσει τους φίλους του, το 23% επειδή απλά περνάει από την πλατεία, το 7% επειδή είναι κοντά στο σπίτι του και το 4% για άλλους λόγους όπως επειδή είναι κοντά στον χώρο

εργασίας τους και η βόλτα για ψώνια. Παρατηρούμε ότι τα ποσοστά είναι αντίστοιχα με εκείνα της Κεντρικής Πλατείας με τους περισσότερους από τους ερωτώμενους να χρησιμοποιούν την Πλατεία Ταχυδρομείου ως τόπο συνάντησης με φίλους αλλά και χαλάρωσης και αναψυχής είτε απλά επειδή περνούν από τον χώρο για άλλες δραστηριότητες.

Διάγραμμα 24: Λόγοι επίσκεψης στην Πλατεία Ταχυδρομείου

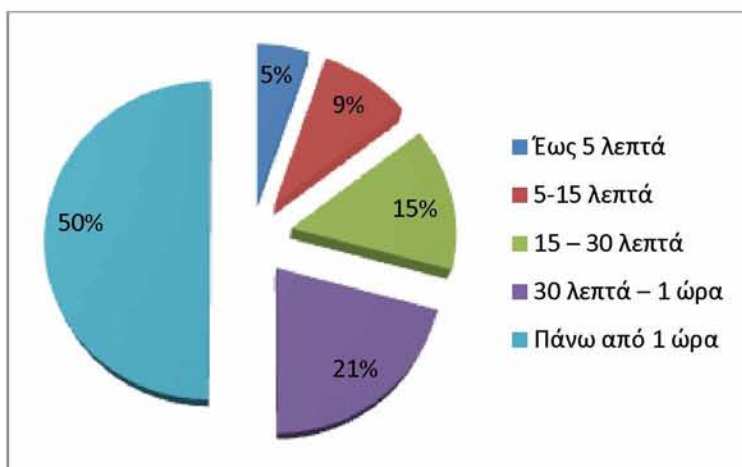

Διάγραμμα 25: Λόγοι επίσκεψης Πλατεία Ταχυδρομείου βάσει προτεραιότητας

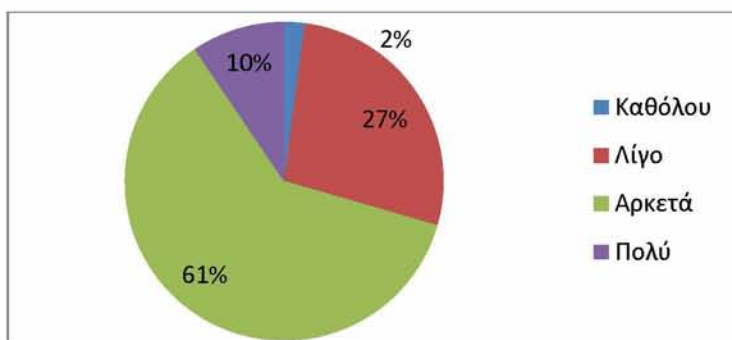
Έτσι, η χαλάρωση και αναψυχή ως πρώτη επιλογή συγκεντρώνει ποσοστό 44%, ως δεύτερη 30% και ως τρίτη 16%, ενώ τέταρτη έως έβδομη επιλογή αποτελεί για το 9% όσων την επισήμαναν. Η συνάντηση με φίλους σημειώνεται ως πρώτη επιλογή από το 30% των ερωτώμενων, δεύτερη από το 43% και τρίτη από το 19%. Στην επιλογή «περαστικός», το 33% την δήλωσαν ως πρώτη επιλογή, το 19% ως δεύτερη, το 28% ως τρίτη και το υπόλοιπο 20% ως τέταρτη με έβδομη επιλογή.

Διάγραμμα 26: Χρόνος παραμονής στην Πλατεία Ταχυδρομείου

Οι ερωτώμενοι απάντησαν ότι περνούν χρόνο πάνω από μια ώρα στην Πλατεία Ταχυδρομείου σε ποσοστό 50%. Το 21% περνάει 30 λεπτά έως μια ώρα στον χώρο, το 15% 15-30 λεπτά ενώ μικρότερα ποσοστά παρατηρούνται στις άλλες δύο επιλογές.

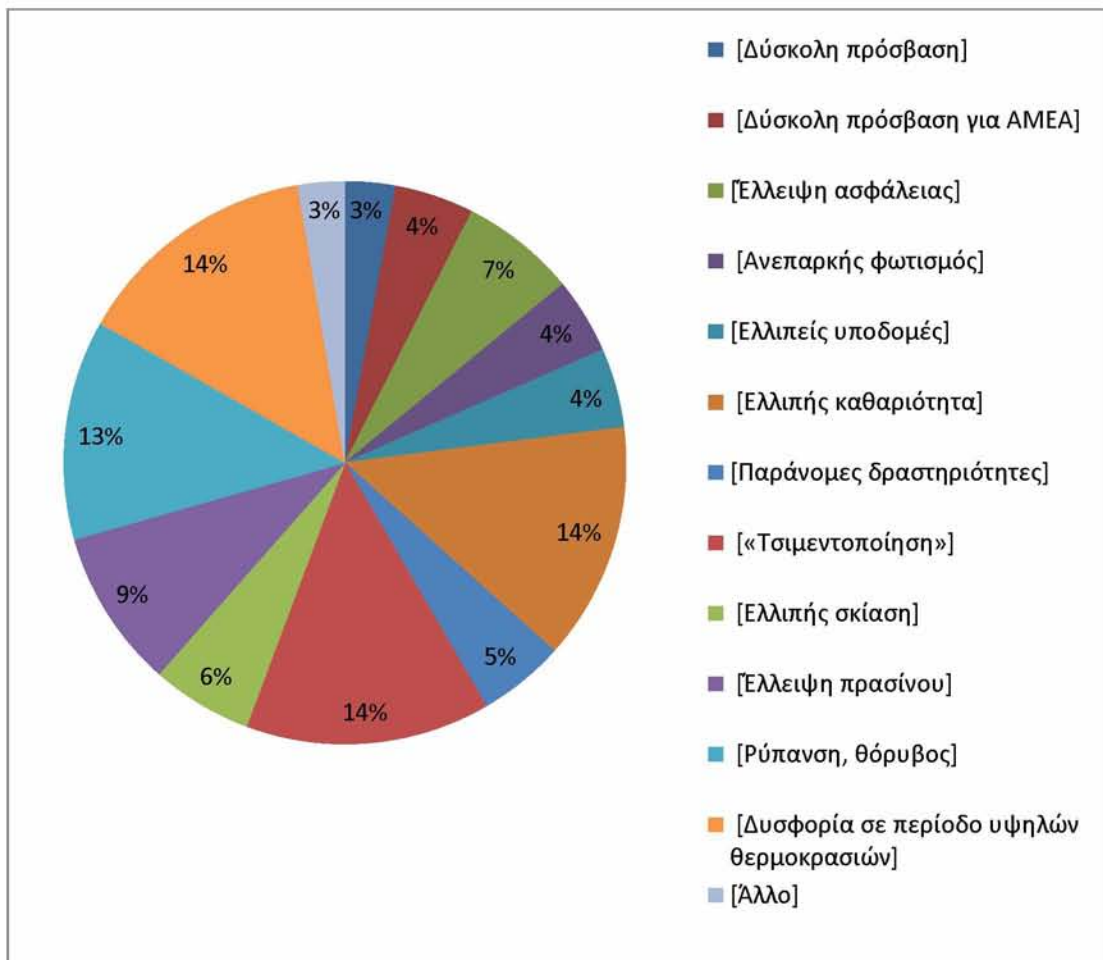
Διάγραμμα 27: Βαθμός ικανοποίησης από την υπάρχουσα κατάσταση της Πλατείας Ταχυδρομείου

Σχετικά με το πόσο ικανοποιημένοι είναι από την υπάρχουσα κατάσταση της Πλατείας Ταχυδρομείου, το 61% απάντησε ότι είναι αρκετά ικανοποιημένο, το 27% λίγο, το 10% πολύ και το 2% καθόλου.

Όπως και στην Κεντρική Πλατεία, έτσι και στην Πλατεία Ταχυδρομείου, οι ερωτώμενοι απάντησαν πως τα βασικά προβλήματα του χώρου είναι η δυσφορία κατά την περίοδο υψηλών θερμοκρασιών (14%), η «τσιμεντοποίηση» του χώρου (14%), η ελλιπής καθαριότητα (14%), η ρύπανση και ο θόρυβος από τα γύρω καταστήματα αναψυχής (13%), η έλλειψη πρασίνου (9%), η έλλειψη ασφάλειας (7%), η ελλιπής σκίαση (6%) και οι παράνομες δραστηριότητες (5%). Και στην Πλατεία Ταχυδρομείου, οι υπόλοιπες επιλογές συγκεντρώνουν μικρότερα ποσοστά.

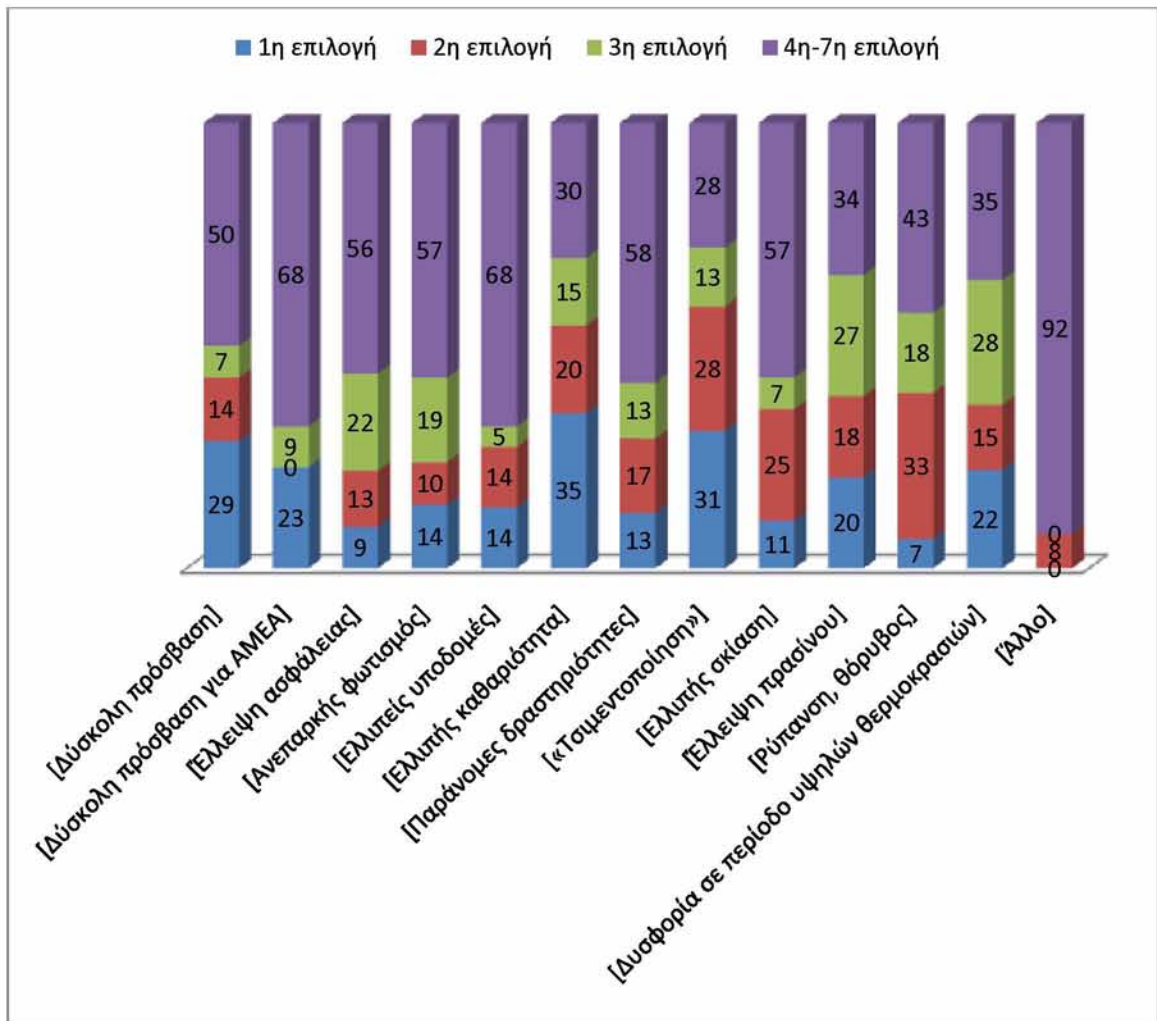
Διάγραμμα 28: Τα προβλήματα της Πλατείας Ταχυδρομείου

Η δυσφορία κατά την περίοδο υψηλών θερμοκρασιών αποτελεί πρώτη επιλογή για το 22% όσων την θεωρούν βασικό πρόβλημα της Πλατείας Ταχυδρομείου, δεύτερη επιλογή για το 15% και τρίτη επιλογή για το 28%, γεγονός που υποδηλώνει ότι είναι από τα σοβαρά μειονεκτήματα του χώρου αφού είναι στις πρώτες επιλογές των ερωτηθέντων. Το ίδιο ισχύει και για την έλλειψη καθαριότητας, την ρύπανση και τον θόρυβο, την έλλειψη πρασίνου αλλά και την «τσιμεντοποίηση» όπου τα ποσοστά στις

τρεις πρώτες επιλογές είναι αρκετά μεγάλα σε σύγκριση με την τέταρτη έως την έβδομη επιλογή. Η ελλιπής καθαριότητα και η «τσιμεντοποίηση» παρουσιάζουν τα μεγαλύτερα ποσοστά στην πρώτη επιλογή με 35% και 31% αντίστοιχα. Η δυσφορία σε περίοδο υψηλό θερμοκρασιών και η έλλειψη πρασίνου είναι στην πρώτη επιλογή του 22% και του 20%, αντίστοιχα, των ερωτώμενων που τα έχουν σημειώσει ως βασικά προβλήματα της Πλατείας Ταχυδρομείου.

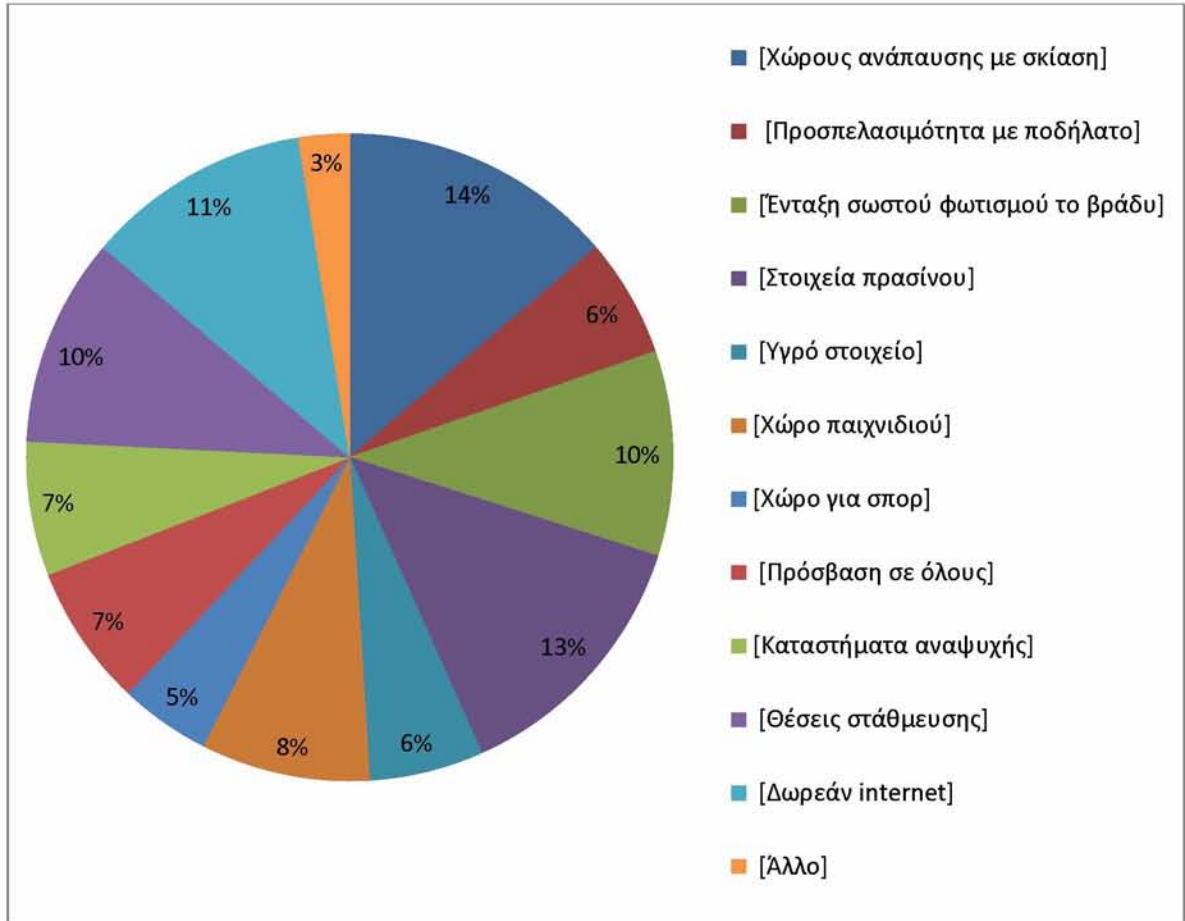
Διάγραμμα 29: Τα προβλήματα της Πλατείας Ταχυδρομείου βάσει προτεραιότητας

Όσον αφορά τις προτάσεις των ερωτώμενων σε πιθανό επανασχεδιασμό ή ανάπλαση της Πλατείας Ταχυδρομείου το 14% προτιμά χώρους ανάπαυσης με σκίαση, το 6% να υπάρχει δυνατότητα προσπελασιμότητας με ποδήλατο, το 10% ένταξη σωστού φωτισμού το βράδυ, το 13% θα ήθελε περισσότερα στοιχεία πρασίνου, το 6% επιπλέον υγρό στοιχείο, το 8% χώρους παιχνιδιού, το 5% χώρο για σπορ, το 7% πρόσβαση σε όλους, το 7% καταστήματα αναψυχής, το 10% θέσεις στάθμευσης, το

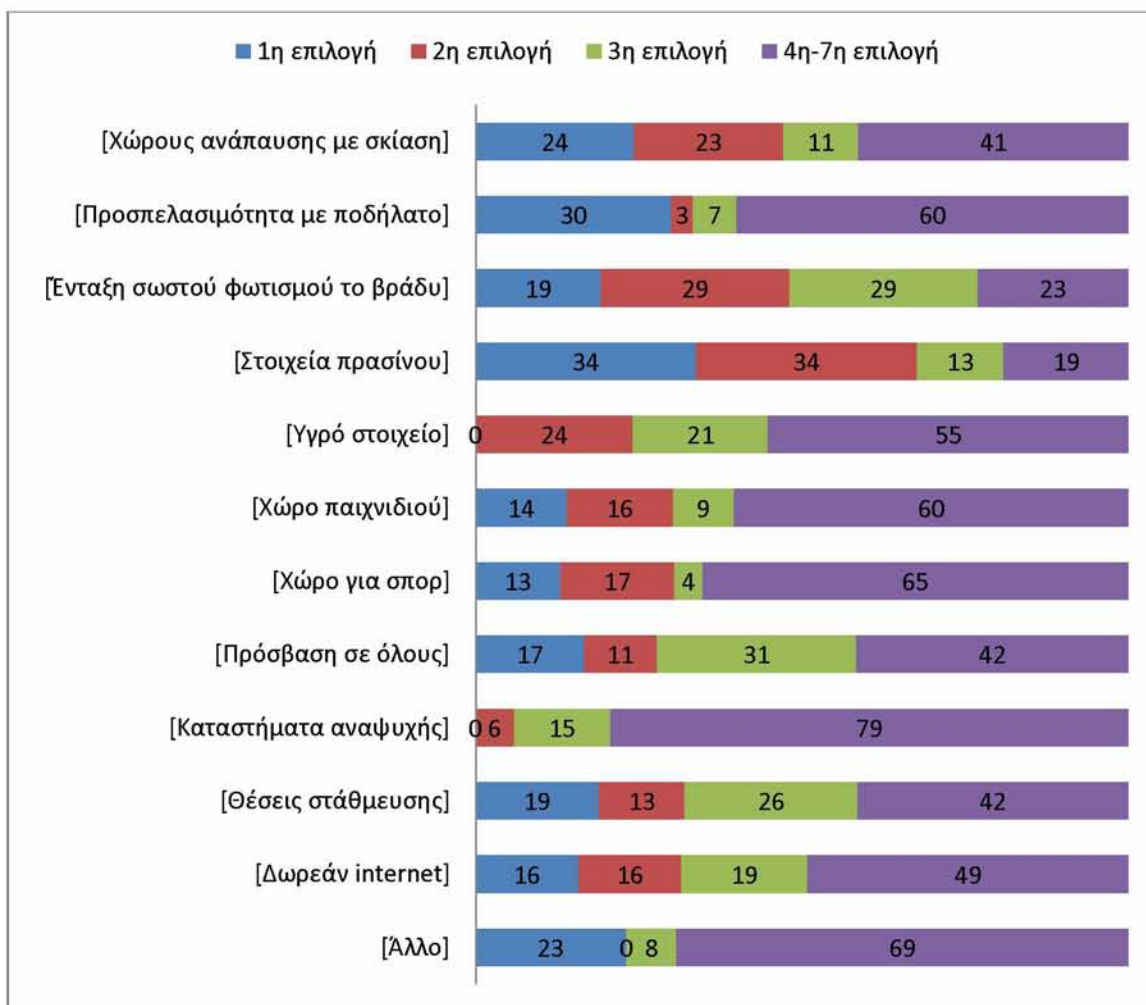
11% επιθυμεί δωρεάν internet και το 3% κάτι άλλο όπως η αισθητική αναβάθμιση του τόπου.

Διάγραμμα 30: Προτάσεις επανασχεδιασμού - ανάπλασης της Πλατείας Ταχυδρομείου

Η επιθυμία για στοιχεία πρασίνου έχει τις περισσότερες απαντήσεις στις τρεις πρώτες επιλογές σε περίπτωση ανάπλασης της Πλατείας Ταχυδρομείου. Το 34% σημειώνει την πρόταση αυτή ως πρώτη επιλογή, το 34% επίσης ως δεύτερη, το 19% ως τρίτη και το 19% ως τέταρτη έως έβδομη. Η ένταξη σωστού φωτισμού το βράδυ βρίσκεται στις τρεις πρώτες επιλογές όσον την προτείνουν με 19% στην πρώτη επιλογή, και από 29% στην δεύτερη και τρίτη επιλογή. Μεγαλύτερα ποσοστά στις τρεις πρώτες επιλογές έναντι της τέταρτης έως έβδομης επιλογής παρατηρούνται και στις προτάσεις για χώρους ανάπαυσης με σκίαση, στην πρόσβαση σε όλους, στις θέσεις στάθμευσης και στο δωρεάν internet. Αντίθετα η δυνατότητα προσπελασιμότητας με ποδήλατο, το υγρό στοιχείο, η ύπαρξη χώρων παιχνιδιού και σπορ αλλά και τα καταστήματα αναψυχής τοποθετούνται στις τελευταίες κυρίως επιλογές.

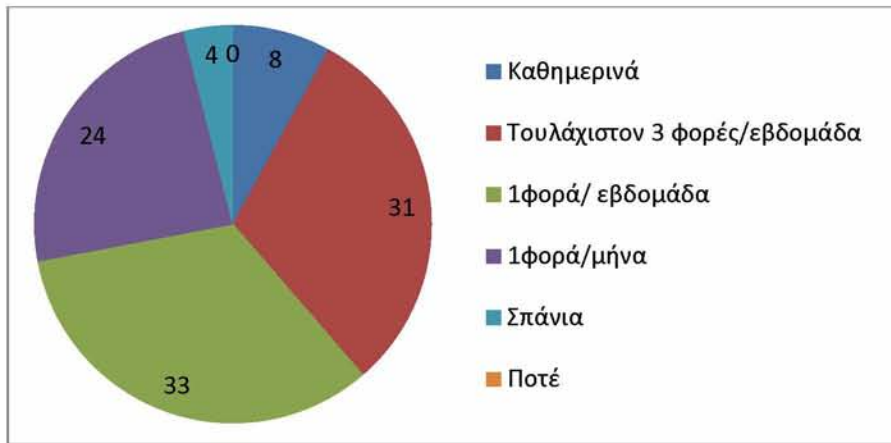
Διάγραμμα 31: Προτάσεις επανασχεδιασμού - ανάπλασης της Πλατείας Ταχυδρομείου βάσει προτεραιότητας

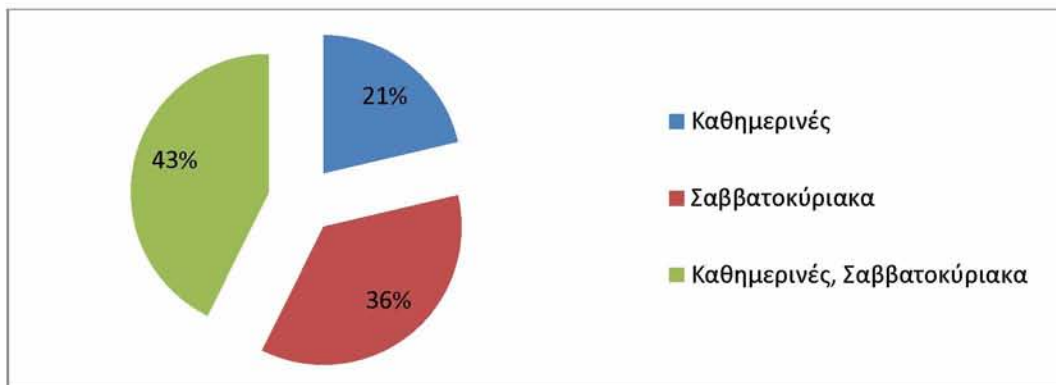
Φρούριο

Από το 75% των ερωτηθέντων που απαντούν ότι το Φρούριο είναι ανάμεσα στους τέσσερις αστικούς υπαίθριους χώρους της Λάρισας που επισκέπτονται συχνότερα, το 33% επισκέπτεται τον χώρο μια φορά την εβδομάδα, το 31% τουλάχιστον τρεις φορές την εβδομάδα, το 24% μια φορά τον μήνα, μόλις το 8% καθημερινά, ενώ το 4% απαντάει πως σπάνια πηγαίνει. Μάλιστα το 43% πηγαίνει στο Φρούριο και τις καθημερινές μέρες της εβδομάδας όπως και τα Σαββατοκύριακα, το 36% κυρίως τα Σαββατοκύριακα και το 21% τις καθημερινές.

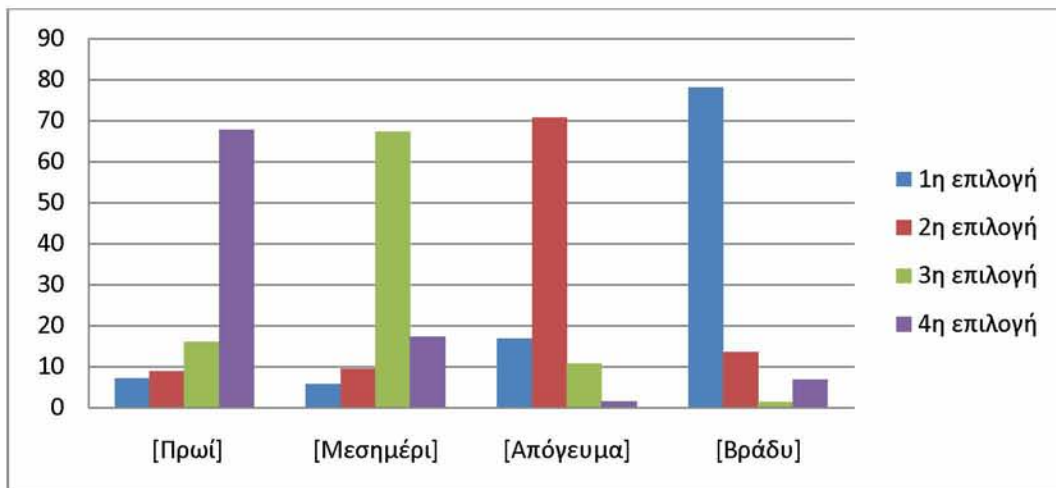
Διάγραμμα 32: Συχνότητα επίσκεψης στο Φρούριο

Διάγραμμα 33: Ημέρες επίσκεψης στο Φρούριο

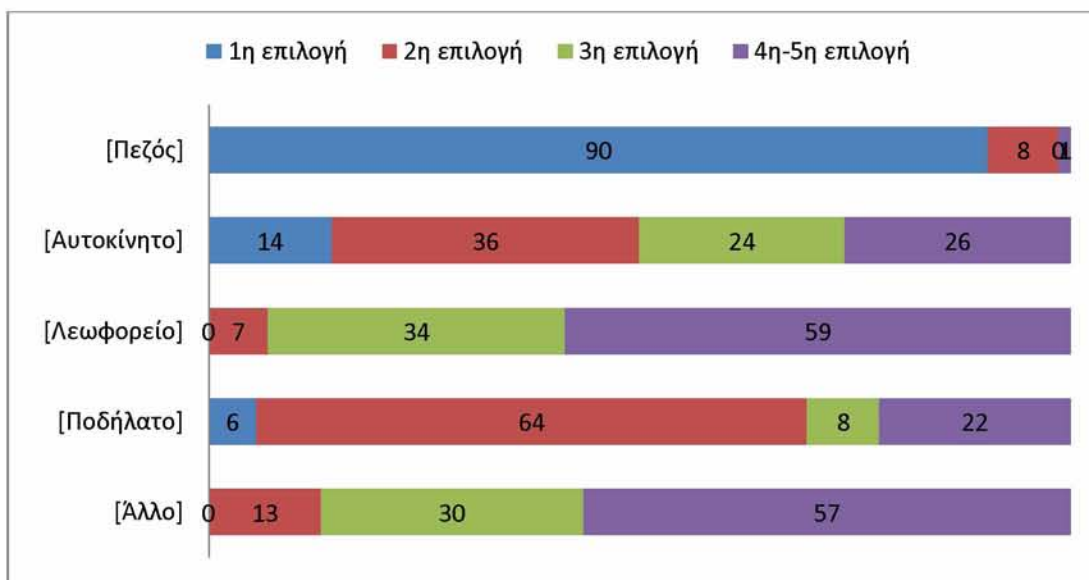
Διάγραμμα 34: Χρονικό διάστημα επίσκεψης στο Φρούριο

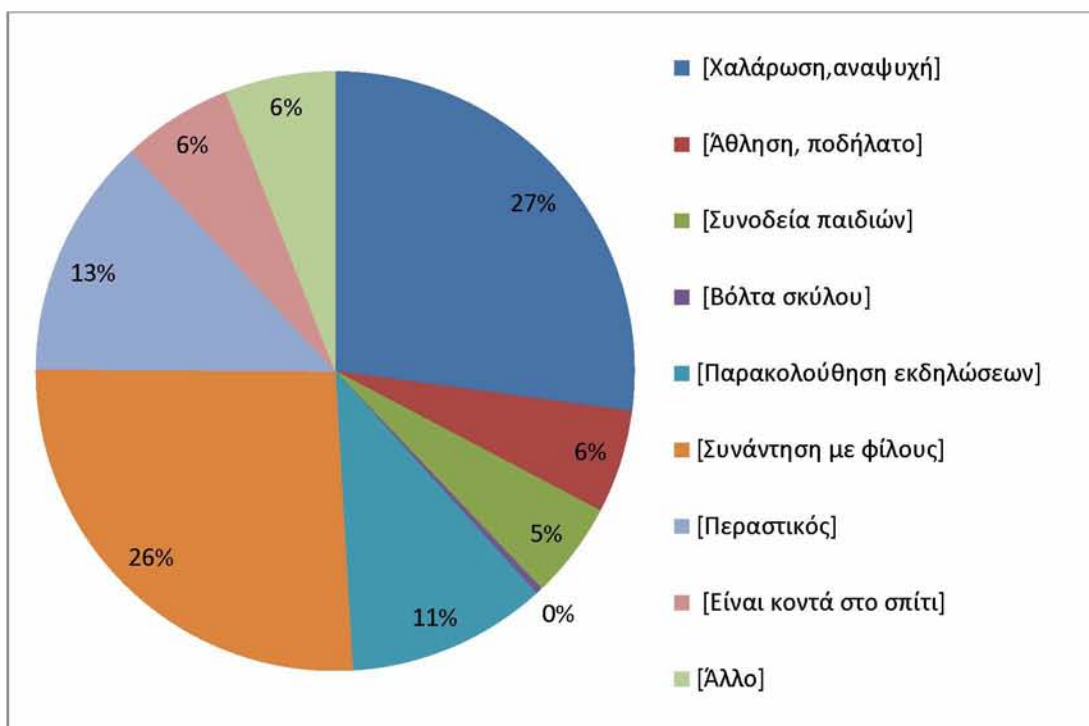
Από το παραπάνω διάγραμμα φαίνεται ξεκάθαρα ότι το βράδυ αποτελεί την πρώτη επιλογή για επίσκεψη στο Φρούριο (78%). Το απόγευμα στην δεύτερη επιλογή αριθμεί το 71% των ερωτηθέντων, το μεσημέρι στην τρίτη επιλογή το 67% ενώ το πρωί ως τέταρτη επιλογή έχει ποσοστό 68%.

Και στο Φρούριο η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτώμενων σημειώνει ως πρώτη επιλογή προσέγγισης του Φρουρίου τα πόδια, ενώ το ποδήλατο συγκεντρώνει το 64% στην δεύτερη επιλογή. Από όσους απάντησαν ότι επισκέπτονται συχνά το Φρούριο το 14% δηλώνει ότι χρησιμοποιεί το αυτοκίνητο ως πρώτη επιλογή, το 36% ως δεύτερη και το 24% ως τρίτη για να φτάσει σε αυτό. Το λεωφορείο και κάποιο άλλο μέσο βρίσκονται κυρίως στην τέταρτη ή πέμπτη επιλογή των πολιτών.

Διάγραμμα 35: Μέσο προσέγγισης και διάσχισης του Φρουρίου

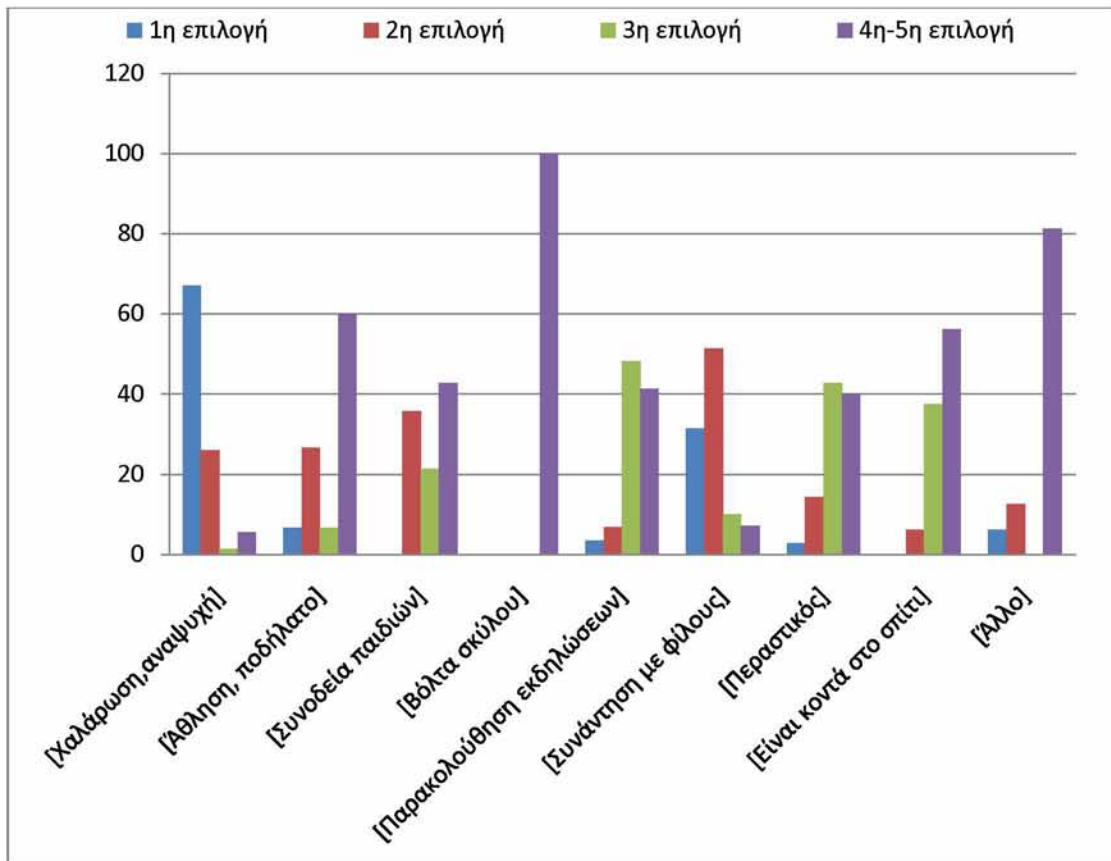
Διάγραμμα 36: Λόγοι επίσκεψης στο Φρούριο

Οι λόγοι για τους οποίους οι ερωτώμενοι επισκέπτονται το Φρούριο φαίνονται στο παραπάνω διάγραμμα. Το 27%, λοιπόν των πολιτών που επισκέπτονται συχνά το Φρούριο περνά χρόνο για χαλάρωση και αναψυχή σε αυτό, το 26% συναντά φίλους, το 13% απλά περνάει και το 11% παρακολουθεί εκδηλώσεις. Η άθληση, η επιλογή ότι είναι κοντά στο σπίτι τους και κάτι άλλο συγκεντρώνουν το 6% έκαστος και η συνοδεία παιδιών το 5%.

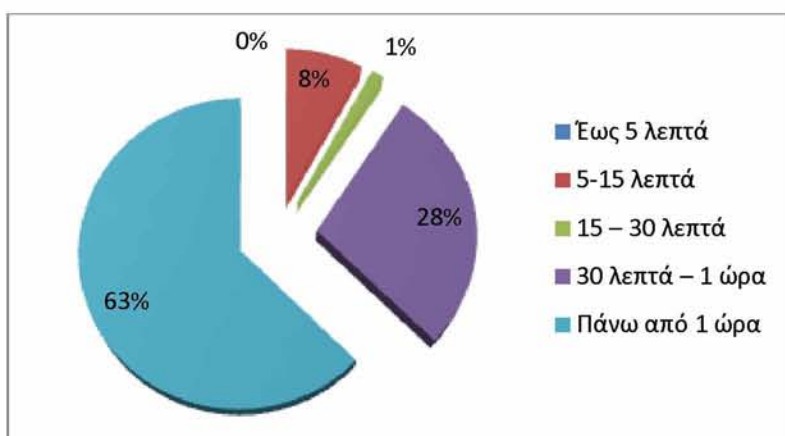
Ως πρώτη επιλογή η χαλάρωση και αναψυχή σημειώνουν το 67% και ως δεύτερη το 26%. Η συνάντηση με φίλους επιλέγεται ως πρώτος λόγος από το 31% όσων την επισήμαναν και ως δεύτερος από το 51%.

Διάγραμμα 37: Λόγοι επίσκεψης στο Φρούριου βάσει προτεραιότητας

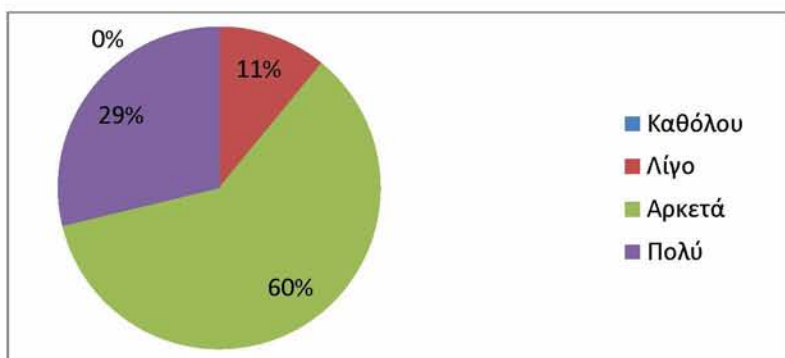

Οι ερωτώμενοι φαίνεται να περνούν αρκετό χρόνο στο Φρούριο, αφού το 63% παραμένει στον χώρο για πάνω από μια ώρα και το 28% για 30 λεπτά έως μια ώρα. Επίσης, δείχνουν ικανοποιημένοι από την υπάρχουσα του κατάσταση καθώς το 60% δηλώνει αρκετά ικανοποιημένο, το 29% πολύ και μόλις το 11% λίγο. Μάλιστα δεν υπάρχει καμία απάντηση στην επιλογή «καθόλου».

Διάγραμμα 38: Χρόνος παραμονής στο Φρούριου

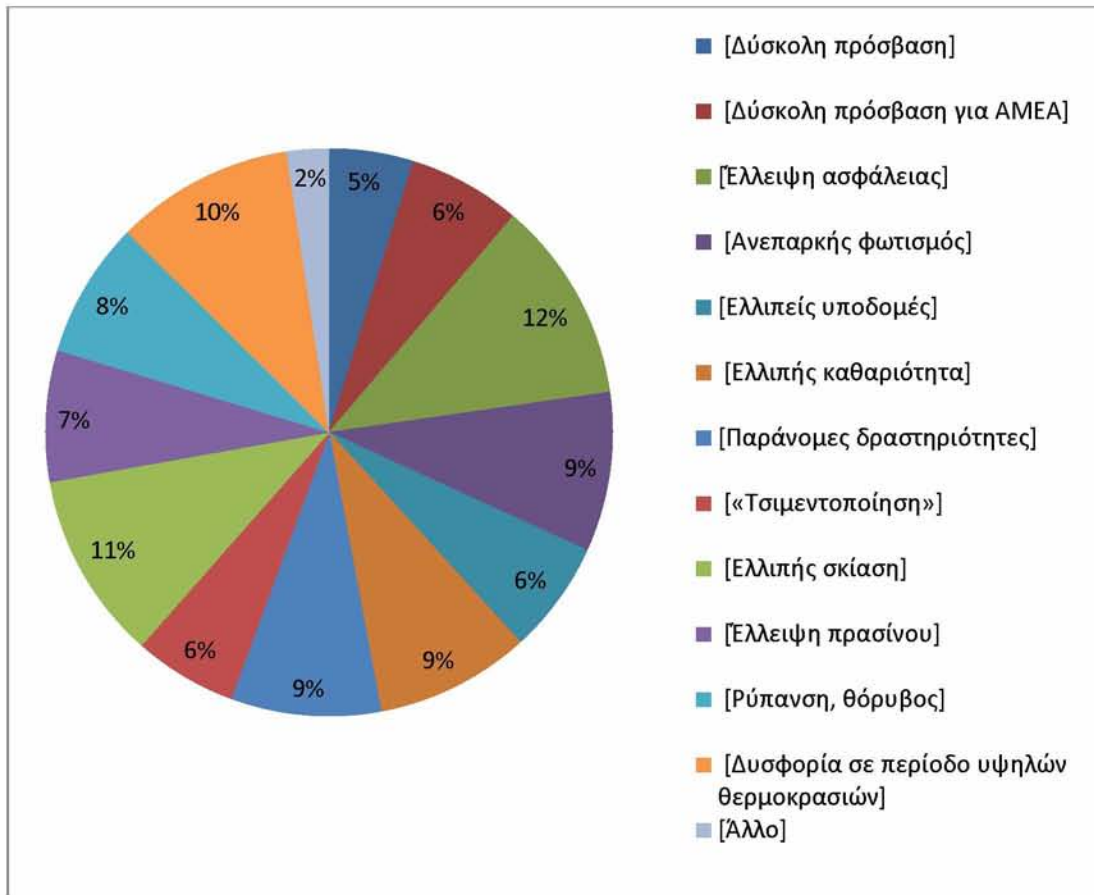
Διάγραμμα 39: Βαθμός ικανοποίησης από την υπάρχουσα κατάσταση του Φρουρίου

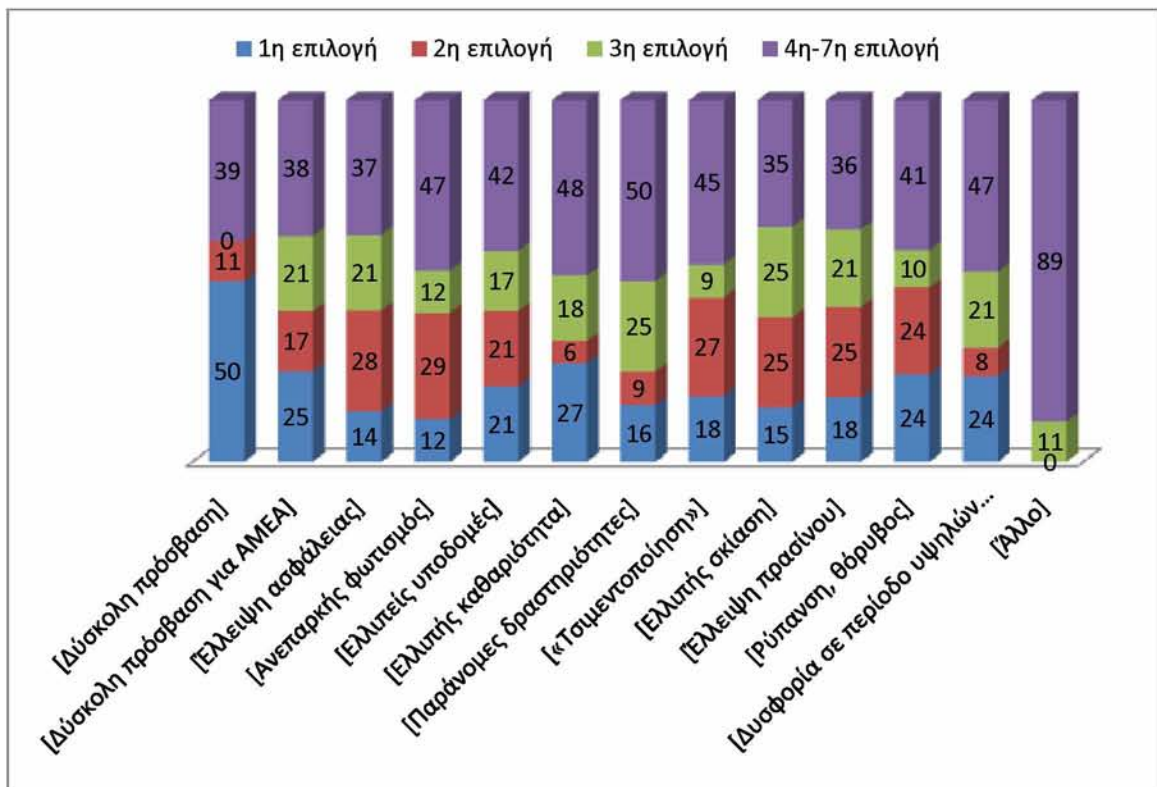
Τα προβλήματα του Φρουρίου είναι σχεδόν ισοκατανεμημένα με βάσει τις προκαθορισμένες επιλογές, σύμφωνα με την γνώμη των ερωτώμενων, με μικρή υπεροχή της έλλειψης ασφάλειας (12%), της ελλιπούς σκίασης (11%) και της αίσθησης δυσφορίας και τα την διάρκεια του καλοκαιριού (10%) όπου σημειώνονται και οι υψηλότερες θερμοκρασίες.

Πάντως για το 5% που απάντησε ότι η πρόσβαση στον χώρο είναι δύσκολη, το 50% έχει επιλέξει το συγκεκριμένο πρόβλημα ως πρώτη επιλογή. Τα άτομα αυτά είναι κυρίως μεγαλύτερης ηλικίας που πιθανώς δυσκολεύονται να προσεγγίσουν την πλατεία που βρίσκεται στην κορυφή του λόφου του Φρουρίου. Επίσης για το 6% που απάντησε πως υπάρχει δυσκολία πρόσβασης για άτομα με ειδικές ανάγκες το 25% το σημειώνει ως πρώτο πρόβλημα, το 17% ως δεύτερο και το 21% ως τρίτο. Το μοναδικό ύψωμα που διαθέτει η πόλη της Λάρισας φαίνεται να δυσκολεύει τα άτομα με συγκεκριμένες ιδιαιτερότητες. Σε όλα τα προβλήματα υπάρχει σχετικά οριακή υπεροχή μεταξύ της επισήμανσης τους στις τρεις πρώτες επιλογές και στην τέταρτη έως και έβδομη επιλογή.

Διάγραμμα 40: Τα προβλήματα του Φρουρίου

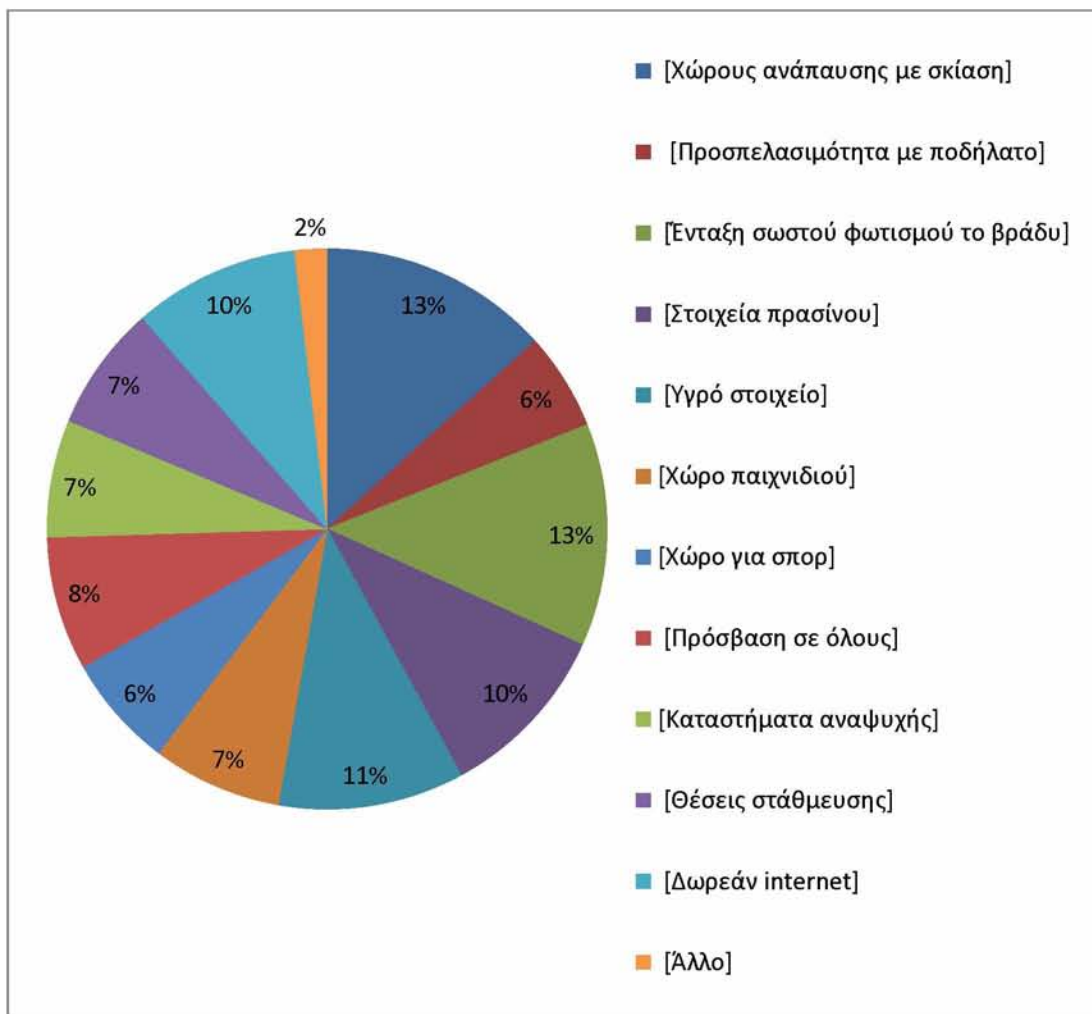

Διάγραμμα 41: Τα προβλήματα του Φρουρίου βάσει προτεραιότητας

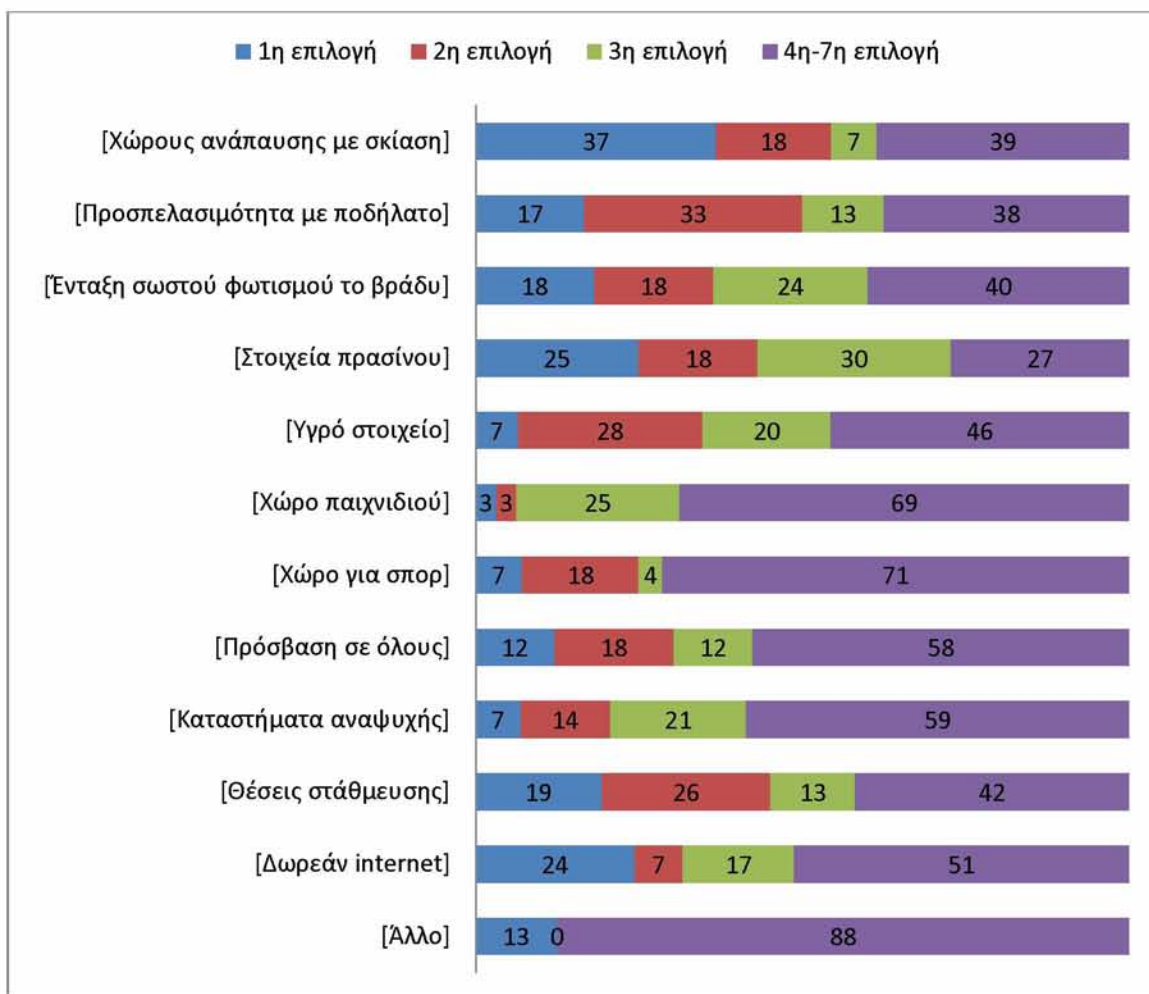

Στις προτάσεις για τον επανασχεδιασμό και την ανάπλαση της πλατείας του Φρουρίου έχουμε και εδώ, σχεδόν ισομοιρασμένα ποσοστά. Έτσι, το 13% θα επέλεγε χώρους ανάπαυσης με σκίαση, το 6% δυνατότητα προσπελασιμότητας με ποδήλατο, το 13% ένταξη σωστού φωτισμού το βράδυ, το 10% επιθυμεί περισσότερα στοιχεία πρασίνου, το 11% κάποιο υγρό στοιχείο, το 7% χώρους παιχνιδιού και το 6% χώρο για σπορ, το 8% πρόσβαση σε όλους, το 7% καταστήματα αναψυχής, το 7% θέσεις στάθμευσης, το 10% θα προτιμούσε δωρεάν internet και το 2% κάτι άλλο όπως λιγότερα καταστήματα αναψυχής.

Διάγραμμα 42: Προτάσεις επανασχεδιασμού - ανάπλασης του Φρουρίου

Διάγραμμα 43: Προτάσεις επανασχεδιασμού - ανάπλασης του Φρουρίου βάσει προτεραιότητας

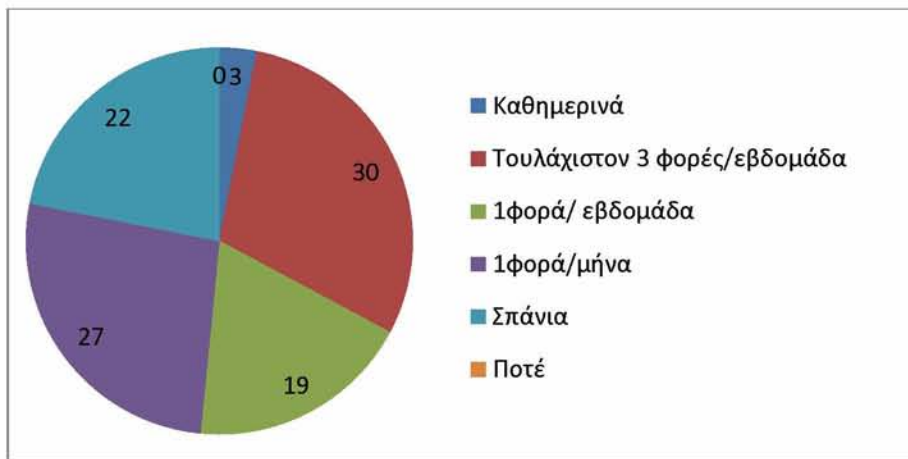

Και σε αυτό τον χώρο η επιθυμία για στοιχεία πρασίνου συγκεντρώνει τις περισσότερες απαντήσεις στις τρεις πρώτες επιλογές σε περίπτωση ανάπλασης του. Το 25% σημειώνει την πρόταση αυτή ως πρώτη επιλογή, το 18% ως δεύτερη, το 30% ως τρίτη και το 27% ως τέταρτη έως έβδομη. Επίσης η πρόταση για χώρους ανάπαυσης με σκίαση σημειώθηκε ως πρώτη επιλογή από το 37% όσων την επιθυμούν, ως δεύτερη από το 18% και ως τρίτη από το 7%. Το δωρεάν internet είναι το σημαντικότερο για το 24% των ερωτηθέντων που το επέλεξαν. Μεγάλα ποσοστά στις τρεις πρώτες επιλογές σημειώνουν η προσπελασιμότητα με ποδήλατο, η ένταξη καλύτερου φωτισμού τις βραδινές ώρες, η ένταξη κάποιου υγρού στοιχείου στο Φρούριο και η δημιουργία περισσότερων θέσεων στάθμευσης.

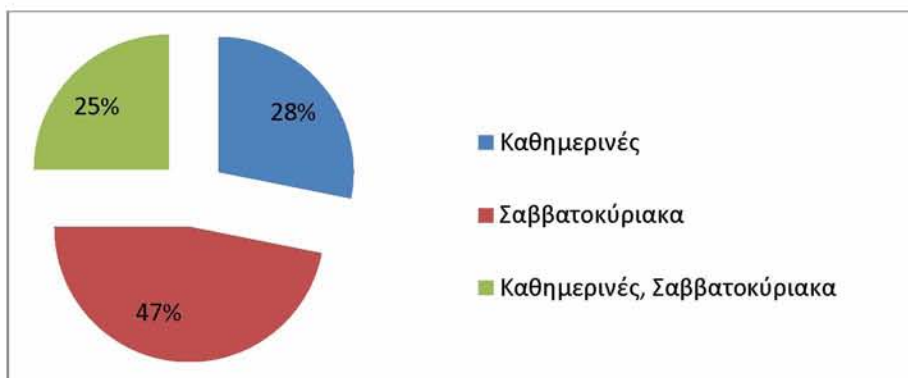
Πάρκο Αλκαζάρ

Το 64% των ερωτώμενων απάντησε ότι το Πάρκο Αλκαζάρ βρίσκεται ανάμεσα στους τέσσερις χώρους που επισκέπτεται συχνότερα. Το 30% εξ αυτών πηγαίνει στο πάρκο τουλάχιστον τρεις φορές την εβδομάδα, το 19% μία φορά την εβδομάδα, το 27% το επισκέπτεται μια φορά τον μήνα, το 22% σπανιότερα και μόλις το 3% καθημερινά. Φαίνεται ότι την μεγαλύτερη επισκεψιμότητα το Πάρκο Αλκαζάρ την έχει τα Σαββατοκύριακα όπως δήλωσε το 47% ενώ τις καθημερινές πηγαίνει το 28% και όλες τις μέρες τις εβδομάδα επιλέγει να πηγαίνει το 25%.

Διάγραμμα 44: Συχνότητα επίσκεψης στο Πάρκο Αλκαζάρ

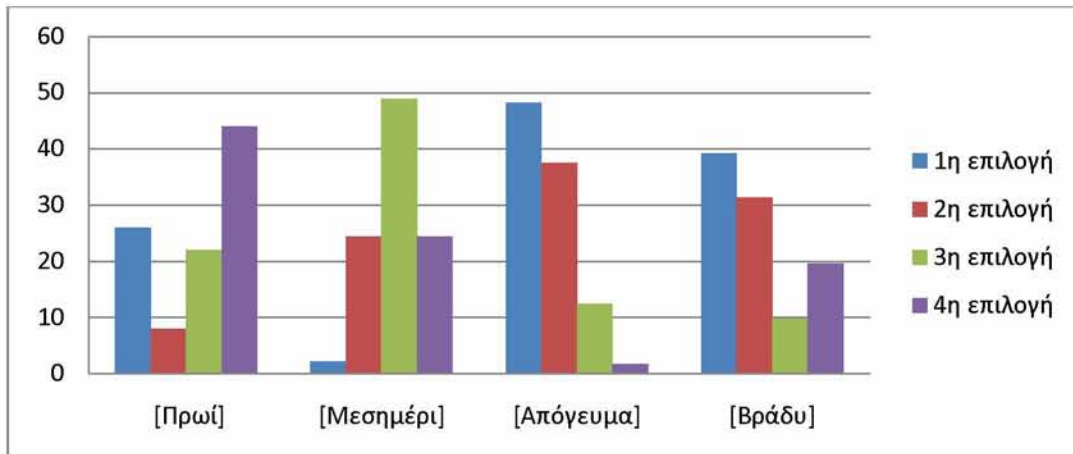

Ημέρες επίσκεψης στο Πάρκο Αλκαζάρ

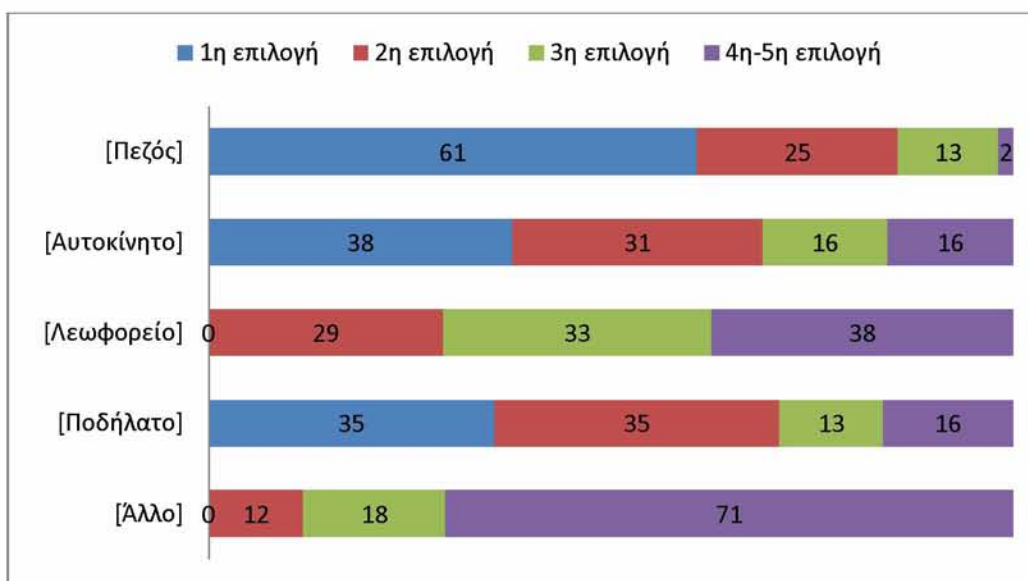
Κατά κύριο λόγο, οι ερωτώμενοι πηγαίνουν στο Πάρκο Αλκαζάρ το απόγευμα, αφού το 48% το έχει ως πρώτη επιλογή, το 38% ως δεύτερη και το 13% ως τρίτη. Επίσης, το πρωί συγκεντρώνει 26% στην πρώτη επιλογή και το βράδυ 39%.

Διάγραμμα 45: Χρονικό διάστημα επίσκεψης στο Πάρκο Αλκαζάρ

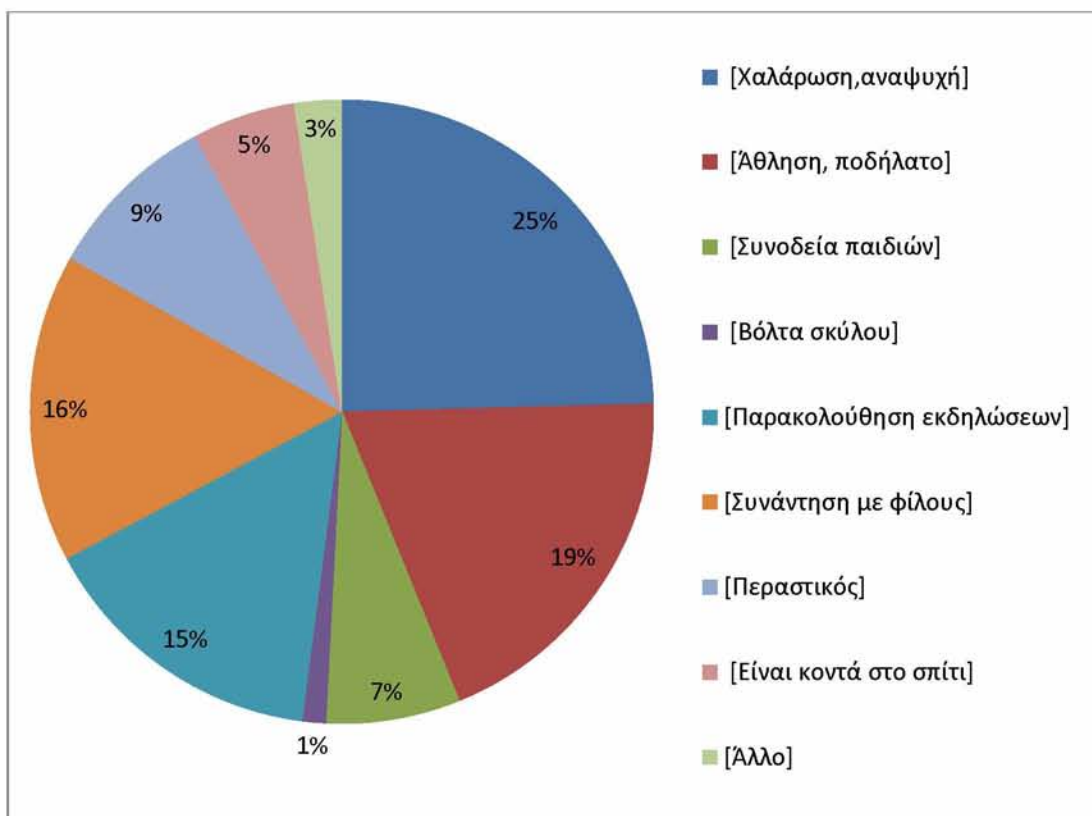

Σχετικά με το μέσο με το οποίο φτάνουν οι ερωτώμενοι στο πάρκο η πεζή προσέγγιση και διέλευση συγκεντρώνει 61% στην πρώτη επιλογή, 25% στην δεύτερη και 13% στην τρίτη. Το αυτοκίνητο χρησιμοποιείται ως πρώτη επιλογή από το 38% όσων το επέλεξαν, από το 31% ως δεύτερη και από το 16% ως τρίτη και τέταρτη ή πέμπτη επιλογή. Το λεωφορείο δεν αποτελεί πρώτη επιλογή για κανέναν ερωτώμενο παρά μόνο μια από τις επόμενες, ενώ το ποδήλατο είναι η πρώτη και δεύτερη επιλογή για το 35% αντίστοιχα, η τρίτη για το 13% και η τέταρτη ή πέμπτη για το 16% όσων το χρησιμοποιούν. Κάποιο άλλο μέσο όπως κυρίως το μηχανάκι ανήκει κι αυτό στις επιλογές των ερωτώμενων κυρίως όμως ως τέταρτη ή πέμπτη επιλογή.

Διάγραμμα 46: Μέσο προσέγγισης και διάσχισης του Πάρκου Αλκαζάρ

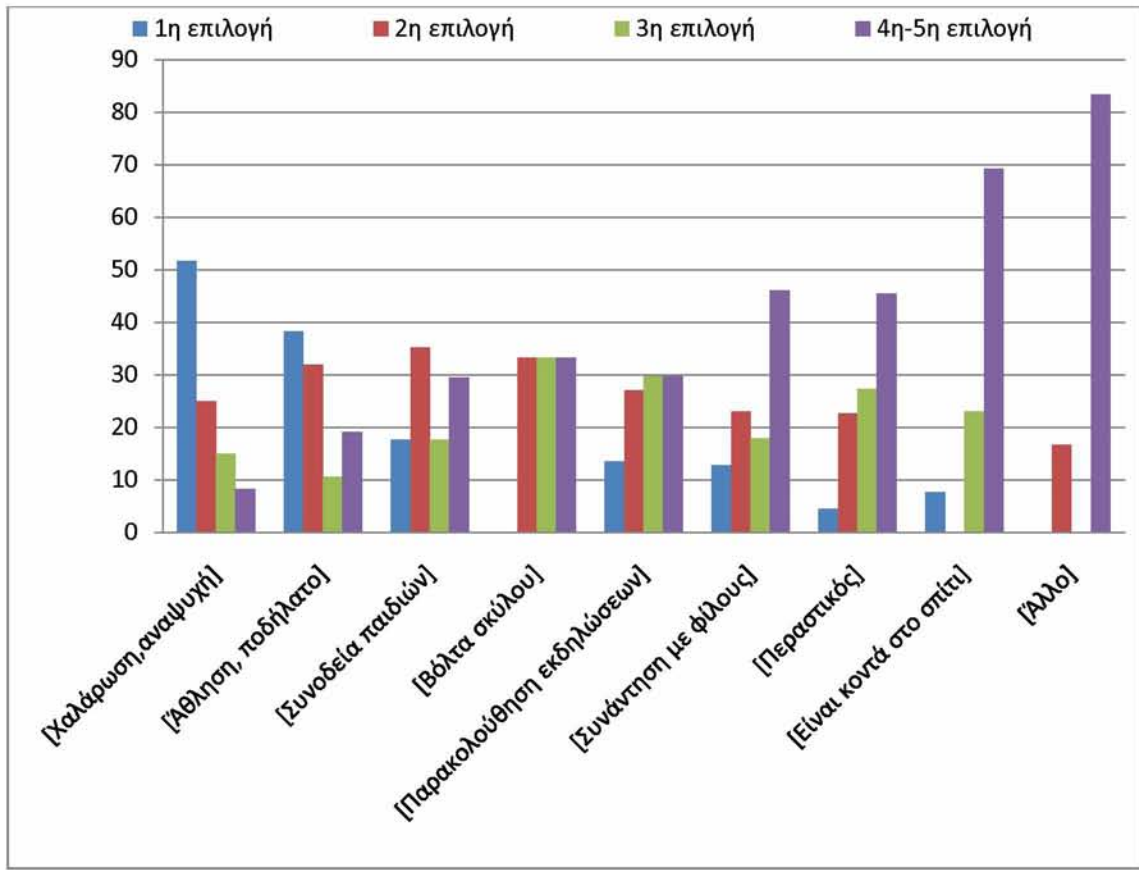
Διάγραμμα 47: Λόγοι επίσκεψης στο Πάρκο Αλκαζάρ

Οι ερωτώμενοι, επισκέπτονται το Πάρκο Αλκαζάρ, πρωτίστως για χαλάρωση και αναψυχή (25%) καθώς και για άθληση και ποδήλατο (19%). Για να συναντήσει φίλους επισκέπτεται τον χώρο το 16%, για να παρακολουθήσει κάποια εκδήλωση πηγαίνει στο πάρκο το 15% και για να συνοδεύσει τα παιδιά του για να παίξουν στην παιδική χαρά του πάρκου και στις πράσινες εκτάσεις του πηγαίνει το 7%.

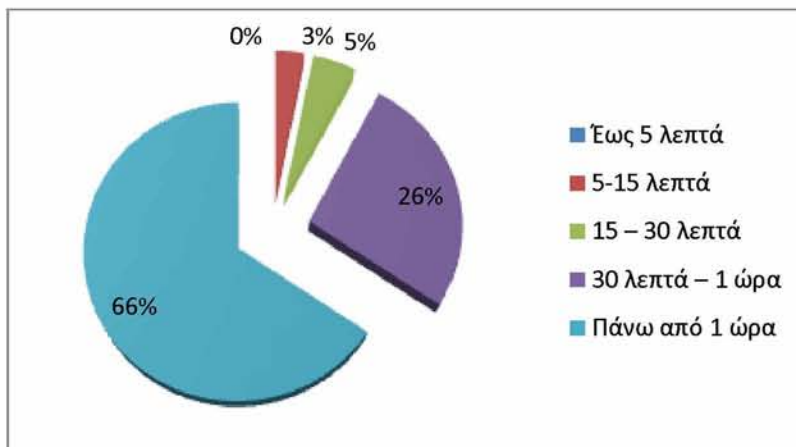
Η χαλάρωση και η αναψυχή στο Πάρκο Αλκαζάρ είναι η πρώτη επιλογή για το 52%, η δεύτερη για το 25% και η τρίτη για το 15% όσων την σημείωσαν. Ακόμη η άθληση και η βόλτα με το ποδήλατο επιλέχθηκαν ως πρώτος λόγος από το 38% ως δεύτερος από το 32% και ως τρίτος από το 11%. Η συνοδεία παιδιών όπως και η παρακολούθηση εκδηλώσεων και η συνάντηση με φίλους σημειώνουν μεγάλα ποσοστά στις τρεις πρώτες επιλογές. Σημαντικά ποσοστά στις επιλογές αυτές σημειώνει και η επιλογή «περαστικός» ενώ η επίσκεψη στο Πάρκο Αλκαζάρ για να βγάλουν βόλτα τον σκύλο είναι ισοκατανομημένη στην δεύτερη, την τρίτη και την τέταρτη ή πέμπτη επιλογή με ποσοστό 33%.

Διάγραμμα 48: Λόγοι επίσκεψης στο Πάρκο Αλκαζάρ βάσει προτεραιότητας

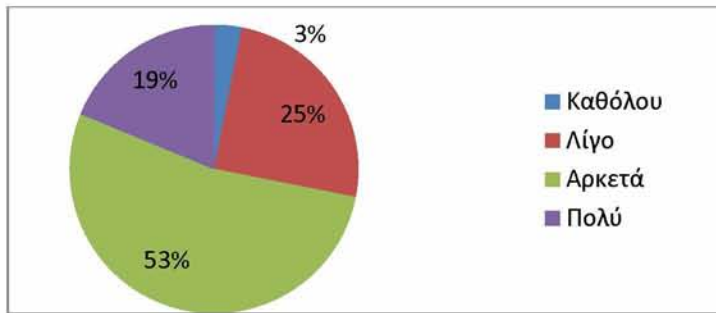

Και στο Πάρκο Αλκαζάρ οι ερωτώμενοι περνούν αρκετό χρόνο με το 66% να παραμένει εκεί για πάνω από μια ώρα και το 26% από 30 λεπτά έως μια ώρα. Επιπλέον, από όσους απάντησαν σχετικά με το πάρκο το 53% είναι αρκετά ικανοποιημένο από αυτό, το 19% πολύ, το 25% λίγο και το 3% καθόλου.

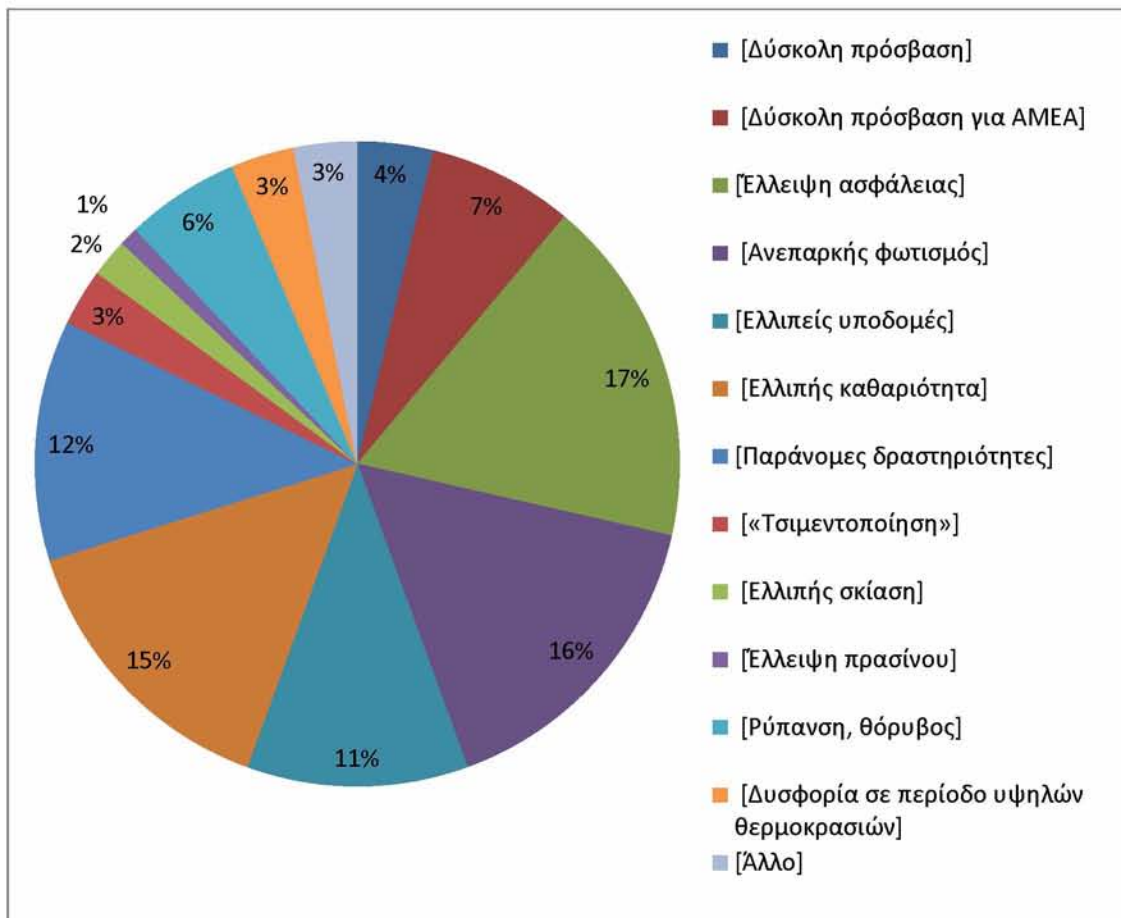
Διάγραμμα 49: Χρόνος παραμονής στο Πάρκο Αλκαζάρ

Διάγραμμα 50: Βαθμός ικανοποίησης από την υπάρχουσα κατάσταση του Πάρκου Αλκαζάρ

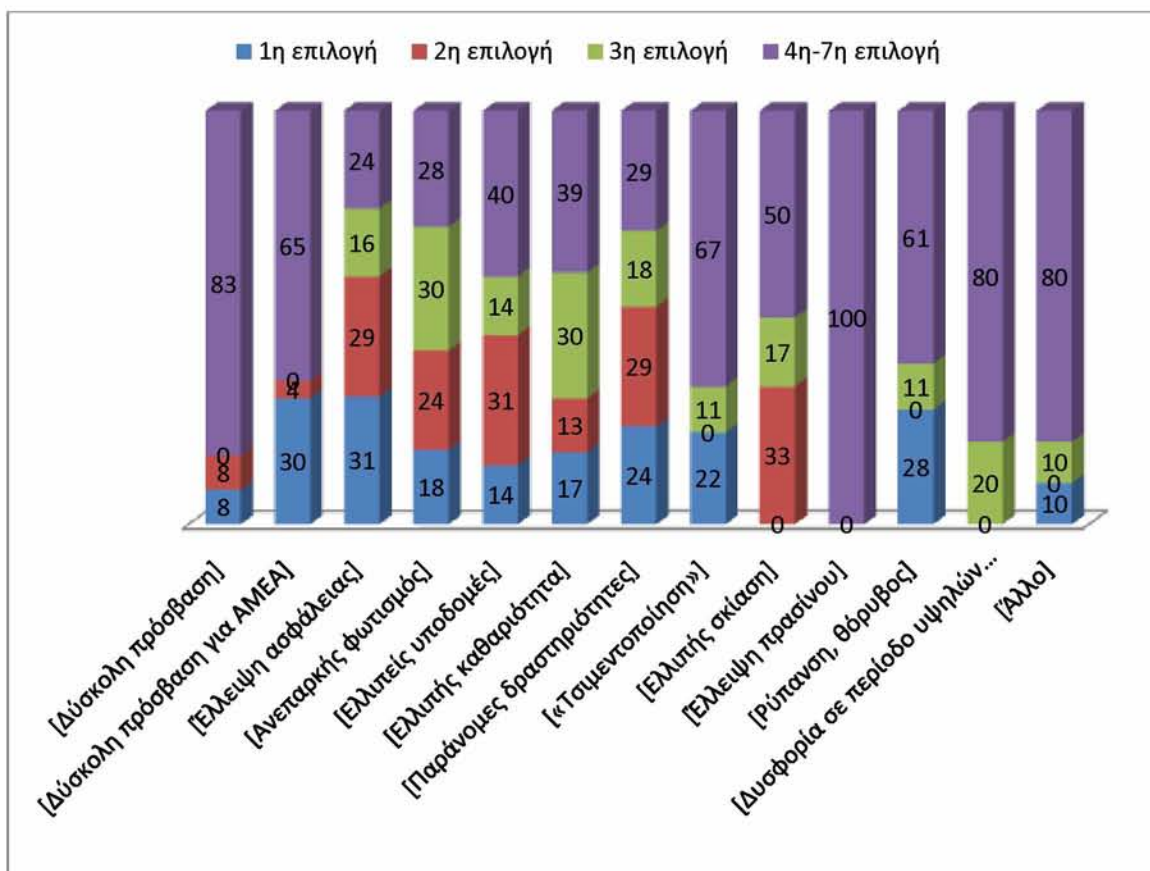
Διάγραμμα 51: Τα προβλήματα του Πάρκου Αλκαζάρ

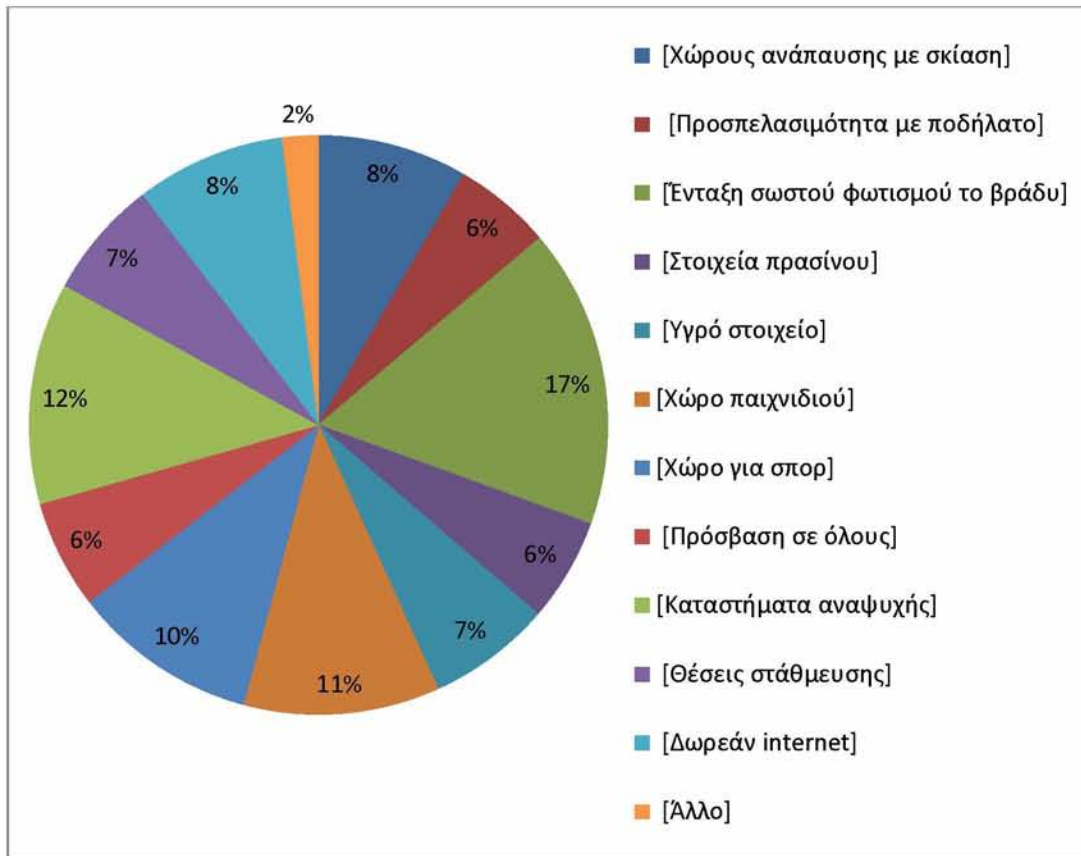
Τα κύρια προβλήματα του Πάρκου Αλκαζάρ, είναι η δύσκολη πρόσβαση από άτομα με ειδικές ανάγκες (7%), η έλλειψη ασφάλειας (17%), ο ανεπαρκής φωτισμός (16%), οι ελλιπείς υποδομές (11%), η ελλιπής καθαριότητα (15%) και οι παράνομες δραστηριότητες (12%) που πιστεύουν οι πολίτες ότι πραγματοποιούνται στον χώρο. Οι υπόλοιπες επιλογές λαμβάνουν μικρότερα ποσοστά.

Το 30% όσον την επισήμαναν χαρακτηρίζει την δύσκολη πρόσβαση σε άτομα με ειδικές ανάγκες ως βασικό πρόβλημα του Πάρκου Αλκαζάρ. Πράγματι, τα σκαλιά που πρέπει κανείς να κατέβει για να φτάσει στον κεντρικό διάδρομο του πάρκου, αλλά και από την περίμετρο του, όπως και για να κατέβει στις όχθες του ποταμού, που βρίσκονται δίπλα σε αυτό, με τους διαμορφωμένους πεζόδρομους – ποδηλατόδρομους δυσκολεύουν τα συγκεκριμένα άτομα. Επίσης, οι ράμπες που υπάρχουν για να κατέβει κάποιος στις όχθες του Πηνειού και το πεζοδρόμιο που φτάνει στο Κηποθέατρο του Αλκαζάρ δεν είναι καλά συντηρημένα. Η έλλειψη ασφάλειας, ο ανεπαρκής φωτισμός, οι ελλιπείς υποδομές, η ελλιπής καθαριότητα και οι παράνομες δραστηριότητες σημειώνονται στις τρεις πρώτες επιλογές από τους περισσότερους ερωτώμενους. Λιγότεροι είναι εκείνοι που έχουν σημειώσει την «τσιμεντοποίηση», την ρύπανση και τον θόρυβο, την δυσφορία κατά την περίοδο υψηλών θερμοκρασιών και την έλλειψη πρασίνου. Εκείνοι που σημείωσαν τα συγκεκριμένα προβλήματα τα έχουν επισημάνει κυρίως ως τέταρτη έως έβδομη επιλογή.

Διάγραμμα 52: Τα προβλήματα του Πάρκου Αλκαζάρ βάσει προτεραιότητας

Διάγραμμα 53: Προτάσεις επανασχεδιασμού - ανάπλασης του Πάρκου Αλκαζάρ

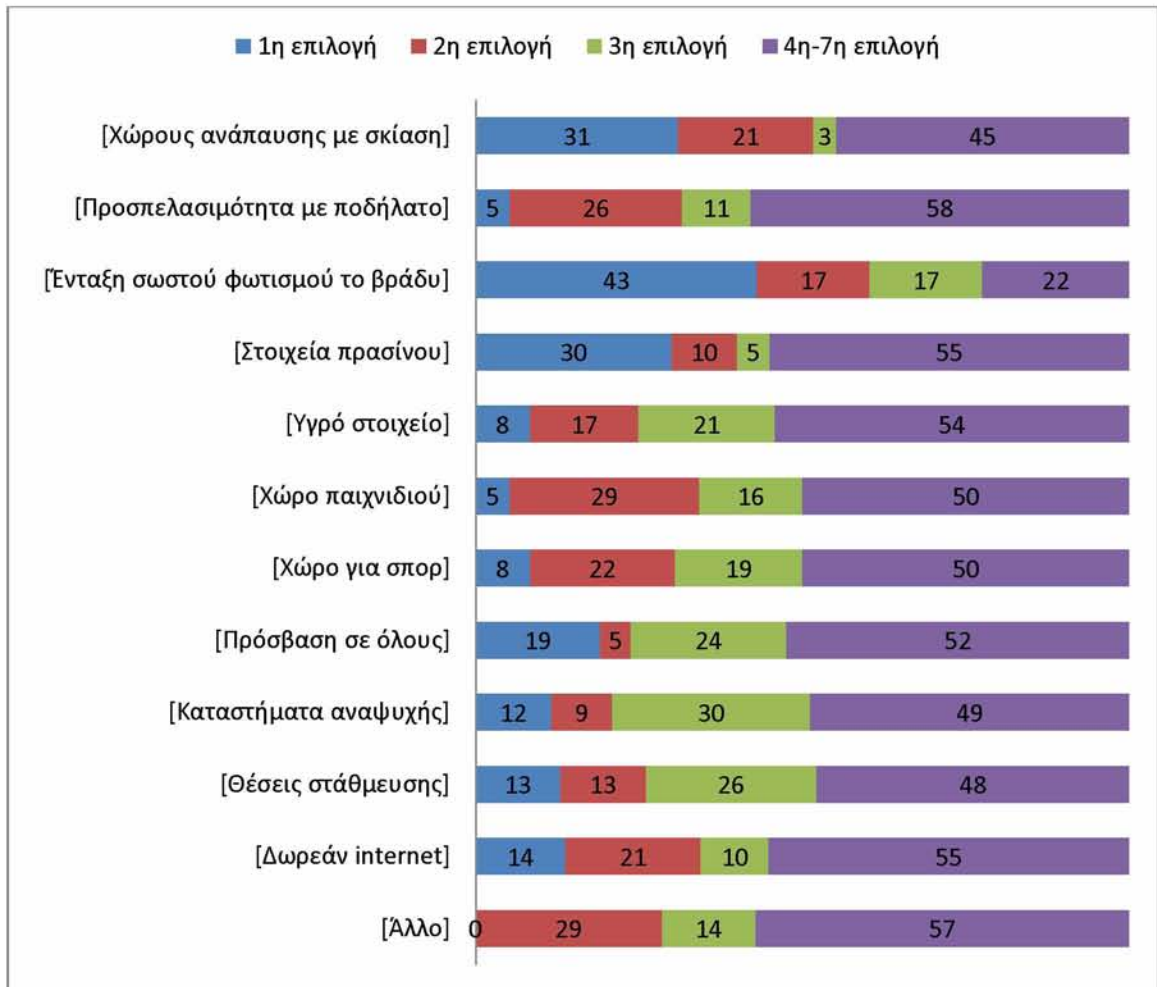

Εάν υπήρχε δυνατότητα επανασχεδιασμού και ανάπλασης του Πάρκου Αλκαζάρ, το 8% θα προτιμούσε χώρους ανάπαυσης με σκίαση, το 6% δυνατότητα προσπελασιμότητας με ποδήλατο και το 17% ένταξη σωστού φωτισμού το βράδυ που αποτελεί ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό και επικυρώνει το πρόβλημα της μη ύπαρξης κατάλληλου φωτισμού στον χώρο. Επίσης, το 6% θα ήθελε επιπλέον στοιχεία πρασίνου, το 7% επιπλέον υγρό στοιχείο, το 11% χώρους παιχνιδιού προφανώς με καλύτερες τεχνικές προδιαγραφές και καλύτερα συντηρημένους όπως και τους χώρους για σπορ (10%). Το 6% των ερωτώμενων που συχνάζουν στο πάρκο επιθυμεί πρόσβαση σε όλους, το 12% καταστήματα αναψυχής, το 7% θέσεις στάθμευσης, το 8% προτιμά δωρεάν internet και το 2% κάτι άλλο όπως καλύτερη καθαριότητα του χώρου και αισθητική αναβάθμιση του.

Η πλειοψηφία των ερωτώμενων για την καλύτερη λειτουργία του πάρκου επιθυμεί την ένταξη κατάλληλου φωτισμού τις απογευματινές και βραδινές ώρες. Μάλιστα το 43% σημειώνει την επιθυμία αυτή βάζοντας την ως πρώτη επιλογή, το 17% ως δεύτερη και τρίτη με το ίδιο ποσοστό και το 22% ως τέταρτη με εβδόμη επιλογή. Η

δημιουργία επιπλέον χώρων ανάπαυσης με σκίαση αποτελεί πρώτη επιλογή για το 31%, δεύτερη για το 21% και τρίτη για το 3% όσων την επέλεξαν. Από το 6% που επέλεξαν τα στοιχεία πρασίνου το 30% τα σημειώνει ως πρώτη επιλογή και το 10% ως δεύτερη, γεγονός που δηλώνει ότι η ύπαρξη μεγάλων εκτάσεων πρασίνου είναι βασικός λόγος για τον οποίο οι πολίτες επιλέγουν το Πάρκο Αλκαζάρ. Μεγάλα ποσοστά στις τρεις πρώτες επιλογές συγκεντρώνουν η εύκολη προσβασιμότητα από όλους τους πολίτες με 19% στην πρώτη επιλογή, η λειτουργία καταστημάτων αναψυχής που πράγματι είναι ελάχιστα στον χώρο, και η δημιουργία θέσεων στάθμευσης τόσο αυτοκινήτων όσο και ποδηλάτων κατά κύριο λόγο, αφού είναι πολλοί εκείνοι που πηγαίνουν στο πάρκο αλλά και στην παραποτάμια περιοχή για να κάνουν βόλτα με το ποδήλατο.

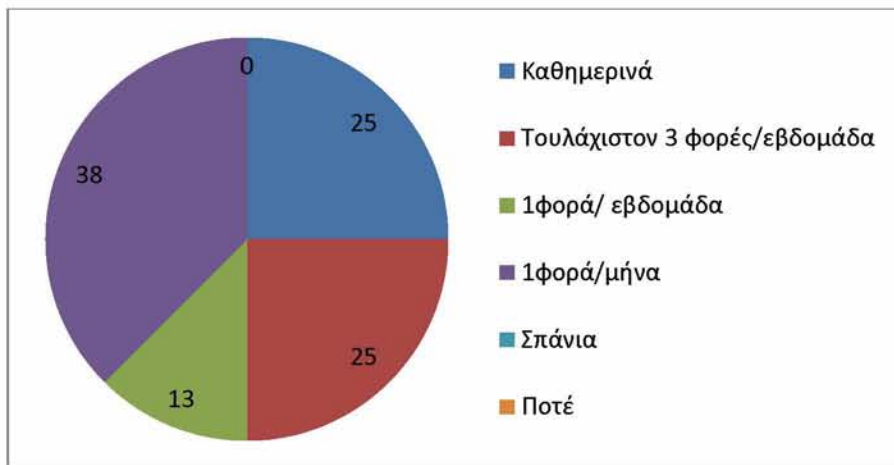
Διάγραμμα 54: Προτάσεις επανασχεδιασμού - ανάπλασης του Πάρκου Αλκαζάρ βάσει προτεραιότητας

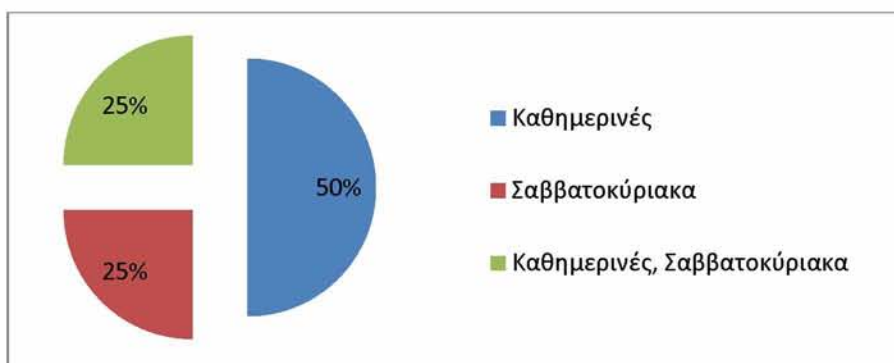
Πάρκο Χατζηγαλάρ

Από το σύνολο των ερωτώμενων μόνο το 8% απάντησε ότι το Πάρκο Χατζηγαλάρ είναι ανάμεσα στους τέσσερις πρώτους χώρους που επισκέπτονται συχνότερα. Από αυτούς το 25% επισκέπτεται το πάρκο καθημερινά, το 25% τουλάχιστον τρεις φορές την εβδομάδα, το 13% μια φορά την εβδομάδα και το 38% περνά χρόνο στο Πάρκο Χατζηγαλάρ μια φορά τον μήνα. Επίσης το 50% πηγαίνει στο πάρκο τις καθημερινές ενώ το 25% τα Σαββατοκύριακα και το υπόλοιπο 25% και τα Σαββατοκύριακα και τις καθημερινές.

Διάγραμμα 55: Συχνότητα επίσκεψης στο Πάρκο Χατζηγαλάρ

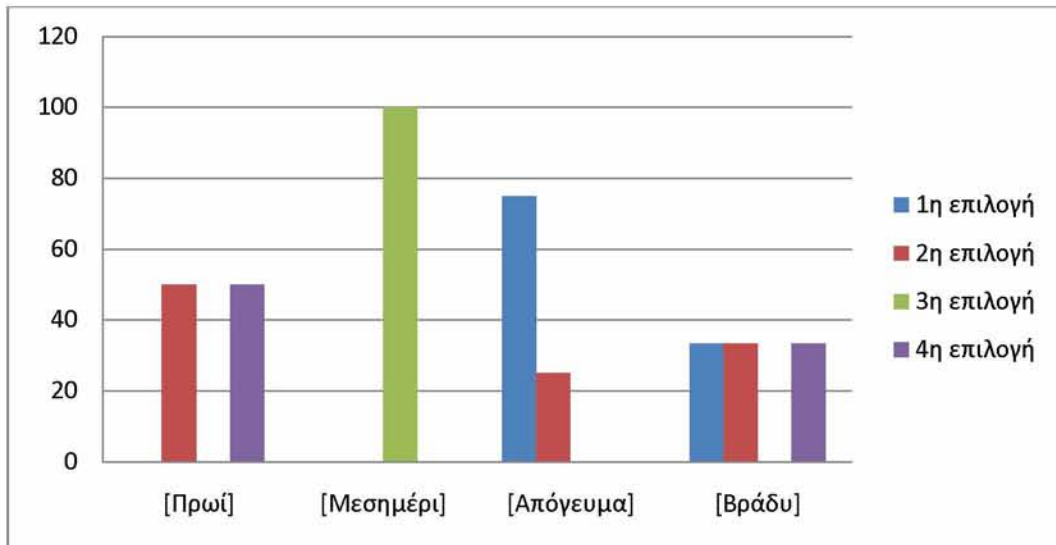

Διάγραμμα 56: Ημέρες επίσκεψης στο Πάρκο Χατζηγαλάρ

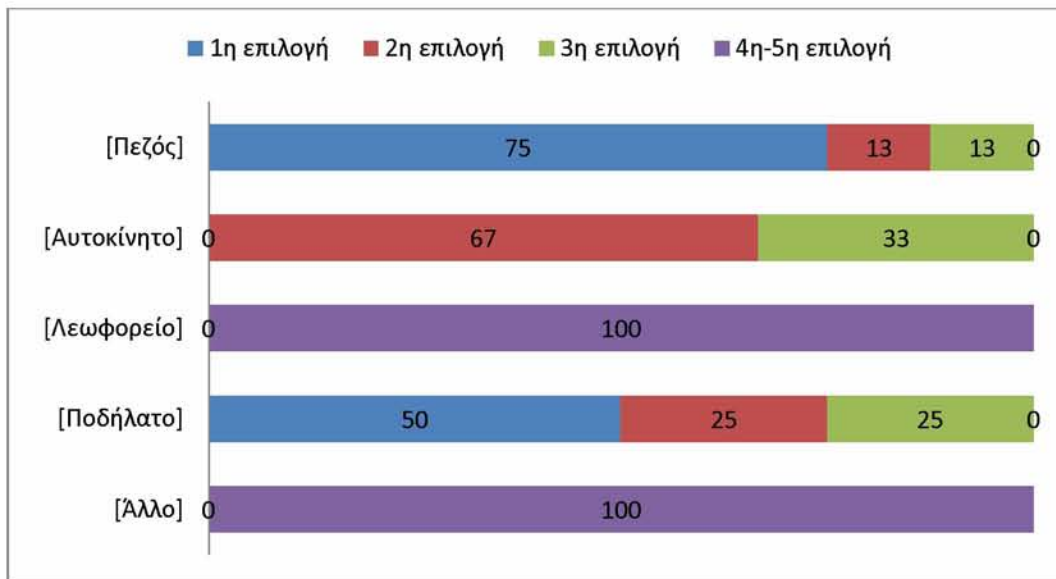

Κυρίως οι ερωτώμενοι επισκέπτονται το πάρκο το απόγευμα αφού το 75% σημειώνει το απόγευμα ως πρώτη επιλογή και το 25% ως δεύτερη. Λιγότεροι είναι εκείνοι που πηγαίνουν το βράδυ στο πάρκο ισομοιράζοντας την προτίμησής τους στην πρώτη, δεύτερη και τρίτη επιλογή με ποσοστό 33%.

Διάγραμμα 57: Χρονικό διάστημα επίσκεψης στο Πάρκο Χατζηχαλάρ

Διάγραμμα 58: Μέσο προσέγγισης και διάσχισης του Πάρκου Χατζηχαλάρ

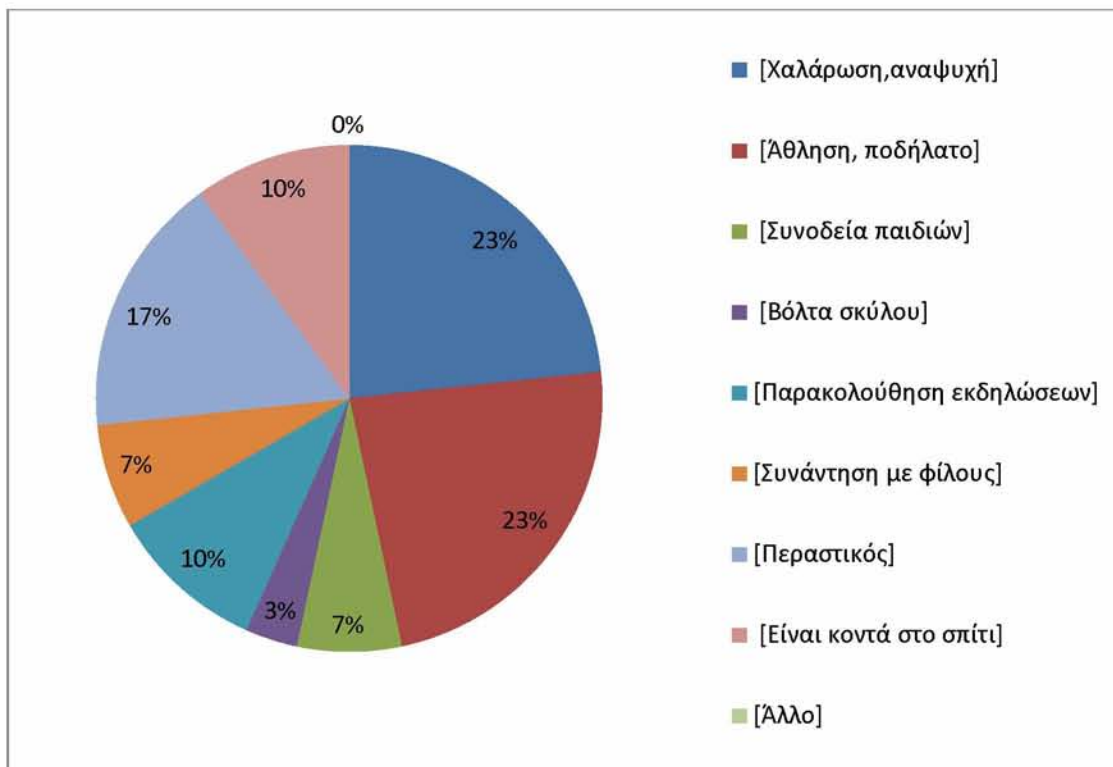

Οι περισσότεροι από τους ερωτώμενους που απάντησαν για το Πάρκο Χατζηχαλάρ το προσεγγίζουν και το διασχίζουν πεζοί με το 75% να σημειώνει αυτό το μέσο ως πρώτη επιλογή, το 13% ως δεύτερη και το υπόλοιπο 13% ως τρίτη. Αρκετοί είναι κι εκείνοι που πηγαίνουν στο πάρκο με το ποδήλατο με το 50% να το επισημαίνει ως πρώτη επιλογή και το υπόλοιπο 50% να ισοκατανέμεται στην δεύτερη και τρίτη επιλογή.

Οι πολίτες επισκέπτονται το Πάρκο Χατζηχαλάρ κατά κύριο λόγο για χαλάρωση και αναψυχή (23%), για άθληση και ποδήλατο (23%), επειδή είναι απλά

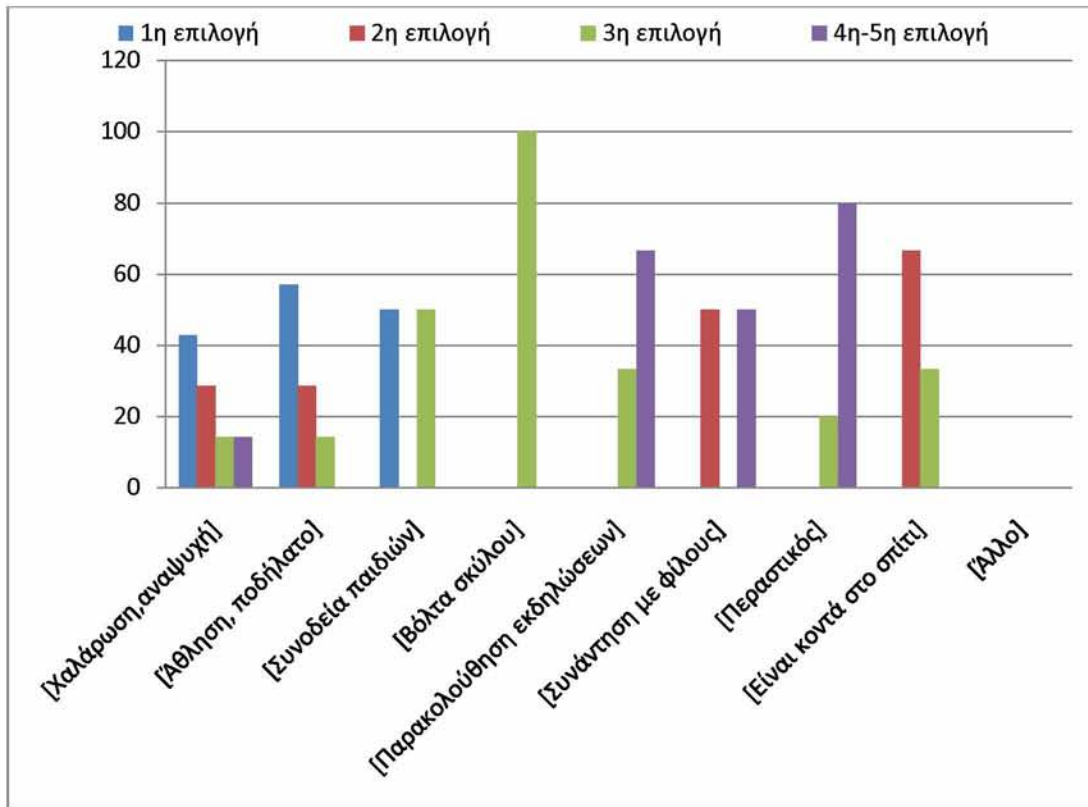
περαστικοί (17%), επειδή είναι κοντά στο σπίτι τους (10%), για να παρακολουθήσουν κάποια εκδήλωση (10%) και λιγότερο για να συναντήσουν τους φίλους τους (7%), για να βγάλουν βόλτα τον σκύλο τους (3%), είτε για να συνοδεύσουν τα παιδιά ή τα εγγόνια (7%).

Διάγραμμα 59: Λόγοι επίσκεψης στο Πάρκο Χατζηχαλάρ

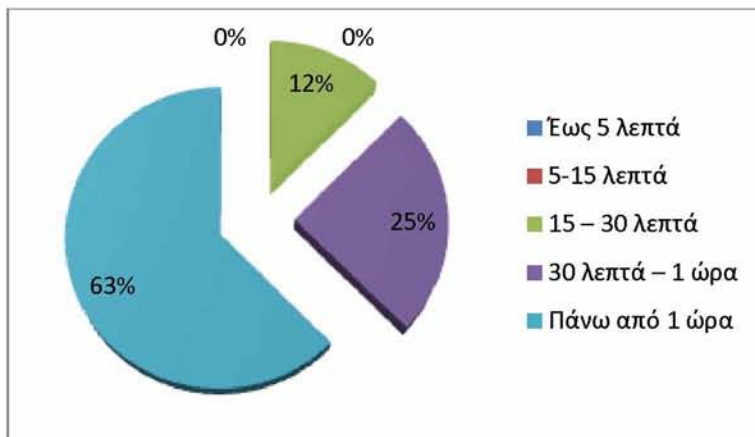

Από τους ερωτώμενους που επισκέπτονται το Πάρκο Χατζηχαλάρ για να περάσουν στιγμές χαλάρωσης και αναψυχής το 43% το επιλέγει για τον λόγο αυτό ως πρώτη επιλογή, το 29% ως δεύτερη και το 14% ως τρίτη, ενώ ένα άλλο 14% το επιλέγει ως τέταρτη ή πέμπτη επιλογή. Η άθληση και η βόλτα με το ποδήλατο συγκεντρώνουν μεγαλύτερα ποσοστά στις τρεις πρώτες επιλογές με το συντριπτικό 57% να τους επιλέγει ως βασικότερους λόγους, το 29% ως δεύτερους και το 14% ως τρίτους σημαντικότερους. Παρατηρούμε επίσης ότι οι ερωτώμενοι που βγάζουν βόλτα τον σκύλο τους στο πάρκο τον σημειώνουν στην πλειοψηφία τους ως τρίτο λόγο. Τέλος, η χρήση του πάρκου για συνάντηση με φίλους αποτελεί δεύτερη επιλογή για το 50% και το γεγονός ότι βρίσκεται κοντά στο σπίτι από το 67%, όσων σημείωσαν τις επιλογές αυτές.

Διάγραμμα 60: Λόγοι επίσκεψης στο Πάρκο Χατζηγαλάρ βάσει προτεραιότητας

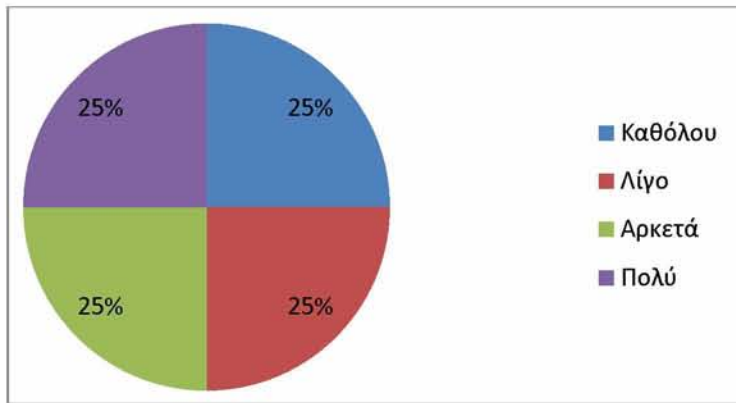

Διάγραμμα 61: Χρόνος παραμονής στο Πάρκο Χατζηγαλάρ

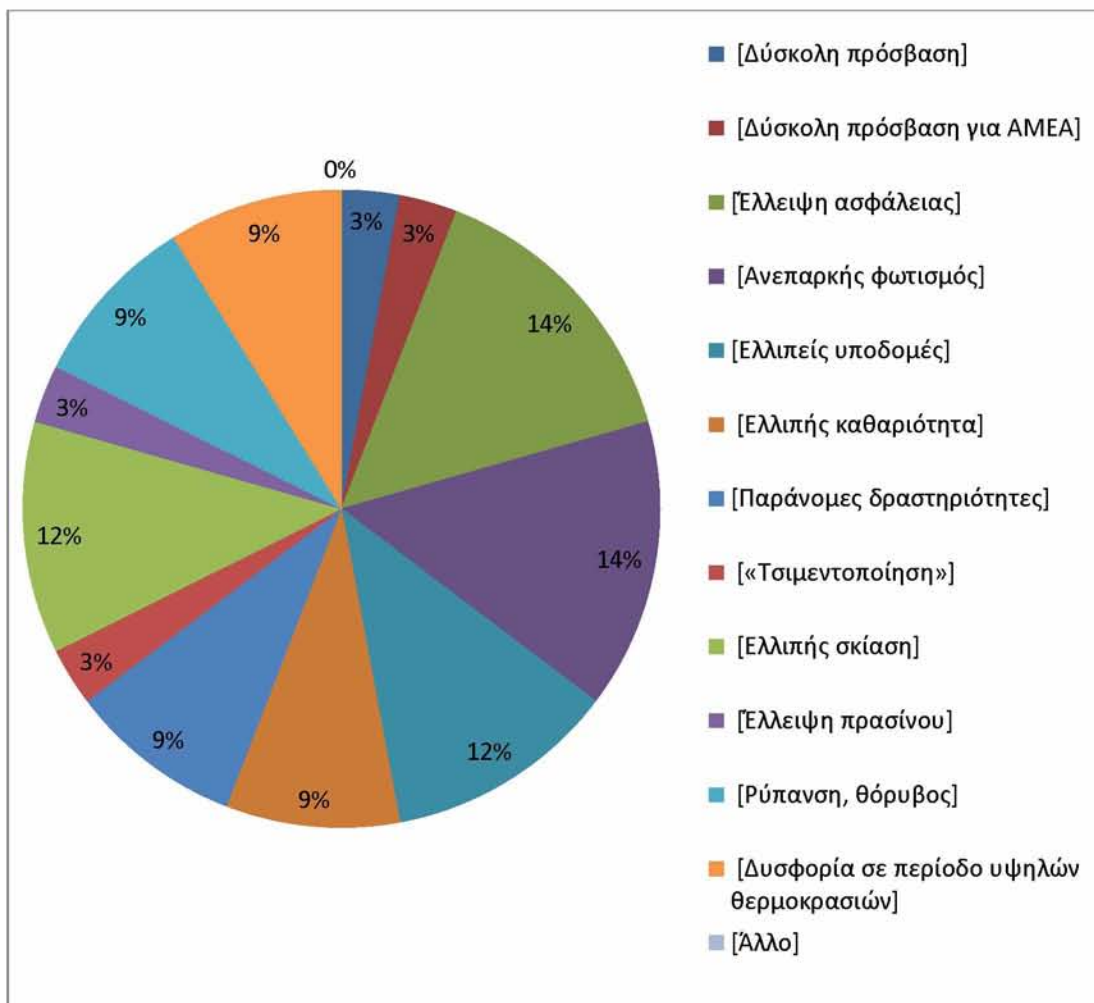
Από τις απαντήσεις όσων επισκέπτονται το πάρκο συχνά, φαίνεται ότι το 63% περνάει πάνω από μια ώρα στον χώρο, το 25% από 30 λεπτά έως μια ώρα και το 12% 15 έως 30 λεπτά.

Διάγραμμα 62: Βαθμός ικανοποίησης από την υπάρχουσα κατάσταση στο Πάρκο Χατζηγαλάρ

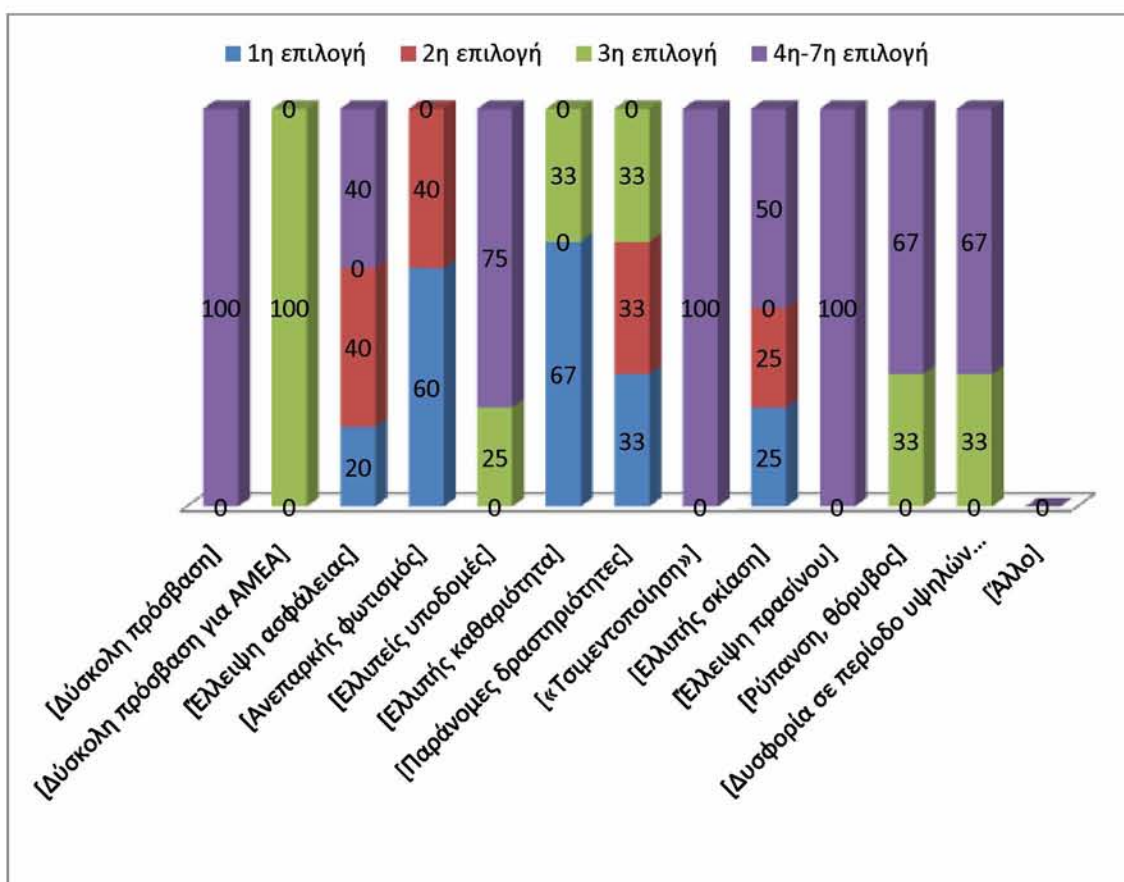
Η άποψη των ερωτώμενων για το Πάρκο Χατζηγαλάρ είναι ομοιογενώς κατανομημένη στις τέσσερις επιλογές με ποσοστό 25% η κάθε μια.

Διάγραμμα 63: Τα προβλήματα του Πάρκου Χατζηγαλάρ

Από τα βασικότερα προβλήματα του Πάρκου Χατζηχαλάρ, σύμφωνα με την γνώμη των ερωτώμενων, είναι η έλλειψη ασφάλειας (14%), ο ανεπαρκής φωτισμός (14%), οι ελλιπείς υποδομές (12%), η ελλιπής καθαριότητα (9%), οι παράνομες δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στον χώρο (9%), η ελλιπής σκίαση (12%), η ρύπανση και ο θόρυβος αλλά και αίσθηση δυσφορίας σε περιόδους υψηλών θερμοκρασιών με 9% το καθένα. Τα υπόλοιπα προβλήματα σημειώνονται από λιγότερους ερωτώμενους.

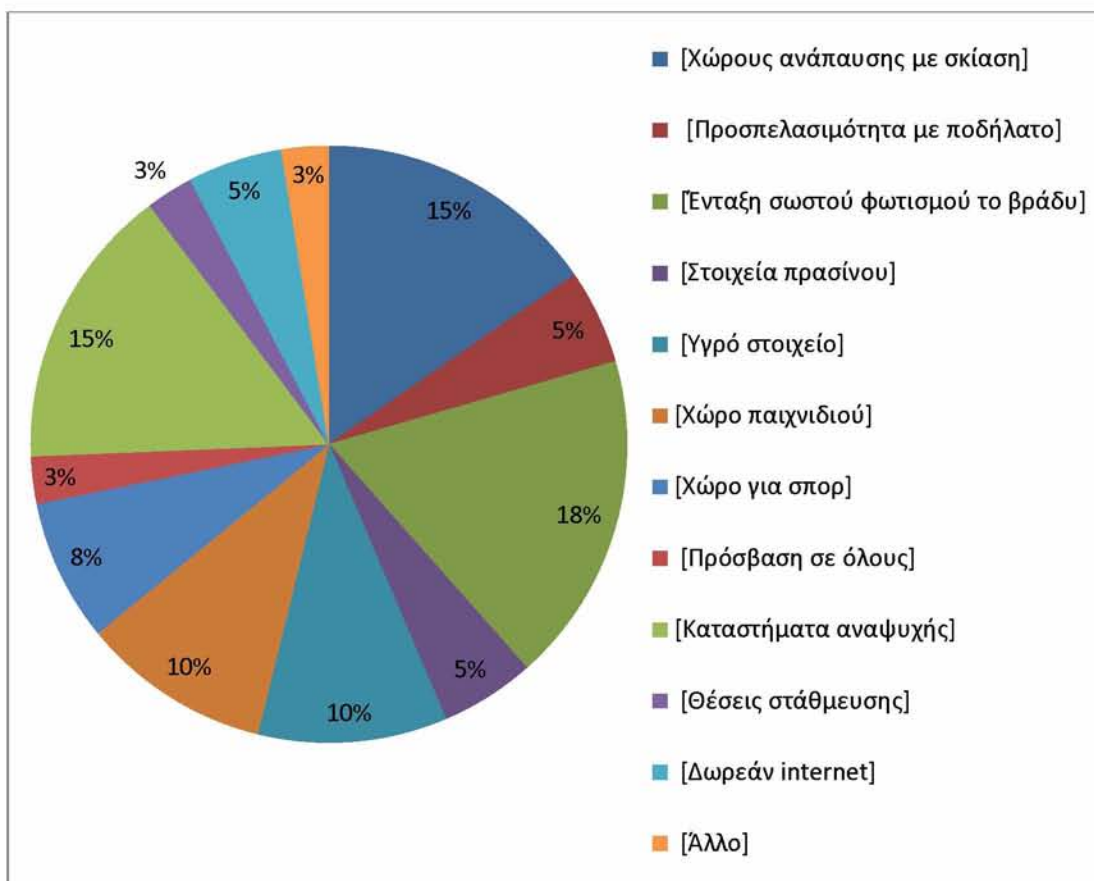
Διάγραμμα 64: Τα προβλήματα του Πάρκου Χατζηχαλάρ βάσει προτεραιότητας

Έτσι, η έλλειψη ασφάλειας σημειώνεται από το 20% όσων το επέλεξαν, ως το βασικότερο πρόβλημα ενώ το 40% το θεωρεί ως το δεύτερο σημαντικότερο. Μεγάλο ποσοστό στην πρώτη επιλογή συγκεντρώνει και ο ανεπαρκής φωτισμός με 60% και 40% στην δεύτερη. Αλλά και η έλλειψη σωστής καθαριότητας υποδεικνύεται ως σημαντικότερο πρόβλημα από το 67% και ως τρίτο σημαντικότερο από το 33%. Για την ελλιπή σκίαση το 25% των ερωτώμενων που την επισημαίνουν την σημειώνει ως πρώτη επιλογή και το 25% ως δεύτερη. Τέλος, τις παράνομες δραστηριότητες οι ερωτώμενοι τις έχουν κατατάξει στις τρεις πρώτες επιλογές με ποσοστό 33% έκαστη.

Σε περίπτωση που γινόταν επανασχεδιασμός και ανάπλαση του Πάρκου Χατζηχαλάρ, το 15% προτείνει χώρους ανάπαυσης με σκίαση, το 5% δυνατότητα προσπελασιμότητας με ποδήλατο, το 18% ένταξη σωστού φωτισμού τις νυχτερινές ώρες, το 5% επιθυμεί επιπλέον στοιχεία πρασίνου, το 10% επιπλέον υγρό στοιχείο, το 10% χώρους παιχνιδιού και το 8% χώρους για σπορ. Επίσης, το 3% των ερωτώμενων που επισκέπτεται το πάρκο συχνά, επιθυμεί πρόσβαση σε όλους, το 15% καταστήματα αναψυχής, το 3% θέσεις στάθμευσης, το 5% δωρεάν internet και το 3% κάτι άλλο όπως η συστηματική καθαριότητα του χώρου και η απομάκρυνση ατόμων που πραγματοποιούν παράνομες δραστηριότητες.

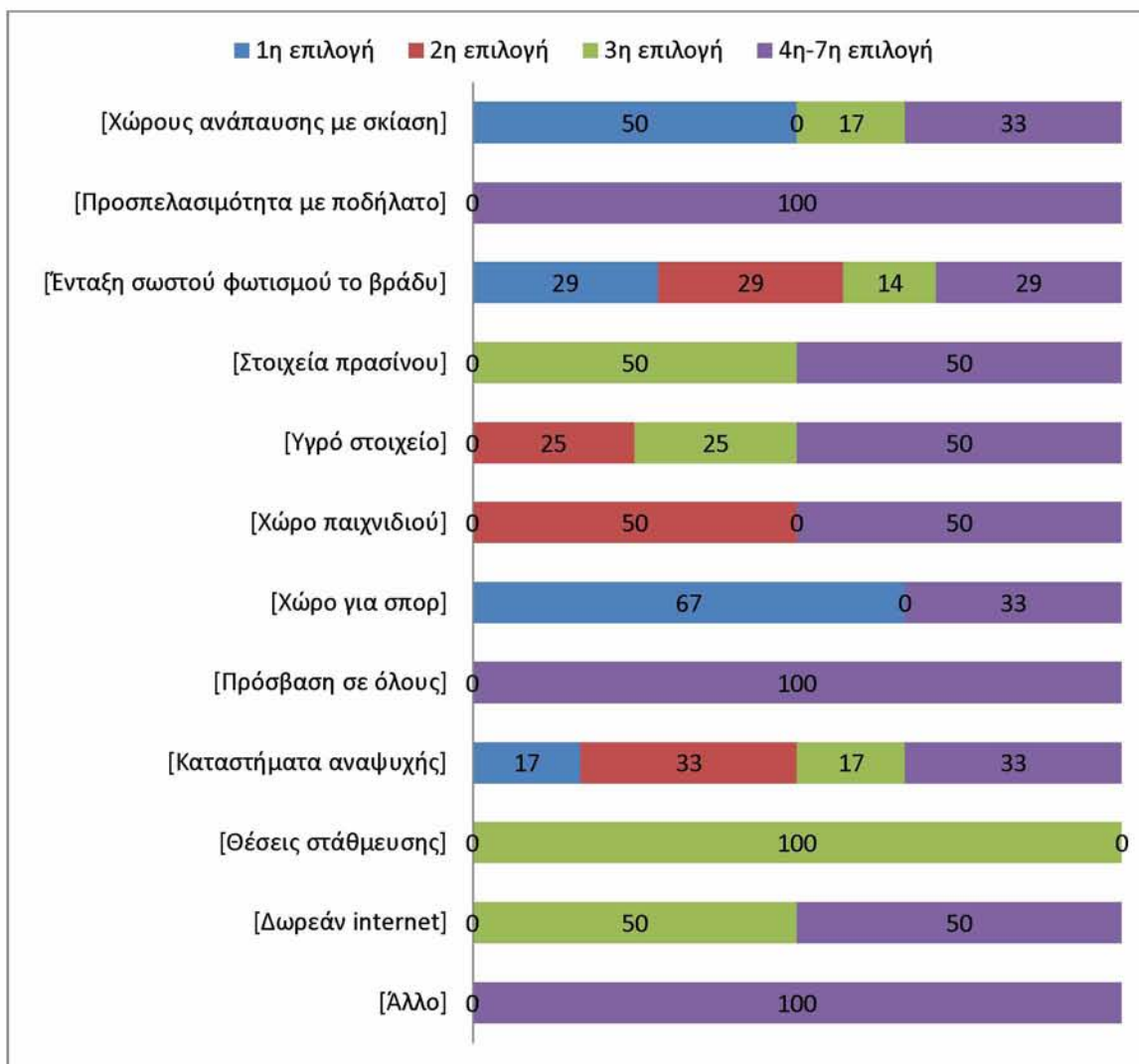
Προτάσεις επανασχεδιασμού - ανάπλασης του Πάρκου Χατζηχαλάρ

Από τις παραπάνω προτάσεις το 50% όσων επιλέγουν χώρους ανάπαυσης με σκίαση τους επισημαίνει ως την πρώτη του επιλογή. Επίσης όσον αφορά την πρόταση για τοποθέτηση κατάλληλου φωτισμού το βράδυ το 58% την σημειώνει ως πρώτη και δεύτερη επιλογή με ίσα ποσοστά και το 14% ως τρίτη. Από το σύνολο των ερωτώμενων που θα ήθελαν καταστήματα αναψυχής στο χώρο του πάρκου το 17% τα βάζει ως πρώτη επιλογή, το 33% ως δεύτερη, το 17% ως τρίτη και το υπόλοιπο 33% από την

τέταρτη έως και την έβδομη επιλογή. Επίσης, το 67% των ερωτώμενων που προτείνει χώρους για σπορ στο πάρκο τους θεωρεί ως την σημαντικότερη παρέμβαση. Τέλος το υγρό στοιχείο αποτελεί βασική επιλογή αφού το 50% το επισημαίνει ως δεύτερη και τρίτη επιλογή ισόποσα όπως και η δημιουργία καταλλήλων χώρων για να παίζουν τα παιδιά με 50% στην δεύτερη επιλογή.

Διάγραμμα 65: Προτάσεις επανασχεδιασμού - ανάπλασης του Πάρκου Χατζηχαλάρ βάσει προτεραιότητας

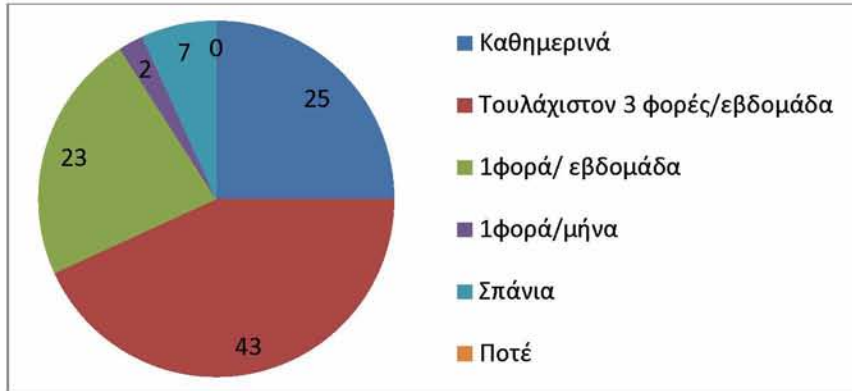

Πάρκα γειτονιάς

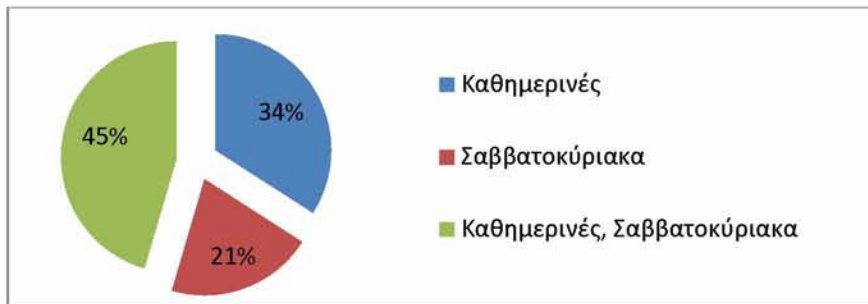
Τα πάρκα γειτονιάς είναι ανάμεσα στους τέσσερις χώρους που επισκέπτεται συχνότερα για το 56% του συνόλου των ερωτώμενων. Από τους συγκεκριμένους ερωτώμενους το 25% πηγαίνει στα πάρκα καθημερινά, το 43% τουλάχιστον τρεις φορές την εβδομάδα και το 23% μια φορά την εβδομάδα. Οι μέρες που επισκέπτονται τα

πάρκα είναι οι καθημερινές για το 34%, τα Σαββατοκύριακα για το 21% ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό (45%) τα επισκέπτεται ανεξαρτήτου ημέρας της εβδομάδας.

Διάγραμμα 66: Συχνότητα επίσκεψης στα πάρκα γειτονιάς

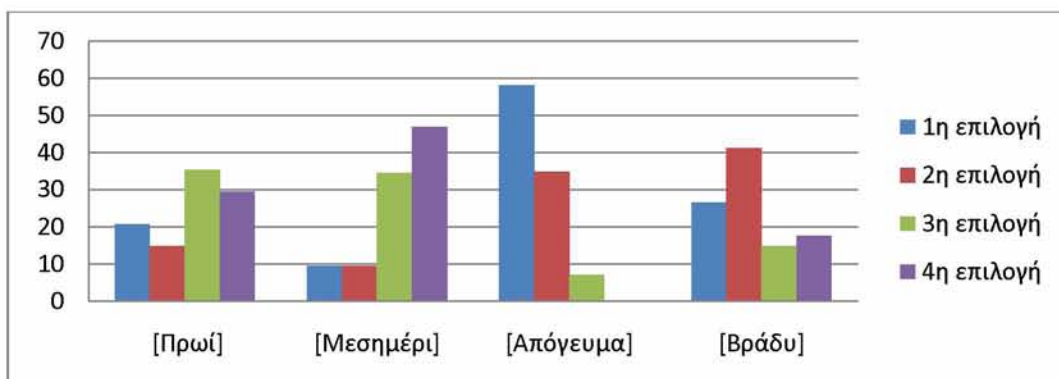

Διάγραμμα 67: Ημέρες επίσκεψης στα πάρκα γειτονιάς

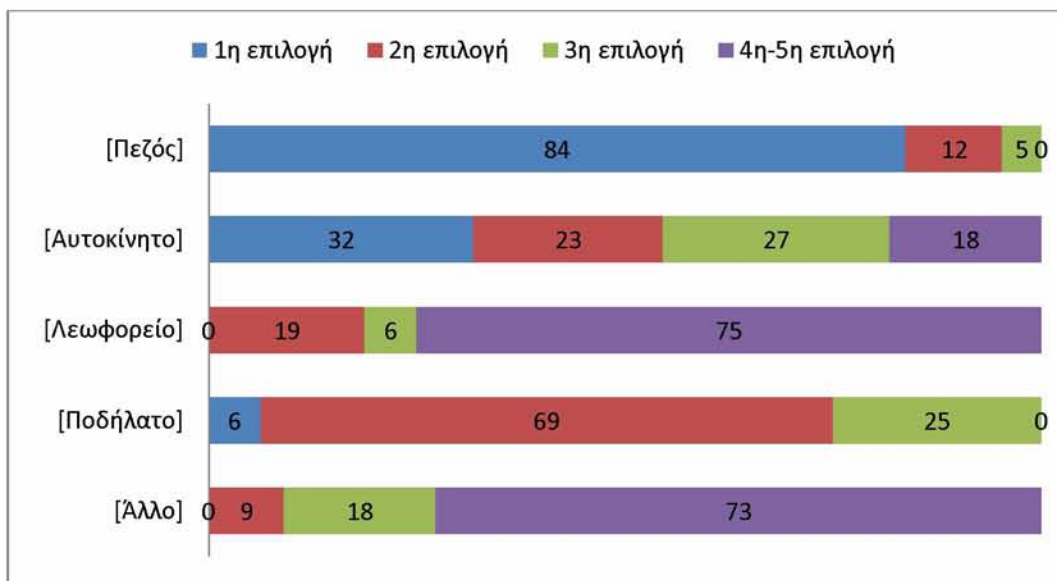
Το απόγευμα είναι το χρονικό διάστημα της ημέρας κατά το οποίο οι ερωτώμενοι επισκέπτονται τα πάρκα γειτονιάς με 58% στην πρώτη επιλογή και 35% στην δεύτερη. Αρκετοί είναι και εκείνοι που πηγαίνουν στα πάρκα το βράδυ αφού το 26% το βάζει ως πρώτη επιλογή και το 41% ως δεύτερη. Μικρότερη είναι η επισκεψιμότητα το πρωί και ακόμη μικρότερη το μεσημέρι.

Διάγραμμα 68: Χρονικό διάστημα επίσκεψης στα πάρκα γειτονιάς

Όπως φαίνεται, οι περισσότεροι πηγαίνουν στα πάρκα πεζοί αφού το 84% σημειώνει την επιλογή αυτή ως πρώτη. Μεγάλο όμως είναι και το ποσοστό που μετακινείται με αυτοκίνητο με το 32% να το έχει ως πρώτη επιλογή. Το γεγονός αυτό υποδεικνύει ότι εκτός από το πάρκο της συνοικίας τους οι ερωτώμενοι συχνάζουν και σε πάρκα που βρίσκονται μακριά από την συνοικία κατοικία τους.

Διάγραμμα 69: Μέσο προσέγγισης και διάσχισης των πάρκων γειτονιάς

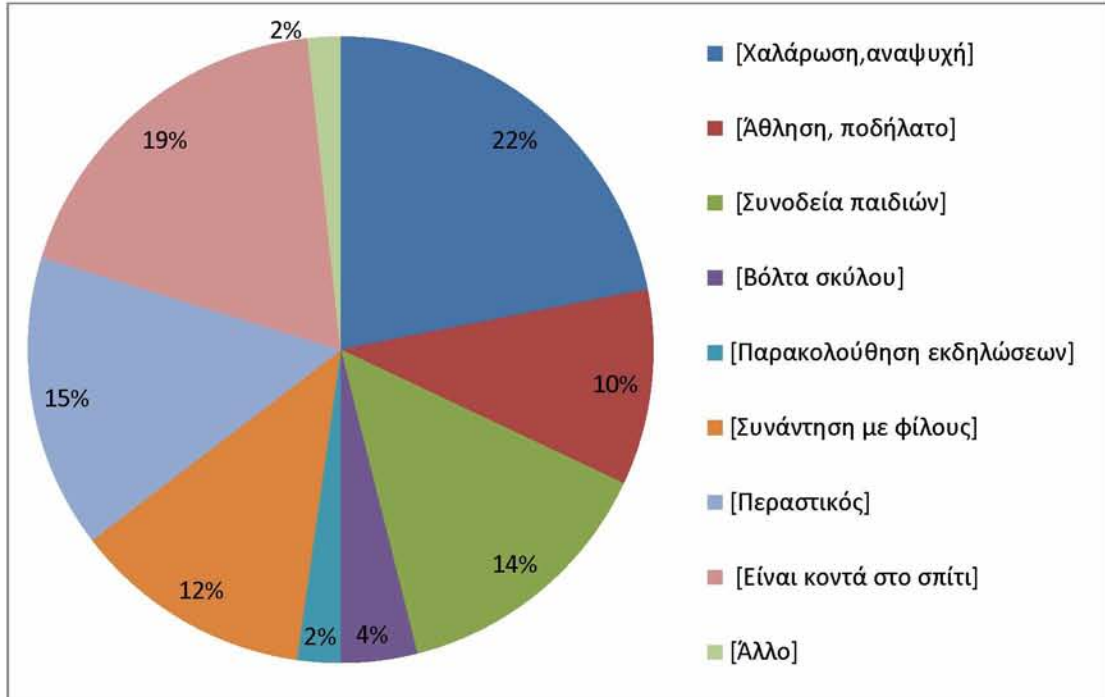

Όπως και οι προηγούμενοι υπαίθριοι χώροι της Λάρισας, έτσι και τα πάρκα γειτονιάς επιλέγονται από τους ερωτώμενους κατά κύριο λόγο για χαλάρωση και αναψυχή (22%). Αρκετοί είναι και εκείνοι που πηγαίνουν στα πάρκα για να αθληθούν και να κάνουν ποδήλατο (10%), να συναντήσουν τους φίλους τους (12%) αλλά και να συνοδέψουν τα παιδιά και τα εγγόνια τους για να περάσουν δημιουργικό χρόνο σε αυτά (14%). Επίσης, μεγάλα είναι και τα ποσοστά εκείνων που επισκέπτονται το πάρκο της γειτονιάς τους για τον λόγο ότι είναι κοντά στο σπίτι τους (19%) καθώς υπάρχει έλλειψη χρόνου αλλά και χρήματος για μεγαλύτερες μετακινήσεις ή επειδή είναι περαστικοί από εκεί (15%).

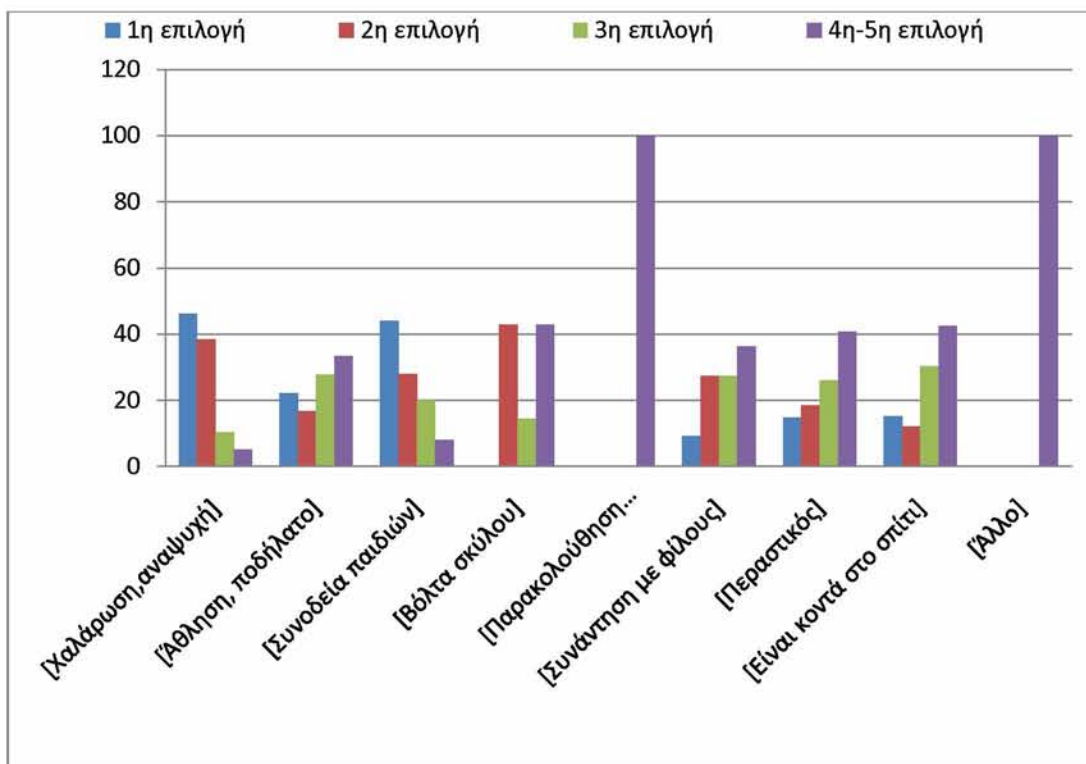
Οι ερωτώμενοι που βρίσκουν τα πάρκα γειτονιάς ως χώρους χαλάρωσης και αναψυχής θεωρούν τον λόγο αυτό ως τον κύριο για επίσκεψη στον χώρο με το 46% να τον δηλώνει ως πρώτο, το 38% ως δεύτερο, το 10% ως τρίτο και μόλις το 5% ως τέταρτο ή πέμπτο. Σημαντικά είναι και τα ποσοστά στις τρεις πρώτες επιλογές για την συνοδεία των παιδιών με το 44% να την χαρακτηρίζει ως βασικό λόγο, το 28% ως δεύτερο σημαντικότερο και το 20% ως τρίτο. Μεγαλύτερα ποσοστά στις τρεις πρώτες

επιλογές έναντι της τέταρτης και πέμπτης συγκεντρώνουν και η άθληση και η βόλτα με ποδήλατο, η συνάντηση με φίλους, το γεγονός ότι είναι χώροι που βρίσκονται κοντά στο σπίτι των ερωτώμενων και ότι αυτοί απλά περνούν από εκεί.

Διάγραμμα 70: Λόγοι επίσκεψης στα πάρκα γειτονιάς

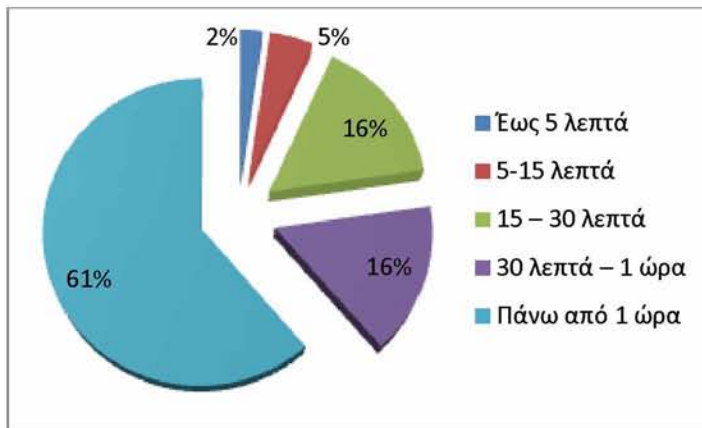

Διάγραμμα 71: Λόγοι επίσκεψης στα πάρκα γειτονιάς βάσει προτεραιότητας

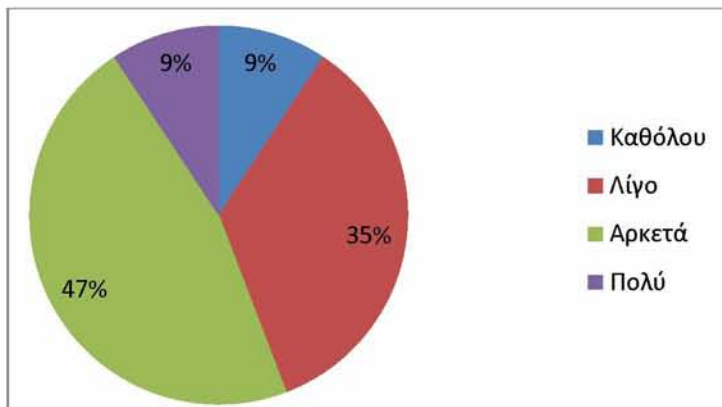

Και στα πάρκα γειτονιάς οι ερωτώμενοι που τα επιλέγουν συνηθίζουν να περνούν αρκετό χρόνο, με το 61% να παρευρίσκεται σε αυτά για πάνω από μια ώρα. Το 47% όσον τα επισκέπτονται είναι αρκετά ικανοποιημένο από την κατάσταση τους και το 9% πολύ ικανοποιημένο. Είναι όμως πολλοί κι εκείνοι που είναι λίγο ικανοποιημένοι (35%) από την υπάρχουσα κατάσταση στα πάρκα γειτονιάς και ένα σημαντικό ποσοστό (9%) δεν είναι καθόλου ικανοποιημένο.

Διάγραμμα 72: Χρόνος παραμονής στα πάρκα γειτονιάς

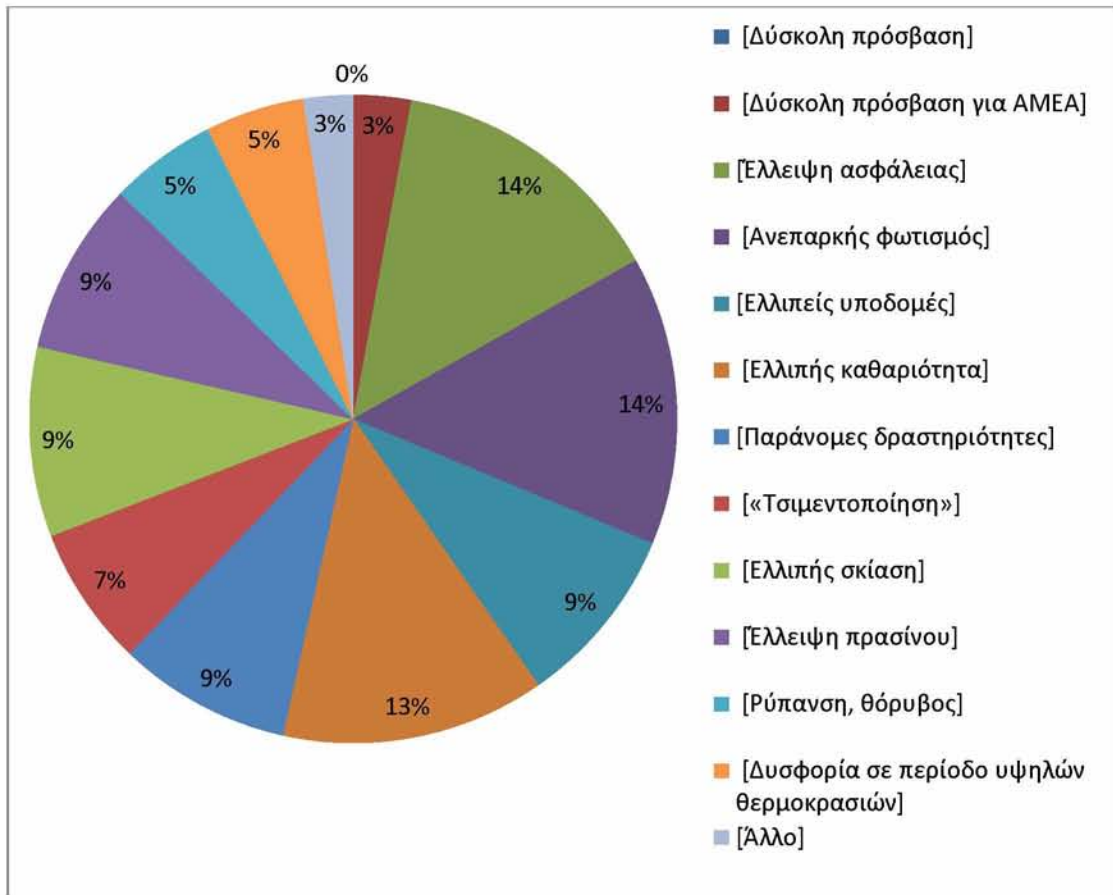

Διάγραμμα 73: Βαθμός ικανοποίησης από την υπάρχουσα κατάσταση των πάρκων γειτονιάς

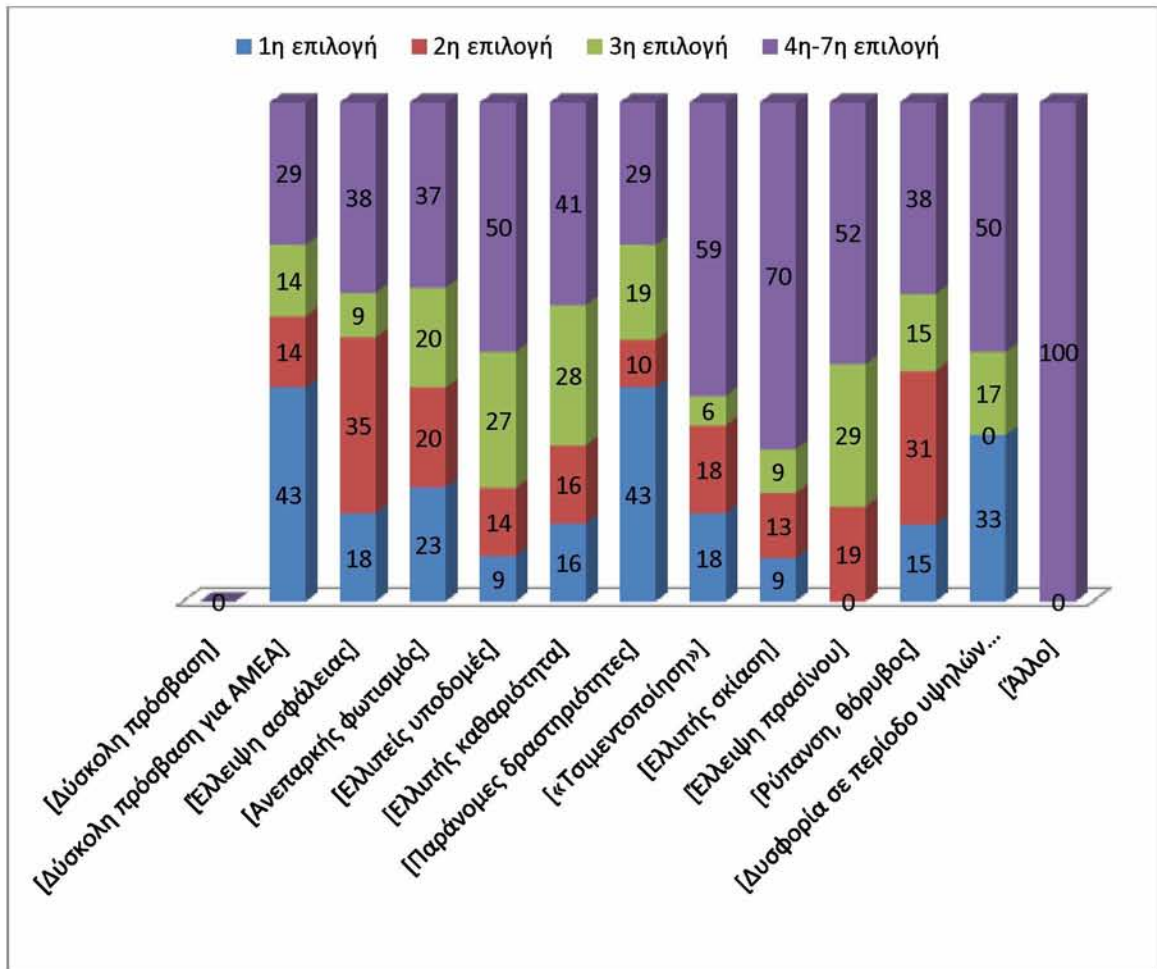
Όσον αφορά τα προβλήματα των πάρκων γειτονιάς, κανένας δεν θεωρεί την πρόσβαση σε αυτά δύσκολη. Τα κυριότερα προβλήματα τους είναι η έλλειψη ασφάλειας (14%), ο ανεπαρκής φωτισμός (14%) και η ελλιπής καθαριότητα (13%). Οι ελλιπείς υποδομές, οι παράνομες δραστηριότητες, η ελλιπής σκίαση και οι έλλειψη πρασίνου με ποσοστό 9% είναι ανάμεσα στα σημαντικότερα προβλήματα των χώρων αυτών. Τα ποσοστά είναι μικρότερα για τις άλλες επιλογές.

Διάγραμμα 74: Τα προβλήματα των πάρκων γειτονιάς

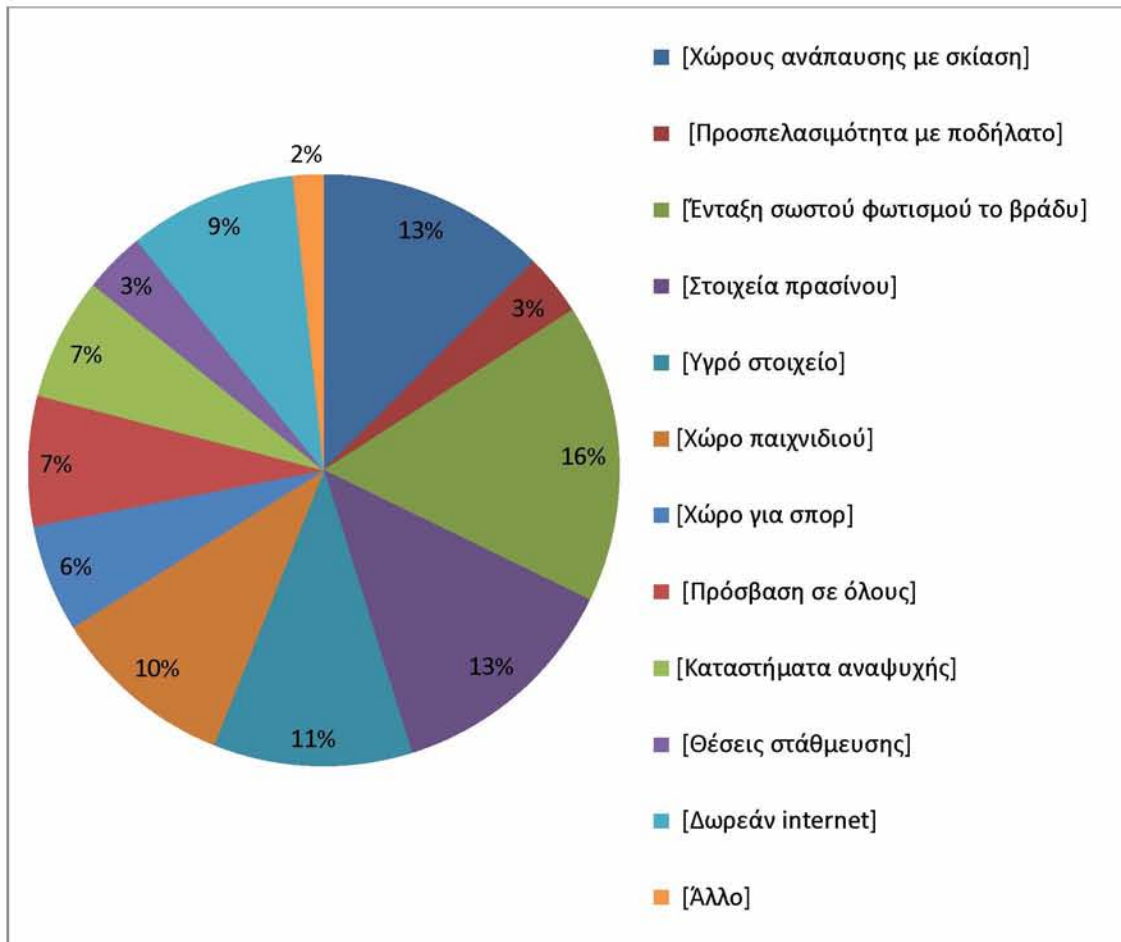
Τα μεγαλύτερα ποσοστά στις τρεις πρώτες επιλογές συγκεντρώνουν η δύσκολη πρόσβαση σε άτομα με ειδικές ανάγκες και οι παράνομες δραστηριότητες που συγκεντρώνουν 71% στις τρεις πρώτες, μάλιστα 43% στην πρώτη, έναντι 29% της τέταρτης έως έβδομης επιλογής. Επίσης η έλλειψη ασφάλειας και ο ανεπαρκής φωτισμός θεωρούνται από τα βασικά προβλήματα με το 62% και το 63% αντίστοιχα να τα έχουν επισημάνει στις τρεις πρώτες επιλογές. Η ελλιπής καθαριότητα όπως και η ρύπανση και ο θόρυβος επισημαίνονται ως βασικά προβλήματα με το 32% να κατανέμεται εξίσου στις δύο πρώτες επιλογές και το 28% στην τρίτη για την ελλιπή καθαριότητα, ενώ όσον αφορά την ρύπανση και τον θόρυβο το 30% ισομοιράζεται στην πρώτη και τρίτη και το 51% στην δεύτερη επιλογή. Ακόμη από εκείνους που σημείωσαν την δυσφορία σε ημέρες υψηλών θερμοκρασιών το 33% την χαρακτηρίζει ως το βασικότερο πρόβλημα.

Διάγραμμα 75: Τα προβλήματα των πάρκων γειτονιάς βάσει προτεραιότητας

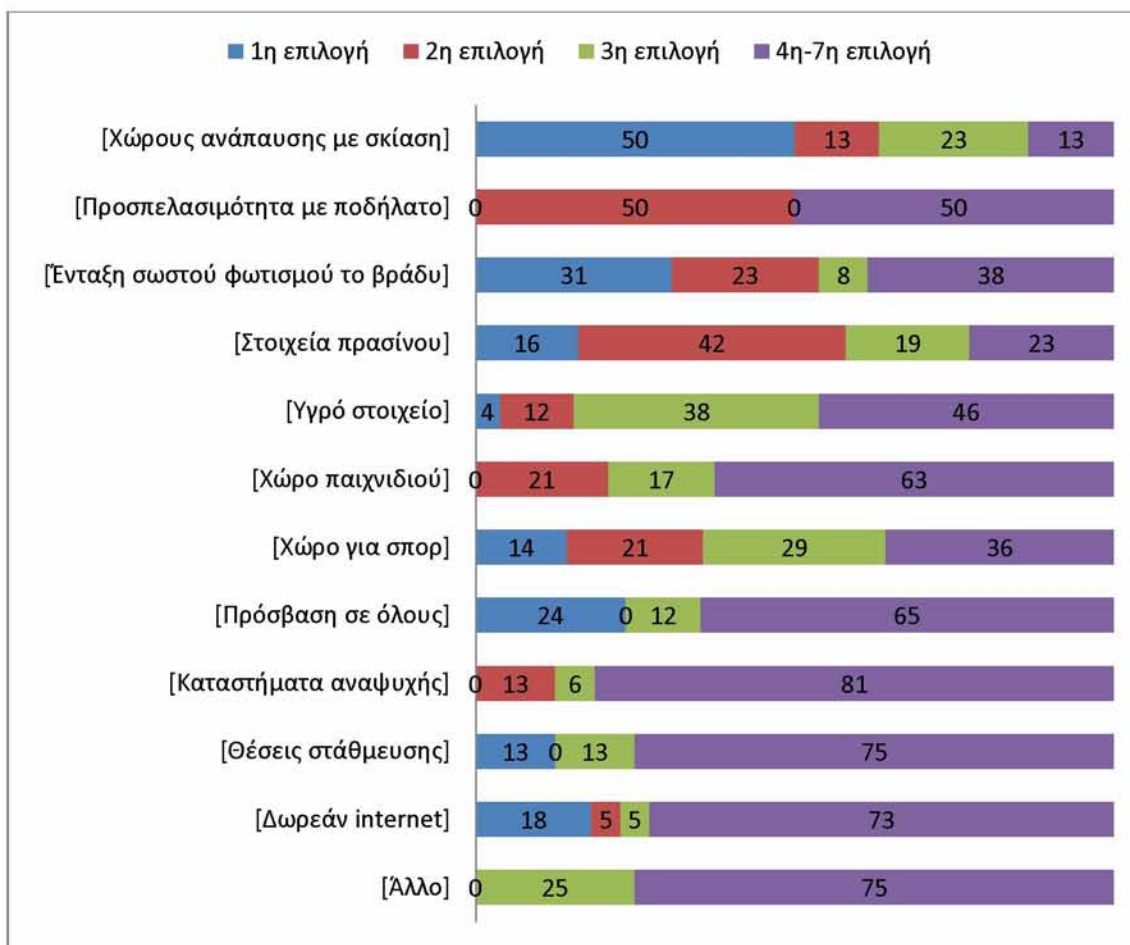
Από το παραπάνω διάγραμμα φαίνεται ότι εάν γινόταν ανάπλαση των πάρκων γειτονιάς το 13% των ερωτώμενων που τα επισκέπτεται θα ήθελε περισσότερους χώρους ανάπαυσης με σκίαση, το 3% δυνατότητα προσπελασιμότητας με ποδήλατο, το 16% ένταξη καταλληλότερου φωτισμού το βράδυ, το 13% στοιχεία πρασίνου, το 11% προτιμά την ύπαρξη κάποιου υγρού στοιχείου, το 10% χώρους κατάλληλα διαμορφωμένους για να παίζουν τα παιδιά, το 6% χώρους για σπορ, το 7% των ερωτώμενων επιθυμεί πρόσβαση σε όλους τους πολίτες ανεξάρτητα από τις ανάγκες τους, το 7% καταστήματα αναψυχής, το 3% θέσεις στάθμευσης, το 9% θα ήθελε δωρεάν internet και το 2% κάτι άλλο όπως η καλύτερη καθαριότητα του χώρου.

Διάγραμμα 76: Προτάσεις επανασχεδιασμού - ανάπλασης των πάρκων γειτονιάς

Και εδώ, η ένταξη σωστού φωτισμού τις βραδινές ώρες κρίνεται απαραίτητη αφού το 31% την επιλέγει ως πρώτη, το 23% ως δεύτερη και το 8% ως τρίτη. Επιπλέον, η σχεδίαση χώρων ξεκούρασης με σκίαση είναι πολύ σημαντική για τους ερωτώμενους που την επέλεξαν, βάζοντας την ως την βασική επιλογή με ποσοστό 50%, το 13% ως δεύτερη σημαντική και το 23% ως τρίτη. Η τοποθέτηση κάποιου υγρού στοιχείου στον χώρο, η δημιουργία χώρων για αθλήματα και η φύτευση περισσότερων πράσινων στοιχείων σημειώνονται κατά κύριο λόγο στις τρεις πρώτες επιλογές των ερωτώμενων. Η δυνατότητα προσπελασιμότητας με ποδήλατο είναι η δεύτερη επιλογή για το 50% όσων την επιθυμούν ενώ η δημιουργία χώρων παιχνιδιού, η πρόσβαση σε όλους η δημιουργία χώρων στάθμευσης και η δυνατότητα να μπαίνουν ελεύθερα στο internet σημειώνονται στις τελευταίες επιλογές (τέταρτη έως και έβδομη επιλογή).

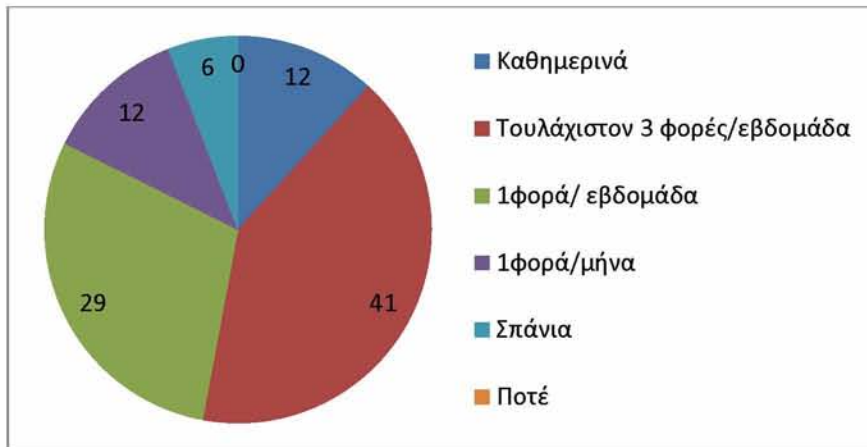
Διάγραμμα 77: Προτάσεις επανασχεδιασμού - ανάπλασης των πάρκων γειτονιάς βάσει προτεραιότητας

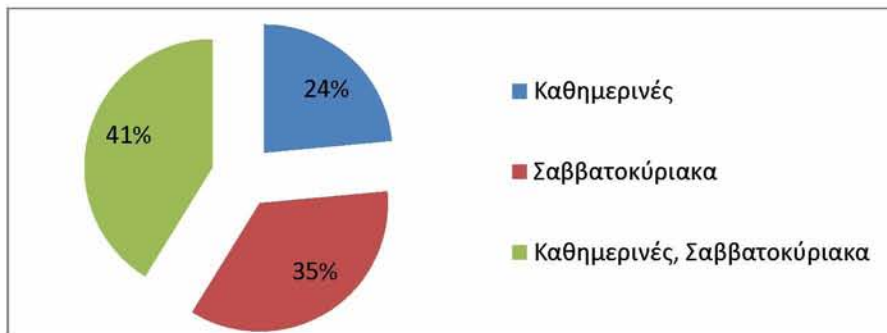
Παιδικές χαρές

Από το σύνολο των ερωτηθέντων μόνο ένα μικρό ποσοστό επισκέπτεται τις παιδικές χαρές συχνά (17%). Από αυτούς το 12% πηγαίνει στις παιδικές χαρές καθημερινά, το 41% τουλάχιστον τρεις φορές την εβδομάδα και το 29% μια φορά την εβδομάδα. Εκείνοι που τις επιλέγουν περνούν χρόνο στις παιδικές χαρές μόνο τις καθημερινές σε ποσοστό 24%, μόνο τα Σαββατοκύριακα το 35%, ενώ το 41% και τις καθημερινές αλλά και τα Σαββατοκύριακα. Επίσης, οι περισσότεροι συχνάζουν εκεί το απόγευμα με το 71% να το επιλέγει ως πρώτη επιλογή.

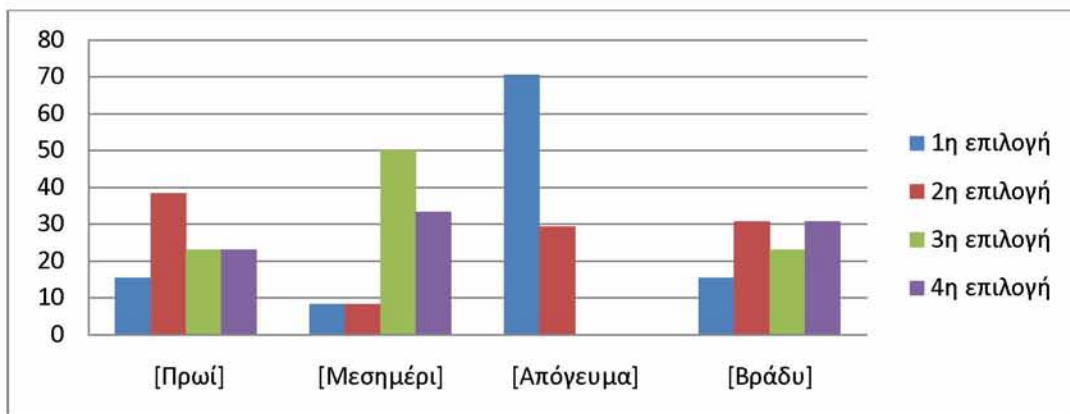
Διάγραμμα 78: Συχνότητα επισκεψιμότητας των παιδικών χαρών

Διάγραμμα 79: Ημέρες επίσκεψης στις παιδικές χαρές

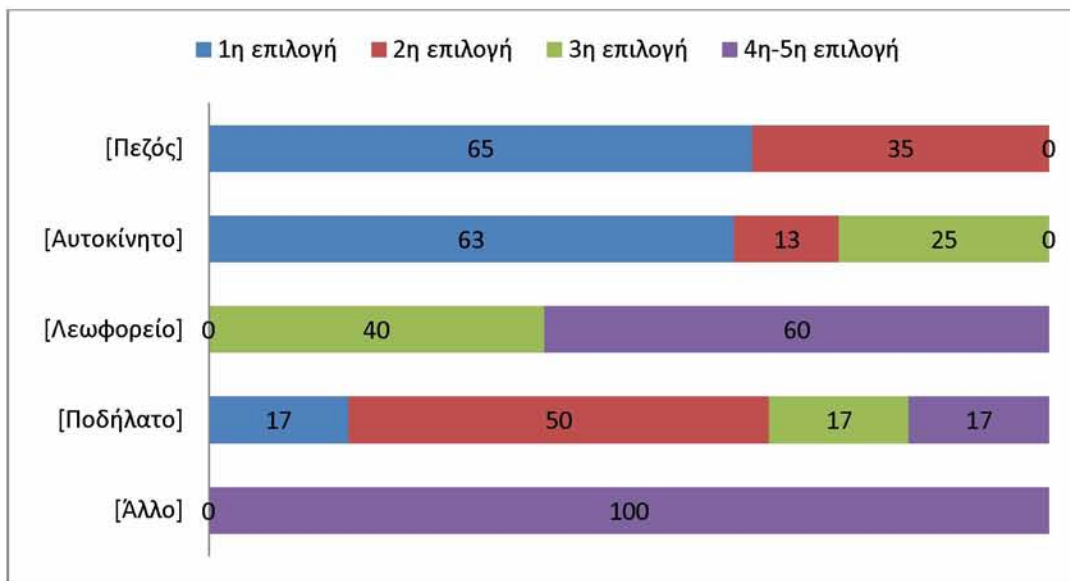

Διάγραμμα 80: Χρονικό διάστημα επίσκεψης στις παιδικές χαρές

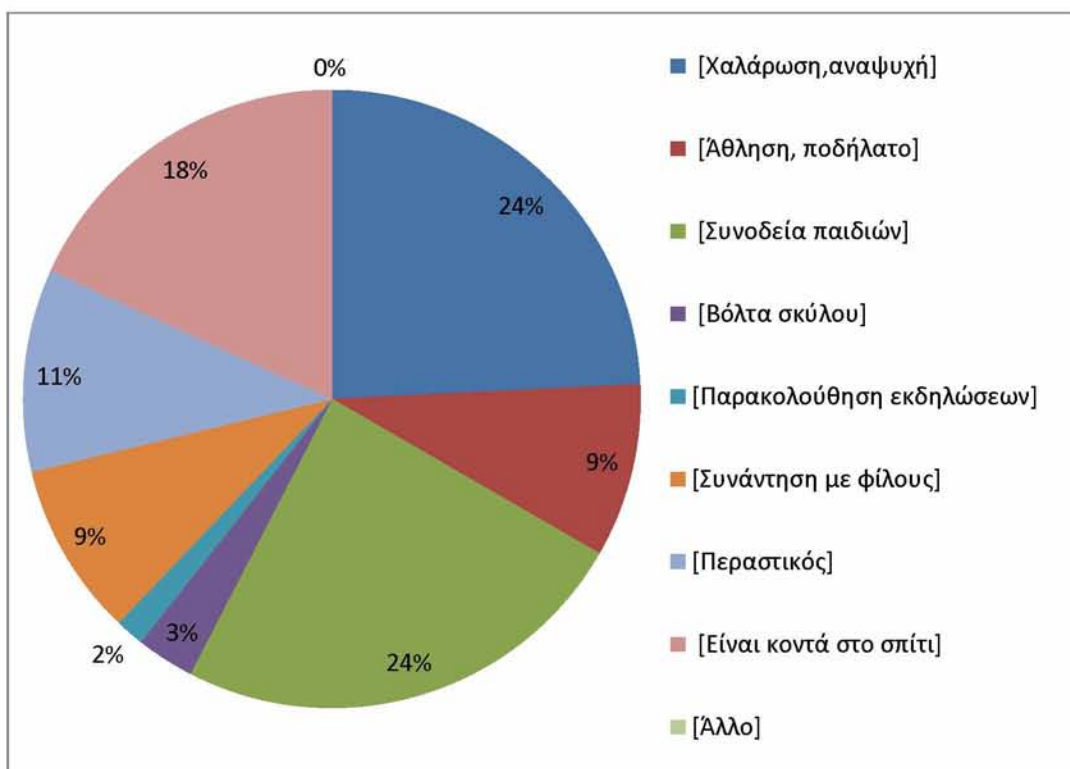
Και αυτούς τους αστικούς υπαίθριους χώρους οι περισσότεροι ερωτώμενοι τους προσεγγίζουν πεζοί με ποσοστό 65% στην πρώτη επιλογή έναντι 35% στην δεύτερη. Για όσους βάζουν ως δεύτερη επιλογή την μετακίνηση με τα πόδια φαίνεται να προτιμούν το αυτοκίνητο ή το ποδήλατο. Έτσι, το 63% που διαλέγει το αυτοκίνητο το σημειώνει ως πρώτη επιλογή ενώ το ποδήλατο σημειώνεται ως πρώτη επιλογή από το 17% και ως δεύτερη από το 50%.

Διάγραμμα 81: Μέσο προσέγγισης και διάσχισης των παιδικών χαρών

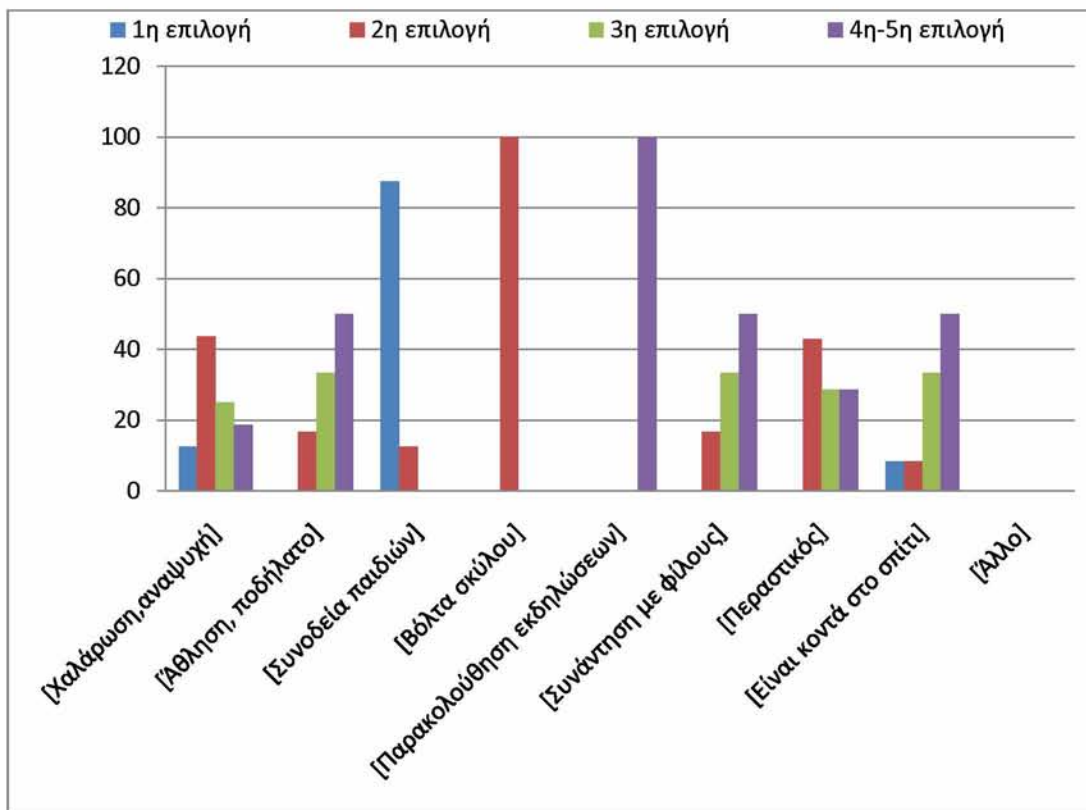
Σχετικά με τους λόγους για τους οποίους οι ερωτώμενοι διαλέγουν τις παιδικές χαρές, για το 24% η χαλάρωση και η αναψυχή είναι ένας βασικός λόγος και για ένα ακόμη 24% είναι η συνοδεία των παιδιών. Το 9% συχνάζει στις παιδικές χαρές για να αθληθεί και να κάνει βόλτα με το ποδήλατο, το 9% για να συναντήσει φίλους, το 18% επειδή είναι κοντά στο σπίτι του και το 11% επειδή περνά συχνά από εκεί.

Διάγραμμα 82: Λόγοι επίσκεψης στις παιδικές χαρές

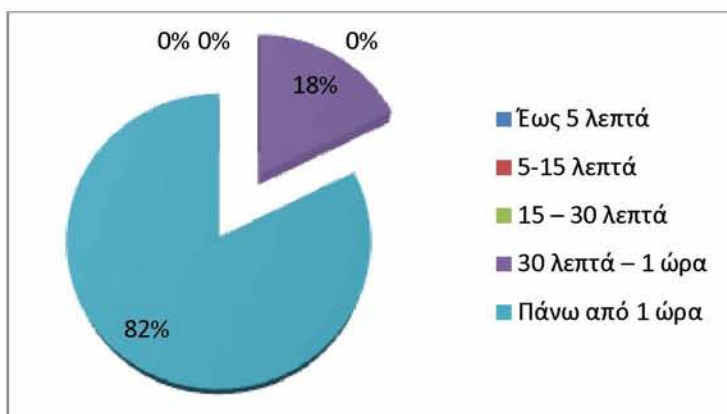
Η πλειοψηφία, λοιπόν φαίνεται πως πηγαίνει στις παιδικές για να συνοδέψει τα παιδιά και τα εγγόνια στο παιχνίδι τους γεγονός που είναι απόλυτα φυσιολογικό. Έτσι το 88% που πηγαίνει για τον λόγο αυτό στις παιδικές χαρές τον σημειώνει ως την πρώτη επιλογή και το υπόλοιπο 13% ως την δεύτερη. Επίσης, ο μεγαλύτερος αριθμός των ερωτώμενων έχει σημειώσει την χαλάρωση και αναψυχή και την ένδειξη «περαστικός» στις τρεις πρώτες επιλογές ενώ η άθληση και το ποδήλατο, η συνάντηση με φίλους και το γεγονός ότι είναι κοντά στο σπίτι τους ισομοιράζονται μεταξύ των τριών πρώτων επιλογών και της τέταρτης ή πέμπτης.

Διάγραμμα 83: Λόγοι επίσκεψης στις παιδικές χαρές βάσει προτεραιότητας

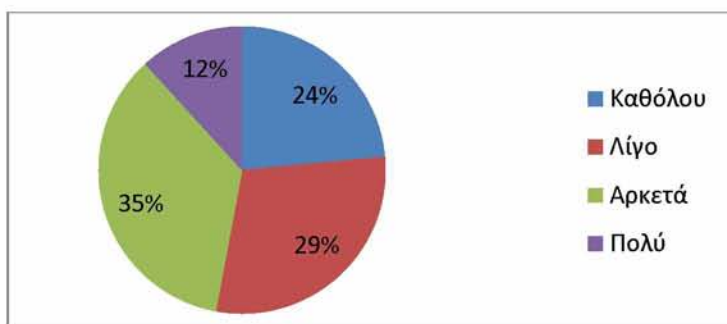

Επίσης από τις απαντήσεις, φαίνεται ότι όταν οι ερωτώμενοι επισκέπτονται τις παιδικές χαρές επιδιώκουν να περνούν πολύ χρόνο στους χώρους αυτούς με το 82% να παραμένει για περισσότερη από μια ώρα και το 18% από 30 λεπτά έως και μια ώρα. Πάντως το ποσοστό που δεν είναι καθόλου ικανοποιημένο είτε είναι λίγο ικανοποιημένο από τους χώρους αυτούς είναι πολύ μεγάλο 24% και 29% αντίστοιχα. Υπάρχει βέβαια και το 35% που απαντά «αρκετά» και το 12% που είναι πολύ ικανοποιημένο από τις παιδικές χαρές που επισκέπτεται.

Διάγραμμα 84: Χρόνος παραμονής στις παιδικές χαρές

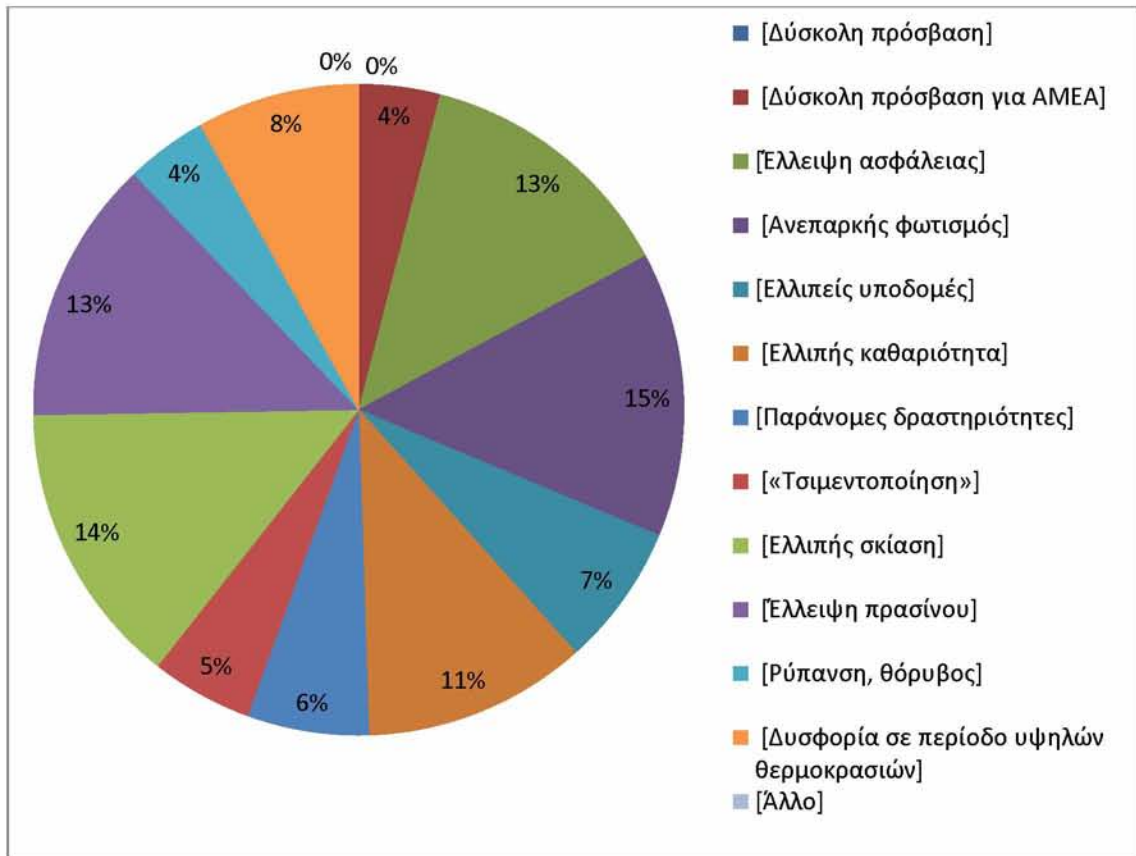
Διάγραμμα 85: Βαθμός ικανοποίησης από την υπάρχουσα κατάσταση στις παιδικές χαρές

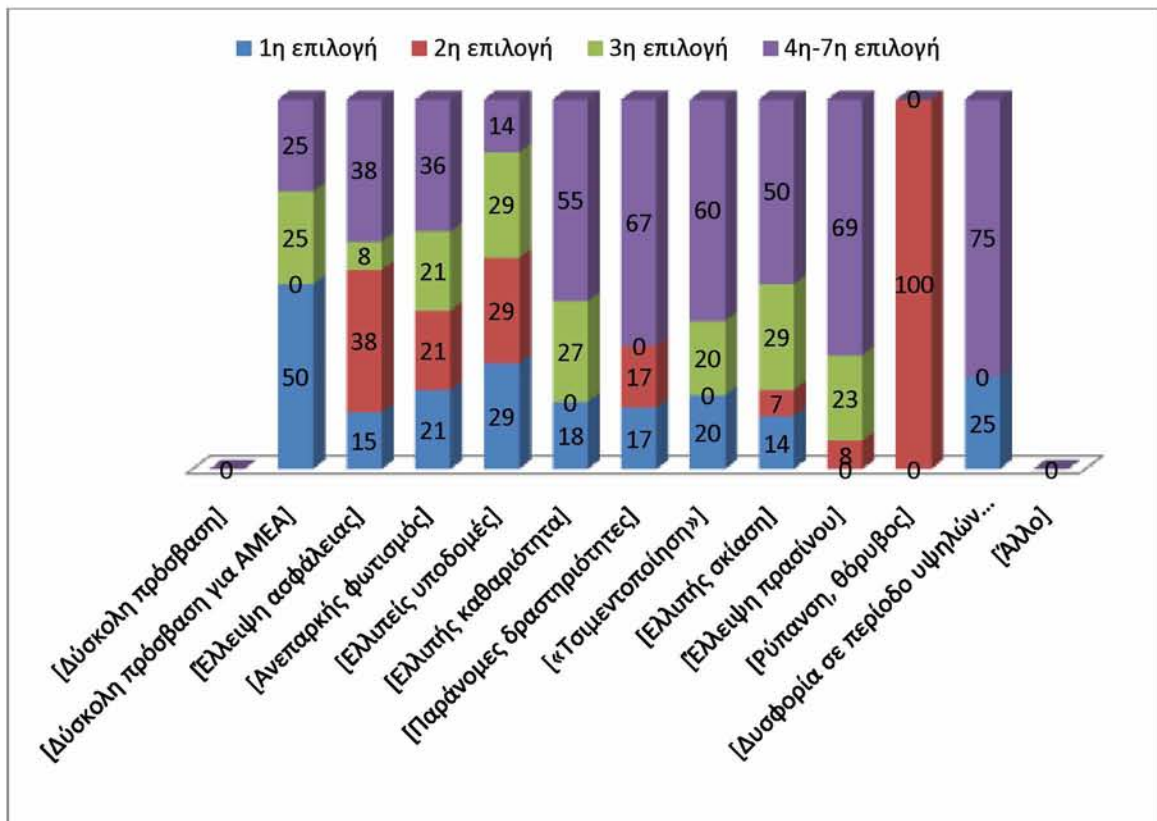
Από τους λίγους που απάντησαν για τις παιδικές χαρές, το 4% θεωρεί δύσκολη την πρόσβαση σε αυτές για τα άτομα με ειδικές ικανότητες, το 13% θεωρεί βασικό πρόβλημα την έλλειψη ασφάλειας, το 15% τον ανεπαρκή φωτισμό, το 7% τις ελλειπείς υποδομές, το 11% την ελλιπή καθαριότητα, το 14% την ανεπάρκεια σε σκίαση, το 13% την έλλειψη επαρκούς πρασίνου και το 8% την δυσφορία όταν παρατηρούνται υψηλές θερμοκρασίες. Τα υπόλοιπα προβλήματα σημειώνονται από λιγότερους ερωτώμενους ή και από κανέναν.

Η δυσκολία πρόσβασης από άτομα με ειδικές ανάγκες αν και επισημαίνεται από μικρό ποσοστό αποτελεί πρώτη επιλογή για το 50% αυτών. Το 87% κατανέμεται εξίσου στις τρεις πρώτες επιλογές (από 29%) για όσους θεωρούν τις ελλειπείς υποδομές βασικό πρόβλημα. Επίσης το 63% κατανέμεται με τον ίδιο τρόπο (από 21%) για την ανεπάρκεια σε φωτισμό ενώ το 15% σημειώνει ως πρώτη επιλογή την έλλειψη ασφάλειας, το 38% ως δεύτερη και το 8% ως τρίτη.

Διάγραμμα 86: Τα προβλήματα των παιδικών χαρών

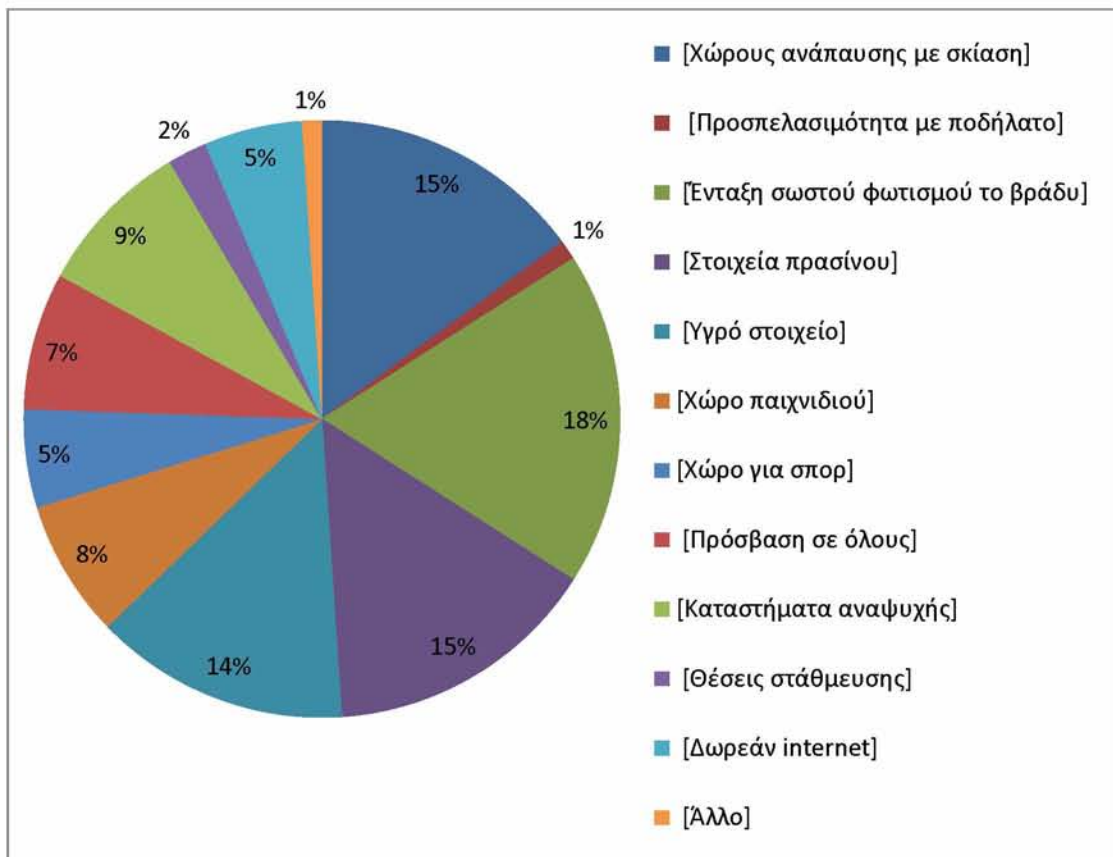

Διάγραμμα 87: Τα προβλήματα των παιδικών χαρών βάσει προτεραιότητας

Τέλος, εάν υπήρχε δυνατότητα επανασχεδιασμού και ανάπλασης των παιδικών χαρών, οι ερωτώμενοι προτείνουν, χώρους ανάπαυσης με σκίαση (15%), προσπελασιμότητα με ποδήλατο με μικρό ποσοστό (1%), ένταξη σωστότερου φωτισμούς τις ώρες που είναι απαραίτητος (18%), στοιχεία πρασίνου (15%), υγρό στοιχείο (14%), καλύτερους χώρους παιχνιδιού (8%), χώρους για σπορ (5%), πρόσβαση σε όλους (7%), καταστήματα αναψυχής (9%), μόλις 2% θα ήθελε θέσεις στάθμευσης, 5% προτιμά δωρεάν internet και 1% κάτι άλλο όπως η καθαριότητα των χώρων αυτών.

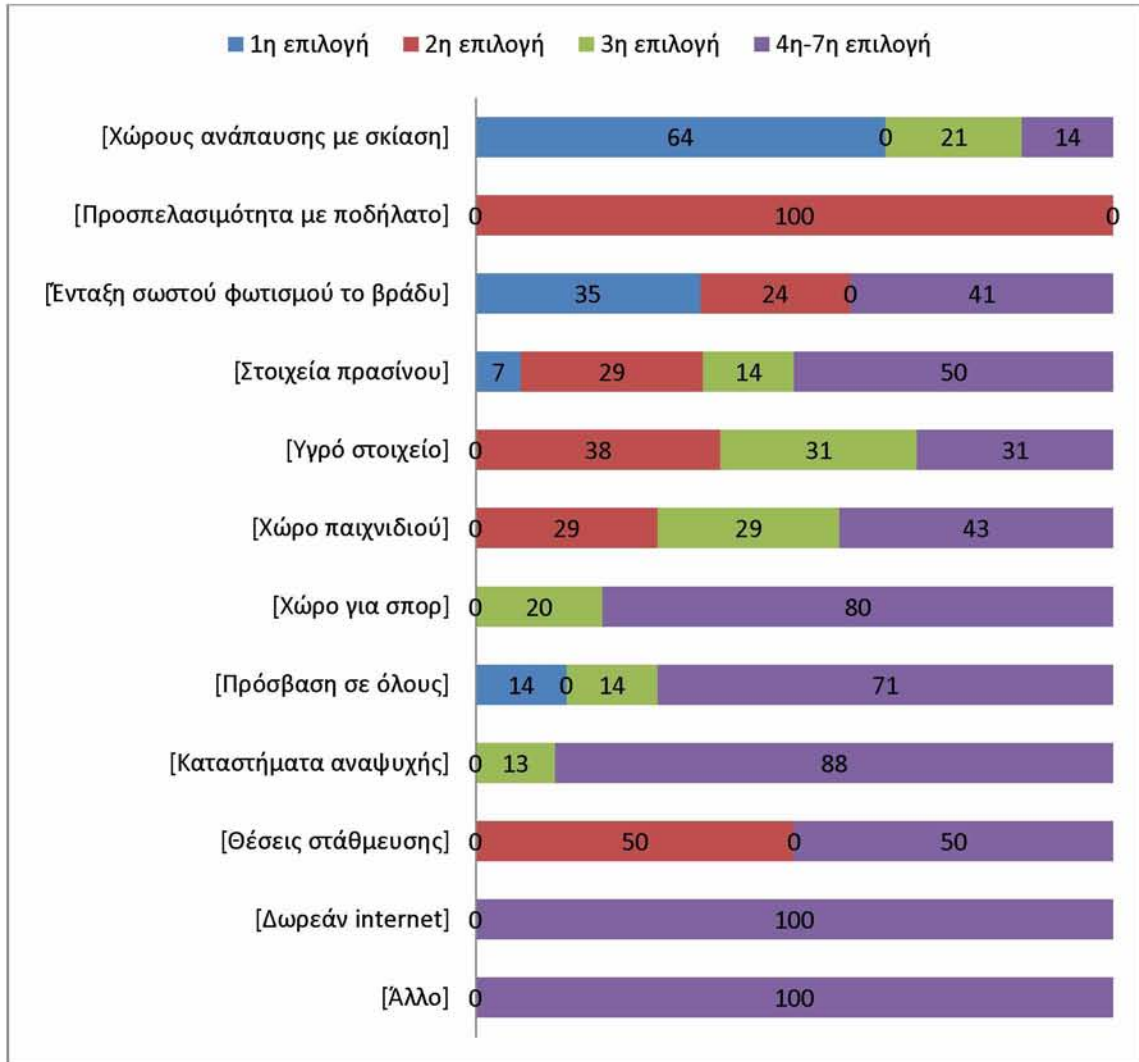
Διάγραμμα 88: Προτάσεις επανασχεδιασμού - ανάπλασης των παιδικών χαρών

Οι χώροι ανάπαυσης με σκίαση αποτελούν προτεραιότητα για το 64% από τους ερωτώμενους που την προτείνουν και τρίτη επιλογή για το 21%. Επίσης, η δυνατότητα προσπέλασης του χώρου με ποδήλατο είναι δεύτερη πρόταση ανάπλασης για όσους την επέλεξαν ενώ η ένταξη του απαραίτητου φωτισμού τις βραδινές ώρες σημειώνεται ως πρώτη επιλογή από το 35% των ερωτώμενων και ως δεύτερη από το 24%. Η ύπαρξη υγρού στοιχείου και η κατασκευή καταλληλότερων χώρων παιχνιδιού συγκεντρώνουν το 69% και το 58% αντίστοιχα στις τρεις πρώτες επιλογές χωρίς όμως να έχουν

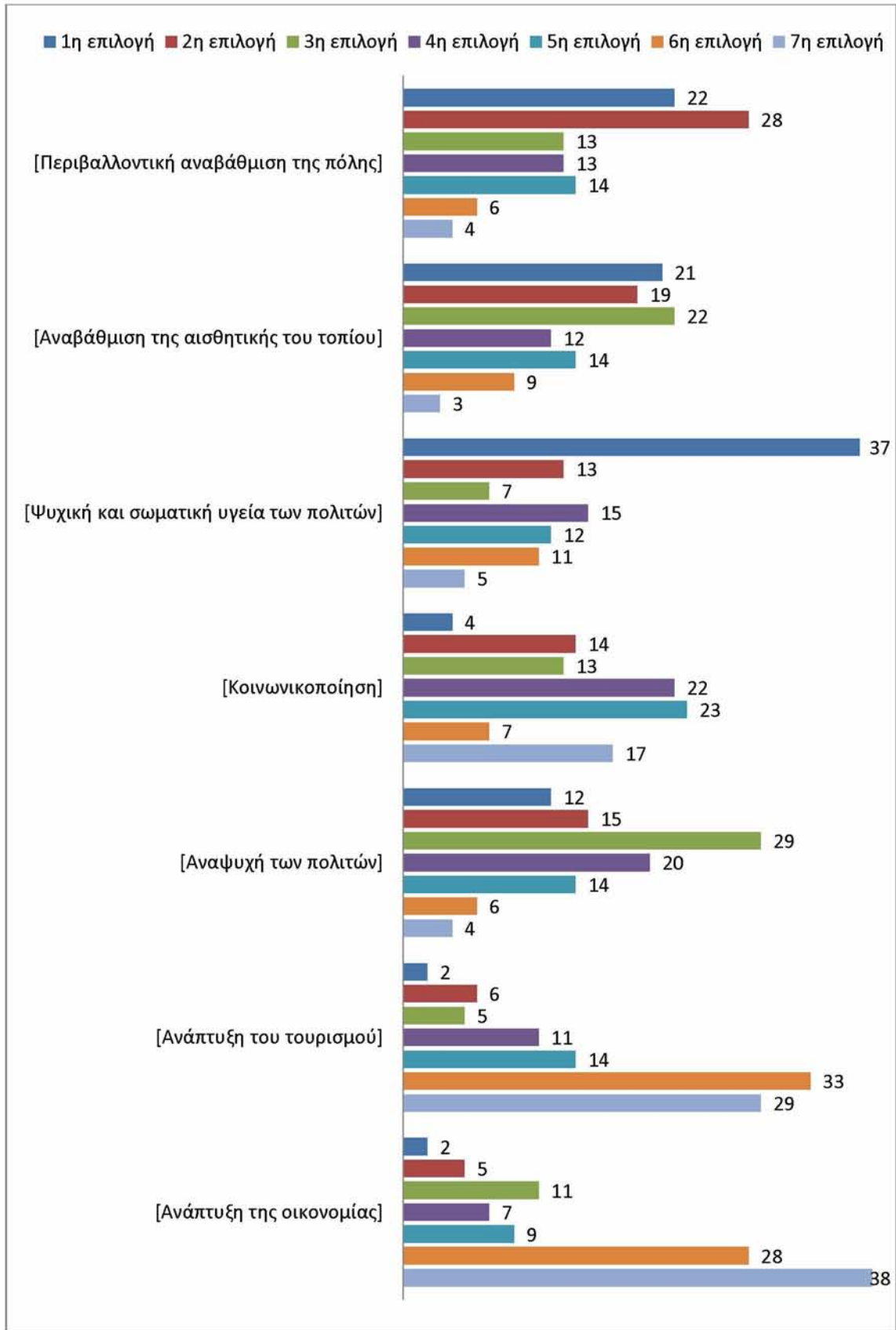
επισημανθεί ως πρώτες. Οι υπόλοιπες προτάσεις συγκεντρώνουν μεγαλύτερα ποσοστά στις επιλογές από την τέταρτη ως και την έβδομη.

Διάγραμμα 89: Προτάσεις επανασχεδιασμού - ανάπλασης των παιδικών χαρών βάσει προτεραιότητας

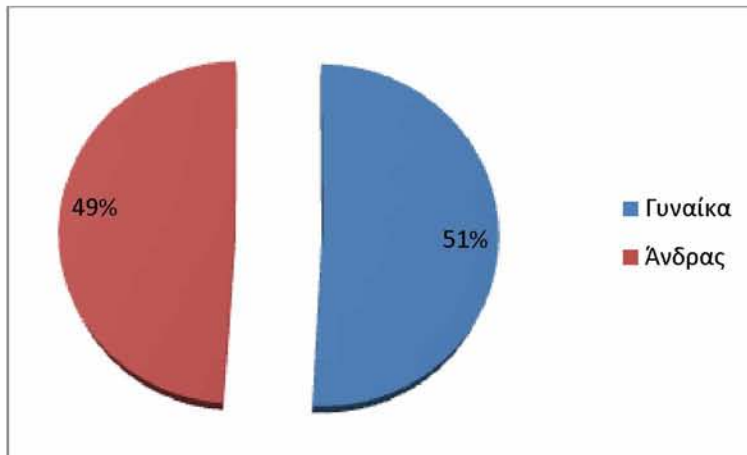
Στην ερώτηση ποια είναι η συμβολή των υπαίθριων χώρων στην πόλη της Λάρισας οι ερωτώμενοι φαίνεται να τοποθετούν την περιβαλλοντική αναβάθμιση της πόλης (76%), την αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου (74%), την ψυχική και σωματική υγεία των πολιτών (71%) καθώς και την αναψυχή τους (76%) στις τέσσερις πρώτες επιλογές. Η κοινωνικοποίηση των πολιτών συγκεντρώνει αισθητά μικρότερο ποσοστό στις τέσσερις πρώτες επιλογές (53%) ενώ η ανάπτυξη του τουρισμού (38%) και η ανάπτυξη της οικονομίας (34%) πολύ μικρότερα. Μάλιστα, η συμβολή στην ψυχική και την σωματική υγεία των πολιτών έχει σημειωθεί ως πρώτη επιλογή από το 37% των ερωτηθέντων και ως δεύτερη από το 13%. Η περιβαλλοντική αναβάθμιση της πόλης αποτελεί πρώτη επιλογή για το 22% των ερωτηθέντων και δεύτερη για το 28%, ενώ η αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου είναι πρώτη επιλογή για το 21% και δεύτερη για το 19%. Η αναψυχή των πολιτών επισημαίνεται από λιγότερους πολίτες ως πρώτη (12%) και ως δεύτερη (15%) επιλογή σχετικά με την συνεισφορά των υπαίθριων χώρων σε αυτή. Τα ποσοστά αυτά άλλωστε συνδέονται και με την διαπίστωση που προκύπτει από τις προηγούμενες ερωτήσεις ότι οι ερωτώμενοι επισκέπτονται στους αστικού υπαίθριους χώρους κατά κύριο λόγο για να χαλαρώσουν, να ψυχαγωγηθούν, να αθληθούν και να συναντήσουν τους φίλους τους. Επιπλέον οι μεγάλες εκτάσεις πρασίνου και τα στοιχεία νερού που υπάρχουν στους χώρους αυτούς βοηθούν ως έναν βαθμό, στην περιβαλλοντική και αισθητική αναβάθμιση της πόλης. Κλείνοντας, σύμφωνα με την γνώμη των ερωτηθέντων οι υπαίθριοι χώροι της πόλης δεν κατορθώνουν να ενισχύσουν τον τουρισμό και την οικονομία της Λάρισας.

Διάγραμμα 90: Ποια είναι κατά την γνώμη σας η συμβολή των υπαίθριων χώρων στην πόλη της Λάρισας.

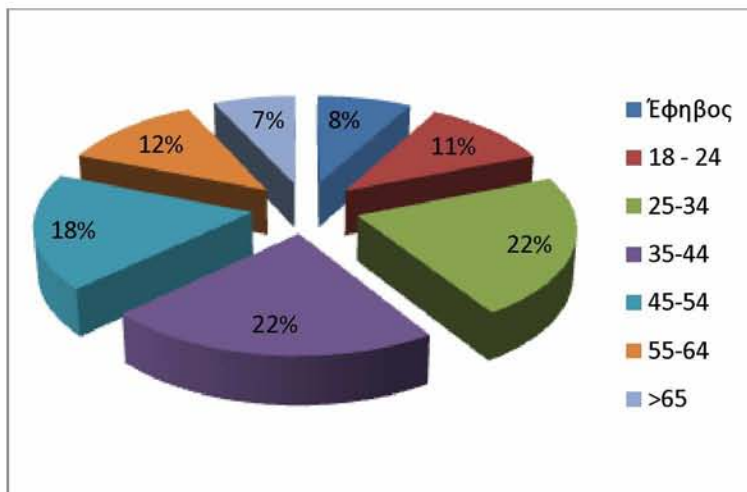

Όσον αφορά τα προσωπικά στοιχεία των ερωτώμενων, το 51% του δείγματος αποτελείται από γυναίκες, ενώ το υπόλοιπο 49% από άντρες, όπως και ο μόνιμος πληθυσμός της Λάρισας. Βάσει της απογραφή πληθυσμού του 2011, στην Λάρισα κατοικούν 70.797 άνδρες, με ποσοστό 48,94% και 73.854 γυναίκες, με ποσοστό 51,06%.

Διάγραμμα 91: Φύλο

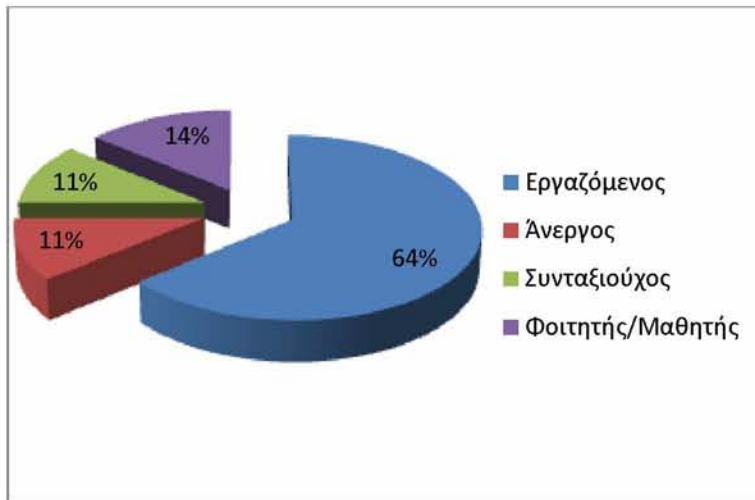

Διάγραμμα 92: Ηλικιακή ομάδα

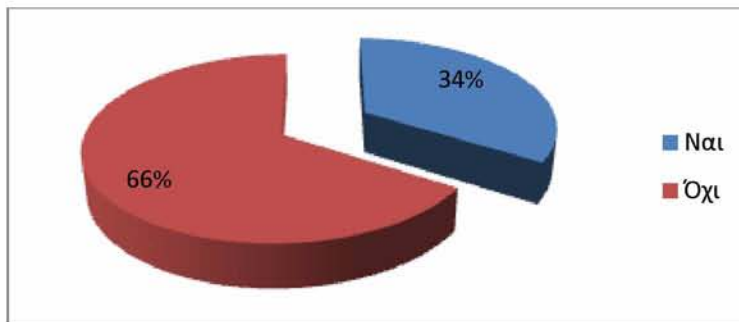
Για να υπάρξουν αντιπροσωπευτικά στατιστικά επιλέχθηκε ο αριθμός και η κατανομή των ερωτηθέντων στις ηλικιακές ομάδες ανάλογα με την ηλικιακή σύσταση του πληθυσμού της Λάρισας. Έτσι το 8% των ερωτηθέντων είναι έφηβοι ηλικίας 15-17 ετών, το 11% είναι ηλικίας 18-24 ετών, το 22% είναι ηλικίας 25-34 ετών, το 22% είναι ηλικίας 35-44 ετών, το 18% είναι ηλικίας 45-54 ετών, το 12% είναι ηλικίας 55-64 ετών, ενώ το 7% είναι άτομα ηλικίας μεγαλύτερης των 65 ετών.

Διάγραμμα 93: Απασχόληση

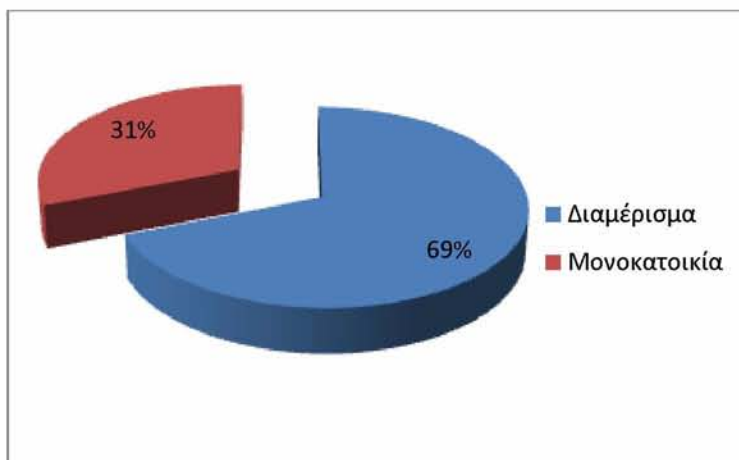

Σχετικά με την απασχόληση των ερωτηθέντων, το 64% εργάζεται ενώ το 11% είναι άνεργοι. Επίσης 11% είναι συνταξιούχοι και 14% είναι φοιτητές ή μαθητές.

Διάγραμμα 94: Έχετε παιδιά ή εγγόνια έως 14 ετών;

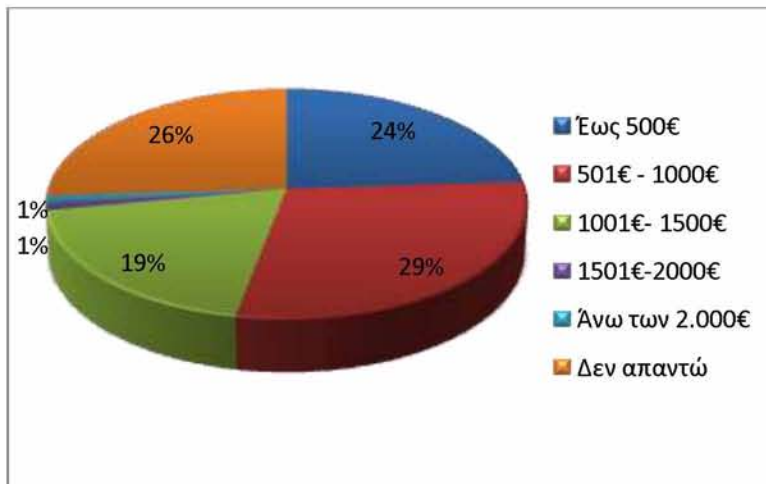

Διάγραμμα 95: Μένετε σε διαμέρισμα ή μονοκατοικία;

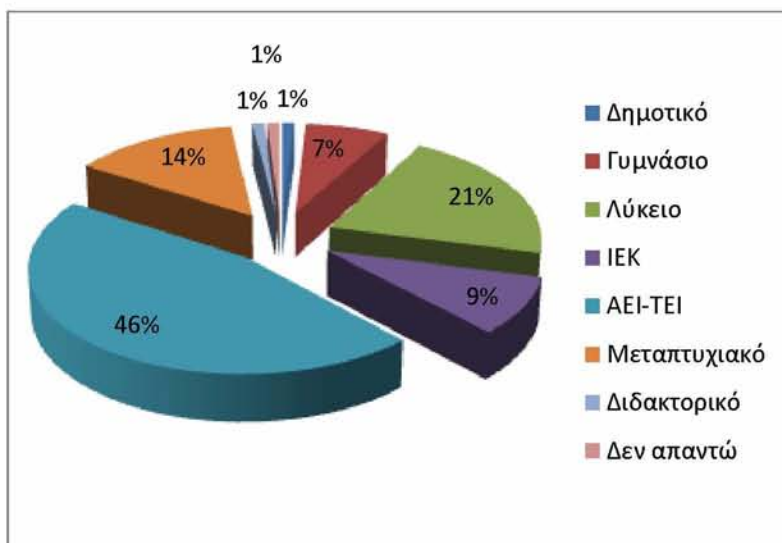
Οι περισσότεροι από τους ερωτώμενους μένουν σε διαμέρισμα (69 άτομα) και μόλις οι 31 μένουν σε μονοκατοικία, κυρίως στις περιοχές που βρίσκονται εκτός του κέντρου της Λάρισας. Το γεγονός αυτό δείχνει την ανάγκη των ερωτώμενων να περάσουν τον ελεύθερο τους χρόνο σε έναν ευχάριστο και καλά οργανωμένο υπαίθριο χώρο που θα τους φέρει σε επαφή με την φύση. Επίσης, το 34% των ερωτώμενων έχουν παιδιά ή εγγόνια ως και 14 ετών.

Διάγραμμα 96: Μηνιαίο εισόδημα ερωτώμενων

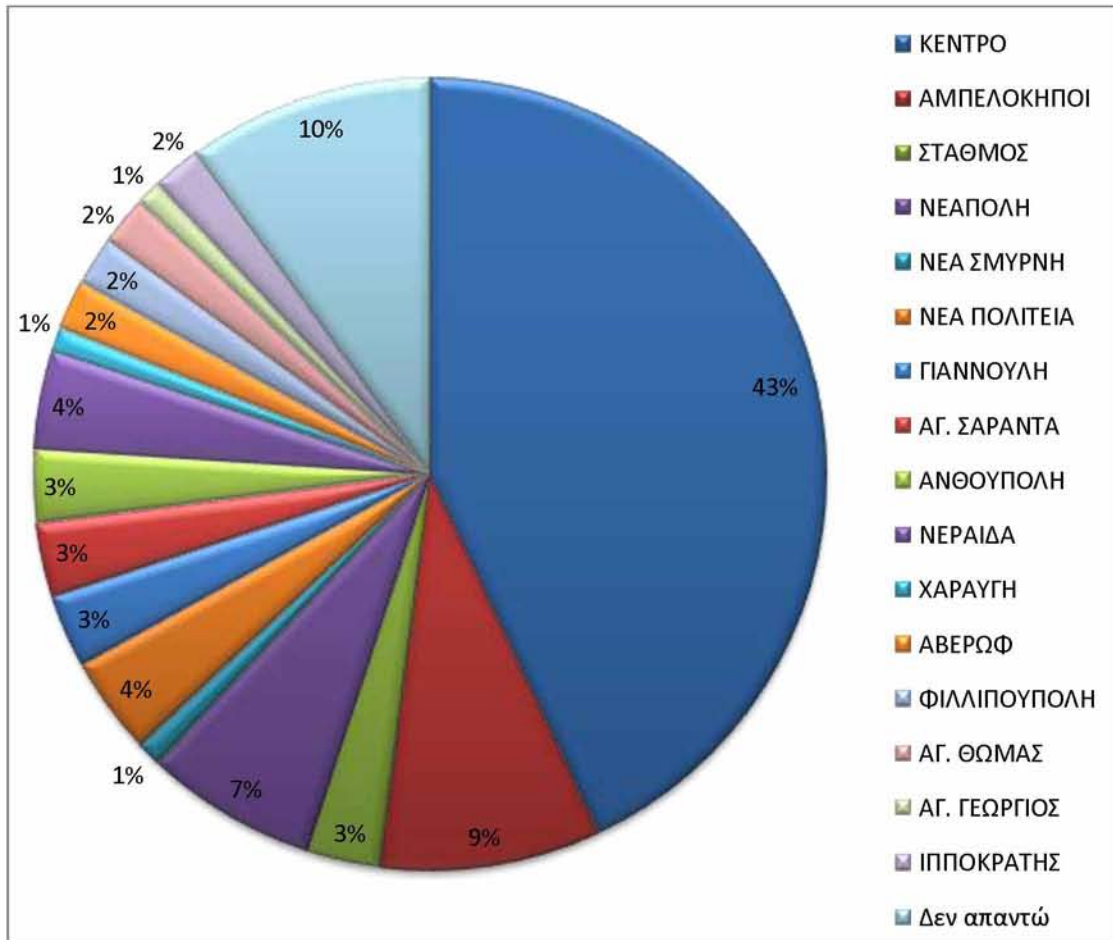
Ως προς το μηνιαίο εισόδημα το δείγμα είναι σχετικά ομοιογενές στις κατηγορίες: έως 500€, 501€ -1000€ και 1001€-2000€, ενώ μόνο 2% (2 άτομα) έχουν εισόδημα άνω των 1501€. Μεγάλο, βέβαια είναι και το ποσοστό (26%) που δεν θέλει να δώσει πληροφορίες για την οικονομική του κατάσταση.

Διάγραμμα 97: Μορφωτικό επίπεδο ερωτώμενων

Σχετικά με το μορφωτικό επίπεδο των ερωτηθέντων, παρατηρείται μια υπεροχή των αποφοίτων ή φοιτητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με 46% να έχουν τελειώσει ή να φοιτούν σε κάποιο Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι. και το 14% να έχει και Μεταπτυχιακό δίπλωμα.

Διάγραμμα 98: Συνοικία κατοικίας ερωτώμενων

Όσον αφορά την συνοικία κατοικίας των ερωτώμενων το 43% μένει στην ευρύτερη περιοχή του κέντρου όπου συμπεριλαμβάνονται οι συνοικίες Άγιος Αχιλλείος, Άγιος Νικόλαος, Άγιος Κωνσταντίνος και Άγιος Αθανάσιος. Το υπόλοιπο 67% κατανέμεται στις υπόλοιπες περιοχές της Λάρισας, με το 9% να μένει στην περιοχή των Αμπελοκήπων, το 7% στην Νεάπολη, ενώ το 10% αρνήθηκε να απαντήσει.

6.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

Από την συγκεκριμένη έρευνα προκύπτει ότι οι πολίτες της Λάρισας δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τους υπαίθριους χώρους της αψού, πολλοί είναι εκείνοι που τους επισκέπτονται συχνά και μάλιστα περνούν αρκετό από τον ελεύθερο τους χρόνο σε αυτούς.

Οι χώροι τους οποίους οι ερωτώμενοι επισκέπτονται συχνότερα είναι η Κεντρική Πλατεία, η Πλατεία Ταχυδρομείου, το Φρούριο και το πάρκο Αλκαζάρ. Οι τρεις πρώτοι υπαίθριοι χώροι βρίσκονται στο ιστορικό κέντρο της πόλης όπου βρίσκεται και το εμπορικό και διοικητικό κέντρο και ο τέταρτος πολύ κοντά σε αυτό, με αποτέλεσμα να είναι άρρηκτα συνδεδεμένοι με την καθημερινότητα των πολιτών αφού υπάρχουν στο ίδιο σημείο με τη σημερινή ή διαφορετική διαμόρφωση για πολλά χρόνια. Τα πάρκα γειτονιάς παρουσιάζουν και αυτά αξιόλογη επισκεψιμότητα καθώς είναι κοντινοί και εύκολα προσβάσιμοι χώροι για ξεκούραση, άθληση και κοινωνική συναναστροφή καλύπτοντας παράλληλα την ανάγκη των παιδιών για παιχνίδι. Στον αντίποδα βρίσκονται οι παιδικές χαρές οι οποίες επιλέγονται κυρίως από άτομα που έχουν παιδιά και εγγόνια και για την βασική τους χρήση που είναι το παιχνίδι των μικρών παιδιών στους ειδικά διαμορφωμένους χώρους, αλλά και το Πάρκο Χατζηχαλάρ που είναι ένας καινούριος χώρος μακριά από το κέντρο της πόλης τον οποίο πολλοί από τους ερωτώμενους δεν γνώριζαν ή τουλάχιστον δεν είχαν επισκεφτεί ποτέ. Φαίνεται, ότι το πάρκο Χατζηχαλάρ, προτιμάται από κατοίκους των περιοχών Νεάπολη, Φιλιπούπολη και Νεράιδα που βρίσκονται κοντά του. Οι απαντήσεις, λοιπόν για το Χατζηχαλάρ είναι λίγες οπότε τα αποτελέσματα ενδέχεται να αποκλίνουν από την αντιπροσωπευτικότητα της γνώμης όλων των πολιτών της Λάρισας.

Σχετικά με το μέσο που χρησιμοποιούν οι ερωτώμενοι για να προσεγγίσουν και να διασχίσουν τους υπαίθριους χώρους, στην συντριπτική πλειοψηφία είναι τα πόδια. Αρκετοί, όμως είναι και εκείνοι που χρησιμοποιούν το ποδήλατο και λιγότεροι το αυτοκίνητο, κυρίως για χώρους που βρίσκονται μακριά από την συνοικία κατοικίας τους.

Όσον αφορά τον χρόνο που περνάνε στα πάρκα, τις πλατείες και της παιδικές χαρές της Λάρισας αυτό διαφέρει από χώρο σε χώρο και εξαρτάται από τους λόγους για τους οποίους τους επισκέπτονται. Έτσι για την Κεντρική Πλατεία και την Πλατεία

Ταχυδρομείου όπου πολλοί είναι εκείνοι που εκτός από αναψυχή, χαλάρωση και συνάντηση με φίλους, απλά τις επισκέπτονται για λίγα λεπτά διερχόμενοι για να φτάσουν στο σπίτι τους, στον χώρο εργασίας τους, σε κάποια διοικητική υπηρεσία, σε κάποιο εμπορικό κατάστημα ή κατάστημα αναψυχής οι χρόνοι παραμονής κυμαίνονται κατά κύριο λόγο μεταξύ μερικών λεπτών. Αντίθετα, στους υπόλοιπους χώρους ο χρόνος παραμονής φτάνει στην πλειοψηφία των απαντήσεων πάνω από μια ώρα καθώς οι ερωτώμενοι προσπαθούν να καλύψουν τις ανάγκες για χαλάρωση, κοινωνικοποίηση και άθληση συμπεριλαμβανομένου και του παιδικού παιχνιδιού σε έναν οργανωμένο χώρο, με φυσικά στοιχεία και αποκομμένο όσο το δυνατόν από την κυκλοφορία των αυτοκινήτων.

Για όλους τους χώρους, για άλλους λιγότερο και για άλλους περισσότερο οι ερωτώμενοι απάντησαν ότι ενοχλούνται από την ρύπανση και την ύπαρξη θορύβου που υπάρχει λόγω της κυκλοφορίας των αυτοκινήτων στους γύρω δρόμους αλλά και αυτή που δημιουργείται από την οχλαγωγία και την πληθώρα καταστημάτων αναψυχής που συνηθίζουν να τοποθετούν τα τραπεζοκαθίσματα τους σε σημεία των υπαίθριων χώρων της Λάρισας. Επίσης, είναι αρκετά δυσαρεστημένοι από τα επίπεδα καθαριότητας και συντήρησης των χώρων αυτών, κάτι όμως για το οποίο εκτός από τις αρμόδιες υπηρεσίες του δήμου, ευθύνεται και ο καθένας μας ξεχωριστά, γι αυτό οφείλουμε να διατηρούμε τους χώρους καθαρούς και να πετάμε τα σκουπίδια μας στους κάδους που είναι διάσπαρτα τοποθετημένοι. Επιπλέον ένα άλλο πρόβλημα που παρατηρείται από τους ερωτώμενους κατά την επίσκεψη τους στους υπαίθριους χώρους της πόλης είναι το αίσθημα δυσφορίας κατά τις περιόδους που επικρατούν υψηλές θερμοκρασίες. Πράγματι, η Λάρισα είναι μια από τις πόλεις που λόγω του κλίματος της πλήττεται συχνά από καύσωνες τους καλοκαιρινούς μήνες με αποτέλεσμα οι υπαίθριοι χώροι της τις μεσημεριανές ώρες να ερημώνουν.

Εκτός από τα παραπάνω προβλήματα, οι ερωτώμενοι επισημαίνουν και την μεγάλη «τσιμεντοποίηση» που υπάρχει στην Κεντρική Πλατεία και την Πλατεία Ταχυδρομείου. Παρατηρούμε ότι τα προβλήματα της Κεντρικής Πλατείας και της Πλατείας Ταχυδρομείου όπως και οι επιθυμίες σε περίπτωση ανάπλασης συγκεντρώνουν παρόμοια ποσοστά τις αντίστοιχες επιλογές. Αυτό δικαιολογείται από το γεγονός ότι οι δύο πλατείες βρίσκονται σε πολύ κοντινή απόσταση μεταξύ τους προσελκύοντας έτσι τους ίδιους, κατά κύριο λόγο, επισκέπτες. Επιπλέον, οι δύο

πλατείες σχεδιάστηκαν και πραγματοποιήθηκαν την ίδια περίοδο, με αποτέλεσμα να υπάρχει μια κοινή γραμμή σχεδιασμού και παρόμοια υλικά κατασκευής.

Για τους υπόλοιπους χώρους, από την έρευνα φαίνεται πως η έλλειψη ασφάλειας και ο ακατάλληλος και ανεπαρκής φωτισμός που διευκολύνουν την πραγματοποίηση παράνομων δραστηριοτήτων, ανησυχεί τους πολίτες της Λάρισας. Παράλληλα όμως, με εξαίρεση το Πάρκο Αλκαζάρ, εκφράζουν παράπονα και για την ανεπάρκεια σκιασμένων χώρων αλλά και στοιχείων πρασίνου, όπως δέντρα και όμορφα λουλούδια που θα μπορούσαν να καλλιεργήσουν και να ικανοποιήσουν όλες τις αισθήσεις, παρέχοντας πλήθος ερεθισμάτων.

Αναλογιζόμενοι τα προβλήματα των εξεταζόμενων χώρων, οι ερωτώμενοι, σε περίπτωση ανάπλασης τους, προτείνουν την φύτευση περισσότερων στοιχείων πρασίνου καθώς και την δημιουργία χώρων που θα σκιάζονται ώστε να μπορούν να χαλαρώνουν σε αυτούς και να βρίσκουν καταφύγιο όταν οι θερμοκρασίες στην πόλη είναι υψηλές. Επίσης, η ένταξη κατάλληλου φωτισμού κατά την διάρκεια των απογευματινών και νυκτερινών ωρών είναι από τις πρώτες προτεραιότητες των πολιτών, για όλους τους χώρους όπως άλλωστε και η δυνατότητα ελεύθερης πρόσβασης στο internet που έχει μπει για τα καλά στην ζωή και την καθημερινότητα μας, αφού μέσω αυτού, ενημερωνόμαστε, επικοινωνούμε, διασκεδάζουμε αλλά και σε ορισμένες περιπτώσεις δουλεύουμε. Οι ερωτώμενοι, ακόμη προτείνουν την δημιουργία στους υπαίθριους χώρου κατάλληλα διαμορφωμένα και εξοπλισμένα σημεία για να παίζουν τα παιδιά αλλά και καταστήματα αναψυχής για να μπορούν να απολαύσουν τον καφέ τους. Επιπλέον, σημαντική είναι και η δυνατότητα να είναι οι υπαίθριοι χώροι εύκολα προσβάσιμοι και προσπελάσιμοι από όλους τους πολίτες αλλά και αυτούς που χρησιμοποιούν το ποδήλατο για να μετακινούνται με παράλληλη δημιουργία θέσεων στάθμευσης τόσο για αυτοκίνητα όσο και για ποδήλατα.

Τέλος, όπως αναλύθηκε προηγουμένως, σύμφωνα με την γνώμη των ερωτώμενων, οι αστικοί υπαίθριοι χώροι της Λάρισας συμβάλουν σημαντικά στην περιβαλλοντική και αισθητική αναβάθμιση της πόλης καθώς και στην αναψυχή, την κοινωνικοποίηση, την ψυχική και σωματική υγεία των πολιτών χωρίς όμως να βοηθούν στην ανάπτυξη της οικονομίας και του τουρισμού.

Συμπερασματικά, όλα τα προβλήματα των υπαίθριων χώρων της Λάρισας μπορούν με μικρότερες ή μεγαλύτερες παρεμβάσεις και λαμβάνοντας σοβαρά υπ' όψιν τις επιθυμίες των ερωτώμενων, να αντιμετωπιστούν, ώστε να προσφέρουν ευχάριστες και δημιουργικές στιγμές στους πολίτες της Λάρισας. Παράλληλα μπορούν να ενδυναμώσουν την εικόνα της περιοχής στην οποία βρίσκονται αλλά και της πόλης γενικότερα προσελκύοντας έτσι περισσότερους τουρίστες και ενισχύοντας την οικονομία του δήμου και των πολιτών του.

6.4 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ

Αναμφισβήτητα, οι αστικοί υπαίθριοι χώροι συνθέτουν την εικόνα της πόλης, βελτιώνουν της ποιότητα του αστικού τοπίου και περιβάλλοντος και προσελκύουν την δημόσια ζωή. Οι υπαίθριοι χώροι και οι χώροι πρασίνου βελτιώνουν τις μικροκλιματικές συνθήκες, βοηθούν στην κοινωνικοποίηση και την ψυχική και σωματική υγεία των κατοίκων και ταυτόχρονα ενισχύουν την οικονομία και τον τουρισμό της πόλης.

Οι επεμβάσεις που έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία χρόνια στους υπαίθριους χώρους της Λάρισας με την δημιουργία του δικτύου πεζοδρόμων και ποδηλατοδρόμων για την βελτίωση των συνθηκών μετακίνησης και την ενοποίηση των αρχαιολογικών χώρων με το εμπορικό και διοικητικό κέντρο, τις διαμορφώσεις στην κοίτη του Πηνειού ποταμού αλλά και η δημιουργία του νέου Πάρκου Χατζηχαλάρ και η βιοκλιματική ανάπλαση τμήματος του Φρουρίου έχουν αλλάξει την εικόνα της. Παρ' όλες τις επιτυχημένες παρεμβάσεις φαίνεται πως υπάρχουν ακόμη περιθώρια για βελτίωση των υπαίθριων χώρων της πόλης.

Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε πέρα από τα οφέλη των υπαίθριων χώρων της Λάρισας ανέδειξε και ορισμένα προβλήματα τα οποία χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης ώστε να καλυφθούν οι ανάγκες των χρηστών και να μεγιστοποιηθούν οι θετικές τους επιδράσεις τόσο σε περιβαλλοντικό, όσο και σε κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο. Οι επεμβάσεις, λοιπόν που πρότειναν οι ερωτώμενοι σε συνδυασμό με την εφαρμογή των βιοκλιματικών αρχών στον σχεδιασμό των υπαίθριων χώρων της πόλης θα δημιουργήσουν πόλους έλξης αυξάνοντας την επισκεψιμότητα των χώρων τόσο από τους κατοίκους της Λάρισας όσο και από τουρίστες άλλων πόλεων και χωρών.

Στοιχεία πρασίνου

Μία από τις βασικές ανάγκες που ανέδειξε η έρευνα είναι η αύξηση των στοιχείων πρασίνου σε όλους τους υπαίθριους χώρους. Προτείνεται λοιπόν η ενίσχυση των υπάρχοντων φυτοκαλυμμένων επιφανειών με την φύτευση επιπλέον δέντρων, θάμνων και καλλωπιστικών φυτών. Η αύξηση της φύτευσης θα βελτιώσει τις συνθήκες θερμικής ακουστικής και οπτικής άνεσης αφού θα προσφέρει φυσικό σκιασμό και δροσισμό μέσω της εξατμισοδιαπνοής, απορροφώντας μεγάλο ποσοστό της ηλιακής ακτινοβολίας και επιδρώντας στην θερμοκρασία και την υγρασία ενώ ταυτόχρονα θα προστατεύει από τους ισχυρούς ανέμους και την ξηρασία που αυτοί προκαλούν. Επίσης, τα φυτά φιλτράρουν την ατμόσφαιρα από τα αιωρούμενα μικροσωματίδια και την σκόνη, συγκρατούν το βρόχινο νερό ενώ με την κατάλληλη διάταξη δημιουργούν ασπίδα ηχοπροστασίας.

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων προτιμούνται κυρίως φυλλοβόλα δέντρα που προσφέρουν σκιά το καλοκαίρι ενώ τον χειμώνα επιτρέπουν τις ακτίνες του ήλιου να φτάσουν μέχρι το έδαφος, σε συνδυασμό με κατάλληλα αειθαλή δέντρα. Τα φυτά που θα επιλεγούν πέρα από τους λειτουργικούς σκοπούς πρέπει να εξυπηρετούν και τους αισθητικούς. Έτσι θα επιλεγούν φυτά με έντονη ανθοφορία όλο τον χρόνο. Η εναλλαγή φυτεύσεων με διαφορετικές εποχές ανθοφορίας είναι απαραίτητη. Η φύτευση αρωματικών φυτών και θεραπευτικών βοτάνων, σε μικρά σημεία των υπαίθριων χώρων, θα αυξήσει την επισκεψιμότητα των χώρων λόγω των οπτικών και οσφρητικών ερεθισμάτων που αυτά προκαλούν. Επιπλέον, τα νέα φυτά που θα επιλεγούν θα πρέπει να έχουν μικρές απαιτήσεις σε νερό αλλά και συντήρηση ώστε να επιτευχθεί το χαμηλότερο κόστος. Σημαντική είναι και η επιλογή φυτών που δεν έχουν αγκάθια, τοξικά άνθη και δεν προκαλούν αλλεργίες. Τέλος όλα τα φυτά και τα δέντρα που θα επιλεγούν πρέπει να είναι ενδημικά και να έχουν αντοχή στην ρύπανση του αστικού ιστού για να είναι δυνατή η βιωσιμότητα τους (Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών, Τμήμα Μελετών Ε.Κ.Π.Α., 2014)

Όσον αφορά την άρδευση όλων των φυτεύσεων, αυτή θα γίνεται με αυτόματο σύστημα άρδευσης και με μη πόσιμο νερό αλλά με βρόχινο νερό, με νερό γεωτρήσεων καθώς και γκρι νερό που προέρχεται από το πλυντήριο, τις βρύσες του μπάνιου, την κουζίνα και το ντους των γύρω κατοικιών (Ουτος, 2012).

Εικόνα 30: Φυτεύσεις

Πηγή: <https://en.wikipedia.org/>, <http://wpnature.com/>

Υγρό στοιχείο

Το νερό με την μεγάλη του θερμοχωρητικότητα απορροφά μεγάλα ποσοστά ηλιακής ακτινοβολίας ενώ μέσω της εξάτμισης ψύχει τις επιφάνειες και δροσίζει την πόλη (Χατζηδημητρίου Α., 2012). Παράλληλα, η χρήση τεχνητών στοιχείων νερού λειτουργεί ως φίλτρο απορρόφησης του θορύβου, βελτιώνοντας την ακουστική άνεση στους χώρους που περιβάλλονται από πολυσύχναστους δρόμους. Το νερό και σε αυτή την περίπτωση μπορεί να προέρχεται από ανακυκλωμένο βρόχινο νερό, γκρι νερό και νερό γεωτρήσεων. Μπορούν, λοιπόν να κατασκευαστούν σιντριβάνια σε υπαίθριους χώρους που δεν υπάρχουν, γραμμικές κατασκευές τρεχούμενου νερού, πίδακες νερού, καταρράκτες και νεροκουρτίνες. Τα στοιχεία νερού με τον συμβολικό τους χαρακτήρα και την αναφορά στον Πηνειό ποταμό μπορούν να αποτελέσουν πόλο έλξης για κατοίκους και επισκέπτες.

Εικόνα 31: Νεροκουρτίνες και πίδακες νερού

Πηγή: <https://www.indiamart.com/>, <http://parallaximag.gr/>

Υλικά επιστρώσεων

Για την βελτίωση του μικροκλίματος και την μείωση της αίσθησης δυσφορίας κατά τις περιόδους υψηλών θερμοκρασιών καθώς και τον περιορισμό της ρύπανσης, προτείνεται η αντικατάσταση των συμβατικών σκληρών υλικών εδαφοκάλυψης που υπάρχουν στους υπαίθριους χώρους της Λάρισας. Η δαπεδόστρωση μπορεί να γίνει με ψυχρά υλικά τα οποία έχουν αυξημένο δείκτη ανακλαστικότητας και μειώνουν την επιφανειακή θερμοκρασία διατηρώντας σχετικά χαμηλές θερμοκρασίες κατά την θερινή περίοδο, καθώς και φωτοκαταλυτικά υλικά για τον περιορισμό των ρύπων (Χατζηδημητρίου, 2012) ιδιαίτερα για τους χώρους που βρίσκονται κοντά σε δρόμους με μεγάλο κυκλοφοριακό φόρτο καθημερινά, όπως είναι η Κεντρική πλατεία. Μπορούν, λοιπόν να τοποθετηθούν ψυχροί και φωτοκαταλυτικοί κυβόλιθοι σε γήινες αποχρώσεις, που λειτουργούν αποτελεσματικότερα στις κλιματικές συνθήκες των Μεσογειακών χωρών και λόγω των αντιολισθητικών τους ιδιοτήτων προσφέρουν μεγαλύτερη ασφάλεια για τον πεζό (Γκορντιενκο Μ., 2012). Μπορούν επίσης να τοποθετηθούν και υδατοπερατά υλικά που αυξάνουν την ποσότητα του νερού που διεισδύει στο έδαφος και τελικά φτάνει στα υπόγεια ύδατα (Κ.Α.Π.Ε., 2011) καθώς και διάτρητοι κυβόλιθοι με διάκενα μεταξύ τους ώστε στον αερό που δημιουργείται να μπορεί να αναπτυχθεί χαμηλή βλάστηση. Για να είναι πιο ευχάριστη η πορεία των πεζών αλλά και των ποδηλατιστών μπορούν να κατασκευαστούν λωρίδες με διαφορετικό χρώμα αλλά και διάφορα μοτίβα. Οι παραπάνω παρεμβάσεις περιορίζουν το φαινόμενο της θερμικής νησίδας βελτιώνοντας την θερμική άνεση των χώρων.

Εικόνα 32: Διάτρητοι κυβόλιθοι

Πηγή: <http://www.edilportale.com/>, <http://www.pictot.com/>

Καθιστικά

Η τοποθέτηση καθιστικών με σκίαση είναι ανάμεσα στις πρώτες επιθυμίες των ερωτώμενων της έρευνα για τους περισσότερους από τους χώρους που απάντησαν. Μπορούν, λοιπόν να αντικατασταθούν τα υπάρχοντα καθιστικά των χώρων και στην θέση τους να τοποθετηθούν νέα σύγχρονα κάτω από δέντρα με πυκνό φύλλωμα ή από τετράγωνα ή ορθογωνικές πέργκολες (ανάλογα με τον χώρο) με μεταλλικό σκελετό και ξύλινες περσίδες πάνω στις οποίες θα αναρριχώνται φυλλοβόλα φυτά για να επιτρέπεται ο ηλιασμός τους χειμερινούς μήνες και η σκίαση κατά τους θερινούς. Έτσι θα δημιουργηθούν ευχάριστα σημεία στάσης, ξεκούρασης, χαλάρωσης και ανταλλαγής απόψεων των επισκεπτών των χώρων. Σε όλους τους υπαίθριους χώρους κρίνεται απαραίτητη η τοποθέτηση τουλάχιστον δύο καθιστικών ειδικά προσαρμοσμένων σε χώρο διαστάσεων 2,80 X 1,30 m που θα εξυπηρετούν τις ανάγκες ανάπαυσης των χρηστών των αμαξιδίων (Γκορντιενκο, 2012).

Εικόνα 33: Καθιστικά κάτω από πέργκολα με φυτά

Πηγή: <http://www.waysidegardens.com/>

Φωτιστικά

Για να περιοριστεί το αίσθημα της ανασφάλεια που νοιώθουν πολλοί από τους πολίτες αλλά και για την πάταξη του φαινομένου των παράνομων δραστηριοτήτων κρίνεται απαραίτητη η αντικατάσταση των λαμπτήρων ιστών φωτισμού τόσο των

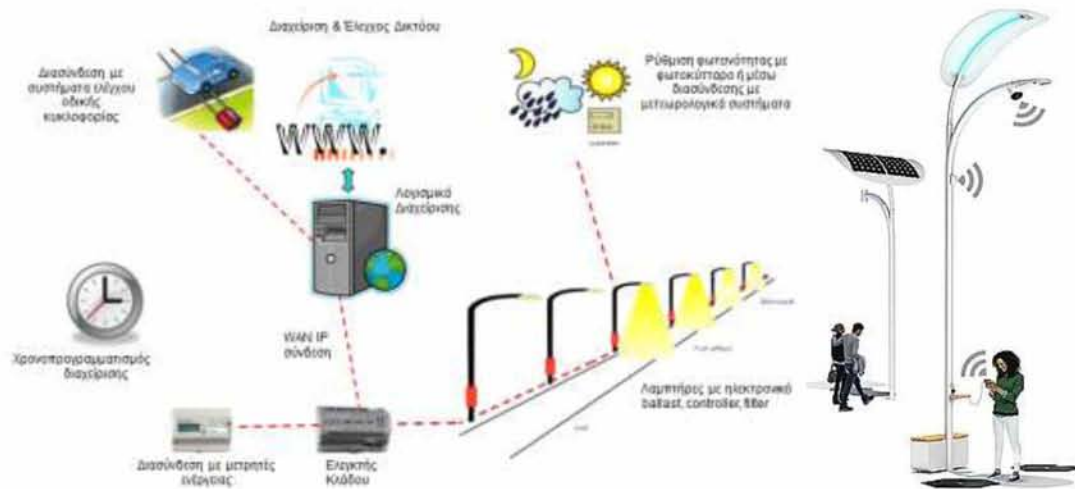
δρόμων όσο και των πάρκων, των πλατειών και των παιδικών χαρών με λαμπτήρες χαμηλής ενέργειας LED καθώς και η τοποθέτηση νέων φωτιστικών. Τα φωτιστικά μπορούν να συνδεθούν μεταξύ τους σε ένα δίκτυο, γεγονός που θα οδηγήσει σε εξοικονόμηση ενέργειας, μείωση του κόστους συντήρησης καθώς και μείωση των ατμοσφαιρικών ρύπων. Μέσω του δικτύου και χρησιμοποιώντας κατάλληλο λογισμικό διαχείρισης φωτισμού θα υπάρχει η δυνατότητα οι φανοστάτες να ελέγχονται μέσω υπολογιστή από το αρμόδιο τμήμα του Δήμου σε πραγματικό χρόνο. Έτσι θα μπορεί να προσαρμόζεται η ένταση των φωτιστικών ανάλογα με τις ανάγκες της κάθε περιοχής, την κυκλοφορία, την εποχή και την ώρα, ενώ παράλληλα οι αρμόδιοι υπάλληλοι θα λαμβάνουν αναφορές για τον χρόνο ζώη που έχουν πραγματοποιήσει οι λαμπτήρες (<http://tech.in.gr/>). Για παράδειγμα, αν την νύχτα υπάρχουν λιγότεροι επισκέπτες στους υπαίθριους χώρους τότε θα μειώνεται η ένταση των φωτιστικών, ενώ κάποια από τα φωτιστικά θα ανάβουν όταν αντιλαμβάνονται την κίνηση περαστικών (Στεφανόπουλος, 2017).

Ορισμένα από αυτά τα φωτιστικά θα έχουν επιπλέον έξυπνες λειτουργίες όπως η παρακολούθηση της ποιότητας του αέρα και ο εντοπισμός κενών θέσεων στάθμευσης μέσω αισθητήρων, η παροχή ασύρματης σύνδεσης στο διαδίκτυο Wi-Fi, η παρακολούθηση χώρων και η επαναφόρτιση των μπαταριών κινητών τηλεφώνων και ηλεκτρικών αυτοκινήτων (eu-smartcities.eu). Επίσης υπάρχει και η δυνατότητα να εγκατασταθούν στα φωτιστικά ηλιακά πάνελ με αποτέλεσμα το ρεύμα που χρησιμοποιούν κατά τη διάρκεια της νύκτας να είναι από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας μηδενίζοντας έτσι τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα.

Θα τοποθετηθούν σώματα χαμηλού φωτισμού για την ανάδειξη των χώρων, σώματα μέσου φωτισμού για την σηματοδότηση της κεντρικής πορείας των χώρων, σώματα υψηλού φωτισμού για την ασφαλή και άνετη μετακίνηση καθώς και σώματα σημειακού φωτισμού (spot) για την ανάδειξη της βλάστησης, των μνημείων και των σιντριβανιών. Τα νέα φωτιστικά πρέπει να έχουν υψηλή στεγανότητα και υψηλές αντοχές στην καταπόνηση από τις καιρικές συνθήκες (Γκαμπέλης, 2014).

Εικόνα 34: Σύστημα Διαχείρισης Δικτύου Ηλεκτροφωτισμού

Εικόνα 35: Έξυπνοι φανοστάτες με δυνατότητα σύνδεσης στο internet

Πηγή: <http://www.amco.gr/>, www.engoplanet.com

Wi-Fi

Η χρήση του internet αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητας μας. Ένα μεγάλο ποσοστό των Ελλήνων χρησιμοποιεί το internet καθημερινά, για ενημέρωση, ψυχαγωγία, επικοινωνία αλλά και για να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της εργασίας του. Η ελεύθερη πρόσβαση στο internet στους δημόσιους υπαίθριους χώρους από συσκευές που φέρουν τεχνολογία ασύρματης διασύνδεσης (κινητό, tablet, laptop) είναι μια από τις επιθυμίες των κατοίκων της Λάρισας. Ο Δήμος Λαρισαίων έχει εγκαταστήσει κόμβους σύνδεσης (Wi-Fi) σε αρκετά σημεία της πόλης, όμως η σύνδεση τις περισσότερες φορές δεν είναι εφικτή είτε η ταχύτητα σύνδεσης είναι πολύ χαμηλή. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω η ασύρματη σύνδεση στο διαδίκτυο μπορεί να επιτευχθεί μέσω των «έξυπνων φωτιστικών» που προτείνεται να τοποθετηθούν στους υπαίθριους χώρους. Ο συνδυασμός, λοιπόν, του δωρεάν internet με τα νέα καθιστικά και τα φωτιστικά, θα προσφέρουν στιγμές ξεκούρασης, χαλάρωσης και ασφάλειας στους επισκέπτες.

Θέσεις στάθμευσης

Με την αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος και των υπαίθριων χώρων του, ενθαρρύνονται οι μετακινήσεις με τα πόδια και μειώνεται η χρήση του αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης. Για όσους όμως επιλέγουν να μετακινούνται με το αυτοκίνητο

μπορούν να δημιουργηθούν θέσεις στάθμευσης, σε άμεση γειτνίαση με τους υπαίθριους χώρους όπου αυτό είναι δυνατό. Πρέπει να υπάρχουν και θέσεις στάθμευσης για αυτοκίνητα ατόμων ΑΜΕΑ με ελάχιστες διαστάσεις (3,50 X 5,00) και με ειδική επισήμανση για άτομα ΑΜΕΑ (Γκαμπέλης, 2014). Οι θέσεις στάθμευσης πρέπει να είναι περιορισμένες ώστε να αποτρέπεται η συχνή χρήση του αυτοκινήτου και μπορούν να χαραχθούν κάτω από στέγαστρα με μεταλλικά στηρίγματα, στην οροφή των οποίων θα τοποθετηθούν φωτοβολταϊκά συστήματα για την κάλυψη μέρους των ενεργειακών αναγκών των χώρων. Μπορούν επίσης να καλύψουν και τις ανάγκες των ηλεκτρικών αυτοκινήτων για φόρτιση, που μπορεί ακόμη να μην συνηθίζονται στην Ελλάδα αλλά μπορεί σύντομα να εξαπλωθεί η χρήση τους.

Σκόπιμη, επίσης, είναι η τοποθέτηση μπαρών στάθμευσης ποδηλάτων σε διάφορα σημεία των χώρων ώστε οι ποδηλάτες να μπορούν να αφήσουν τα ποδήλατά τους και να απολαύσουν τον περίπατο τους στο πάρκο ή την πλατεία και να χαλαρώσουν σε κάποιο από τα καθιστικά. Οι θέσεις στάθμευσης των ποδηλάτων μπορούν να τοποθετηθούν κάτω από στέγαστρα με πανιά. Οι θέσεις αυτές μπορούν να εξυπηρετήσουν και όσους θέλουν να επισπευτούν κάποια διοικητική υπηρεσία ή να κάνουν μια βόλτα στα εμπορικά καταστήματα.

Εικόνα 36: Φωτοβολταϊκά πάνω σε στέγαστρα θέσεων στάθμευσης

Εικόνα 37: Μπάρες στάθμευσης ποδηλάτων

Πηγή: <https://www.messinialive.gr/>, <http://www.mmcite.com/>

Πρόσβαση σε όλους

Σήμερα στην Ελλάδα υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός ατόμων που ανήκουν σε ειδικές ομάδες, όπως είναι τα άτομα με κινητικές ή αισθητηριακές αναπηρίες, τυφλοί,

άνθρωποι με προβλήματα ακοής, άτομα άνω των 70 ετών, μητέρες με παιδιά μικρότερα των δύο ετών. Η επιθυμία για επίσκεψη σε ένα αστικό υπαίθριο χώρο με σκοπό την χαλάρωση, την αναψυχή και την συμμετοχή σε πολιτιστικές δραστηριότητες των ατόμων αυτών, δεν ικανοποιείται επαρκώς (Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΚΠΙΣΝ), 2010). Για να βελτιωθεί η κοινωνική ένταξη και η ποιότητα ζωής των ατόμων με ειδικές ανάγκες, τα πεζοδρόμια περιμετρικά των πάρκων, των πλατειών και των παιδικών χαρών, καθώς και οι ποδηλατόδρομοι που τα διασχίζουν πρέπει να έχουν ελάχιστο πλάτος 2,05 m με προσαύξηση 1,30 m σε περίπτωση που φέρουν αστικό εξοπλισμό. Επίσης τόσο στα πεζοδρόμια όσο και στους ποδηλατόδρομους πρέπει να δημιουργηθεί ζώνη με επίστρωση ειδικών ανάγλυφων πλακών με ειδικές προδιαγραφές, πλάτους 40 cm που θα ενσωματώνει την γραμμή κίνησης ατόμων με προβλήματα όρασης καθώς και επικλινείς επιφάνειες (ράμπες) για την κάλυψη των υψομετρικών διαφορών μεταξύ στάθμης πεζοδρομίου και οδοστρώματος (Γκορντιενκο, 2012) ώστε να μπορούν εύκολα τα άτομα με ειδικές ανάγκες να ανέβουν στους υπαίθριους χώρους. Θέσεις στάθμευσης για ΑΜΕΑ έχουν ήδη προταθεί.

Σύστημα αυτόματης μίσθωσης δημόσιας χρήσης ποδηλάτων

Από την ανάλυση των ερωτηματολογίων φαίνεται πως πολλοί από τους ερωτώμενους χρησιμοποιούν το ποδήλατο σε καθημερινή βάση για την επίσκεψη τους στους αστικούς υπαίθριους χώρους αλλά και για άλλες δραστηριότητες. Μια άλλη καινοτόμα πρόταση είναι η δημιουργία συστήματος αυτόματης μίσθωσης δημόσιας χρήσης ποδηλάτων, για μικρούς και μεγάλους και ιδιαιτέρως για όσους δεν έχουν δικό τους ποδήλατο. Τέτοιοι σταθμοί πρέπει να δημιουργηθούν σε κομβικά σημεία της πόλης και στα περισσότερα από τα μεγάλα πάρκα και τις πλατείες καθώς και στις όχθες του Πηγειού ποταμού που ενδείκνυται για ποδηλασία. Επίσης για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών που ενδιαφέρονται για μια ξενάγηση στην πόλη της Λάρισας με ποδήλατο, σκόπιμη είναι και η δημιουργία σταθμού ενοικίασης ποδηλάτων στο σταθμό των υπεραστικών λεωφορείων (ΚΤΕΛ) και στον σιδηροδρομικό σταθμό (ΟΣΕ). Ένα ποδήλατο μπορεί να ενοικιαστεί από ένα σημείο και να σταθμευθεί σε οποιοδήποτε άλλο.

Το σύστημα μπορεί να εξυπηρετήσει τόσο μόνιμους χρήστες οι οποίοι θα διαθέτουν ειδική ηλεκτρονική κάρτα για να παραλαμβάνουν ποδήλατα, όσο και περιστασιακούς χρήστες, όπου με την χρήση κινητού τηλεφώνου ή πιστωτικής κάρτας

μπορούν να έχουν άμεση πρόσβαση σε ποδήλατα (<https://el.wikipedia.org/>), (www.easybike.gr/). Υπάρχει, ακόμη η δυνατότητα να διατίθενται προς ενοικίαση, τόσο ποδήλατα πόλης, όσο και ποδήλατα με σπορ χαρακτήρα (Trekking). Επίσης για να εξασφαλιστεί η ενεργειακή αυτονομία των σταθμών ενοικίασης, χωρίς να απαιτείται παροχή ηλεκτρικού ρεύματος μπορούν τα τοποθετηθούν κάποια μικρά φωτοβολταϊκά στοιχεία (www.amco.gr).

Το σύστημα αυτόματης μίσθωσης ποδηλάτων επισημαίνει τα οφέλη της χρήσης του ποδηλάτου στην καθημερινότητα, στον περιβαλλοντικό τομέα, την ψυχική και σωματική υγεία σε συνδυασμό με την οικονομία και αποσκοπεί στην καθιέρωση του ποδηλάτου ως κύριο μέσο μετακίνησης στην πόλη μαζί με την μετακίνηση με τα πόδια.

Εικόνα 38: Σύστημα αυτόματης μίσθωσης δημόσιας χρήσης ποδηλάτων

Πηγή: <https://commons.wikimedia.org/>

Καθαριότητα

Για την εξασφάλιση της καθαριότητας των χώρων, πέρα από τη συστηματική μέριμνα των υπηρεσιών καθαριότητας του Δήμου και την προσωπική ευαισθητοποίηση προτείνεται ένα καινοτόμο σύστημα για την καλύτερη διαχείριση των αποβλήτων των δημόσιων χώρων, οι έξυπνοι κάδοι.

Η πρόταση αφορά την τοποθέτηση στους δημόσιους χώρους της πόλης νέων κάδων απορριμμάτων, που χρησιμοποιούν την ηλιακή ενέργεια και μπορούν να συμπίεζουν τα απορρίμματα, με αποτέλεσμα η αποκομιδή των σκουπιδιών να γίνεται πιο σπάνια, ενώ με έναν αυτόματο μηχανισμό θα εξουδετερώνεται η δυσοσμία (<https://en.wikipedia.org/wiki/BigBelly>). Το πλεόνασμα της ηλεκτρικής ενέργειας θα αποθηκεύεται σε μπαταρία, που θα βρίσκεται τοποθετημένη στη βάση των κάδων (<http://www.protothema.gr/>).

Στην επιφάνεια του κάδου μπορούν να υπάρχουν φωτοβολταϊκές μεμβράνες, οι οποίες ενεργοποιούν φωτοκύτταρο που ελέγχει την περιεκτικότητα του κάδου. Όταν υπερβεί το προκαθορισμένο ύψος αλλάζει το χρώμα από πράσινο σε κόκκινο ώστε να γνωρίζει ο πολίτης ότι δεν μπορεί να εναποθέσει άλλα απορρίμματα στον συγκεκριμένο κάδο. Επίσης σημαντική λειτουργία είναι ο αυτόματος καθαρισμός του κάδου σε προκαθορισμένες ώρες ή ημέρες που μπορεί να γίνει με κατάλληλους φυσητήρες καθαρισμού όταν ο κάδος είναι άδειος (<https://openhardware.ellak.gr/>).

Επίσης η δημιουργία συστήματος υπόγειων κάδων συλλογής απορριμμάτων στην πόλη της Λάρισας, που διαθέτουν μεγαλύτερη χωρητικότητα από τους συμβατικούς κάδους θα μπορούσε να βελτιώσει την ποιότητα αλλά και την αισθητική του αστικού περιβάλλοντος (Δήμος Θεσσαλονίκης, 2017).

Εικόνα 39: Έξυπνος κάδος

Πηγή: <https://openhardware.ellak.gr/>

Παιδική Χαρά

Στα περισσότερα πάρκα και τις πλατείες της Λάρισας υπάρχουν διαμορφωμένοι χώροι με παιδικές χαρές για να παίζουν τα μικρά παιδιά. Υπάρχουν και αρκετοί χώροι που λειτουργούν αποκλειστικά ως παιδικές χαρές για την ψυχαγωγία των ανηλίκων.

Λίγοι είναι όμως εκείνοι οι χώροι που έχουν σχεδιαστεί με γνώμονα την ασφάλεια των παιδιών. Προτείνεται, λοιπόν, ο επανασχεδιασμός των παιδικών χαρών σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση 27934/ΦΕΚ Β 2029/25.07.2014 περί οργάνωσης και λειτουργίας των παιδικών χαρών των ΟΤΑ, καθώς και τις προδιαγραφές της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Έτσι λοιπό οι παιδικές χαρές θα πρέπει να διαθέτουν (Υ. Α.27934/2014):

- Είσοδο για το κοινό με ελάχιστο άνοιγμα 1,00m.
- Ζώνη όδευσης στο εσωτερικό του χώρου με πλάτος 1,50m
- Κατάλληλο και επαρκή φωτισμό με λαμπτήρες χαμηλής ενεργείας LED
- Επαρκή αριθμό καθισμάτων για τους συνοδούς για μια άνετη παραμονή στον χώρο
- Βρύση με πόσιμο νερό
- Δέντρα και σκίαστρα για την προστασία από τον ήλιο
- Εξωτερικές και εσωτερικές προσβάσεις για ΑΜΕΑ
- Καλάθια απορριμμάτων. Μπορούν και εδώ να τοποθετηθούν «έξυπνοι κάδοι»
- Σύστημα για την αποτροπή της εισόδου αδέσποτων ζώων
- Ζώνες πρασίνου
- Πινακίδα εισόδου η οποία φέρει το σήμα πιστοποίησης καταλληλότητας λειτουργίας της παιδικής χαράς και τις εξής τουλάχιστον πληροφορίες:
 - Τις ηλικιακές ομάδες παιδιών για τις οποίες προορίζεται η παιδική χαρά
 - Τηλέφωνα έκτακτης ανάγκης
 - Τηλέφωνα επικοινωνίας με τον ΟΤΑ
 - Απαγόρευση εισόδου για ζώα συντροφιάς, με εξαίρεση σκύλους - συνοδούς ατόμων με αναπηρία
 - Προτροπή για διατήρηση της καθαριότητας
 - Τις ώρες λειτουργίας της παιδικής χαράς

Επίσης, για να εξασφαλιστεί η υγεία και η ασφάλεια των παιδιών:

- Ο εξοπλισμός των παιδικών χαρών πρέπει να είναι ειδικά σχεδιασμένος τόσο για ατομικό όσο και για ομαδικό παιχνίδι.

- Τα όργανα, οι κατασκευές καθώς και τα υλικά τους πρέπει να πληρούν τις προδιαγραφές που προβλέπονται στη σειρά προτύπων ΕΛΟΤ EN 1176 (EN 1176).
- Οι επιφάνειες πτώσης πρέπει να πληρούν τις προδιαγραφές της σειράς προτύπων ΕΛΟΤ EN 1176-1, ΕΛΟΤ EN 1177 (EN 1177) και ΕΛΟΤ EN 71-3.

Εφαρμόζοντας όλα τα παραπάνω, τα παιδιά θα μπορούν να παίζουν σε ένα ευχάριστο και ασφαλές περιβάλλον, μακριά από το δρόμο εισπράττοντας όλα τα οφέλη που προσφέρει το παιδικό παιχνίδι.

Για τους μεγαλύτερους, μπορούν να εγκατασταθούν στα μεγάλα πάρκα άλλα και στα πάρκα γειτονιάς «ανοιχτά» γυμναστήρια με όργανα γυμναστικής για όσους θέλουν να γυμναστούν ανάμεσα στα δέντρα και το πράσινο εισπνέοντας καθαρό αέρα που θα βελτιώσει την διάθεση τους.

Εικόνα 40: Παιδική χαρά

Πηγή: <http://www.mytwins.gr/>

Εικόνα 41: Υπαίθριο γυμναστήριο

Πηγή: <http://kalyterizoi.gr/>

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ανάπτυξη και η επέκταση των σύγχρονων αστικών κέντρων έχει επιφέρει ορισμένες θετικές επιδράσεις όπως η βελτίωση των παρεχόμενων κοινωνικών παροχών και υποδομών, η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, η αύξηση του εισοδήματος των πολιτών και η διευκόλυνση της οικονομίας. Όμως οι αρνητικές επιπτώσεις της ανάπτυξης αυτής στο περιβάλλον και κατ' επέκταση στη διαβίωση των πολιτών των σύγχρονων πόλεων γίνονται αντιληπτές καθημερινά.

Η σύγχρονη πόλη οφείλει να εκμεταλλευτεί κάθε ευκαιρία ώστε να κατορθώσει να βελτιώσει τις συνθήκες διαβίωσης των πολιτών της. Η δημιουργία αστικών υπαίθριων χώρων και χώρων πρασίνου καθώς και ο επανασχεδιασμός των ήδη υπάρχοντων μπορούν να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής των κατοίκων των σύγχρονων πόλεων χάρις στα πολλαπλά οφέλη που μπορούν να προσφέρουν σε περιβαλλοντικό, κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο.

Οι ελεύθεροι χώροι μέσα στην πόλη βοηθούν στην μείωση του φαινομένου της θερμικής νησίδας, στην μείωση των ατμοσφαιρικών ρύπων, της ηχορύπανσης και της ταχύτητα των ανέμων ενώ ταυτόχρονα συγκρατούνται τα εδάφη και επίσης συμβάλουν στην διατήρηση της βιοποικιλότητας της περιοχής. Επιπλέον, οι συγκεκριμένοι χώροι δίνουν την δυνατότητα για κοινωνική επαφή, ψυχαγωγία και άθληση βελτιώνοντας την ψυχική και σωματική υγεία των πολιτών. Επιπρόσθετα, η αύξηση των αντικειμενικών αξιών των ακινήτων που βρίσκονται πλησίον των υπαίθριων χώρων, η ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και η ανάπτυξη του τουρισμού είναι τα αποτελέσματα της δημιουργίας πόλων έλξης από την ύπαρξη καλά οργανωμένων υπαίθριων χώρων.

Στους υπαίθριους χώρους της πόλης πραγματοποιούνται οι ανάγκες συνάθροισης κοινού, χαλάρωσης, ψυχαγωγίας, στάσης και κίνησης. Όσο καλύτερα είναι σχεδιασμένος ένας ελεύθερος χώρος στην πόλη τόσο πιο ευχάριστη γίνεται η εμπειρία των πολιτών κατά την παρουσία τους στους χώρους αυτούς ενώ ταυτόχρονα βελτιώνεται και το βιοτικό τους επίπεδο. Προς αυτή την κατεύθυνση στοχεύει και ο βιοκλιματικός σχεδιασμός των αστικών υπαίθριων χώρων με την δημιουργία ευνοϊκότερων συνθηκών θερμικής, οπτικής και ακουστικής άνεσης.

Για την επίτευξη των συνθηκών άνεσης απαιτείται έλεγχος της θερμοκρασίας μέσω της σκίασης από την ύπαρξη βλάστησης ή τεχνητών σκιάστρων και έλεγχος της κατεύθυνσης των ανέμων με την βοήθεια πετασμάτων ή και βλάστησης. Επίσης η σωστή επιλογή υλικών επικάλυψης των επιφανειών όπως είναι τα ψυχρά και φωτοκαταλυτικά υλικά και οι διαπερατές επιφάνειες και η ηχοπροστασία είναι βασικά στοιχεία του βιοκλιματικού σχεδιασμού. Ακόμη, τα προβλήματα ενέργειας μπορούν να περιοριστούν με την χρήση φωτοβολταϊκών συστημάτων και εναλλακτών θερμότητας αέρα-εδάφους.

Η έρευνα με την μέθοδο των ερωτηματολογίων που πραγματοποιήθηκε σχετικά με τους υπαίθριους χώρους της Λάρισας επισήμανε τον σημαντικό ρόλο που οι συγκεκριμένοι χώροι διαδραματίζουν στην καθημερινότητα τους. Ταυτόχρονα δόθηκε η δυνατότητα να καταγραφούν τα προβλήματα των ελεύθερων αυτών χώρων αλλά και η επιθυμία των πολιτών για την βελτίωση ορισμένων χαρακτηριστικών τους ώστε να γίνουν περισσότερο προσιτοί και να ανταποκρίνονται στις ανάγκες τους.

Τα προβλήματα των υπαίθριων χώρων της Λάρισας σχετίζονται με την ρύπανση και την ύπαρξη θορύβου, την ελλιπή καθαριότητα, την έλλειψη αρκετών στοιχείων πρασίνου και νερού όπως και σκίασης, την δυσφορία κατά την περίοδο του καλοκαιριού όπου υπάρχουν υψηλές θερμοκρασίες καθώς και την δύσκολη πρόσβαση ειδικά σε άτομα με ειδικές ανάγκες. Επίσης, επισημάνθηκε η μεγάλη «τσιμεντοποίηση» που υπάρχει στην Κεντρική Πλατεία και την Πλατεία Ταχυδρομείου ενώ για τους υπόλοιπους κυρίως χώρους τονίστηκαν ο ανεπαρκής φωτισμός, οι ελλείψεις υποδομές και η έλλειψη ασφάλειας που νιώθουν οι πολίτες.

Για να περιοριστούν τα παραπάνω προβλήματα οι ερωτώμενοι προτείνουν την δημιουργία χώρων ανάπαυσης που θα σκιάζονται ικανοποιητικά, την φύτευση δέντρων και φυτών, την εγκατάσταση στοιχείων νερού και την ένταξη σωστού φωτισμού για τις βραδινές ώρες. Ακόμη, επιθυμούν την δυνατότητα προσπέλασης των χώρων με ποδήλατο, την δημιουργία χώρων στάθμευσης για αυτοκίνητα και ποδήλατα και την δυνατότητα ελεύθερης πρόσβασης στο internet. Τέλος, θέλουν οι χώροι αυτοί να είναι εύκολα προσβάσιμοι σε όλους τους πολίτες, να υπάρχουν περισσότερα καταστήματα αναψυχής καθώς και κατάλληλα εξοπλισμένες παιδικές χαρές και χώροι για σπορ.

Ακολουθώντας τις επιθυμίες των ερωτώμενων, προτείνονται ορισμένες παρεμβάσεις στους υπαίθριους χώρους της Λάρισας ώστε να ενισχυθεί η συμβολή τους στην αναβάθμιση του περιβάλλοντος και της αισθητικής της πόλης, στην ψυχική και σωματική υγεία, την κοινωνικοποίηση και την αναψυχή των πολιτών καθώς και την ανάπτυξη της οικονομίας και του τουρισμού. Οι συγκεκριμένες προτάσεις βασίζονται στις αρχές του βιοκλιματικού σχεδιασμού.

Προτείνονται, λοιπόν, φύτευση περισσότερων δέντρων και φυτών αλλά και κατασκευή νεροκουρτίνων, πιδάκων νερού και άλλων στοιχείων νερού που θα βελτιώσουν το μικροκλίμα των χώρων και των γύρω περιοχών. Επίσης, για την μείωση των επιφανειακών θερμοκρασιών και τον περιορισμό των ρύπων προτείνεται αντικατάσταση των υλικών επιστρώσεων με ψυχρά, φωτοκαταλυτικά και υδατοδιαπερατά υλικά. Η αντικατάσταση των υπαρχόντων καθιστικών και η τοποθέτηση νέων σε σκιασμένους χώρους θα μειώσουν την δυσφορία που αισθάνονται οι πολίτες τους καλοκαιρινούς μήνες ενώ η τοποθέτηση νέων φωτιστικών χαμηλής ενεργείας θα μειώσει το αίσθημα ανασφάλειας με ταυτόχρονη μείωση των ατμοσφαιρικών ρύπων. Έτσι, τα νέα φωτιστικά με δυνατότητα σύνδεσης στο διαδίκτυο και τα καθιστικά κάτω από πέργολες με αναρριχώμενα φυτά θα προσφέρουν ευχάριστες στιγμές στους επισκέπτες. Επιπλέον, η εφαρμογή των απαραίτητων προδιαγραφών θα δώσει την δυνατότητα να επισκέπτονται τους χώρους ευκολότερα άτομα με ειδικές ανάγκες που θα μπορούν επιπρόσθετα να σταθμεύσουν τα αυτοκίνητα τους στους χώρους στάθμευσης κάτω από πάνελ φωτοβολταϊκών για την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών των χώρων, του προτείνεται να δημιουργηθούν. Το σύστημα αυτόματης μίσθωσης δημόσιας χρήσης ποδηλάτων και οι έξυπνοι κάδοι είναι καινοτόμα συστήματα που θα βελτιώσουν τις καθημερινές μετακινήσεις και την καθαριότητα των χώρων αντίστοιχα. Τέλος, η αντικατάσταση του υπάρχοντος εξοπλισμού των παιδικών χαρών και η δημιουργία νέων χώρων για το παιχνίδι των παιδιών σύμφωνα με τις προδιαγραφές της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και χώρων για σπορ κρίνονται ως απαραίτητες ενέργειες.

Η εφαρμογή των παραπάνω παρεμβάσεων θα βελτιώσει το μικροκλίμα της ευρύτερης περιοχής της Λάρισας, θα δημιουργήσει συνθήκες δροσισμού, ανεμοπροστάσιας, καθώς και οπτικής και ακουστικής άνεσης. Οι υπαίθριοι χώροι θα αποτελέσουν πόλους έλξης για κατοίκους και επισκέπτες που λόγω των έντονων

ρυθμών ζωής στις σύγχρονες πόλεις αναζητούν χώρους χαλάρωσης και αναψυχής καθώς και τα οφέλη της επαφής με την φύση. Παράλληλα όμως θα επιτευχθεί η αναβάθμιση των περιοχών στις οποίες βρίσκονται οι σωστά σχεδιασμένοι υπαίθριοι χώροι αναμένοντας να προσελκύσουν επιπλέον οικονομικές δραστηριότητες και τουρισμό.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ: ΑΣΤΙΚΟΙ ΥΠΑΙΘΡΙΟΙ ΧΩΡΟΙ ΣΤΗΝ ΛΑΡΙΣΑ

Η συγκεκριμένη έρευνα διεξάγεται στα πλαίσια της εκπόνησης διπλωματικής εργασίας για το Π.Μ.Σ. «Αστική Ανάπλαση & Ανάπτυξη» του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Σκοπός του ερωτηματολογίου είναι η καταγραφή της γνώμης και των αναγκών των πολιτών σχετικά με τους αστικούς υπαίθριους χώρους της Λάρισας.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για την προθυμία συμπλήρωσης και την ειλικρίνεια σας.

Ποιους αστικούς υπαίθριους χώρους της Λάρισας επισκέπτεστε; Αριθμήστε, ανά χώρο, από το 1-7, ξεκινώντας με 1 από αυτόν που επισκέπτεστε συχνότερα.

	Πλατείες			Πάρκα		Πάρκα γειτονιάς	Παιδικές χαρές
	Κεντρική	Ταχυδρομείου	Φρούριο	Αλκαζάρ	Χατζηχαλάρ		
Αριθμήστε από 1-7							

Συνεχίστε την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου μόνο για τους **4** χώρους που επισκέπτεστε συχνότερα.

Πόσο συχνά επισκέπτεστε τους χώρους αυτούς; (σημειώστε X)

	Πλατείες			Πάρκα		Πάρκα γειτονιάς	Παιδικές χαρές
	Κεντρική	Ταχυδρομείου	Φρούριο	Αλκαζάρ	Χατζηχαλάρ		
Καθημερινά							
Τουλάχιστον 3 φορές/εβδομάδα							
1φορά/εβδομάδα							
1φορά/μήνα							
Σπάνια							
Ποτέ							

Ποιες μέρες επισκέπτεστε τους χώρους αυτούς; (σημειώστε X, υπάρχει δυνατότητα πολλαπλής επιλογής)

	Πλατείες			Πάρκα		Πάρκα γειτονιάς	Παιδικές χαρές
	Κεντρική	Ταχυδρομείου	Φρούριο	Αλκαζάρ	Χατζηχαλάρ		
Καθημερινές							
Σαββατοκύριακα							

Ποιο διάστημα της ημέρας επισκέπτεστε τους χώρους αυτούς; Βαθμολογήστε, ανά χώρο, από το 1-4 ξεκινώντας με 1 από το διάστημα με την συχνότερη επισκεψιμότητα.

	Πλατείες			Πάρκα		Πάρκα γειτονιάς	Παιδικές χαρές
	Κεντρική	Ταχυδρομείου	Φρούριο	Αλκαζάρ	Χατζηχαλάρ		
Πρωί (9:00-12:00)							
Μεσημέρι (12:00-17:00)							
Απόγευμα (17:00-20:00)							
Βράδυ (20:00-)							

Με ποιο μέσο προσεγγίζετε ή διασχίζετε τους χώρους αυτούς; Βαθμολογήστε, ανά χώρο, από το 1-5 ξεκινώντας με 1 από το μέσο που χρησιμοποιείται συχνότερα.

	Πλατείες			Πάρκα		Πάρκα γειτονιάς	Παιδικές χαρές
	Κεντρική	Ταχυδρομείου	Φρούριο	Αλκαζάρ	Χατζηχαλάρ		
Πεζός							
Αυτοκίνητο							
Λεωφορείο							
Ποδήλατο							
Άλλο							

Για ποιους λόγους επισκέπτεστε τους χώρους αυτούς; Βαθμολογήστε, ανά χώρο, από το 1-5 με σημαντικότερο το 1.

	Πλατείες			Πάρκα		Πάρκα γειτονιάς	Παιδικές χαρές
	Κεντρική	Ταχυδρομείου	Φρούριο	Αλκαζάρ	Χατζηχαλάρ		
Χαλάρωση, αναψυχή							
Άθληση, ποδήλατο							
Συνοδεία παιδιών							
Βόλτα σκύλου							
Παρακολούθηση εκδηλώσεων							
Συνάντηση με φίλους							
Περαστικός							
Είναι κοντά στο σπίτι							
Άλλο							

Πόσο χρόνο περνάτε συνήθως στους χώρους αυτούς; (σημειώστε X)

	Πλατείες			Πάρκα		Πάρκα γειτονιάς	Παιδικές χαρές
	Κεντρική	Ταχυδρομείου	Φρούριο	Αλκαζάρ	Χατζηχαλάρ		
Έως 5 λεπτά							
5-15 λεπτά							
15 – 30 λεπτά							
30 λεπτά – 1 ώρα							
Πάνω από 1 ώρα							

Πόσο ικανοποιημένοι είστε με την υπάρχουσα κατάσταση των χώρων αυτών; (σημειώστε X)

	Πλατείες			Πάρκα		Πάρκα γειτονιάς	Παιδικές χαρές
	Κεντρική	Ταχυδρομείου	Φρούριο	Αλκαζάρ	Χατζηχαλάρ		
Καθόλου							
Λίγο							
Αρκετά							
Πολύ							

Ποια είναι κατά την γνώμη σας τα προβλήματα των χώρων αυτών; Βαθμολογήστε , ανά χώρο, από το 1-7 με σημαντικότερο το 1.

	Πλατείες			Πάρκα		Πάρκα γειτονιάς	Παιδικές χαρές
	Κεντρική	Ταχυδρομείου	Φρούριο	Αλκαζάρ	Χατζηχαλάρ		
Δύσκολη πρόσβαση							
Δύσκολη πρόσβαση για ΑΜΕΑ							
Έλλειψη ασφάλειας							
Ανεπαρκής φωτισμός							
Ελλιπείς υποδομές							
Ελλιπής καθαριότητα							
Παράνομες δραστηριότητες							
«Τσιμεντοποίηση»							
Ελλιπής σκίαση							
Έλλειψη πρασίνου							
Ρύπανση, θόρυβος							
Δυσφορία σε περίοδο υψηλών θερμοκρασιών							
Άλλο							

Εάν γινόταν επανασχεδιασμός - ανάπλαση των χώρων αυτών, τι θα θέλατε να περιλαμβάνει; Βαθμολογήστε, ανά χώρο, από το 1-7 βάζοντας 1 στην πρώτη προτίμηση.

	Πλατείες			Πάρκα		Πάρκα γειτονιάς	Παιδικές χαρές
	Κεντρική	Ταχυδρομείου	Φρούριο	Αλκαζάρ	Χατζηχαλάρ		
Χώρους ανάπαυσης με σκίαση							
Προσπελασιμότητα με ποδήλατο							
Ένταξη σωστού φωτισμού το βράδυ							
Στοιχεία πρασίνου							
Υγρό στοιχείο							
Χώρο παιχνιδιού							
Χώρο για σπορ							
Πρόσβαση σε όλους							
Καταστήματα αναψυχής							
Θέσεις στάθμευσης							
Δωρεάν internet							
Άλλο							

Ποια είναι κατά την γνώμη σας η συμβολή των υπαίθριων χώρων στην πόλη της Λάρισας. Βαθμολογήστε από το 1-7, με σημαντικότερο το 1.

Περιβαλλοντική αναβάθμιση της πόλης	
Αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου	
Ψυχική και σωματική υγεία των πολιτών	
Κοινωνικοποίηση	
Αναψυχή των πολιτών	
Ανάπτυξη του τουρισμού	
Ανάπτυξη της οικονομίας	

ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΡΩΤΩΜΕΝΟΥ

Φύλο: Άνδρας , Γυναίκα , Δεν απαντώ

Ηλικία ομάδα: Έφηβος , 18-24 , 25-34 , 35-44 , 45-54 , 55-64 , >65 , Δεν απαντώ

Μορφωτικό επίπεδο: Δημοτικό , Γυμνάσιο , Λύκειο , ΙΕΚ , ΑΕΙ-ΤΕΙ , Μεταπτυχιακό

Διδακτορικό , Δεν απαντώ

Απασχόληση: Εργαζόμενος , Άνεργος , Συνταξιούχος , Φοιτητής , Δεν απαντώ

Μηνιαίο Εισόδημα: Έως 500€ , 501€ - 1000€ , 1001€- 1500€ , 1501€-2000€ , Άνω των 2.000€

Δεν απαντώ

Έχετε παιδιά ή εγγόνια ηλικίας μεταξύ 0-14 ετών;: Ναι , Όχι , Δεν απαντώ

Μένετε σε: Διαμέρισμα , Μονοκατοικία , Δεν απαντώ

Συνοικία κατοικίας: _____ , Δεν απαντώ

Ευχαριστώ για την συμμετοχή σας!!!

Οι αστικοί υπαίθριοι χώροι της Λάρισας

Εικόνα Π. 1: Τρίγωνη πλατεία

Εικόνα Π. 2: Πλατεία Ρήγα Φεραίου

Εικόνα Π. 3: Πάρκο ΟΣΕ

Εικόνα Π. 4: Αλσύλλιο Ανθούπολης

Εικόνα Π. 5: Πλατεία Ανθούπολης

Εικόνα Π. 6: Πάρκο Ανθούπολης

Εικόνα Π. 7: Πλατεία Χαραυγής

Εικόνα Π. 8: Πλατεία Ελευθερίας (Πυροβολικά)

Εικόνα Π. 9: Πλατεία Μαρίνου Αντύπα

Εικόνα Π. 10: Παιδική χαρά (Αβέρωφ)

Εικόνα Π. 11: Παιδική χαρά Θεοφράστου

Εικόνα Π. 12: Δημοτικός Λαχανόκηπος

Εικόνα Π. 13: Πλατεία Τοσίτσα (Ν. Πολιτεία)

Εικόνα Π. 14: Πάρκο Προφήτη Ηλία (Νεράιδα)

Εικόνα Π. 15: Παιδική χαρά (Νεάπολη)

Εικόνα Π. 16: Πλατεία Εργάτου (Νεάπολη)

Εικόνα Π. 17: Πάρκο (Νεάπολη)

Εικόνα Π. 18: Πλατεία Ειρήνης (Λιβαδάκι)

Εικ Π. 19: Παιδική χαρά ΑΜΕΑ (www.ert.gr) Εικ Π. 20: Πλατεία Αγ. Ρωμυλίας (Φιλιππούπολη)

Εικόνα Π. 21: Αλσύλλιο Αγ. Θωμά

Εικόνα Π. 22: Πλατεία Αγ. Θωμά

Εικόνα Π. 23: Πάρκο Αγ. Αντωνίου

Εικόνα Π. 24: Πάρκο Καραθάνου (Αγ. Αθανάσιος)

Εικόνα Π. 25: Πλατεία Ιπποκράτη

Εικόνα Π. 26: Πάρκο (Ιπποκράτης)

Εικόνα Π. 27: Πλατεία Παπασταύρου

Εικόνα Π. 28: Πάρκο Αγ. Δημητρίου (Ν. Σμόρνη)

Εικόνα Π. 29: Πλατεία Ηρ. Κατοχής (Λαχανόκηποι) Εικ Π. 30: Παιδική χαρά (Αγ. Κων/ος)

Εικ Π. 31: Παιδική χαρά (Αγ. Αχίλλειος) Εικ Π. 32: Πλατεία Ηρ. Πολυτεχνείου (Αμπελόκηποι)

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Χάρτης 11: Οι αστικοί υπαίθριοι χώροι της Λάρισας

Πηγή: Google Earth, ίδια επεξεργασία

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Αβραμόπουλος, Π., Θώδα, Α., Καλτσάς, Ν. και Πανταζής, Δ. (1989) *Ενοποίηση - αξιοποίηση ακάλυπτων χώρων. Μια θεωρητική προσέγγιση και μια μελέτη παρέμβασης σε ακάλυπτους χώρους*. Λάρισα: ΤΕΕ-Τμ. Κεντρ. & Δυτ. Θεσσαλίας.
- Αθανασίου, Ε. (2015) *Πόλη και φύση*. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/563> [πρόσβαση: 12 - 7 -2017]
- Αϊβαλιώτου, Α. (2010) 'Η Λάρισα και Πηνεϊός – Σχέσεις ζωής: Μια αρχέγονη σχέση από τα βάθη των αιώνων στην ιστορία και τη σύγχρονη πραγματικότητα.' Ημερίδα με θέμα *Το υγρό στοιχείο – εργαλείο αστικού σχεδιασμού*. Λάρισα: ΤΕΕ, Τμήμα Θεσσαλίας, [διαδίκτυο (online)]. Διαθέσιμο στο: URL http://library.tee.gr/digital/larlib/ekdiloseis/3675/3675_aivaliotou.pdf [πρόσβαση: 23 - 7 -2017]
- Ανανιάδου-Τζημοπούλου, Μ. (1992) *Αρχιτεκτονική Τοπίου, Σχεδιασμός Αστικών Χώρων*. Θεσσαλονίκη: Ζήτη.
- Αναστασιάδης, Α. και Σταθακόπουλος, Π. (1994) *Πολοδομική επέμβαση στο κέντρο της Λάρισας. Εξυγίανση-Αναβάθμιση*. Τεχνικά Χρονικά Επιστημονική Έκδοση ΤΕΕ 14, [205]-236. [διαδίκτυο (online)]. Διαθέσιμο στο: URL http://library.tee.gr/digital/techr/1994/techr_1994_a_14_1_205.pdf [πρόσβαση: 3 - 9 -2017]
- Ανδρεαδάκη-Χρονάκη, Ε. (2006) *Βιοκλιματικός σχεδιασμός: περιβάλλον και βιωσιμότητα*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
- Αποστολίδου, Γ. (2010) *Συστήματα αξιοποίησης του εδάφους για θέρμανση-ψύξη κτηρίων*. Διπλωματική εργασία. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- Αραβαντινός, Α. και Κοσμάκη, Π. (1988) *Υπαίθριοι χώροι στην πόλη: θέματα ανάλυσης και πολεοδομικής οργάνωσης αστικών ελεύθερων χώρων και πρασίνου*. Αθήνα: Συμμετρία.
- Αραβαντινός, Α.Ι. (2007) *Πολοδομικός σχεδιασμός: για μια βιώσιμη ανάπτυξη του αστικού χώρου*. 2η έκδ. αναθ. Αθήνα: Συμμετρία.
- Βατόπουλος, Ν. (2014) 'Στη Λάρισα, το αρχαίο θέατρο φέρνει ζωή.' *Η Καθημερινή*. [διαδίκτυο (online)]. Διαθέσιμο στο: URL <http://www.kathimerini.gr/788455/article/politismos/polh/sth-larisa-to-arxaiο-θεατρο-fernei-zwh> [πρόσβαση: 5 - 9 -2017]
- Βουτσιλάς, Β., Αβραμόπουλος, Μ. (1962) *Λάρισα*. Λάρισα.
- Γιαλουρή, Α. (2006) 'Η Βυζαντινή Λάρισα μέσα από τις πηγές και τα μνημεία.' Πρακτικά 1^{ου} Διεθνές Συνεδρίου Ιστορίας & Πολιτισμού της Θεσσαλίας. 9-11 Νοεμβρίου. Λάρισα.
- Γιάννας, Σ. (2002) 'Βιοκλιματικός σχεδιασμός στον αστικό υπαίθριο χώρο.' στο: *Βιοκλιματικός σχεδιασμός στον αστικό υπαίθριο χώρο*. Θεσσαλονίκη.

Γιοβρή, Ε., 2017. 'Λάρισα - Η πορεία εξέλιξης σε μια βιώσιμη αειφόρο πόλη.' στο: *Κλιματική Αλλαγή: Η Αυτοδιοίκηση και η Θεσσαλία μπροστά στην παγκόσμια πρόκληση*. 9-10 Ιουνίου. Καρδίτσα.

Γκαμπέλης, Π. (2014) *Ανάπλαση και βιοκλιματικός σχεδιασμός υπαίθριων χώρων πρασίνου - νερού και αθλητικών εγκαταστάσεων. Μελέτη περίπτωσης: Διεθνές ναυταθλητικό κέντρο στον Λουδία και περιβάλλον χώρος αυτού, στα Γιαννιτσά, και δημιουργία περιβαλλοντικού πάρκου με πρόταση για χρήση υλικών με βάση την αρχή του βιοκλιματικού σχεδιασμού και χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας*. Διπλωματική εργασία. Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο.

Γκορντιενκο, Μ. (2012) *Σχεδιασμός αστικών κενών και υπαίθριων χώρων στην πόλη της Αθήνας*. Πτυχιακή εργασία. ΤΕΙ Πειραιά.

Γλαντζή, Α. και Ράμφου, Β. (2012) *Αστικοί πράσινοι χώροι: ιστορική διερεύνηση της εξέλιξής τους και εισαγωγή στην έννοια της βιωσιμότητας*. Διάλεξη. Ε.Μ.Π.

Γοσποδίνη Α. και Μπεριάτος Η. (επ.) (2006) *Τα νέα αστικά τοπία και η Ελληνική πόλη*. Αθήνα: Κριτική

Δήμος Λαρισαίων (2015) *Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Λαρισαίων 2015-2019 (Σχέδιο) Α΄ Φάση Στρατηγικός Σχεδιασμός Αποστολή – Οραμα Άξονες – Μέτρα – Γενικοί Στόχοι*. Λάρισα.

Δήμος Λαρισαίων (2013) *Αίτηση για το Ευρωπαϊκό Βραβείο Πράσινης Πρωτεύουσας 2016*.

Δήμος Λαρισαίων (2011) *Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Λαρισαίων 2011-2014*. Λάρισα.

Δήμος Λαρισαίων (2012) *Διαμόρφωση Τάφρου Χατζηχαλάρ*. Λάρισα.

Δήμος Θεσσαλονίκης (2017) *Θεσσαλονίκη 2030 Στρατηγική για την αστική ανθεκτικότητα..*

Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών, Τμήμα Μελετών Ε.Κ.Π.Α. (2014) *Βιοκλιματικός σχεδιασμός - ανακατασκευή της εσωτερικής πλατείας της Σ.Θ.Ε*. Αθήνα: Ε.Κ.Π.Α.

Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (2004) *Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή Περιφερειών, Προς μια θεματική στρατηγική για το αστικό περιβάλλον*. Βρυξέλλες: Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1990) *Πράσινο Βιβλίο για το αστικό περιβάλλον*. Βρυξέλλες: Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

ΙΕ΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων (2012) *Αρχαίο θέατρο Α΄ Λάρισας* [διαδίκτυο (online)] Διαθέσιμο στο: URL http://odysseus.culture.gr/h/2/gh251.jsp?obj_id=738 [πρόσβαση: 4 - 7 -2017]

Κ.Α.Π.Ε. (2011) *Πρόγραμμα Βιοκλιματικών Αναβαθμίσεων Δημόσιων Χώρων - Οδηγός Μελετών*. Κ.Α.Π.Ε. [διαδίκτυο (online)]. Διαθέσιμο στο: URL http://www.cres.gr/kape/Scientific_Guide_19_7.pdf [πρόσβαση: 9 - 8 -2017]

Κ.Α.Π.Ε. (2004) *Σχεδιασμός Υπαίθριων Αστικών Χώρων με Βιοκλιματικά Κριτήρια. Έργο RUROS (Rediscovering the Urban Realm and Open Spaces)*. [διαδίκτυο (online)]. Διαθέσιμο στο: http://www.cres.gr/kape/education/design_guidelines_el.pdf [πρόσβαση: 10 - 8 -2017]

Καραγκούνης, Δ. (2016) 'Αρχαίο Θέατρο Λάρισας: 25 χρόνια μεγάλων παρεμβάσεων – προοπτικές.' στο: *Χρονικές Ασυνέχειες – Αρχαιολογικοί Χώροι Σε Αστικά Περιβάλλοντα*. 2-7-2016. Λάρισα: Σύλλογος Αρχιτεκτόνων Λάρισας.

Καραχρήστος, Β., *Αρχαιολογικό Ινστιτούτο Θεσσαλικών Σπουδών*. [διαδίκτυο (online)]. Διαθέσιμο στο: URL <http://atlasthessalias.culture.gr/home.html> [πρόσβαση: 5 - 9 -2017]

Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΚΠΙΣΝ) (2010) *Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΚΠΙΣΝ)*. [διαδίκτυο (online)]. Διαθέσιμο στο: URL <https://www.snfcc.org/media/8428/SNF-Impact-Assessment-25Mar11-GR.pdf> [πρόσβαση: 10 - 9 -2017]

Κοσμάκη, Τ.(2017) *Περιβαλλοντικοί παράγοντες και αστικός σχεδιασμός*. [διαδίκτυο (online)]. Διαθέσιμο στο: URL <https://www.google.gr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKewigzqGDs6DWAhWBxRQKHT6aA6oQFggmMAA&url=http%3A%2F%2Fcourses.arch.ntua.gr%2Ffsr%2F110180%2Fkef.2.pdf&usq=AFQjCNHAycjUAh4W9t9-H1bL6FVrVuOtug> [πρόσβαση: 8 - 7 -2017]

Λαζαρίδης, Κ. (2015) *Οι αστικές αναπλάσεις και η διαμόρφωση της ταυτότητας μιας πόλης. Η περίπτωση της Λάρισα.*, Διπλωματική εργασία. Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο.

Λιονάτου, Μ. (2008) *Αρχιτεκτονική τοπίου και δίκτυα πρασίνου στα σύγχρονα αστικά κέντρα: Δυνατότητες και προοπτικές - Μεθοδολογία και εφαρμογή: Το παράδειγμα της Λάρισας*. Διδακτορική διατριβή. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Λυτροκάπης, Γ. και Μανίκα, Σ. (2009) *Βιώσιμος αστικός σχεδιασμός στην πόλη της Λάρισας, Ασκήσεις επί χάρτου*. Διπλωματική εργασία. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Μακροπούλου, Μ. και Γοσποδίνη, Ά. (2010) 'Αστικές Αναπλάσεις και δημόσιοι υπαίθριοι χώροι στην Ελλάδα: Η περίπτωση του αεροδρομίου Ελληνικό στην Αθήνα', στο: Η. Μπεριάτος και Μ. Παπαγεωργίου (επιμ.) *Χωροταξία – Πολεοδομία – Περιβάλλον Στον 21^ο αιώνα*. Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας, σ. 395–411.

Μανουσάκη, Φ. (2010) *Το περιβάλλον ως συνιστώσα του πολεοδομικού σχεδιασμού. Παρεμβάσεις για τη βιώσιμη ανάπτυξη της κεντρικής περιοχής της πόλης της Λάρισας*. Διπλωματική εργασία. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Μπελαβίλας, Ν., Βαταβάλη, Φ. (2009) *Πράσινο και ελεύθεροι χώροι στην πόλη*. Αθήνα: WWF Ελλάς.

Νικολή, Α. (2009) *Το αστικό πράσινο στις σύγχρονες πόλεις: Θεσμικό πλαίσιο, οικονομική διάσταση και διαχείριση. Η περίπτωση της πόλης της Καστοριάς*. Διπλωματική εργασία. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Οικόπολις (2017) *Έκθεση Περιγραφής, Βραβεία Περιβαλλοντικής Ευαισθησίας*. [διαδίκτυο (online)]. Διαθέσιμο στο: URL <http://oikopolisawards.gr/categories/local-government-awards> [πρόσβαση: 30 - 7 -2017]

Ουτος, Π. (2012) *Βιοκλιματικός σχεδιασμός υπαίθριων πολιτιστικών χώρων, Μελέτη περίπτωσης το «Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος» στην περιοχή του Φαλήρου*. Διπλωματική εργασία. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Παπαδημητρίου, Σ. (2016) *Συμβολή των χώρων πρασίνου στη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος. Μελέτη περίπτωσης: Η πόλη της Λάρισας*. Διπλωματική εργασία. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Παπαδοπούλου, Α. (2006) *Πολεοδομική εξέλιξη της Λάρισας: 19ος αι. – σήμερα*. [διαδίκτυο (online)]. Διαθέσιμο στο: URL <http://opac.tee.gr/cgi-bin-EL/egwcgi/552342/showfull.egw/2+0+1+full> [πρόσβαση: 15 - 7 -2017]

Πέτρου, Σ. και Κορφιάτης, Κ. (2015) 'Οι Σχολικοί Κήποι ως Καινοτόμα Περιβάλλοντα Μάθησης: Το Εκπαιδευτικό Υλικό «Σχολικοί Λαχανόκηποι: Σκέφτομαι-Συνεργάζομαι-Δρω»' *Για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση*. 8 (53). Διαθέσιμο στο: <http://www.peekremagazine.gr/>

Ποδηματά, Μ. και Φουρλή, Σ. (2012) *Χρήση δεικτών για την αποτίμηση της βιωσιμότητας της πόλης της Λάρισας*. Διπλωματική εργασία. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Πολύζος, Σ. (2015) *Αστική ανάπτυξη*. Κριτική.

Σαράφη, Ε. (2016) *Βιοκλιματικός σχεδιασμός αστικών υπαίθριων χώρων. Μελέτη περίπτωσης: Εφαρμογή βιοκλιματικών αρχών στην ανάπτυξη υπαίθριων χώρων στο ιστορικό κέντρο της Λάρισα*. Διπλωματική εργασία. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Στόλας, Α., Βάσση, Α., Κυριακίδης, Χ., Σίτη, Μ. και Μπακογιάννη, Ε. (2015) *Μέθοδοι, εφαρμογές και εργαλεία πολεοδομικού σχεδιασμού, Από τη θεωρία στην πράξη*. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/5409> [πρόσβαση: 1 - 8 -2017]

Σκριμιτζέα, Ε. (2012) *Πολεοδομικός και Κοινωνικός Μετασχηματισμός. Από το «χειρότερο παράδειγμα πόλης», στη Λάρισα*. Διπλωματική εργασία, Ε.Μ.Π.

Σταθακόπουλος, Π. (2011) 'Αστικές αναπλάσεις: Το εγχείρημα της Λάρισας 20 χρόνια μετά.' *Νόμος Και Φύση*. [διαδίκτυο (online)]. Διαθέσιμο στο URL <http://nomosphysis.org.gr/12323/astikes-anaplasteis-to-egxeirima-tis-larisas-20-xronia-meta-oktobrios-2011/> [πρόσβαση: 27 - 7 -2017]

Στεφανόπουλος, Γ. (2017) *Η «έξυπνη πόλη» ως μοχλός βιώσιμης ανάπτυξης της οικονομίας*. *enikonomia.gr*. [διαδίκτυο (online)]. Διαθέσιμο στο: URL <http://www.enikonomia.gr/businesses/142036,i-exyprni-poli-os-mochlos-viosimis-anaptyxis-tis-oikonomias.html> [πρόσβαση: 4 - 9 -2017]

Τεχνική Υπηρεσία Δήμου Λαρισαίων (2012) *Τέλος μελέτης για το έργο «Βιοκλιματική Ανάπλαση Τμήματος Ιστορικού Κέντρου Λάρισας»*. Λάρισα.

Τζαφάλιας, Α. (2014) *Ζ' Γενικής Συνέλευσης Σωματείου Διάζωμα*. 19-21 Σεπτεμβρίου. Βόλος.

Τζαφάλιας, Α. (2006) 'Αρχαίο Θέατρο Λάρισας. Πως ένα όνειρο έγινε πραγματικότητα' *Πρακτικά 1^ο Διεθνές Συνέδριον Ιστορίας & Πολιτισμού Της Θεσσαλίας*. 9-11 Νοεμβρίου. Λάρισα.

Τζαφάλιας, Α. (1990) 'Αρχαία Λάρισα.' *Αρχαιολογία*. 34, 50-7. Διαθέσιμο στο: URL <http://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/06/34-8.pdf> [πρόσβαση: 20 - 7 -2017]

Τζαφάλιας, Α. και Καραγκούνης, Δ. (2014α) *Αρχαίο Θέατρο Λάρισας*. Διάζωμα.

Τζαφάλιας, Α. και Καραγκούνης, Δ. (2014b) *Αρχαίο Θέατρο Λάρισας*. Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού.

Τσελέπη, Σ. (2002) 'Φωτοβολταϊκά στα κτήρια' στο: *Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας Σε Οικιστικά Σύνολα*. Κ.Α.Π.Ε.

Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού (2012) *Αρχαίο θέατρο Β' Λάρισας*. [διαδίκτυο (online)] Διαθέσιμο στο: http://odysseus.culture.gr/h/2/gh251.jsp?obj_id=739 [πρόσβαση: 21-7-2017]

Φαρμακίδης, Ε. (1926) *Η Λάρισα - Τοπογραφική και Ιστορική Μελέτη*. Βόλος.

Χατζηδημητρίου, Α. (2012) 'Υλικά επίστρωσης εξωτερικών δαπέδων & μικροκλίμα αστικών χώρων.' *ΚΤΙΡΙΟ* 07, 79–84.

Χρονόπουλος, Ι. (2000) 'Το πράσινο στις πόλεις' στο: *Η Βιώσιμη Πόλη*. Αθήνα: Στοχαστής, σ. 114–121.

Ψαρράκη, Μ. (2016) *Σχεδιασμός υπαίθριων χώρων ενσωματώνοντας αστικές καλλιέργειες, εφαρμογή σε μια γειτονιά του Αγίου Δημητρίου*. Διπλωματική εργασία. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Ψηφιακή Πολιτιστική Πύλη Δήμου Λαρισαίων (2008). Ψηφιακή Πολιτιστική Πύλη Δήμου Λαρισαίων. Διαθέσιμο στο URL <http://culture.larissa-dimos.gr/> [πρόσβαση: 27 - 8 - 2017]

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

Council of Europe (1986) *Recommendation No. R (86) 11 of the Committee of Ministers to Member States on Urban Open Space*. [διαδίκτυο (online)] Διαθέσιμο στο: URL <https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=551137&SecMode=1&DocId=74010&Usage=2>

Department of the Environment (1996) *Greening the city : a guide to good practice*. London: The Stationery Office.

Gehl, J. (1987) *Life Between Buildings*. New York: Van Nostrand Reinhold.

Gold, S. (1980) *Recreation planning and development*. New York: McGraw-Hill.

Maller, C. (2008) *Healthy parks, healthy people The health benefits of contact with nature in a park context*. Burwood, Melbourne: Deakin University.

Moughtin, C. (2005) *Urban Design: Green Dimensions*. Architectural Press.

Newman, O. (1972) *Defensible Space People and Design in the Violent*. London: Architectural Press.

Patton, C.V. (1986) *The private use of public space in Greece*. *Ekistics* 53, 128–136.

Sorensen, M., Smit, J. και Barzetti, V. (1997) *Good Practices for Urban Greening*. Washington: Inter-American Development Bank.

Tankel, S. (1963) 'The importance of open spaces in the urban pattern.' στο: *Cities and Spaces: The Future Use of Urban Spaces*. Baltimore: Hopkins.

United Nations (2014) *World Urbanization Prospects*. [διαδίκτυο (online)]. Διαθέσιμο στο: <https://esa.un.org/unpd/wup/publications/files/wup2014-highlights.Pdf> [πρόσβαση: 5- 8 -2017].

Walzer, M. (1986) *Public Space: Pleasures and Costs or Urbanity*. Dissent.

Woolley, H. (2003) *Urban Open Spaces*. London: Spon Press.

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

Υ. Α. 27934/25.07.2014, (ΦΕΚ Β 2029/2014): *Τροποποίηση και συμπλήρωση της 28492/2009 (Β' 931) απόφασής μας περί οργάνωσης και λειτουργίας των παιδικών χαρών των ΟΤΑ*.

Υ.Α. 10788/5.3.2004, (ΦΕΚ Δ 285/2004), *Έγκριση πολεοδομικών σταθεροτύπων (standards) και ανώτατα όρια πυκνοτήτων που εφαρμόζονται κατά την εκπόνηση των γενικών πολεοδομικών σχεδίων, των σχεδίων χωρικής και οικιστικής οργάνωσης «ανοικτής πόλης» και των πολεοδομικών μελετών*.

Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (2003) *ΠΠΧΣΑΑ-Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Θεσσαλίας*. ΦΕΚ 1484 Β/10.10.2003.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

<http://www.larissa-culturestories.gr/el/>

<http://www.real.gr/>

<http://www.amco.gr> (Ολοκληρωμένα συστήματα υψηλής τεχνολογίας)

<http://www.easybike.gr/> (EasyBike)

<http://www.emy.gr/> (EMY)

<http://www.eleftheria.gr/> (Εφημερίδα Ελευθερία)

<https://el.wikipedia.org/>

<https://eu-smartcities.eu/> (Market Place of the European Innovation Partnership on Smart Cities)

<http://www.larissa-dimos.gr/> (Δήμος Λαρισαίων)

<http://listedmonuments.culture.gr/> (Διαρκής Κατάλογος Μνημείων, ΥΠΠΟ)

<http://odysseus.culture.gr/> (ΟΔΥΣΣΕΑΣ – ΥΠΠΟ)

<https://openhardware.ellak.gr/> (Ομάδα Εργασίας για τις Ανοιχτές Τεχνολογίες Υλικού)

<http://tech.in.gr/>